

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

HAZA KİTĀBU İSKENDER-NĀME

Tansholpan YESSİRKEP

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

HAZA KĪTĀBU İSKENDER-NĀME

Tansholpan YESSIRKEP

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2019

KABUL VE ONAY

Tansholpan YESSIRKEP tarafından hazırlanan “Haza Kitābu İskender-nāme” başlıklı bu çalışma, 04/04/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Emine YILMAZ (Başkan)

Prof. Dr. Nesrin BAYRAKTAR ERTEN (Danışman)

Doç. Dr. Murat KÜÇÜK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Musa Yaşar SAĞLAM

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- o Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ...ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- o Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

29/05/2019

TANSHOLPAN YESSIRKEP

¹"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
  - (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
  - (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir. Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
- * Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Nesrin BAYRAKTAR ERTEN danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığımı beyan ederim.

29/05/2019

TANSHOLPAN YESSIRKEP

ÖZET

YESSIRKEP, Tansholpan. *Haza Kitābu İskender-nāme*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2019

Bu tez çalışması Vatikan Kütüphanesinde Türkçe Yazmalar bölümünde bulunan 145 numaralı, müellifi belli olmayan “Haza Kitābu İskender-nāme” adlı Arap harfli el yazması eserin ilk 45 varağı (90 sayfa) üzerinedir. Eserin yazılış tarihi belli olmamakla birlikte eserin dili incelendiğinde Eski Anadolu Türkçesinin son dönemine ait olduğu ve bundan dolayı eserin yaklaşık XV. yüzyılın sonu XVI. yüzyılın başında yazıya geçirildiği tespit edilmiştir.

Bu tez çalışması Giriş, Dil İncelemesi, Transkripsiyonlu Metin ve Analitik Dizin bölümlerinde oluşmaktadır. Giriş Bölümünde İskendernameler konusu ele alınmıştır. Birinci bölümde eserin iç ve dış özellikleri yer almaktadır. İkinci bölümde eserin yazım özellikleri ve biçim özellikleri, Türkçenin tarihsel dönemleri ve günümüz Türkçesiyle, örnekler üzerinde karşılaştırılacaktır. Tezin üçüncü bölümü metnin transkripsiyon alfabeti ile Türkçeye aktarılmasından oluşmaktadır. Dördüncü bölümde eser içinde geçen sözcüklerin ve özel adların analitik dizinleri yer almaktadır. Tezde son olarak yararlanılan kaynaklar bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler

Eski Anadolu Türkçesi, Haza Kitābu İskender-nāme, Arap Harfli Metin

ABSTRACT

YESSIRKEP, Tansholpan. *Haza Kitābu İskender-nāme*, Master Thesis, Ankara, 2019

This thesis contains the first 90 pages of the Arabic manuscript “Haza Kitābu İskender-nāme”. The Manuscript was found in the Vatican Library in the Turkish Manuscripts section No.145 and the author unknown. Although the date of writing the work is not determined, the language of the work is considered in the last period of Old Anatolian Turkish language, and, therefore, it was found that the work was transcribed at the end of the XV century and the beginning of XVI century.

This thesis consists of parts such as Introduction, Linguistic Analysis, Transcribed Text and Analytical Directory. In the Introductory part ‘İskendernameler’ is discussed. In the first part the theme of particularly inner and outer features of the work took place. In the second part writing style of the manuscript, sound and form characteristics, historical periods of Turkish is compared to the modern Turkish on the basis of examples. The third part of the thesis includes the alphabet of text transcription and its transfer into Turkish. Fourth part contains analytical directories of the words and proper nouns used in the manuscript. Used references indicated in the last part of the thesis.

Key words

Old Anatolian Turkish, Haza Kitābu İskender-nāme, Arabic Letters Text.

KISALTMALAR

Ar. Arapça

Bkz. Bakınız

Far. Farsça

Krş. Karşılaştırınız

Moğ. Moğolca

Soğd. Soğdca

T. Türkçe

vd. ve diğerleri

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
KISALTMALAR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÖNSÖZ.....	ix
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM : İSKENDERNAMELER HAKKINDA	3
2. BÖLÜM : DİL İNCELEMESİ	4
2.1. SÖZ YAPIMI.....	4
2.1.1. Eklenmeyle Söz Yapımı.....	4
2.1.1.1.2.2.1. Çatı Ekleri.....	13
2.1.1.2.Fiilimsi Ekler	15
2.1.1.2.1. İsim-Fiil Ekleri.....	15
2.1.1.2.2. Sıfat-Fiil Ekleri.....	16
2.1.1.2.3. Zarf-Fiil Ekleri.....	20
2.2. METNİN BAZI ARKAIK YAPI VE SÖZCÜKLERİ	24
3. BÖLÜM: TRANSKRİPSİYONLU METİN.....	25
4. BÖLÜM :DİZİN.....	77
ÖZEL ADLAR DİZİNİ	187
SONUÇ.....	195
KAYNAKÇA	199

EK 1. ORİJİNALLİK RAPORU	201
EK 2. ETİK KURUL / KOMİSYON İZİNİ YA DA MUAFİYET FORMU	203

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma ‘Haza Kitābu İskender-nāme’ adlı eser üzerinedir.

İslam edebiyatında konusu klasikleşen, bir çok şair tarafından tekrar tekrar yazılan mesnevi konularından birisi İskendername’lerdir. Tarihte yaşamış olan Makedonyalı İskender ile aynı kişi değildir. Daha doğrusu tarihteki İskender ile karışmış, Kuran’daki Zülkarneyn ile kimliği birleşmiş yarı tasavvuri yarı gerçek efsanevi bir kahraman ve onun üzerine kurgulanmış olan bir ölçüde de kalıplaşmış olaylardan oluşan bir mesnevi konusudur.

Nesir ve çok az sayıda nazm karışımı bir eserdir.

Varak sayısı bakımından hacimlidir. Bu nedenle yazılmış olduğu döneme ait fazlaca dil malzemesi sunmaktadır. Yaptığımız çalışmanın amacı bu eserin kayıt altına alınması ve dönemine ait dil hazinesine katkı sağlamaktır.

Başından sonuna kadar tezimin her aşamasında desteğini ve yardımını esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Nesrin BAYRAKTAR’a, metnin transkripsiyon kısmını arap haflerinden latin harflerine aktarmak için yardımı dokunan sınıf arkadaşım Motlo FADHIL SHAKOR’a, genel tezimi hazırlarken önerilerini ve yardımını paylaşan arkadaşım Ana PATARKALASHVİLİ’ye, uzaktan desteğini esirgemeyen aileme çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

Eski Anadolu Türkçesi; Oğuzca temeli üzerinde gelişen, Anadolu Selçuklu Devleti'nin kuruluşundan sonra başlayan, en parlak zamanını Anadolu Beylikleri döneminde yaşayan ve daha sonra Osmanlı Devleti'nin sınırlarının genişlemesi ile Türkçenin bir ilim ve medeniyet dili hâline geldiği Osmanlı Türkçesi devrine kadar hüküm süren XIII-XV. yüzyıllar arasındaki yazı dilinin adıdır. XV. yüzyılda bitmemiş olup XVI ve XVII. yüzyıllarda da nispeten devam etmiştir.

Eserin dil özelliklerini dikkate aldığımızda eser Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine geçiş dönemi eserlerinden biri olarak kabul edilebilir. Ancak daha çok Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini taşıdığını söylemek mümkündür.

Metnin Kuruluşu

Arap harfli olan metin, transkripsiyon yöntemiyle Latin harflerine aktarılmıştır. Metnin çoğu harekelenmiştir, fakat çok az sayıda harekelenmemiş kısımlar da mevcuttur. Bu sebeple gösterilmeyen ünlüler, harekelendirilmiş veya ünlü harfleri ile karşılanmış diğer örneklerden hareketle veya genel Eski Anadolu Türkçesi özelliğine uygun olarak tespit edilmiştir. Yanlış yazılan kelimelerin doğru şekilleri metinde verilip yazmadaki kullanımları dipnotlarda belirtilmiştir.

Dizinin Düzenlenişi

Çalışmanın son bölümünde, eserde geçen tüm sözcükler madde başı olarak alındığı ve sözcüklerin eserde almış olduğu tüm eklerin metin numarasıyla ayrı ayrı belirtildiği dizin ve sözlük oluşturulmuştur. Kelimelerin manaları metindeki kullanımına göre verildi. et, eyle, -kıl, -ol- yardımcı fiiller ve deyimleşmiş birleşik fiiller ile bazı kalıplaşmış ifadeler, ilgili kelimenin altında, metindeki anlamlarıyla verilmiştir. Eserde aynı kelimenin farklı şekilleri, ayrı ayrı madde başları hâlinde gösterildi ve birbirlerine göndermeler yapılmıştır. Son olarak çalışmanın ekler kısmına metnin tıpkıbasımından birkaç örnekler verilmiştir.

Şahıs, şehir, ülke, melek, peygamber ve buna benzer isimler için ‘Özel adlar’ dizini hazırlanmıştır.

Nüshanın Tavsifi

Dış özelliklerine gelince cilt rengi koyu kahverengidir. Kağıt açık sarıdır. Kitabın ebat ölçüsü 18x26 cm’dir. Çalışma (yazı) alanı ise 13x18 cm’dir.

İç özellikleri ise eserin toplamı 398 sayfadır (199 varak). Bu tezde eserin 90 sayfası (45 varak) ele alınmıştır. Her sayfada 17 satır vardır. Kitabın ilk 7 sayfasında az sayıda silik yerler vardır. Yazı türü nesihdir. Düz yazı şeklindedir. Kırmızı mürekkep te kullanılmıştır. Yer yer manzum varsa da metnin geneli mensurdur. Hareke kullanılmıştır.

Nüshanin Özelliği

Bu eserin özelliği 16. yüzyılda yazılmış gibi görünmekle birlikte söz varlığı açısından Türkçe’ye kazandırılması gerekli eserden biridir. Türk dilinde pek çok İskendername vardır, fakat onların çoğu manzum şeklindedir. Eserde çok güzel dil malzemesi vardır. Eser 16. yüzyılda yazılmış gibi görünse de söz varlığı açısından Latin harfleriyle Türkçeye kazandırılması önemlidir.

1. BÖLÜM

İSKENDERNAMELER HAKKINDA

MÖ 334 baharında uçsuz bucaksız topraklara hâkim olan Pers İmparatorluğu'na karşı binlerce askeriyle harekete geçen, Anadolu'dan başlamak üzere geçtiği yerlerde kale ve şehirleri kuşatıp fetheden, Pers imparatoru Dareios'u kısıkaca alarak bozguna uğratan, Orta Asya steplerinden Hindistan'a kadar ayak basmadık yer bırakmayan Makedonya'nın yirmi iki yaşındaki kralı İskender, kendi zamandan başlayarak Hellenistik krallar, Roma imparatorları, Orta, Yeni ve Yakın Çağ hükümdarlarınınca ideal yönetici modeli olarak kabul görmüş ve gitgide büyüyen efsanesi pek çok dil ve edebiyatta anlatılara konu edilmiştir. Hükümdar ve komutanların ona öykünmelerinin yanı sıra tarihçiler, felsefeciler, entelektüeller ve edipler ünü bütün yönleriyle araştırıp değerlendirmişlerdir.

Kuran'da Zülkarneyn ile özdeşleştirilen Büyük İskender İslam uyarlığı havzasında tüm cihanı fethetmek isteyen bir fatih olduğu kadar meraklı, bilgi peşinde koşan bir bilge olarak anlatı, tabakat ve biyografik yapıtlarda yerini almıştır.

İskendername Batı ve özellikle Doğu toplumlarında İskender'in hayatını, askerî mücadelesini ve devlet adamlığını dinî, destanî unsurlarla anlatan eserlere verilen genel bir isimdir.

İslam edebiyatındaki ve Türk edebiyatındaki mesnevilerde İskender'in kimliği veya fetihleri hakkında bazı doğru bilgilere de rastlanılmakla birlikte ailesi ve şahsiyetine ilişkin rivayetler çoğunlukla efsanelere dayanır. "Genelde tarihi eserlerle tefsirlerde Zülkarneyn'in İskender-i Kebir, İskender-i Ekber, İskender-i Himyeri; Makedonyalı İskender'in ise İskender-i Rumi ve İskender-i Yunani diye anılmasına rağmen edebi eserlerde bu adlandırmalar tamamen birbirine karışıp Zülkarneyn'in kişiliği İskender'in hayatına kuvvetli biçimde sindirilmiş ve 'İskendername' adı verilen tür içinde de İskender neredeyse tamamen Zülkarneyn kimliğine bürünmüştür." (Ünver, 1983, s. 558)

2. BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

"Dil İncelemesi" başlıklı ikinci bölüm 'Haza Kitābu İskender-nāme' adlı eserin dili üzerine yapılmıştır. Bu bölümde metin yapı bilgisi özellikleri bakımından ele alınmaktadır. Eserde geçen kelimelerin üzerinde durulup yapım ekleri kök ve ek olarak ayrılarak örnekler verilerek incelenmiştir.

2.1. SÖZ YAPIMI

Söz yazımı, var olan biçimlerden veya biçimbirimlerden faydalanarak yeni kelimeler yapma işlemidir. Yeni bir söz çok farklı yollarla yapılabilir. Türkçedeki en yaygın söz yapım biçimlerinden türetmeyle söz yapımına örnekler getirdik:

2.1.1. Eklenmeyle Söz Yapımı

Türkçedeki ana kelime yapımı eskiden beri işlek olan türetimle gerçekleşir. Türetim, isim ve fiil köklerine yapım ekleri getirilerek yapılır.

2.1.1.1. Yapım Ekleri

İsim ve fiil köklerine gelerek onlardan köke bağlı yeni anlamda kelimeler türeten ses birlikleridir. Yapım eklerinin ana görevi, sonuna geldiği kelimenin anlamında değişiklik yapmasıdır. Bu anlam değişikliği, kelimenin çeşidini de değiştirebilir. Yeni türetilen kelime ile türediği kök ve gövde arasında bir anlam ilişkisi bulunur. Yapım ekleri köklerden kelime türettikleri için köklerden hemen sonra gelirler.

2.1.1.1.1. İsim Yapımı

İsim türetimi, isimlere ve fiillere isim türeten ekler getirilerek yapılır.

2.1.1.1.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

İsimden isim yapma ekleri, isim kök ve gövdelerine getirilen eklerdir. İsim kök ve gövdeleri ya doğrudan doğruya isim kökenli sözlendir, ya da fiilden isim yapma ekleriyle oluşturulmuş isim gövdeleridir. İsim kök ve gövdelerinden türetme yapacak eklerin bir bölümü çok işlek, dolayısıyla canlı olan eklerdir. Bunlardan bir bölümü ise az işlek eklerdir:

+An: Genellikle çokluk bildiren isimler yapar. Metinde sadece aşağıdaki örneğe rastlanmıştır.

oğlan < oğul + an 43r/15, 43r/16, 43v/01, 43v/12, 44v/15

+Aru: Metinde yer yön bildiren zarflar yapmıştır.

ilerü (gelip) < il + erü 7r/02, 10r/01, 18r/04, 18r/08, 18r/09 (2) vd.

içerü (düşse) < iç + erü 14v/02, 20r/03, 24r/04

+CA: Metinde kelimelere eklenerek ‘gibi’ veya ‘kadar’ anlamını veren isimler, sıfatlar ve zarflar yapmıştır.

a. Sıfat yapar.

yênice (devlete) < yêni + ce 6v/17

b. Zarf yapar.

nevbetçe (‘ıyş sürmiş’) < nevbet + çe 21r/16

c. İsim yapar.

çaluca (yokmuyuz) < çalu + ca 4v/09

dilce (dêrsen) < dil + ce 13v/14, 32v/07, 34r/02

deñlüce (oğlan) < deñlü + ce 39v/14

+CAK: Metinde zarf türünden kelime yapmıştır.

yalıncağ (kılup) < yalın + cağ 7r/09, 7v/04, 7v/13, 32r/16

+CI: Metinde meslek adı yaptığı örnek bulunmuştur.

êlçi < êl + çi 34r/10

+cUK: Metinde ‘küçüklük’ eki yapan örnekler bulunmuştur.

kiçücük < kiçü + cük 20v/10

hāmecik < hāme + cik 15r/10

+dAş: Ortaklık ve beraberlik bildiren isimler yapmıştır.

turdaş < tur + daş 17r/01

yoldaş < yol + daş 32r/10, 32r/13

ayağdaşın 32r/13

+dIn: Metinde zarf yaptığı örnekler bulunmuştur.

aydın (olur) < ay + dın 14r/16

öñdin (varup) < öñ + din 35r/08

+ıl: Renk adlarına eklenir.

kızıl < kız + ıl 2v/02, 2v/13, 17v/10, 22v/08, 24r/06 vd.

yaşıl < yaş + ıl 17v/10, 29r/07, 38v/16

+kek: Kalıplaşmış olarak tek kelimedede bulunur.

erkek < ér + kek 11r/10

+kI: Metinde sıfat yaptığı örnekler bulunmuştur.

kanķı (tarafa) < kan + ķı 2v/05, 11v/15, 14r/17, 26r/13, 36r/02

+IA: İsime eklenerek yer isimi yapan bir örneğe rastlanmıştır.

ķışla < ķış + la 33r/09

+IAyIn: Metinde eklendiği kelimelere ‘gibi’ anlamı katan örneklere sıkça rastlanmıştır.

şacılayın < şacı + layın 2v/15

yıldırımılayın < yıldırım + layın 3v/10

ancılayın < ancı + layın 5r/08, 25v/07

buncılayın < buncı + layın 6r/06, 13v/12, 21v/15, 23r/02 vd.

arşlanılayın < arşlan + layın 8r/07

cānlulayın < cānlu + layın 18r/06

‘uqāblayın < ‘uqāb + layın 19r/03

başınlayın < başın + layın 19v/07

tahtasınlayın < tahtasın + layın 20r/14

yumruqlayın < yumruq + layın 35v/11

oğlanlayın < oğlan + layın 39r/08

baharlayın < bahar + layın 39r/13

sencileyin < senci + leyin 16v/04, 25r/04

gerekinleyin < gereken + leyin 3r/05, 19v/13

dirileyin < diri + leyin 22v/14

künbetleyin < künbet + leyin 31v/11

sirenleyin < siren + leyin 35v/10

+HK: Metinde isimden soyut isim veya sıfat yaptığı pek çok örneğe rastlanmıştır.

qarañulıq < qarañu + lıq 14r/16

qulluq < qul + luq 10v/09, 10v/11, 11r/01, 11r/16, 35v/01

qoqluq < qoq + luq 25v/06, 42r/06, 44r/13

erlik < er + lik 11v/09

eylük < ey + lük 11v/08

qoqlıq < qoq + lıq 5r/14, 6v/16

varlıq < var + lıq 36r/12

eksüklik < eksük + lik 10v/10

dirlik < dir + lik 22r/02

birlik < bir + lik 34r/08

Bazı örneklerde zaman bildiren isimlere gelerek sıfat yapmıştır.

yıllıq (yol) < yıl + lıq 28v/15, 29v/07, 29v/17, 34v/17

aylık (y er) < ay + lık 30r/04, 38r/06, 39v/08, 39v/10

günlük (yol) < gün + l k 1v/11

+IU:  nl s  kurallı olarak yuvarlaktır (<+IIg)

a. Sıfat yapar.

kulaklu (kuş) < kulak + lu 2v/13

atlu (Seh n) < at + lu 3r/02

baĒlu (eli) < baĒ + lu 8v/11, 8v/12, 8v/16, 9r/01, 9r/10 vd.

adlu (server) < ad + lu 20v/07, 24v/17, 29r/15

kanatlu (kuş) < kanat + lu 23r/15, 29r/07

d rl  (bel ) < d r + l  9r/06, 9r/15, 9r/15(2), 12v/10, 13v/14 vd.

eyerl  (g miş) < eyer + l  11r/10

 zeng l  (har r) <  zeng  + l  11r/10

b rk s nl  (biri) < b rk s n + l  11r/11

k ndel  (har r) < k nde + l  11v/01

s retl  (z lf-i m şĒ) < s ret + l  11v/03

selebl  (em r   sip h) < seleb + l  13v/05

y g r şl  (kim) < y g r ş + l  17r/13, 26v/17

g bekl  (silih) < g bek + l  20r/13

zeynl  (bir) < zeyn + l  20v/02

sa' detl  (vez r) < sa' det + l  25r/04, 34v/09, 34v/10, 34v/12

zehirlü (leş) < zehir + l  25r/16

deĒl  (farĒ) < deĒ + l  28r/12, 28v/09, 35v/13, 35v/14

tenl  (kişi) < ten + l  32v/05

s retl  (v c d) < s ret + l  35v/09

b. Zarf yapar.

endişelü (olup) < endişe + lü 38r/09

hasretlü (édipdur) < hasret + lü 45r/04

+mİş: Altı ve yedi sayı isimleri üzerinde kalıplaşmış olarak görülür.

altmış < alt + mış 3r/03, 4v/13, 6r/10, 9v/01, 20r/17

yétmiş < yét + miş 29v/05, 29v/06, 29v/07, 29v/11

+(I)ncİ: Sayı isimlerinden sıralama sayı sıfatları türetmiştir.

ikinci < iki + nci 17r/12, 21r/07

yédinci < yédi + nci 28v/13, 28v/15

birinci < bir + inci 29r/11, 30r/01

dördüncü < dört + üncü 1r/01

sekizinci < sekiz + inci 2v/08

+rA: Zarf yapmıştır.

a. Yön gösteren zarflar yapar.

içre < iç + re 12v/15, 14r/05, 14r/13, 14v/10, 14v/13, 22v/04 vd.

taşra < taş + ra 25r/08, 29v/16, 31v/07, 44r/09

b. Zaman zarfı türetebilir.

şonra 3r/14, 10r/15, 12v/03, 23r/09, 24r/16, 29r/02 vd.

+rAk: ‘Karşılaştırma’ için kullanılan bu ek metinde zarf yapmıştır.

yègrek (bilürsüz) < yèg + rek 25v/02

+sUz: Metinde yokluk bildiren sıfatlar yapmıştır. Zarf görevini üstlenen örneklerle de rastlanmıştır.

a. Sıfat yapmıştır.

cānsuz (nesne) < cān + suz 15r/12, 15r/14

mālsuz (kişinüñ) < māl + suz 37v/11

b. Zarf yapmıştır.

ölümsüz (ḥekīm ṣāh ölümsüzini kim söyledi) < ölüm + süz 10r/04

ṭansuz (Seḥsīn ṭansuz rāst ṣanup) < ṭan + suz 12r/08

2.1.1.1.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

İsimden isim yapma eklerinde olduğu gibi, fiilden isim türeten ekler ya fiil kök ve gövdelerine ya da isim kök ve gövdelerinden oluşturulmuş fiil gövdelerine getirilen eklerdir.

-Cek:

emcek < em - cek 39r/05

-U:

aşılı < aşıl - u 20r/10, 201/11, 20r/12, 20r/14

kazılı < kazıl - u 20r/12, 20v/03, 23r/06, 23r/08 vd.

korhulu < korhul - u 28r/02

kurulu < kurul - u 20r/07

yazılı < yazıl - u 20r/10, 20/12, 20r/13, 20r/14 vd.

korqu < kork - u 13v/04, 26v/12, 43r/02

yapu < yap - u 17v/08

-(I)m:

ölüm < öl - üm 6v/02, 22r/04, 22r/07 (2), 30r/15

adım < at - ı - m 17v/09, 18r/09 (2), 18r/10, 19r/16

-(I)n:

ekin < ek - in 32v/15

uzun < uz - un 13r/15, 14r/09, 20r/09, 23r/12, 23r/13

yakın 17r/13, 25v/05

-Inç: Bu ek fiilden çok sıklıkla isim yapan ektir. Aslında burdaki 'n' dönüşlülük ekidir.

korğunç < kork - unç 13v/08, 31v/04, 32r/02

korhunç < korh - unç 18r/04

-İş:

ağış < ağ - ış 44r/14

göriş < gör - iş 42v/05

-(A)k: Eski Türkçedeki -GAk ekinin, EAT.deki şekilleriyle karışmıştır.

sancağ < sanç - ağ 2r/11, 5r/06, 5r/17, 6r/17, 7r/02 vd.

yatağ < yat - ağ 25r/12, 25r/15, 25v/07 (2), 26r/08 vd.

-(U)k: Edilgen çatıda -mİş ekinin fonksiyonunda isim ve sıfatlar türetir.

yırtuğ < yırt - uğ 16r/04, 41v/01

açuğ < aç - uğ 29v/08, 41v/01

-mA: Aslında mastar şekli olan bu ek kalıcı isimler de yapar.

yağma < yağ - ma 2r/03, 3v/05, 4r/10

-A:

göre < gör - e 2v/05, 25v/06, 25v/07, 26r/11 vd.

2.1.1.1.2 Fiil Yapımı

Fiil türetimi, isim türetimi gibi, isim veya fiil köklerine fiil türeten ekler getirilerek yapılır.

2.1.1.1.2.1. İsimden Fiil Yapan Ekler

İsimden fiil yapan ekler, isim kök ve gövdelerinden fiil yapan eklerdir. Bu ekler isim köklerine, isimden yapılmış isim gövdelerine ve fiilden yapılmış isim gövdelerine eklenirler. Yani isimden fiil yapan ekler, isimden isim yapan eklerden ve fiilden isim yapan eklerden sonra gelebilirler:

+A-: Hem geçişli hem de geçissiz fiil yapabilir.

a. Geçişsizler.

beñze- < beñiz + e- 2v/13, 2v/14(2), 6v/10, 12r/03, 14r/16, 15v/11 vd.

oyna- 28v/01 (2)

yaşa- < yaş + a- 13r/04

b. Geçişliler.

dile- < dil + e- 5r/04, 10r/08, 13v/03

+(A)l-: Geçişsiz fiiller türettiği görülmektedir.

diril- < diri + l- 36r/11

+IA-: İsimlerden hem geçişli hem geçişsiz fiiller yapar.

karşula- < karşı + la- 3r/11, 20r/07

hil'atla- < hil'at + la- 3v/12

bağla- < bağ + la- 8r/01, 19v/13, 19v/14

ırlat- < ır + la-t- 6v/02

bağışla- < bağış + la- 9v/09

ışmarla- < ışmar + la- 9v/10, 33r/14

cāzūla- < cāzū + la- 15v/11, 17r/06

başla- < baş + la- 25r/09, 26r/03

şikārla- < şikār + la- 25v/13

avla- < av + la- 35r/09

kışla- < kış + la- 32v/15

cāzāla- < cāzā + la- 43v/13

gözle- < göz + le- 3r/08

taḥsīnle- < taḥsīn + le- 6r/01

işle- < iş + le- 20r/07

2.1.1.1.2.2. Fiilden Fiil Yapan Ekler

Fiilden fiil yapan ekler fiil kök ve gövdelerinden fiil yapmak için kullanılan eklerdir. Bu ekler de fiil köklerine, fiilden yapılmış fiil gövdelerine ve isimden yapılmış fiil gövdelerine gelirler:

-ı-:

kaķı- < kaķ -ı- 3v/10, 9r/14, 9r/16, 13v/17, 25v/17 vd.

-le-: Bir fiili belirli aralıklarla ve sık sık yapmayı bildirir.

depele- < dep - ele- 17r/08, 31v/13 vd.

-y-:

koy- < ko - y- 3v/03, 5v/02, 6v/06, 7r/08, 8r/17 vd.

2.1.1.1.2.2.1. Çatı Ekleri

Ettirgenlik Ekleri

-t-:

ırlat- < ır - la - t- 6v/02

depelet- < depe - le - t- 10r/10

belürt- < belür - t- 11v/09

götürt- < götür - t- 22v/02

-dUr:

şundur- < şun - dur- 2r/05

ulaşdur- < ulaş - dur- 11v/14

taıpdur- < taıp - dur- 12v/06

azdur- < az - dur- 15r/06

kaımaşdur- < kaımaş - dur- 17v/14

kıldur- < kıl - dur- 42r/06

yandır- < yan - dur- 29v/09

göndür- < gön - dür- 4r/10

bildür- < bil - dür- 5r/04

döndür- < dön- dür- 19v/08

düzdür- < düz - dür- 30v/06

-It-:

akıt- < ak - it- 16r/15

tağıt- < tağ - it- 7v/14, 8r/16

-Ar-:

çıkar- < çık - ar- 15r/10

kopar- < kop - ar- 19v/15

gider- < git - er- 3v/13

-Ur-:

düşür- < düş - ür- 26v/05, 40r/14, 40v/15, 43r/15

-GUr-:

ërgür- < ër - gür- 29r/12

Edilgenlik Ekleri

-(I)l-:

tağıl- 3r/15

dikil- 7v/06

kırıl- 7v/09

çapıl- 15v/08

dutıl- 30v/17

açıl- 18r/03

vëril- 14r/03

-(I)n-:

toyun- 2r/08

olun- 36v/14

urun- 10v/03, 22r/16

bulun- 27r/15

Dönüslülük Ekleri**-(I)l-:**

yarıl- 31v/05

-(I)ş-: Aslında ‘işteşlik’ ekidir. Bazı örneklerde, bir işin, fâilin kendi kendisine yapıldığını gösterir.

iriş- 23r/14

İşteşliklik Ekleri

-(I)ş-: Fiilin yapılmasında ‘karşılıklı’ ve ‘birliktelik’ bildirir.

ağlaş- 10r/01

ditreş- 26v/12

söyleş- 38r/07

görüş- 3r/10

gülüş- 12r/06, 12r/15, 13v/17

2.1.1.2.Fiilimsi Ekler**2.1.1.2.1. İsim-Fiil Ekleri**

-mAK: En işlek mastar ekidir. Hâl ekleri ile birlikte kullanılışında yüklendiği görevler ‘İsim Hâl Ekleri’ bölümünün ilgili yerlerinde verilmiştir.

şundurmak 2r/05

urmak 4r/04

olmak 7r/03

şalmak 8v/14

kaķımak 10r/12

çomak 11r/16, 18r/06

almak 16v/03, 37r/06

çıkmaķ 35r/02

varmak 35r/02

varmamak 35r/03

saķınmak 39r/16

kılmağ 3v/02

ķurtarmağ 8v/01

olmağ 14v/17

azdurmağ 15r/05

avlamağ 30v/12

alışmağ 37v/04

'IİK' eki ile de kalıplaştığı görölmektedir

varmaķlıđı 25v/02

2.1.1.2.2. Sıfat-Fiil Ekleri

Fiil kök ve gövdelerine gelerek onlardan geçici sıfatlar yapar.

Geçmiş Zaman Sıfat-Fiili

-mIş:

bilmiş 3v/02

yaradılmışı 14r/07

toğmamış 14v/04

düzülmüş 21r/11

bişmiş 44v/04

-dUK:

olduğın 8v/13, 35v/09, 39r/10

kılduğuna 10r/13

tapduğum 12r/09, 12v/04, 12v/08, 14v/06, 36r/13 vd.

başduğı 18r/01

şaldüğumuz 18v/09

şandüğun 17v/10

bozulduğı 19v/17

kazdurduğı 23r/05

kazduğı 23r/11

kılduğı 25/16, 42v/16

turduğın 27r/04

oturduğum 28r/09

varduğı 30v/11

alduğı 38v/01

dutduğın 39v/05

urduğna 42r/04

ëtdügi 10v/02, 14v/16, 25v/11

sevdüğüm 1v/12

bildüğümüz 2v/06

gitdügin 2v/07, 33r/16

gönderdügi 3v/01

gördügi 5r/08, 38r/08, 38r/10

söyledügi 33r/05

söyleşdügünden 7r/04

gıtdügin 37v/14

dëdügi 15v/16, 17v/03, 23v/08, 33r/06, 43v/06

diledügi 37r/06

düzdügün 12v/05, 16v/12

işıtdügi 14r/09

söyledügün 14r/10, 40r/05

geldügi 19r/02

getürdügi 32v/09, 42v/02

ërdügin 19r/07, 19r/09

gördügün 24r/06

düşdügin 26v/05

söylemedügi 41v/09

girmedügi 27r/14

dëmedügi 12r/11

Gelecek Zaman Sıfat-Fiilleri

-(y)AcAK:

inecek 26r/08

Geniş Zaman Sıfat-Fiili

-(y)An:

olan 2r/17, 15r/02, 23v/03, 25r/10, 32r/07 vd.

kıalan 2v/03, 7v/17, 22r/11

yaradan 14r/07, 41r/03

varan 22r/12

koyan 24r/12
yazan 24v/05
bulan 24v/06
yatan 29v/01, 29v/02, 29v/17, 30r/02, 40v07
çıkan 30r/04, 30r/05
dutilan 30v/17
kopan 36v/11
toğan 38r/13, 38v/13, 42v/12
turan 39v/09, 39v/11, 40v/02
kılan 43v/04
uran 44v/05
gelen 1v/02, 3v/04, 3v/14, 5r/13, 6r/05 vd.
düşen 2r/16, 43r/16
veren 4r/16, 8v/07, 12v/10, 15v/15, 24r/09 vd.
giden 6r/16, 10r/17, 24r/12, 33r/17
giren 8r/07
eden 8r/11, 20v/05, 23r/04, 24r/12, 24v/01 vd.
geçen 12v/07, 17v/17
deyen 12v/17, 13r/12, 13v/11, 42v/08
düzilen 14r/03
bilen 14r/15, 23v/01
düzen 18r/17, 21r/05, 23v/10
biten 22r/03, 35r/09
dirilen 22r/03
götürülen 22v/, 23r/17, 23v/08

götüren 24v/09

gören 23r/09

görünen 23v/14, 41r/08

gizlenen 29v/12

işiden 30r/07, 30r/12

söylenen 32v/12

yörüyen 36v/02

dileyen 37r/06

yemeyen 37v/02

vermeyen 37v/11

çiçeklenen 39v/07

-mAz: Geniş zamanın olumsuz sıfat-fiil ekidir.

dutmaz 42r/03, 42r/10, 42v/14, 44v/06 (2), 44v/07 vd.

2.1.1.2.3. Zarf-Fiil Ekleri

Zarf-fiiller, fiil kökleri ve gövdelerinden yapılan geçici zarflardır.

-(y)IncA: EAT.de ‘-(y)IncAyA kadar’ görevini üstlenmiştir.

kılınca 5v/05

varınca 10v/08, 26r/12, 26r/16, 27r/01, 33r/15

şalınca 18v/15

başınca 19r/13

tozadınca 19v/11

şığmayınca 31v/14

bakışınca 33v/08

kalınca 35r/10

olmayınca 38v/10

yalvarınca 42r/11

déyince 3v/03, 9v/15

dikilince 7v/06

belürtmeyince 11v/09

gelince 12r/15, 17r/01, 22r/16, 29v/12

söyletmeyince 15r/08

érince 19r/06, 22r/09, 36v/11

düzedince 19v/10

düzince 24v/12

vérince 30v/16

ölince 37r/10

démeyince 42v/15

dögülmeyince 44v/01

-(y)IncAK: Bu nâdiren kullanılmış bir şekildir. -(y)IncA eki ile günümüze aktarılabilir.

déyincek 18v/13, 18v/16, 21v/16, 28v/05, 42r/02 vd.

söylemeyincek 37v/02

gelincek 40r/17

-(y)All: Seyrek kullanılmıştır.

toğalı 41v/09

dögeli 44v/10

-mAdIn:

kılmadın 3r/05

kırılmadın 3r/05

çıkmadın 19r/04

-ken: ‘i-’ fiili ile kullanılır. Ünlü uyumuna girmez.

giderken 3r/09

èderken 7v/12, 28r/03

gözlerken 7v/13, 26r/13

gelürken 8r/03, 30v/09, 45r/06

kıılırken 22v/13, 30v/10

tırurken 29r/07

bilürken 30r/16

yaturken 31v/02

otururken 39v/09

tırurken 39v/09

-(y)I/U: -(y)A, -(y)I ve -(y)U Zarf-Fiilleri.

gözleyü 2r/11

öñreyü 27r/04, 27r/06

isteyü 34r/06, 44v/03, 45r/05

sürüyü 34r/15, 34v/10

ditreyü 35r/13

dileyü 45r/11

-dUkCA:

vardukça 18r/09

yörüdükçe 19v/07

döndükçe 19v/08

büyüdükçe 20v/13

-(y)Up: İki fiili birbirine bağlar. İlk fiilin yapılmasından hemen sonra ikinci fiilin yapıldığını veya yapılacağını anlatır.

varup 1r/02, 3r/12, 15v/04, 16r/16, 19r/05 vd.

kıilup 1r/02, 2r/02, 16r/07, 23v/16, 29r/08 vd.

oynayup 1v/05

daşıdup 1v/11

alup 2v/06, 3r/10, 4r/12, 6r/02, 6v/13 vd.

olup 2v/09, 4v/14, 6r/11, 19r/01, 19v/06 vd.

açup 4r/07, 39r/07, 3r/01, 41r/17, 43v/05

tırup 3r/04, 4r/03, 4r/04, 4r/06, 5v/05 vd.

buluşup 3r/10

görüşüp 3r/10

şoruşup 3r/10

urup 3r/13, 6v/15, 12v/03, 22r/05, 31v/09

korhup 3r/15

koyup 3v/03, 6v/06, 7r/08, 8r/17, 11v/07

-(y)UbAn: -(y)Up ekinin genişletilmiş şeklidir. EAT.de karakteristik bir zarf-fiil ekidir.

aluban 4v/06

yazuban 20v/06

açuban 36v/17

gelüben 4v/06

gözleyüben 22v/05

gözedüben 22v/07

götürdüben 23r/04

neyleyüben 44r/02

2.2. METNİN BAZI ARKAİK YAPI VE SÖZCÜKLERİ

çaluca 4v/09

karavul 5r/03

ırın ırlattılar 6v/02

buğur 6v/10

yıhup 8r/16

götürüben 23r/04

saklayumaya 41v/06

söyleyümeye 41v/06

çevürmenem 45r/01

Metinde ilginç bir yapıya rastlanmaktadır. Kıpçak Türkçesinden alınmışçasına:

men gider men 13v/03

Yunus Emre’de rastladığımız örnekler de bu metinde geçmektedir:

yavı kılpdur 14v/10

bilüsüzliginden 14v/11

Metinde bir başka ilgi çekici durum da pek çok sayı sıfatının kullanılmasıdır:

dört kez yüz biş 1v/10

on iki kez yüz biş 2v/09, 13v/05

iki kez yüz biş 4v/17, 9v/12

büş kez yüz biş 7v/02

altı kez yüz biş 8r/01

Bunlardan yola çıkarak XVI yüzyıldan öncesine ait olduğu bile söylenebilir.

3. BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

1r (1)on dördüncü cild (2) Deşt diyârına varup Ğı t̄aş h̄anıla cenk kılup andan (3) Apūr Sapūr diyârına varduğudur h̄anların dār (4) êtdügidür **1v** (1) Haz̄a Kitābu İskendernāme eydür (2) êy bunda gelen şeh̄r-yār-ı ‘izze ve ‘ömruhu t̄ācihu ve tahtehü payîdār kaçan kim seni bunda getüre rûziğār (3) bilesin ben da h̄ı zamānunda bir server ādem aduma karçıfa-yı K̄ıfçag’ı d̄erler idi êy (4) niçeler ni‘metüm ȳer leridi ser-tā-ser deşt-i K̄ıfçak diyārın dutmuşıdum çok oyunlar (5) oynayup utmuşıdum bir gün bu kal’a seyirine geldüm bu şu üzere bir h̄üb şūret (6) gördüm ‘aşık oldum h̄elālīga diledüm kalıña benden bir kal’a istedi y‘ani bir kal’a yap (7) d̄edi ben da h̄ı bu diyarı ȳedi kez tolaşdum kal’a yapmağa münāsib ȳer buldum ve illā t̄aş bulmadum (8) dört yüz biñ K̄ıfçak çerisiyile rus-ı h̄ırara indim burcu barlı bir şeh̄ir buldum ma‘mūr (9) üzerine üşdüm t̄ā ki şeh̄ri cenk ile alam t̄aşın getürüp kal’a yapam ma‘şūķ (10) pes êtmiş gün cenk êtdüm şeh̄ri aldum dört kez yüz biñ K̄ıfçak çerisiyile ol şeh̄rün (11) t̄aşın yigirmi dün günlük yoldan daşıdup bu kal’ayı yapdum adını Dārū’l-murād kodum (12) sevdüğüm kıızı aldum ‘ākıbet ben da h̄ı sefer kıldum *nazm*

(13) *n̄edelüm bu işe çare olmazımış / bu ölüm̄den kimse kurtulmazımış*

(14) *gördük ölüp bu mekāndan giderüz / mülk-i mal kalur sefer biz ederüz*

(15) *pes buğur kalsun d̄eyü bizden nişān / bu t̄aşa bu t̄ārî h̄i yazduķ êy cān*

2r (1) ser-keşlerine eydür düşmān¹şonun n̄êtdiler Buran-ı Zāv̄il eydür êy şāh-ı cihān cenk (2) êdeni kırdılar āman dileyeni şoydılar koyıverdiler dışisin es̄ir kılup mal-u gencin (3) yağma êtdiler ‘ali rağm rûziğār d̄edi andan şāh -ı Seyf-i ‘Adniye eydür êy server yörü (4) Ğı t̄aş h̄ānuñ ehlin ‘avratın kimdeyise gör kimse kul şanmaşun h̄anlar h̄ürmete (5) kul şundurmak devlete sa‘ādete lāyık degüldür Seyf da h̄ı varıp Ğı t̄aşuñ kırk (6) dört ‘avratın kendü bārigāhına getürdi buğur şāh vezirler ile selā t̄in server (7) lerile tanışıp at yükin êr yükin İskender katında kodılar bāk̄i çeri boy boy şaldılar (8) t̄üş t̄üşa Deşt diyarınun Günç ulusuna toyunmağa gitdiler andan Ğı t̄aş (9) ardınca bir kaç k̄āşif

¹Metinde hep kısa ‘a’ ile yazılmış

şaldılar ne tarafa gitdugin bilmeg için buğur kendü hâş (10) serverler ile Yağmuş hân oğlu Tahtaş birle ‘ādil şuyının kenārınca yeye içe (11) kona göçe haber gözleyü gitdiler ol cānibden daḥı Ğıṭāş hân sancaḡ yüz yigirmi (12) biḡ érile üç gün üç gece kaçdılar ḡaylī menzil yol gitdiler bir şuya érip ḡondı (13) ne çadır var ne ḡayme var ne ḡazīne var ne ḡavm var ne ḡabīle Ğıṭāş hân (14) ol ḡālī görüp el yüzine tutup ağladı cümle deşt-i Ḳıfçaḡlar bile ağladılar (15) ...² kız için tavar ruz için cigerler taḡladılar rāwī eydür Ğıṭāş oḡlı ço ḡ (16) serverleri eytdiler éy hân kendü düşen ağlamaz bizümile meşveret étmedin İskender (17) ḡīle ḡılduḡ oyununda ol seni utdı olan oldu bāḡī **2v** (1) oḡlanların şaḡ olsun velī İskender Yemen yaḡıdur andan şöyle ḡāfil oturma (2) da ḡı ziyāde iş ḡıla dediler Ğıṭāş eydür ‘avrat kızun düşmānaḡoyalum gidelüm mi dedi (3) eytdiler ol düşmāna ḡalacaḡın ḡaldı bizler baştan bāḡī ḡalan leşkerden daḡı çıkmayalım (4) Ṭur Seḡīn diyānna gidelim deşt diyārından çıḡalım Nihavendi Bulḡariye haber gönderelim (5) bir şa‘b-u şarp yere arḡa vérelim görelim düşmān daḡı n’éder ḡanḡı tarafa gider arḡa göre (6) biz daḡı bildüḡümüz édevüz alup Ğıṭāş ‘azm-i Seḡīn ḡılıp gitdiler bu cānibden daḡı İskender (7) cāsūsarı Ğıṭāş ardından érip ḡanda gitdüḡin bilüp dönüp gelip İskender (8) şāha haber vérdiler şāh daḡı yedi gün yörüdi sekizinci gün yine cümle çeri dērildi (9) on iki kez yüz biḡ ér olup Tahtaş hân ferec-zād cāyı geri ḡulavuz ḡılıp Ğıṭāş (10) hân dēr-pāyın sürüp gitdiler on iki gün yörüyüp bir şuya yétdiler ḡondılar yatdılar (11) şabāḡ ol şu üzere şāh şikār ḡılıp ḡuşlarda bir ‘acāyib şekil ḡuş alıp şāh (12) nazarına getürdiler görüdi cüstde ṭurnaca var ola velī başı muṭlak sutūr başına (13) beḡzer iki ḡulaḡlu üç gözi var ikisi yerinde birisi altında altındaḡı gözi kızıl yāḡūta (14) beḡzer yanındaḡı gözleri gök ya ḡuta beḡzer ve yine ol ḡuşuḡ ḡuyruḡı var velī ādem (15) şaçılayın ḡılı gērüsine şalınmış ve bir daḡı ol ḡuşuḡ üç ayaḡı var birisi ṭoḡan (16) beḡi pençelü minḡārlu ikisi ördek ayaḡı bigi ya şşı ve ol ḡuşuḡ bir ‘acāyibi daḡı (17) oldur kim bir burnı var bir arıḡ ola dirāz andan burnı ...³ **3r** (1) ...⁴ sürüp şāh Seḡīne haber vérdiler çeri ḡaberin eşidüp ḡazīne aḡzına açup leşkerine yaraḡ (2) vérip Ğıṭāş hân birle cebe görüp yüz yétmiş biḡ āhen-pūş atlu Seḡīn çerisi ‘arz oldu (3) yüz doksan biḡ deşt-i Ḳıfçaḡ çerisi cebe görüdi üç yüz⁵ altmış biḡ ér cem‘ olup (4) dīvānı ṭurup andan Ğıṭāş hân deşt-i Ḳıfçaḡ serverlerine beḡlerine eydür éy dil-āverler (5) ḡayf

²Kitap yırtılmış, okunamıyor

³Kitap yırtılmış, okunamıyor

⁴Kitap yırtılmış, okunamıyor

⁵Metinde iki kere yazılmış, birinin üstü çizilmiş

éderdüñüz kim düşmānıla gerekileyin cenk kılmadın ad u şan yolına kırılmadın kaçduķ
 dēr (6) düñüz uş ol hayf étdüğüñüz düşmān geldi deñ imdi ad u şanı çün turalum nām-u
 nāmūs için (7) düşmāna gayret kılıcın uralum rāvī⁶ kavlinca Ğı tās şöyle dēyüp gayret ü
 hamīyyet kılınup düşmān (8) tarafın gözleyüp tırdılar andan şāh-ı Seħīn serverlerinden
 Behsetūn'ı Dūhsitān'ı İskendere (9) karşı cāsūs gönderdi giderken karşıdan İskender
 elçisi Şāmūr Şāvibe uğradı gör di kim (10) Ğı tās hān 'avratların getirürdi buluşup
 görüşüp şoruşup bildiler Dūhsitān alup (11) anları Ğı tās'a döndi Behsetūn İskenderi
 karşılayu gētdi bu taraftan Şāmūs Ğı tās'a (12) yētdi Dūhsitān öñ varup Ğı tās'a
 İskender 'avratların gönderdiğin dēdi (13) Ğı tās derūmndan şā z oldu velī kimseye
 āşikāre kılmadı el sebīl saķalına urup (14) tırdı zamāndan sonra baş şalup bebr-ü peleng
 gibi gümredi andan eydür ēy şāh-ı Seħīn (15) İskender kendüzin bilmişidi velī çeri
 tırmadı tağıldı ol kendüyi bildügidür kim kōrūp (16) hātūnlarum gönderdi dēyüp
 kendü kendüye söylendi andan şāh-ı Seħīn eydür ēy (17) Ğı tās hān rāst söylersin niçe
 serverler kōrkutmuşsin velī İskender senden kōrkısa 3v (1) arduñca gelmezdi ve bir daħı⁷
 hātūnlaruñ gönderdügi budur kim evvel İskender ol mürüvvet (2) göstermiş ikincisini
 gāfil kıлмаğ için hīle kılmış İskender çok bilmiş kişiyimiş andan gāfil (3) olmamaķ
 gerekdür dēyince İskender elçisi gelüp baş koyup iki nāme şındı birin şāhı Seħīne (4)
 ve birin Ğı tās aldı Ğı tās kendüye gelen nāmeyi oķudu dēmiş kim ēy Ğı tās Haķ ta'ālā
 baña (5) devlet-ü sa'adet vērib saña tabanca urup çerüñi şıdım mālūñi gencüñi yağma
 kıldum yine (6) mürüvvet étdim ehlüñi gönderdüm devletüñ varısa sen seni bilesin ser-
 encām neye ēriser (7) endīşe kılasun devlete 'āşī olmayasın kuru gayreti koyasın gelesin
 devlete (8) kul olasın yine diyāruña seni hān kılayın öz elünle sen saña tabanca urma (9)
 gel rāvī kavlinca Ğı tās bed-nefs kişidi İskender nāmesinden ol haberi eşidicek (10)
 kaķıdı yıldırımlayın şaķıdı kaşdı kıldı kim şāh elçisin dēpeleye şāh Seħīn kōmadı (11)
 eydür ēy Ğı tās hān kāsıdūñ şuça ne senüñ düşmānuñ İskenderdür kāsıd (12) senüñ ehl-i
 beytūñ getürdi hanlığa lā[']i k budur kim bunu hil'atlayasın dēdi (13) Ğı tās daħı şāh
 Seħīne sözile gāzabın giderüp İskender elçisi n hil'atladı (14) buğur şāh Seħīn kendüye
 gelen nāmeyi oķudu dēmiş kim ēy şāh -ı Seħīn düşmānım (15) kaça ka tuña vardı dimdi
 - (de imdi (şimdi) atı naşihatıla baña istikbāle gelsün öğüdüñ dutarsa (16) devlet anuñ
 dutmazsa sen aradan çık yok eger kuru gayret kı lup araya girecek (17) olursan vardım

⁶Kısa 'i' ile yazılmış

⁷'ı' koymamış

diyāruñı at ayağına virdü[m] ra‘iyyet kanı günāh boynuğa dēdi ...⁸ olunca **4r** (1) şāhı Sehsīn İskendernāmesinden bu haberi işidicek bir zamān fikre (2) vanp durdı ‘ā kıll kişiyidi gördi İskender devlete sa‘ādete lā[’]iķ söz (3) dēmiş velī ğayrete tırup eydür bir hān kaçā baña şığınmağa geldi anuñ yolına (4) cān başıla tırup kıllıç urmaķ gerek dēyüp Şāsus Şāvī’ye eydür ey Kāşid İskender (5) nāmesinde kendü devletine lā[’]iķ hōş sözler dēmiş velī bizlerün daħı devletümüze lā[’]iķ (6) budur kim bir hān kaçā diyāruma gelse ben daħı ol ğayrete tırup Sikendere kıllıç urursam (7) gerek Süleymān daħı olursa dēdi daħı hazīnelerin açup mīr-ü sipāhī’ye mal u genç (8) ülendürüp vērdi andan İskender nāmesine cevāb yazup Şāmūsa eydür ey (9) Kāşid İskendere eyit ērise şeb-hūn kıllmasun hīle kıllup ittifākıla bulısalum sultān (10) yağma māl-ı genc kıllısalım görelüm devlet ve sa‘ādeti kimine yardım kıllur dēyüp Kāşidi göndür- (11) di kendü yarağında oldı söz çok Şāmūs Şāvī daħı gelip Sikendere ērdi (12) şāhı Sehsīnün ağzı cevābın vērdi nāmesin şundi Eflātūn ol nāmeyi⁹ alup (13) muṭāl‘ığa kıllup beyān ētdi ne dēdi **naẓm**

(14) *şöyle dēmiş şāh-ı Sehsīn ol zamān / nāmesinde şāh-ı Sikendere ey cān*

(15) *yā Sikender tekye kıllma devlete / ğarrā olma furşatıyla nuşrete*

(16) *saña furşat vèren kâdir ilâh / vèrmeye mi bize de nuşret ey şāh*

(17) *añlagıl dut kim Süleymānsın seni / bir qarınca eylemişdür Haķ meni*

4v

(1) *Haķ qarıncaya daħı nuşret vèrür / şol kim sīlī Süleymāna ...¹⁰*

(2) *(2)sen Süleymān biz qarıncayuz hele / görelüm devlet kime yardım kılla*

(3) *yā Sikender biz daħı şöyle ki var / çık dēmişsin aradan ey şehr-yār*

(4) *ya ‘nī kim ele Ğı tāsı alasin / anı devletden aşığa şalasin*

(5) *şimdi uş geldi şığındı ol baña / ērlige lā[’]iķ midur kim ben aña*

(6) *yardım ētmeyem aluban ele baş / çün gelüben şığındı baña hān Ğı tās*

(7) *redd ētmek yokdurur şığınını / sen daħı bilürsin āħir hep anı*

(8) *bir çaluya şığınır bir kuş kaçır / uçalu şaklar anı şöyle ki var*

⁸Kitap yırtılmış, okunamıyor

⁹‘nāme’ yerine ‘māme’ yazmış

¹⁰Kitap yırtılmış, okunamıyor

(9) *bir çaluca yokmuyuz biz de e[y] şāh / kim olavuz kaçā ne biz de penah*

(10) *rāvī kavlinca şāh Sehsīn nāmesinden ol cevāb eşidicek eydür ēy serverler* (11) *serḥas-ı Sehsīn ḥōş kāmīl server imiş andan gāfil olmama k gerekdür dēyip güç kılip* (12) *şāh-ı Sehsīn ile Ğıtaş ḥān üzere gitdi ol tarafından daḥı şāh Sehsīne yardıma* (13) *Bulğar diyārından Nihavendi Bulğari altmış biñ érile Tur ḥan Ḥūruzi Bulur ḥān-ı* (14) *Ḥūruzi geldi yigirmi biñ érile dört yüz biñ atı kendü sebük ér olup tırdular* (15) *bu cānibden daḥı İskender şāh vardı şöyle kim arada bir menzil qaldı Behsetūn* (16) *daḥı varıp şāh-ı Sehsīne ḥaber kıldı yaraqda oldılar ol gün ol gece daḥı gitdi* (17) *şabāḥ şāh-ı cihān buyurdi ol iki kez yüz biñ érden altı kere yüz biñ* **5r** (1) *güzīdesin seçdiler bāki leşker Mışır sultanı Naşīre ‘ibādet kıldı yā Naşīr sen bu sengīn* (2) *çeriyile gel ben bu güzīde érile varıp düşmāna görüneyin dēyüp gitdi ikindi zevāline karşı* (3) *gelip taḥtığāḥı Sehsīne yētdi ol tarafından daḥı düşmān qaravulı varıp çerinūñ tozın* (4) *görüp şāh-ı Sehsīn Ğıtaş hana bildürmek diler bu cānibden daḥı Serḥas Ğıtaş* (5) *Nihavendi’l-far-ı Tuḥan Yulurhan dört yüz elli biñ érile der-sū sūvār olup çādır* (6) *dan çıkub arqaların ordularına vērüp sancaq ‘alem diküp tırdılar anca kim ceş* (7) *Sikender daḥı yakīn érdi iki leşker birbirin gördi eydürler ki şāh Sehsīn* (8) *İskender çerisin görücek ḥayrān oldı zīrā kim ancılayın cīş gördüğü yo kudu* (9) *rāvī kavlinca şāh-ı Sehsīn ceş-i Sikenderi görücek ḥayrān gibi oldı andan* (10) *Ğıtaşā eydür ēy ḥān Sikenderūñ çerisi ne ‘aceb çeri kim görenleri evvel nazarda* (11) *vehme şalar dēdi andan Ğıtaş[e] eydür ēy şāh Sehsīn baña ser-zenişēderdūñ kim* (12) *bunca leşkerile İskendere cevāb vērēmedün gör kim ceş-i Sikender nice çeridür ve bir* (13) *daḥı şöyle bil kim bu gelen çeri İskender çerisinūñ atı yēgi éri yēgidür bākisi* (14) *gēridür dēdi şāh-ı Sehsīn dil-āver kişiyidi eydür ēy Ğıtaş çeri çoklīğnuñ devlete* (15) *aşşısı yokdur dēdi İskender birle devlet şīga-i şeref leşker gerek çoğ olsun* (16) *gerek az olsun dēdi bu cānibden daḥı cīş-i gelüp érdi altı ālāy altı yüz* (17) *altun başlu ‘alem sancaq düşmāna ‘arza kōndı yēdi server on yēdi biñ ér* **5v** (1) *düşmāna karşı kōnup tırdılar ol cānibden daḥı şāh-ı Sehsīn Ğıtaş han ceş-i* (2) *Sikendere karşı kırk biñ yēdi yüz server qaravul koyup yine bārigāḥlarına gelüp* (3) *cenk yarağında oldılar bu tarafından daḥı İskender ol gece şabāḥdan Ḥaḫ ta‘āla’yā* (4) *‘ibadet ētdi şabāḥ érüp [‘]avradı okuyup eli yüzini kim sildi şağında bir ‘Arab* (5) *şekil ér el kavşurup şöyle tıdur şāh anı görüp yerinden tıdurup ‘iz[z]ēt kılinca ol* (6) *şahs daḥı qaddın ḥamīde kılip şāha selām ētdi eydür yā Zū’l-qarneyn Ḥaḫ ta‘ālānuñ* (7) *emri şöyledür kim bu leşkerile cenk etmeyesin zīrā kim şāh-ı Sehsīn devleti senūñ*

(8) devletün den artuğdur senün devletün üzere gâlipdir dēdi daħı ol şahş (9) yine ğayb oldu Taberiyye qavlinca şah ‘Arab şeklinde ol sözi eşidecek içi (10) taşu endiše birle taldı şah buyurdu Kaytafun vardı Restetâlis Eflâtunı (11) getürdiler şah ‘Arab şek[i]l harif haberin hekimlere dēdi anlar daħı şahıla perışân (12) düşdiler bu halde [Ç] Jehil Pâyi ‘Irakî çünkü yarağıla şah halvetine girüp geldi şahıla (13) muqarrebleri perışân şekil gördi şordı haber-i ‘Irakıyye daħı dēdiler andan ‘Irakî (14) eydür yâ Zü’l-ıkarneyn şah-ı Sehsîn devlet cenkinde senün devletün üzere gâlibise (15) niçe selâtin serverler vardur hizmetünde vezirler sütülâp birle cümlesinün (16) tâli‘-i helâcını görsünler ola kim bunca şahdan birisinün tâli‘i şah-ı Sehsîn tâli‘inden (17) gâlib ola anı leşkere şah kılalım düşmânıla buluşalım sen genç yerden tur cenk teferrücin **6r** (1) kıl dēdi şahıla muqarrebler ‘Irakînun sözün taħşinlediler revân Eflâtun suşurlâb (2) ele alup şahıla şah -ı Sehsîn tâli‘in görüp şahun tâli‘-in şah-ı Sehsînden gâlib (3) bulur eydür ey şah senün bahtun şah-ı Sehsîn tâli‘-i üzere gâlibdür Hızır ta‘acub (4) şöyle dēdi gitdi Hızır hōd yalan söz söylemese gerekidi dēdi andan Restetâlis (5) eydür yâ Zü’l-ıkarneyn ma‘lumdur kim Hızır şeklinde gelen Hızır degüldi yine ol yetmiş (6) iki milletün düşmânı şeytan-ı la‘indür dēdi buncılayın demde Hazretünji endişeye (7) şalma[k] için iğvâ vērüp gitdi rāvî qavlinca Restetâlis şöyle dēyicek şah daħı (8) kendüyi dērip endişeyi kül[l]in gönlinden sürüp cebe ve cevşen giyüp saz-u seleb (9) bağlanup seyf hamâ[’]il kıluş halvetinden çıkdı bağdı gördi kim altı yüz biş (10) güzide âhen-püş er altı biş altı yüz altmış mubaraz serverdür sü süvâr (11) olup kendüye muntazır dürürler serheng leşkerler şol yürütile sağ şol yörürler (12) andan şah bir zinde rahşu süvâr olup selâtin serverlerle düşmâna karşı yürüdiler (13) ol cânibden daħı şah-ı Sehsîn Ğıtâş hân Nihâvendi Bulğari Turhan Bulurhan Hüzem (14) dört yüz biş elli biş cebelü cevşenlü cenk erile süvâr olup sancağ-u ‘alem (15) götürüp ceş-i Sikendere karşı yordı bu varıdı ol geldi deryâ mişâl gürleyüp (16) gümleyüp bir birine yakîn erdi yaşavullar iki cânibden rahş sürdi giden (17) ‘asker seddi İskenderleyin turdılar şaf alayler keşide kıluş qoşınlar bağladılar sancağ **6v** (1) ‘alemler şukğaların çözdiler mir-ü mihterler tabl-u nağğäreler va‘d var durdular şür-nâ vü nefirleri şür-ı (2) serâfil var urdılar cenk-ü harbiye ser ü ağâz itdiler nay-ı rubinlere ölüm ırın ırlatdılar (3) at er bir birin gözleşüp turdılar andan şah Sehsîn eydür ey Ğıtâş hân sen çerinün (4) serverlerle sağın şolun alun turun ben at süreyin Kâsid şuret İskender (5) sancağına varayın yüz -beyüz göreyin tâ kim cenk içinde anı görücek bilem bilicek anı (6) ele getürem dēyüp şah -

1 Sehsîn oğlanların kırk biñ érile dündâr koyup âhîn (7) püş olup polad kalkan döşine şalup bir zift süñü kolına şarıp bir zinde kergedene (8) binüp İskender şâh sancağın gözleyüp gitdi şâh-ı cihân dahı gördi kim düşmân (9) leşkerinden bir ahîn -püş dil-âver kendü sancağına kergeden sürüp gelir andan şâh eydür (10) éy dil-âverler bu gelen Kâşide beñzer karşı varuñ dèdi buğur serverlerden Hişâ m (11) Cebeli Behram ran Ber Cāni rahş sürüp şâh-ı Sehsîne karşı vardılar şordılar şâh-ı (12) Sehsîn sultān gönderdi Kâşidem İskenderile rû-be-rû sözleşmege geldüm dèdi server (13) ler dahı şâha tanışup alup şâh-ı Sehsîne kâşid dèyü İskender sancağına gelü p karşı (14) dan şâha gösterdiler gördi vaz'-ı hey'etin şekl-ü şüretin atın âletin vezne urdı (15) andan kol baş üze urup kaddın hamîde kılup şâha selām işâretin ètdi andan çağırdı (16) kim yâ Zü'l-karneyn-i zemîn şâh-ı Sehsîni eydür kim İskender leşkeri çoklığına garrâ olmasun (17) yèñice devlete tekye kılmasun meni Ğitâş hanı deşti şanmasun râvî kavılınca şâh-ı 7r (1) Sehsîn şöyle dèyicek İskendere şâh sözinden bildi kim şâh-ı Sehsîn kendüdür andan (2) şâh-ı cihân sancağ dibinden ilerü at sürüp yakîn varıp eydür éy server Sehsîn râst (3) dèrsin 'ömr ü devlete nespat velî ulu şâhlar dahı 'âk u 'âşî olmak yokdur ve bir dahı (4) éy şâh-ı Sehsîn kâşid şüret gelüp meni görüp söyleşdüğündenmakşüd meni görüp (5) bilmegidi bildüñ yörü seni serverlerden kimse tuymasun kuşa dahı benimsek éderler (6) Āfrisiyabun dahı defterüñi¹¹ dürerler dèdi şâh-ı Sehsîn İskenderden anı işidip (7) dönüp süre sancağına geldi turunca bu cānibden İskender şâh sancağ dibinde güzîde (8) serverleri koyup Rüstem zâdeleri kafâsınca alup Kaytas öñüne şalup kırk dört (9) biñ érile kılıç yalnızcağ kılup tekbîr getirüp rahş sürüp şâh-ı Sehsîn sancağına göz dutup (10) düşmâna cenk selâtinler anı göricek sağ koldan Şâpur şâh Hûraşan-i Diyârbekir sultanı (11) Kâsim şâh-ı Yemeni Dilfirûz şâh-ı Berberi kırk biñ érile kişi kurbân kaçup düşmâna at sürdi (12) şol koldan i'tişâm şâh-ı Habeşi Şetlâd şâh-ı Zengi Çîn şâh Tamgaç hân Görgistan (13) şâh-ı Mihrâc hân at sürdi bir taraftan Sutî hân Ağū z Kâkūm şâh-ı Hıtay Keyd-i şâh-ı (14) Hind-i Mürdar şâh-ı Sind at sürdi bir koldan Hüsrevi Zemîn Havari Cihân hân (15) Taberi Tanğud şâh-ı Kafargavi Sührâb Aqtâb şâh-ı Kışmiri at sürdi bir cānibden leylân (16) şâh-ı Küh-ı Kaylan şâh-ı Rusti Mîr Çîni Gürcistanî Kürsgül-i Aşferi Nakruş Akruş (17) Nakuzi Kor Afrenci at sürdi bir koldan dahı Tanğanuş Mantanuş Ğürî A tarmuş 7v (1) Ātsanuş Gorci Kurutaş Abkâşî at sürdi bir taraftan Arduvan şâh Serbad şâh (2) Rüstem şâh Hürrem şâh at sürüp on iki taraftan

¹¹'defterüne' yazması gerekiyordu

bêş kez yüz biñ ér at sürüp (3) gitdi ol cânibden dahı şāh-ı Sehsîn dört yüz elli biñ érile Ğıtāş hān Bulur hān (4) Turhan-ı Nihāvendi Ülfāri dört yüz elli biñ érile der-sū kılıç yalıncağ kılıp rahş (5) sürdiler İskender şāh bêş kez yüz biñ érile şāh Sehsîn dört yüz elli biñ érile (6) güneş kubbeye felege dikilince ‘azīm cenk kıldılar on dört kez ceş-i Sikender Sehsîn (7) çerisin şıyup sancağına sürdiler yine ceş-i Sehsîn döndürüp İskender çeri (8) sini sancağına sürdiler anca kim at begi er begi birbirinden seçdiler yeg atlar yürüsini yögürmesüni (9) unuttular yeg érenler ölmesin unuttular ér kırıldı kan seylāb olup at ayağında yürüdi (10) hun buhar kat havā yüzün bürüdi cihān hāy hüyyıla toldı ata oğuldan oğul atadan (11) bī-haber oldu yerün bir katı toz olup havāya ağdı yer altı kan kalup gök sekiz kat (12) oldu bular cenk éderken şāh-ı Sehsîn oğlanları kırk dö[r]t biñ érile turup cenk (13) gözlerken der-sū kılıç yalıncağ kılıp at sürüp İskender sancağına gitdi ya‘nī İskender (14) şāh sancağına meşğül iken sancağın yı kıp dündārların tağıtdılar şāh sancağı dibinden (15) dahı Behrām Alānī Bercānī Hişām Cebeli Kayfur-i Çoban Kalbusun Kahramani şāh sancağına (16) gelen çeriye göricek gırye kılıp yigirmi dört biñ āhīn-püş érile karşılayup karşıp (17) cenge durdılar turdılar bunlar cenkde ol tarafından İskender şahın girü kalan leşkeri **8r** (1) dahı naşr-u ‘iyād geldi érdi nite altı kez yüz biñ ér şaf ālāy bağlayup sancağ (2) ‘alem götürülüp şūr-nā u nakīrlar ürüp cümle çerinün öñünce İskender şahın oğlu Kaşhazan (3) selātin serverleriyle şāh-zādelerile gelürken cenk gülüsün işidip karşıdan (4) deryā-mişāl leşker görüp Atvās eydür éy Kaşhazan Şāh atañ İskender şāh düşmān (5) birle buluşupdur buğulu leşker gülüsüdür ér semā‘īnün gülüsüdür gırıvdur bu ol (6) iki cīş uğraşmış anların gülüsüdür rāvī kavlınca Kaşfarān Şāh at velesden ol (7) haberi alup genc arslanlayın giren risündi(farsça bilenden şormak) bebür/babur gibi öñredi gümredi andan eydür éy (8) şāh-zādeler yörün émdi atlarımıza yardım kılalum ata oğla anın için güvenür kim (9) fırsat deminde ataya kol kanad bulına dedı dahı Kaşfarān cümle şāh-zādelerile anası (10) semā‘il Kīlābī kıızı Şehraman Mihrac kıızı Dil-şadyetmiş biñ érile leşker öñünce tabl (11) urup gırıv kılıp rahş sürüp érdiler sancağ dibinde cenk éden düşmāna dokınup (12) şıyup gërisine sürdiler delim dil-āverler kırdılar şāhı dutdılar kayd u bend étdiler andan ulu (13) cenge girdiler düş gelen düşmānı yer yerin kırdılar tā geceye karşı düşmān çerisin der-sū (14) şıyup çadırlarına sürdiler ceş-i Sehsîn kaçā çādıra éricek yine dönüp gayret ü hamīyyet (15) cengin étdiler andan İskenderün güzīde serverleri derilüp Şāh-ı Sehsîn sancağına (16) at sürdiler dündārin

dağı şıyup sancağ u ‘alemlerin yıhup çeri tağıtdılar cîş düşmān (17) tabl u ‘alemi hayl ü haşemi hayme ü hazīne yerinde koyup girizān olup gitdiler Ğıtāş hān anı **8v** (1) görücek baş kırtarmağ için Apūr Sapūr yolın dutıp oğlanlarla g itdiler andan serhas-ı (2) Sehsīn dağı kaçā şehre yüz dutdı velī Kaytas oğlu Kays Rūmī Kaysun Kırımī ardından (3) irdiler yine şah Sehsīn birle bir ‘acā[’]ib cenk kıldılar şöyle kim ol şahuñ cebhe (4) u cevşen rişteleyin üzerinde biçüp saçdılar ‘ākıbet şah-ı Sehsīn rahşından (5) yıkıp kaşd kıldılar kim depeleyeler kendüyi dirip āmān diledi vardılar el kafāsında bağladılar (6) gerdenine pelhenk dokıdılar rāvī kavılınca Kays Rumī Kaysun-ı Kırımī şah Sehsīni dutup (7) alup şahā getürdiler şah-ı cihān dağı düşmānı girizān görücek nuşret veren Hālīka (8) şükr kılup selātinler ile cenkden dönüp barigahına gelüp serirde oturdı (9) andan Kays Kaysun şah-ı Sehsīn getürdi divān içine girüp ol şahı şahā karşı (10) siyāsete turgurdılar andan Kays eydür ey şah-ı heft-i kişver hemişe düşmān eli (11) bağı karşıya siyāsete tursun dedı şah dağı nazar kılup gördi kim bir ādem (12) ejderhāsı bağı cigeri tağı siyāsete turur turuşından bildi kim şahdur şordı (13) Kays dağı şah-ı Sehsīn olduğın dedı şah şā z u Hürrem oldı andan şah eydür (14) ey server-i Sehsīn devlete ‘ak olmak ulu şahlara kılıç şalmağ gördüğ mi kişiyē ni’ dēr (15) dedı şah - ı Sehsīn hacil olup turdı anı gördiler kim İskender şahuñ Kaşfarān (16) şah dağı şah-zādelerile gelüp iki serveri eli bağı cigeri tağı şahā karşı turdı (17) Kaşfarān şah eydür ey cihān halkınuñ şahı şah ata devletüñe sa‘ādetüñe her kim **9r** (1) yaman şanarsa hemişe el bağı ciger tağı tahtuñ ayağına gelsün dedı dağı (2) şah tahtından yaña yürüdi şah dağı oğlından ol i‘zāzı göricek yerinden turup tahtuñ (3) kenārına gelüp oğlınuñ kolun alup tahtına çıkarup der-āguş kılup kenārına alup oturdı (4) oğlına du‘ālar okudı medh-ü senālar kıldı ne dedı *nazm*

(5) *şāh eydür ey ciger-güşem seni / nāşır etsün düşmān üzere ol ganī*

(6) *beklesün dürlü belālardan Hudā / ‘iz-ü ikbāl olmasun senden cüdā*

(7) *Hak kazayı tapuñā tüş etmesün / baht-u devlet hiç katuñdan gitmesün*

(8) *‘ömrüñi pāyende dutsun lā-yezāl / saklasun seni zevālden bī-zevāl*

(9) rāvī kavılınca İskender oğlına kim bu du‘āyı kıldı anı gördiler kim kākum şah-ı (10) Hıtay iki ādem ejderhāsın eli bağı getirüp siyāsete turgurđ şah ol (11) serverleri görüp şah-ı Sehsīne şordı eydür Hürrem melikleridür Biri Turhan (12) Biri Bulurhan dedı şāyana ser-zeniş kılup eydür ey Sehsīn gör bu dil-āverler (13) kim senüñ öcünğden ne

hāla giriftār olmuşlar dēdi şāh bu ser-zeniş vèricek (14) şāh-ı Sehsīn kaçıdı kayd u bendile [e]gni baş şalup eydür yā Zū'l-ķarneyn niçe bize ser-zeniş (15) eylersin dürlü dürlü nükteler söylersin Ṭaberiyye ķavılınca şāh Sehsīn bu saht (16) söz söyledigine Sikender kaçıdı eydür ey 'ırākī yorı serħas-ı Sehsīn dār kııl tā kim (17) bir daħı buncalayın miķdārın bilmez kişi baña 'āk-u 'āşī olmaya ķarşuya buncalayın kelimāt 9v (1) kılmaya dēdi şāh hüküm edicek çihil yā daħı işāret kııldı altı yüz altmış elmas (2) nacaķlı cellād beğler bebr-ü peleng gibi gümrenü birbirin şāh-ı Sehsīne döndiler kim alup gideler (3) dār edeler şāh Sehsīn ol hālı görüp ölümè rızā vèrip eydür yā Zū'l-ķarneyn cihān (4) sarāyına èrlikle geldük kimseye ālüde olmaduk ve hem ölümünden ķorķar kişi degülüz çih (5) bugün öldük çih yarın öldük velī ciger-güşelerüme ya'nī oğlanlaruma kıyma (6) dēdi daħı cel[l]ādlar önünce siyāsete yörüdi şāh Sehsīn oğlanları daħı (7) atalarından ol sözi işidicek rik[ķ]at ètdiler İskender şāh oğlı daħı ol (8) melik-zādeleri rikķat kıılır görücek kendünün daħı gözi yaşıla tölup yerinden (9) turup şāh-ı Sehsīn atasından diledi şāh daħı bağışladı şāh Sehsīn iki (10) oğlın hürzüm meliklerin Ābķaş Rūmiye işmarladı ol server daħı anları (11) bārigāhına getürüp kırķ zengī üzerlerine müvekkel ķodı söz çok ol gün ol (12) gece gitdi şabāh yine şāh-ı cihān dīvān tutdı ol iki kez yüz biñ èr gelüp (13) kim oturup kimi turdılar anı gördiler kim Behrām Alānī Bercānī Ğıřāş hanuñ yēdi oğlın (14) dutmuş kayd-u bende ètmiş şāh getürdi siyāsete turgurdılar anları görüp nidelim (15) bunları dēyince Hişam-ı Cebelī gelüp eydür ey şāh-ı cihān serverlerden Şahind-u (16) Aştī Muķīm 'Āsī Baygūt Dimeşķī Muhtārī Hāveri ķuluñ yüge cān oynayup ķurbān (17) olmuşlar dēdi şāh ol haberi işidüp ol serverleri çün el yüzüne dutup ağladı **10r** (1) şöyle kim ağladı selātin serverler bile ağlaşdılar andan Eflātun-ı heķīm ilerü gelip (2) eydür ey şāh-ı Zemīn cihān işi budur aňla ey hulāşına zāt konuķ gibidür iş bu tende cümle hayāt (3) ne ķadar eglene dersen konuķ konuķ konuķ gitdüğine ağlama ey nīk sıfat (4) rāvī ķavılınca Eflātun heķīm şāh ölümsüzini kim söyledi şāh daħı gözlerinden (5) seyl-ābın silüp istiğfār eyledi andan şāh eydür ol server ķanı çün (6) yā 'ırākī yoru Ğıřāşuñ yēdi oğlın daħı dār kııl dēdi 'ırākī daħı işāret (7) ètdi cellād peyklere buyurup Ğıřāş oğlanların alup dīvān içinden çıkdılar yēdi (8) dār diküp yēdisin daħı ol ser leşkerün aşdılar ne diler dār dibinde turup (9) çağırdılar her kim devlete 'āk 'āşī olursa cezā'sı budur dēdiler rāvī ķavılınca (10) İskender düşmāndan ol gün kim ele girer ise depeletdi şöyle kim ķan had[d]en (11) aşdı bu hāl içinde şāh anı gördi kim bir 'Arab ğazaba gelmiş eline bir ħarbe almış (12) dīvān

içine girüp geldi harbesin tayanıp şāha karşı tırdı andan kaçımak birle (13) eydür yā Zü'l-karneyn bir kaç kan için bunca kan kılduğuña Hāk ta'ālānuñ rızāsı yoqdur (14) hışm edip hadden aşma ve ger ne sen Hāk ta'ālānuñ hışmına tüş olursın **nazm** (15) *hışm étme hışm étmesen ey şāh / tā saña hışm étmeye şonra ilāh*

(16) rāvī kavlinca ol 'Arab İskendere şöyle deyüp yine dīvān içinden çıkup (17) gitdi dağı şāh dağı bildi kim gelüp naşihat édüp giden Hızır peygāmbardı andan şāh **10v** (1) eydür étdigümüz işe istiğfār kılalım deyüp dīvānı tağı[t]dı halvetine girdi ol gün (2) ol gece Hālıķına 'ibadet kıldı étdügi işlerin nefsi kuşurından bildi tā kim yine şabāh (3) tēc urunup halvetinden çıkup bārigāhına gelüp serfirine oturdu dīvān tırdı (4) selātinler cem' olup kimi oturup kimi tırdı andan İskender şāh Tahtaş hana (5) eydür ey hān-zāde var Serhes-i Sehsīni naşihatıla givügin? gönülde sürsün ve ger ne (6) givük? kırman¹² dedi Tahtaş hān dağı gelüp şāh-ı Serhes Sehsīne dedi şāh-ı (7) Sehsīn dağı 'ākıl kişidi ne olacağın bilüp 'ā kıbet endişesin kırup dedi kim (8) İskender şāh bizim suçumuz bağışlayup bizi kabül édicek 'ömrümüz varınca bizler dağı aña (9) kul olup kulluq kıluruz dedi Tahtaş dağı bu hal-ı şāh-ı cihāna bildürdi şāh-ı (10) Sehsīn kendi bilmiş eksükligine mu'terif olmuş rızā vemişdi kim tā ölünce 'Alī (11) dergāha kulluq kıla dedi şāh dağı buyurdu kaydaların bendlerin götürüp hil'atlar (12) geyürdiler andan şāh-ı Rüm luftıla güle güle eydür ey server-i Sehsīn biz sen ét (13) düğün étmeyelim Sehsīn diyārı yine senün olsun velī sakın kim yine nefse uymayasın (14) kimse igvāsun kulağuña koymayasın baña 'āşī olmayasın yoħsa buğur başdan (15) çıkarısın rāvī kavlinca İskender şāh şöyle deyicek andan şāh-ı Sehsīn dağı (16) yerinden tırup oğlanlarıyla baş koyup dediler kim ey şāh-ı heft-i kişver kılıç yüzünde (17) senünle gayret étdük cengümüzi gördün ölmeyecek olur söz devletlü iş bu **11r** (1) eşüğünde kulluq mı dağı göresin dedi rāvī kavlinca şāh-ı Sehsīnün bu (2) sözi şāha gāyet hoş geldi buyurdu yer gösterdiler şāh-ı Sehsīn selātinler (3) şafında oturdu buğur şāh-ı Hüzem meliklerine eydür varuñ siz dağı yine diyāruñuzda (4) çeri yaraq kıluñ dedi Turhan Bulurhan dağı gitdi geceye karşı şāh-ı Sehsīn (5) baş koyup eydür ey şāh-ı cihān icāzetünle şehrüme varayın yaraq kılayın miqdārınca (6) selātin servere hizmet kılayın cān-u baş şükrānesi dedi şāh dağı destür (7) vardi şāh-ı Sehsīn dağı şehrine gitdi yétdi yaraq étdi şāhı dağı bu taraftan yedi (8) içdi yatdı yine şabāh bindi şāh bārigāhına

¹² 'ش' yerine 'ن' ile yazmış

vardı gelüp dīvān tutdı (9) ol cānibden daḥī ṣāh-ı Seḥsīn dilim pīş-keşler alup ṣāha geldi tartuqların çekdi (10) nite Ṭaberiyye kavılınca yüz kırk dört erkek at çekdi altun eyerlü gümüş üzengülü (11) ḥarīr çullu sincāb kākūm bir bürküslü her birin birer Çerkes gulām eder bunıñ ardınca (12) dört yüz kırk dört ḥāş kullar çekdi cümlesi ḥüb-şüret nīk sīret ḥōş (13) ḥil‘at rāst-kāmet der-sū şamur-pūş kiminüñ elinde zīn bādye kiminüñ lā‘li ayak (14) kiminüñ muraşsa‘ altun sağraḳ kiminüñ munḳūr-zer kiminüñ müzehheb kabaḳ kiminüñ (15) elinde muraşsa‘ kınlu kılıç kiminüñ elmas nacaḳ kiminüñ polad kalkan kiminüñ sīm (16) küft çomaḳ kiminüñ kiminüñ cebhe kiminüñ cevşen kulluḳ budluḳ yaraḳ kiminüñ elinde (17) deşneler bunlaruñ ardınca dört yüz kırk dört kul elamanı der-sū **11v** (1) yād-dān kiminüñ elinde müzerkeş-gāhlu ḥarīr kündelü çakır toḡanlar kiminüñ laçın balaban (2) kiminüñ¹³ ṣāhīn kiminüñ laçın nu‘ban bunla[r]uñ ‘aḳabi[ñ]ce dört yüz kırk dört kenīzek çekdi (3) kimi ḥüb-rū nīk süretlü zülf-i müşg bu kimi pāk āşīl ve nev-cüvān kimi nīk tab‘ Ḥüredḏān (4) kimi güyende kimi ehl-i saz kimi ser-dih kimi sāḳī dem-sāz bunlaru ‘aḳabi[ñ]ce dört yüz kaṭar buḡur (5) çekdi cümlesinüñ yükleri envā‘-ı ecnās raḥt-u kumaş ḥayme ü çadır ve sincāb şamūr (6) kākūm üşek bunlaruñ ardınca şehr-i kal‘alarınuñ kuflun diyārınuñ defterin getürüp (7) ṣāh taḥtınuñ öninde koyup du‘ā kıldı ṣāh Seḥsīn eydür yā Zü‘l-ḳarneyn zemine (8) muḳaddem gelen serverlerden kânündür kim bir kişide eylük eşerinden bir zerre daḥı olursa (9) fırsat dēminde ol kişi kendüdeki erlik eşerin belürtmeyince olmaz biz bendelerüñ daḥı (10) erlikden az üküş behremüz vardır fırsat dēminde anı gösterdügümüzü ma‘zūr dut dēyüp (11) baş koyup karşı tırdı andan ṣāh-ı Zü‘l-ḳarneyn eydür ey server Seḥsīn rāst (12) dērsin dēdi rāvī kavılınca İskender şöyle dēyicek ṣāh-ı Seḥsīn yine baş koyup eydür (13) du‘ā kıldı andan selad-ı Rum gelen pīş-keşleri server selāṭīnler mīr-ü sipāhiye (14) ulaşdurdı andan ṣāhı yine ṣāh-ı Seḥsīne eydür ey server şimden gērü sen bizüm biz (15) senüñ olduḳ velī ne dīne taparsın ḳanḳı peygāmbar ümmetisin dēdi andan ṣāh-ı (16) Seḥsīn eydür ey ṣāh-ı cihān uş yaḳīn yerde bir taḡda bir peygāmbarüm vardır adına (17) Āḳrū[n]dērler yüz toḳsan yaşında bir mücerred vücūddur ol ne dērse anı kılıruz **12r** (1) ol gösterdügi yolu¹⁴ rāst bilürüz dēdi yine ṣāh eydür ey ṣāh-ı Seḥsīn ol peygāmbaruñ (2) saña nice yol gösterür Allāh‘ı ne şıfatıla bildürür dēdi ṣāh-ı Seḥsīn eydür ey ṣāh (3) ol peygāmbar ḥarīrden bir ād şeklin düzüp

¹³‘ش’ yerine ‘ن’ ile yazmış

¹⁴‘yolu’ yazması gerekiyordu

baña vèrüpdür eydür Tañrı buña beñzer buña secde (4) kıl her ne hâcetün varısa bundan dile hâşıl olur olmazsa baña gel dèr varuruz (5) müşkillerümüz hâll eder murâd-u maqşud buluruz Ākrū[ş]ı peygâmbar bilürüz dèdi rāvī (6) qavlınca şâh-ı Sehsîn şöyle dèdüğine şâhıla vezîr gülüşdiler ser -zeniş kıldılar dèdiler (7) ey Sehsîn ol peygâmbaruñ birle hîç tanışduñ mı kim İskender gelür anuñla benim hâlim (8) n'olısar Giriftâr olacağuş saña dèyüvermedi mi dèdiler Sehsîn tansuz râst şanup (9) eydür ey vezîrler bir kaç zamânıdı kim ol tapduğuş ma'būd baña küsmişidi söylemezdi müşkilüm (10) hâl eylemezdi ben dañı bu hâli aña tanmadum dèdi Eflâtün eydür ey server ma'būduñ (11) saña küstüğüni peygâmbaruñ dèmedüğü ne idi şâh -ı Sehsîn eydür ey hekîm bir gün peygâmbarum (12) bunda geldi bu hâli dèdüm ma'būd söylemez dèyü andan Akruş eydür ey Sehsîn ma'būduñ (13) eskidür söylemege saña yardım eylemege kuvveti ermez anı bozup saña bir yèñi ma'būd düzmek (14) gerekdür dèyüp ol eski ma'būdı aldı gitdi kim buña yèñi ma'būd düze getüre ol (15) gelince sizler geldüñüz uş hâlumuzu buña erürdüñüz dèdi yine şâhıla vezîrler gülüşdiler (16) şâh -ı Sehsîn dañı gördi kim sözüne gülüşürler sañt olup eydür ey vezîrler sözüme (17) niçün gülüşürsüz Eflâtün eydür gülünç söz söylersin anuñ için gülüşürüz Sehsîn **12v** (1) eydür nite Eflâtün eydür ey bî-haber bir nesneyi kim elüñile düzersin eskiye yèñi yine (2) bozarsın ol ma'būdlığa lâyıq mı olur rāvī qavlınca Eflâtün şöyle dèyicek (3) serhas-ı Sehsîn el sebîl saqalına urup bir zamân durdı zamândan şonra eydür ey (4) vezîr-i hâş ne 'aceb söyledüñ şimdi yedek ma'būd dèyü tapduğuş ma'būd degülmiş Eflâtün (5) eydür ey Sehsîn ol peygâmbar dèdiğüñ harîf senüñ düşmânıñdur kim elile düzdüğüñ saña (6) ma'būd dèyü tapdururmuş Allâh oldur kim seni beni yoqdan var eyledi rızq vèrür her ne kü (7) eytdüñ görür hayf senüñ şimdiye dek geçen 'ömrüñe kim hîç yerde geçmiş dèdi andan Sehsîn (8) eydür ey hekîm ben tapduğuş ma'būddan ğayrı ma'būd var mıdur sizler kime taparsız dèdi (9) andan Eflâtün eydür ey bî-haber Tañrı oldur kim on sekiz¹⁵ biñ 'alemi yaratmışdur cümlesin (10) mañlūqāt birle müşerref kılmışdur her mañlūqāta bir dürlü 'ilm bildürmişdür cümle vèren (11) alan anuñ emrile dür qamuya feyz ü kemal andan varur evvel oldur āñir oldur hem bāñın (12) hem zāñir oldur hem rañîm hem hālîmdür hem şekür hem vedüddur rāvī qavlınca Eflâtün (13) hekîm şöyle dèyicek şâh-ı Sehsîn uyurdu uyandı yerinden turup İskender öñine (14) vardı baş qoyup eydür ey şâh-ı zemîn

¹⁵ش ile yazılmış

el benüm atıñ satuñ beni küfr elinden kırtar (15) Allāh'ı bildür dālalet içre ağlayu
 ıalmıñ göñlümi güldür dēdi andan şāh eydür ēy Se ħsīn (16) saña düşmān yüzinden
 gerçi kim geldüñ velī senüñle dostluq kılalım seni yaradanı saña (17) bildürelim velī ol
 saña peygāmbaram dēyen kişi kıandadur getürsünler görelim ne vechile **13r** (1)
 peygāmbaram dēr andan şāh Se ħsīn Behsetün Kıulağuz kıoşdı serverler dağı Çehil Pāyi
 (2) Şāmūs Şāvī Şa kıun Düstenī A kıvaş Kıahirī Kilāb-i Kūfī alup gitdiler tā kim ol ħerīfī
 (3) şāh ħükmile getüreler bunda şāh ol gün geçdi yarındası gelüp eytdiler yā Zū'l-
 kıarneyn (4) Gīlan şāhuñ bir server oğlı varıdı vefāt kııldı sizler delim yaş yaşıñ dēdiler
 (5) du'ā kııldılar andan şāh buyurdı cümle selātin serverleri Gīlan şāha 'azāya varalar (6)
 erkānı yērine getürüp ol şāhı alup İskender şāh kıatına getürdiler şāh dağı 'izzet (7) eytdi
 ħāş ħil'at buyurdı andan şāh eydür ēy server-i Kūhistan (8) kim cümlemüz olsavuz
 gerek Ĥağ ta'ālānuñ ħükminededür kimi dirildür kimi öldürür rāvī (9) kıavlıncā şāhdan
 Geylan şāh bu sözi işidüp şāha du'ā kııldı baş urup (10) tesellā-yı ħatır olup selātin
 serverleriyle 'ıyş nūş kıılmağa meşğül oldılar (11) ol cānibden dağı Çehil Pāyi 'İraķī
 serverleriyle bir tağda bir mu'teber mağāraya ērdiler (12) andan kıulavuz eydür ēy
 serverler ol peygāmbarın dēyen kişi bu mağārada olur dēdi (13) serverler tırdı kıulavuz
 'İraķīyle mağāraya girdi gördi bir kıaç pīrlerle¹⁶ (14) A kıru[n] oturmuş bir kıaç cüvānlara
 kıarşu tırmış cümlesi kıaplan pōstın geyerler ve (15) A kıru[n] dağı 'İraķī görücek ol
 nazarda vehm eyledi zīra kim ol uzun 'ōmrinüñ içinde (16) 'İraķī şekil kimsene
 görmemişidi andan 'İraķī başıyla selām kıılup İskender dilinden (17) da'vet kııldı A kırunı
 eydür İskender ne kıışidür kim ben anuñ ayağına varam ħāceti **13v** (1) varısa ol gelsün
 dēdi 'İraķī ħazaba gelüp eydür ēy bī-ħaber İskender ħızmetine (2) niçe güşe-nişinler
 varur sen varıcağ nedür çok söyleme dur rızāñıla gidelim ve ger ne (3) diler dilemez
 alur men gider men dēyüp A kırunı garnişinüñ yüzine bir kıaç tır ü pelenk ba kıışın (4)
 ba kıdı a kırun kıor kıusından tırup 'İraķinüñ¹⁷ öñine düşüp gitdiler şāha yētdiler şāh (5)
 dīvān kıurmuş on iki kez yüz bñ saz u seleblü emīr ü sipāhı kim oturmuş kim tırmış (6)
 alup 'İraķī A kırunı dīvān içine girdi şāh ta ħtına kıarşu getürdi A kırun baş urup (7) kıol
 kıavşurup tırdı sağ şol nazar kııldı gördi bir 'acāib pīr kendü başına (8) büyümiş iclās u
 ictimā' görmemiş kıor kıunç şekil sağ u şol ħayvan-mişal ba kıınur şāh (9) bildi kim A kırun
 vehme düşdi kendüyi yitürdi şaşdı andan buyurdı yēr gösterdiler (10) A kırun oturdu

¹⁶Kısa 'i' ile yazmış

¹⁷Ek aldığında 'i' kısalıyor

kendüyi dêrip kenāra getürdi andan şāh ēy serverī Seḥsīn saḡa (11) peygāmbaram dēyen kiři bu mıdur eydür belī buğur şāh Aḡrun eydür ēy kiři sen ne kişisin (12) peygāmbaram dērsin buncılayın serveri bir düzme nesneye tapdurursın dēdi andan (13) Aḡrun eydür ēy şāh benüm daḡı bir peygāambarüm vardur her ne Őurete gerekse girür ne (14) dilce dērseḡ söyler dā'imün gelür baḡa dürlü nesne ta'lim eyler ve hem baḡa daḡı ol (15) peygāmbaram dēr ve hem ol vērđi eydür saḡa uyana sen daḡı tapduḡuḡ gibi ḡarīrden (16) püt düzüver tapsunlar dēr ben daḡı Őöyle kıluram dēdim Aḡrun Ğarnişin Őöyle dēyecek (17) Őāhıla selā tınler gülüşdiler gine Aḡrun kaḡıdı eydür ēy şāh sözüme inanmaduḡuz **14r** (1) ola mı gülişürsin dēdi andan Eflāḡtün yerinden ḡurup Aḡrunuḡ yanına gelüp eydür (2) ēy bī-ḡaber bir kişiye peygambarlıḡı bir kişiye daḡı vērür peygambarlıḡ ḡaḡ ta'alādan daḡı (3) dur bir ḡulāřa vücūda vērİLür ve hem elile düzilen nesne ma'būd mı olur kimse maḡşūdı (4) vērür kim aḡa taparsın ḡalk aḡa taparsın ḡalkı aḡa tapdurursın *nazm*

(5) *Allāh oldur kim yaradı 'ālemi / 'ālem içre hem dūrütđi Ādemi*

(6) *ādemi bir birine ḡatar ḡarār / ikisinden de nice gelür biraz*

(7) *yaradılmışı yaradan öldürür / oldurur kim her kim her olanı oldurur*

(8) rāvī ḡavılınca Aḡrun ol kelāmı eşidip fikre vardı gördi kim ol sözi (9) hīḡ iřitdüḡi yoḡ zīrā kim ol uzun 'ömri küfri zelālet üzere geḡürmiřdi andan (10) ol gümrāh eydür ēy vezīr ḡāř bu sen söyledüḡuḡ sözi benüm 'aḡlum ḡabül kılmaz ne (11) gerekse sözile biz ma'būdumuzdan yüz döndürmezüz dēdi andan Eflāḡtün ḡekīm eydür (12) ēy Aḡrun bu sözi 'aḡlum ḡabül kılmaz dērsin senüḡ 'aḡluḡ olısa düzdüḡüḡe (13) tapar mıduḡ ēy bed-endīře 'aḡıl Őöyle nesne degüldür kim bir kişiye küfr-ü zelālet içre (14) ḡoya bir vücūdda 'aḡıl olıcaḡ ol vücūd ḡaḡ ne bilür bāḡıl nedür fark eder hem (15) nefsi hem ḡālıḡını bilür ḡālıḡın bilen her ne maḡşūd istese ḡaḡdan bulur ēy (16) bī-ḡaber 'aḡıl dēdikleri bir rüşen řem'e beḡzer nitekim řem'-i řu'lesile her ḡaraḡulıḡ aydın (17) olur 'aḡıl řem'i daḡı her ḡanḡı kiřinüḡ göḡli evinde yana ol vücūd cān gözile göḡülde **14v** (1) her ne endīře kim ḡopa görür ḡayr mıdur řer midür bilür fark kıılır ēy Aḡrun 'aḡıl řem'inüḡ řu'lesi (2) sırrından bir kere göḡlüḡ derecesinden içeri düşse sen az üküř görürdüḡ küfürden (3) ḡurtulurduḡ ḡaḡ nedür bāḡıl nedür bilürdüḡ illā nidelüm bunca yıl 'ömür içinde bir gün üstüḡe (4) devlet güneşi toḡmamıř göḡlüḡe 'aḡıl řem'inüḡ řu'ā'ı girmemiş rāvī ḡavılınca Eflāḡtün (5) Őöyle dēyicek andan yine Aḡrun eydür ēy

vezîrler çün kim benüm peygâmbarum sözine (6) inanmazsın tapduğum ma'bûdı begenmezsin getüreyin söylesün her ne şorarlarsa (7) cevâb vërsün sizler dağı tapduğunuz ma'bûdı getürünj söyledünj görelüm her kankısı (8) söylerse aña tapalum dedî Akrun şöyle dedüğine selâtin serverleri bir birine (9) gümreşdi kaşd kıldılar kim Akrunı depeleyeler şâh eydür ey dil-averler bu kişi küfr-ü zelâlet (10) içre kalıpdur kendüyi yavı kılıpdur kendüzin bilmez kişi Allâh'ı kanda bilsün bu sözleri (11) bilüsüzliginden söyledi andan yine Eflâtin eydür ey Akrun bizüm Allâh'umızı görmege (12) lâyıķ göz gerek ya'nî Haķ ta'âlâ'yı ten görmez cân gözi görür cânıñ gözi görmez olup durur (13) küfr-ü zulumâtı içre kalıpdurur şimdi sen her ne kim görürsenj ten gözile görürsin ten gözile (14) kişi kendü cânın dağı görmez Haķ ta'âlâ'yı nice görürsin râvî kavılınca Eflâtin (15) şöyle deycecek yine Akrun eydür ey vezîrler Hâlıkunuz ile nice söyleşürsiz murâd (16) maķşüd ne vechile alursuz dedî Eflâtin eydür ey Akrun dün bizüm Allâh'umuz (17) zât gözile cümle maħlûkâta kaħhârdur velî sıfatları 'ayân olmağ için bir hulâşa **15r** (1) vücûda ve hîle peygâmbarlık vërür Haķ ta'âlâ ol peygâmbara muķarreb firîştelerele âyet (2) âyet şuhuf kitâblar gönderür ol peygâmbar dağı kendüye münezzel olan kitâb hükmile halkı (3) haķ yolına da'vet kılur uyanlar ümmet olur Hâlıkın bilür küfrden kırtulur ve bir (4) dağı ey Akrun sen benüm peygâmbarum vardur dedigünj şeytân-ı recimdür cümle âdem (5) oğlanlarına düşmân olupdur seni azdurmağ çün saña gelür küfr kelimelelerin ta'lîm kılur (6) halkı azdur¹⁸ maķda seni yoldaş elünje bir düzme nesne vërür kendü içine girür saña (7) cevâb vërür sen ğafletünjden anı ol düzme bunı söyler şanursın şeytân mekrine (8) aldanursın dedî andan Akrun eydür ey vezîrler ben ma'bûdı öñünjüzde söyletmeyince (9) inanmazsın deüyüp ol gümrah öz kolayınca kol şunup koynundan harîrden düzülmüş (10) insân şekli bir hâmecik çıkardı karşısına kodı andan eydür ey vezîr bu (11) benim ma'bûdum söyleyicecek olursa baña secde kılamısn dedî andan Eflâtin (12) eydür ey Akrun bizim yaķtınümüzde budur kim cânsuz nesne söylemezsen söyledem mi dërsün (13) söylemeyecek olursa burnıñ kulağınj keseyin mi dedî Akrun dağı râzî oldı dağı bu şüretünj (14) öñünde secde kılup eydür ey ma'bûdum İskenderler seni cânsuz deüyü begenmezler söyledü (15) güñje inanmazlar de indi söyle bir hõş şerh beyân eyle anları hacîl beni şâd kıl (16) deüyüp şeytâna ta'lîm êtdüģi da'veti oķudı Taberiyye kavılınca ol zamân şeytân (17) Akruna

¹⁸Bir tane 'ج' yi fazla yazmış

birda‘vet ta‘līm etmişidi Akrun da‘veti okıyıcak¹⁹ şeytān katına gelür idi **15v** (1) ol hamecügi harekete getürüp anuñ yüzinden Akruna söylerdi Akrun yine ol (2) da‘veti okıyıcak şeytān gèrü geldi kim hamecügi gèrü harekete gördi bir Süleymān dīvānı (3) tırmuş dört yüz kırk dört ehl-i hikmet oturmuş *lā havle ve lā kuvvetin* okur şeytān (4) anı görücek hezīmet olup gitdi varup şeytān-ı recīme haber etdi bu taraftan (5) Akrun dañı turagördi ma‘būdından haber gelmez sañt oldu yine baş urup (6) eydür ey ma‘būdum dünyā ve ahiret mañsūdum neçün söylemezsin baña küsdüñ (7) ola mı küsmek günü degüldür şöyle seni begenmezleri hacīl eyle dèyüp kulağ oldu (8) yine cevāb gelmedi Akrunun cānına tāb düştü çapıldı çığıtdı Akrunun ol (9) hālına yine şāhla vezīrler gülüşdi Akrun dañı beter oldu gāh tırdı gāh (10) oturdı andan Eflātūn hekīm eydür serzeniş birle ey Akrun ma‘būduñ (11) niçün söylemez buğur Akrun gāzab birle eydür ey kavm beñzer kim cāzūlarsız (12) ma‘būdum cāzūladuñuz anuñ içün söylemez dèdi Eflātūn eydür ey pīr nā-bālig (13) ma‘būd olanı cāzūlu k mı dutar yā aña idrāk u vehm mi yeter ma‘būd oldur kim aña mekr èrmeye (14) kimse anuñ hükmine iğvā vermeye cānı yok nesne niçe ma‘būd olur dili yokdan ey delü söz mi gelür (15) vāy seni kim bilmemişsin Hālīkı saña dün gün rızk vèren rāzıkı küfr dutmuş içünle taşını (16) hey keselerdi bu demde başuñı rāvī kavlinca Eflātūn şöyle dèdügi Akruna (17) gāyet ‘ār geldi el urup yağasın yırtı başından külāhın atdı pūtunuñ **16r** (1) öñünde yüz urup ağladı eydür ey ma‘būdum niçün söylemezsin düşmānuñ hacīl (2) eylemezsin kanı gāyretüñ dèyüp yine kulağ urup tırdı²⁰ ol cānibden şeytān-ı recīm (3) dañı geldi gördi kim yine İskenderüñ Süleymān dīvān tırdı dīvān ortasında (4) Akrun baş açuk yağa yırtuk pūtunñ öñünde hor-u hacīl tırdı recīm mürdin şöyle (5) göricek gāyet ‘arlandı kaçd kıldı kim Akrunun tonunun içine gire söyleye şāhla (6) vezīrlerüñ da‘veti lā havlinden giremedi revān şāh dīvānından çıkup gitdi (7) kendüyi bir hōş muhteşem şekil insān kırup şāh dīvānına kaçd kıldı kim bī-tekellūf (8) gire yine eydür şöyle girecek gine şimdi beni bileler dèyüp çavuşlarınuñ katına (9) gelüp selām vèrdi alup merhabāladılar şordılar şeytān eydür Akrun pīrünüñ (10) peygambarıyam beni bildürün icāzetile dīvāna girelüm dèdi girüp hacıblere (11) hacıbler vezīrlere vezīrlere şāha i‘lām kıldılar dañı icāzet vèrdi çavuşlar alup (12) dīvān içine girdi şāhla vezīrlere recīmi gördiler bildiler kim şeytāndur Akrun (13) dañı şeytānı görücek revān gelüp ayağına

¹⁹‘قى’ yerine ‘كئ’ ile yazmış

²⁰‘د’ yerine ‘ت’ yazmış

düşdi eydür ey peygambarum kandasın (14) İskender vezîrlerle benim ma'būduma inanmaz seni peygambar sanmaz pūtuñı şeytān (15) söyledür dēler dēdi hāy hāy ağladı şöyle kim gözlerinüñ yaşı yere akıtdı (16) andan şeytān Akruna tebessüm edüp şāhdan yaña varup selām vērdi kibr-ü (17) kīnile şāhıla vezîrler da hı selāmın almadılar i'tibār kılmadılar recīm ol hālda **16v** (1) derūnından gāyet gāzaba geldi andan gāzab Mevcīle eydür yā Zū'l-karneyn niçün (2) Hāq selāmın almazsın şāh eydür ey merdūd bilürüz selāmu'l-lah görürsün şeytānsın (3) şeytān dilinden selām almak yokdur kitābımızda dēdi şeytān eydür yā Zū'l-karneyn ben hōr (4) şeytān degülem Hāq ta'ālānuñ sencileyin bir hāş kılıyam velī şeytān şıfatsın (5) olmışsın kim Hāq selāmın almağa kibr edersiz ve bir da hı ol şeytān-ı la'īn sizleri (6) şöyle korhutmuş kim her kimi görürsenüz şeytān şanursız dēdi şāh da hı gāzaba (7) gelüp eydür merīd-i şeytān-şıfat ne niçün olalım şıfatda sīretde şöleyüz kim (8) sen şeytān ne şüretde görürsevüz bilürüz hacīl hor kıluruz dēdi recīm eydür (9) yā Zū'l-karneyn baña şeytān ne cihedden dērsin bende ne görürsün dēdi andan (10) şāh eydür ey recīm seni dürlü dürlü şüretde göre göre cümle var cūmbişüñi cūmbişüñi (11) söyleyişüñi bildük gördüğümüz dem bilürüz ve bir da hı sen şeytān olduğun yakīn şundan (12) bildük kim Akruna elile düzdüğün nesneye tapdurursın rāvī kavılınca şeytān-ı recīm (13) gördi kim İskender şāh yine kendüyi bildi gāyb olup gitmege 'ār etdi andan şāh (14) eydür ey Rūmī çün kim benim peygambarlığıma inanmadun varayın Hālıkıma 'ibādet²¹kılın (15) sizlere belā dileyeyin dēr Hāq ta'ālā seni leşkerünile helāk kılsun nitekim bizden muqaddem (16) gelen peygāmbār mu'cizātı birle kendülere 'āk olanı helāk kıldılar dēyüp recīm buğur Akruna (17) eydür ey mürīd olmasun bu kavmun sözine uyup ma'būdunđan yüz döndüresin cān-u **17r** (1) başıla yolunđa tu ruhsa ma'būdunđun qahrına tu[r]daş olursın men yine gelince gāyret (2) kıl recīm gitdi andan Eflātūn eydür ey Akrun gördün mi peygambarum dēdigün kişi ne (3) hōr hacīl gitdi dēdi bizim dīnimize gir Allāh'ı bir bil küfr-ü zelāletden²² kurtul yoħsa ebedü'l-ebed (4) 'azāb birle qalursın dēdi Eflātūn şöyle dēyecek yine Akrun küfri taşa gelüp eydür (5) ey vezīr bu sözi kim söyledün hiç benüm kulağuma girmez benim peygambarum hāşā ki (6) şey tān ola sizler cāzūlarsız anuñ çün aña şeytān dērsiz dēdi Akrun şöyle (7) dēdüğine şāh kaқыup 'İraqıyye buyurup turdı Akrunun boynın urdı rāvī kavılınca (8) Akrunı kim depelediler andan şāh-ı cihān şāh-ı

²¹'ت' yerine 'ب' yazmış

²²'ت' yerine 'ن' yazmış

Sehsîn birle oğlanlarına Dāvud peygāmbar (9) şerī' atunca īmān ya kīn kıldılar andan şāh eydür ēy server-i Sehsîn şeh̄r ü diyāraruḡda (10) görecek 'acā'ib ne vardur dēdi andan şāh-ı Sehsîn eydür ēy şāh-ı cihān bu şeh̄rümüzde (11) bir 'acā'ib k̄ubbe vardur tılsımla k̄apusın çevre berkitmişlerdür tılsımı bozup kimse (12) giremez göreler içinde ne vardur ikinci 'acā'ib bu tağda bir mağāradan bir 'acā'ib (13) şekil cānavar çı k̄ar ırakdan görürüz yakından ādeme görünmez yel yügürüşlü raḡsıla ardında (14) sürerüz irilmez şūreti vaşfi vaż'ı hey'eti görünmez kim nicedür ve bir daḡı gözlerler (15) ol cānavar mağāradan çıkup şikāra gidicek varurlar mağāra k̄apusın alup t̄ururlar kim (16) anı göreler yine cānavar urur helāk kıılır velī yā Zū'l-karneyn ol cānavar kim mağāraya şikār (17) getirür peleng yā arslan yā kaplan getirür ve bir daḡı 'acā'ib diyārumuz sınırında bir şa'b 17v (1) tağda bir kavm vardur ḡayvan-şifat şöyle yürür kimseye görünmez anlara daḡı at érmez (2) şöyle kaçarlar dēdi söz çok şāh daḡı işidip eydür ēy vezīrler t̄uruḡ varalum (3) ol k̄ubbe dēdügi tılsım görelim yine at çekdiler şāh selāṭīn süvār olup şāh-ı Sehsîn (4) taḡt-gāḡı şeh̄r-i Şüş Temen'e gıtdiler şeh̄re yētdiler rāvī kavlınca şāh geldügin şeh̄ri bilüp (5) şeh̄rūḡ için taşın pāk pākize ēdip yolları tezyīn ētdiler beşāretler kılıp cümle (6) ayak üzere t̄apuya t̄urdılar kışşa dirāz kılmayalım şāh-ı Sehsîn şāḡı alup şeh̄re girdi (7) ol tılsım k̄ubbesine geldiler bir meydān-miṡāl yer gördiler ortasında yēdi dürlü mermer (8) den bir mu'teber k̄ubbe yapmışlar yapısı gāyet muḡkem andan k̄ubbenüḡ çevresi ḡandaḡ t̄o[p] (9) t̄oluşu ēni kırk adım ola andan k̄ubbenüḡ güneş matla'ına karşı bir ḡōş k̄apu nite evvel (10) bir mu'teber kemer bağlamışlar bir taş yaşıl yeşimden bir taş ı kızıl mercāndan şöyle kim kav̄s-ı kuzahdan²³(11) nişān vērür andan kemer içinde çādur gün bir dār çatmışlar şöyle kim kaşr-ı şeddād k̄apusından (12) işāret ēder andan ol dāra iki kanat k̄apu düzmişler çin poladdan ayine-miṡal andan (13) k̄apuya bend-ü bend kuşe ḡalka u şişe yerine altun gümüş düzmişler mīḡ-i mismar yer yerine (14) lā'1-u yāḡūt düzetmişler şöyle kim taş şu'lesi karşıdan baḡanuḡ gözin kamaşdurur (15) ve bir daḡı ol ḡandaḡ k̄apuya demürden bir köpri düzetmiş t̄ura şāh-ı cihān anı görücek eydür (16) ēy server-i Sehsîn bu k̄apunuḡ tılsımı nedür göster görelüm dēdi andan şāh-ı Sehsîn (17) raḡşinden inip inüp seng-bar olup ḡandaḡdan k̄apuya geçen köprüye gelüp evvel kadem 18r (1) köpri üzere başduḡı dem köpri şöyle dēprendi kim şāḡıla vezīrler se lāṭīnler şāḡīb-i (2) serverler gördiler rāvī kavlınca köpri dēprenicek k̄apunuḡ evvel poladdan k̄apusu şöyle

²³'ح' yerine 'خ' yazmış

(3) tırağa birle açıldı kim açanlar ol tırağadan vehme düşdi andan şāh Seḥsīn köpri üzere²⁴(4) bir kadem daḥı ilerü bāsdı yürüdi buğur açılan kapunun içinden bir acāyib korhunç şekil ādem (5) kālīb çıkıdı demürden düzülmiş kaddı kırk arış ola kolında yine kara demürden bir acāyib (6) ulu çomağ çiginine dutmuş cānlulayın turur çomağıla urursa tağları sürme (7) kılur şöyle çıkup kubbe kapusunun öñünde turdı andan server-i Seḥsīn bir kadem (8) daḥı ilerü yürüdi buğur ol tılsım kālīb daḥı gürzin başı üzere şalup köprüye (9) karşı bir adım ilerü geldi İ'tisām kavılınca şāh Seḥsīn köprüden bir adım ilerü varduqça (10) kālīb daḥı köprüye bir adım karşı geldi her adima çomağın başı üzere bir şaldı cāmla (11) bu vardı tılsımla ol geldi anca kim köprünün ortasında bir birine yakīn erüp (12) muḳābil turdılar andan şāh-ı Seḥsīn iskende[r]e çağırdı kim yā Zü'l-ḳarneyn bir kadem (13) daḥı ilerü varsam gürzile beni urur helāk kılur dēyüp şāh-ı Seḥsīn bir kadem (14) gērüsine döndi tılsım kālīb daḥı bir kadem gērü döndi bir bu bir ol anca kim şāh-ı Seḥsīn (15) köpri üzerinden kim gitdi kubbe kapusu daḥı tılsım birle yapıldı velī yine şöyle tırağa (16) kopdı kim açanlar vehme vardılar şāhıla selāṭīn serverler ol şan'at-ı tılsımātı (17) görüp düzen üstāḍlara taḥsīn ētdiler *nazm*

18v

(1) *ēy bürader ādem oğlın gör nider / 'ilmile niçe hüner ta şnīf ēder*

(2) *ken demürden gör ne düzmiş āşikār / cünbişe şalar şanasın cānı var*

(3) rāvī kavılınca şāh selāṭīn vezīrler ol tılsımı 'acebleşüp eytdiler ēy şāh-ı Seḥsīn zü (4) fūnun dirilürsin ne 'aceb bu tılsımın fethine çāre edemedüñ mi dēdiler andan server-i Seḥsīn (5) eydür yā Zü'l-ḳarneyn bunun fethine ardından öñünden çok dürüşdük ḳayusına zafer (6) bulmaduk turup mancınīk ḳurup atduk tā kim ylıp görevüz içinde ne var ne ḳadar kim taş (7) atduk bu kubbe érmedi tılsım kuvvetile taş şanduk içine düşdi şuya batdı (8) bir daḥı bu ḥandaḳ şuyına zevraḳ düzüp şalduk ya'nī kim zevraḳı görüp ḥandaḳ suyun (9) geçüp kubbe kapusına vara çevreden dīvār kapusına çare edemedük şalduğumuz zevraḳ (10) şandugun varan suyuna batdı şöyle kim nolduğın görünmedi ve bir daḥı bu tılsım (11) kālībı kapudan çıkup kim yürüdi karşılarından ne ḳadar kim topıla atdiler urmadılar (12) 'āciz ḳalup fāriğ olduk ve bizden öñdün gelenler daḥı bu ḳubbeye fethine çare ēde (13) memişler dēdi şāh -ı Seḥsīn şöyle dēyincek server 'Irāḳ ve 'Irāḳeyn ya'nī Çehil Pāyi (14) 'Irāḳī eydür yā Zü'l-ḳarneyn bir ciger-dār kişi olsa hem cüst çapük bu kübrüden yel (15) gibi yügürü geçeydi kubbe kapusu açılıp

²⁴'ج' üstün olarak yazmış

tılısım kâlibı çıķup çumağın şalınca karşıdan (16) ere yedi kâlib yerinden irileydi tılısımıla tırur revân düşerdi ‘İraķī şöyle dèyincek (17) şâh eydür èy ‘İra ķī aramızda senden dilîr cüst kişi yokdur dèdi bu sen dèdügünî **19r** (1) eyle sözden dutma ‘İraķī ğayretün ğılıp sebük-yar olup Hâķ ta‘âlâ’yâ şıgındı daħı (2) anul anul köpri başına geldi tırdı tılısım kâlibı gelüp nişân yerine geldügi yeri (3) vezne urdı andan tıaban kaķup ‘uķâblayın götürüldi tılısım kâlibı kubbeye kapusından (4) çıķmadın yere üstâğ kavılınca ‘İraķī sürüşine nisbet kubbeye kapusu daħı revân açılıp (5) içinden kâlib tılısım yel gibi çıķup köprüye varup ‘İraķıyye karşı gitdi ‘İraķī (6) köprünün ortasına erince kâlibın daħı karşılarından çumağın çevürüp erdi kim (7) vara ‘İra ķī üzere bu cânibden şâhıla vezîrler şâhib-i sırlar ‘İraķıyye kâlib erdügin (8) göricek ğırîv kıldılar ‘İraķıyye dön dèyü ‘İraķī daħı kendü huzûrundaydı karşıdan (9) kâlib erdügin göricek tılısım vezin yerin gözleyüp karşına tırdı buğur ‘İraķī (10) kendüyi dirip ğerü döndi tılısım kâlibı daħı döndi anca kim ‘İraķī köprüden kâlib daħı (11) kubbeye kapusından girüp kapu bağlandı bu böyle oluncaķ Restâtalîs hâş eydür èy (12) şâh niçün zaħmet çekersin bu tılısımın fethi bu hındaķ köprünün berü başında (13) dur körseñe âdem kadem başınca köpri nice deprenür köpri deprenicek kubbeye kapusu (14) açılır kâlib cünbişee gelür buyur[ur] kırķ âdem kaķızıp ğerüden bu köprünün berü başının (15) râstına insünler dèdi şâh daħı buyurdı üstâğ tüccarlar ilerü gelüp kırķ (16) adım yeri kıyâs kılıp bir yerin köprünün berü başında bunyâdına erdiler ne gördiler (17) gördiler kim ol köprünün başı demürden zencîrlerle aşaa yel altında bir mu‘teber siyâh **19v** (1) mermerden bir ferşee berkilü şâha bildürdiler şâhıla vezîrler üzerine geldiler gördiler andan şâh eydür (2) èy vezîr hâş bu köpri başı bu ferşee zencîr birle ne ‘aceb bağlanmış bunı niçee kılmışlardır dèdi andan (3) Restâtalîs eydür yâ Zü’l-ķarneyn kıyâsda şöyledür kim bu ferşün altında bu tılısımın (4) çarħı vardur dèdi bu köpri başı bu zencîrlerle bu ferşden aşaa dolâbda bağludur bu köpri (5) âdem ba şıcaķ tılısımın harekete gelür dèdi bu zencîrler depredür zencîr deprenicek tılısım çarħın (6) çevürür çarħ dönücek kapu kubbeye içinden kâlib daħı zencîr çarħa çarmîh olup köpri (7) başınlayın veznile kâlib harekete gelür köprü üzere âdem yürüdükçee bu zencîrler çarħı (8) aşaa döndürür çarħ döndükçee kâlib tılısımıla köpri üzere yürür veznile yerine var

(9) vara anı urur helâķ kılır **nażm** / yâ Sikender bu durur şöyle ki var

(10) bu tılısımın terûbi èy şehîr-yâr / lîk üstâğ bu tılısımı èy gözin / düzedince ben bilürem ki yakîn

(11) *hāy ne zahmetler çekip durur ey cüvān / tozadınca bu tılsım ol zamān / rāvī kavlinca Restatālis*

(12) şöyle dēyüp buyurdi mi‘mārlar ol köpri başınuñ altındağı siyāh ferşün evvel çevresin (13) gerekenleyin kazup andan üzerine har çopçupdan hamallar bağlayup hamallar çohlar durup andan kemer (14) ler şalup ferşi aşağadan hamaliye bağlayup serverler sağ şol çarhları çevürüp ol ferşi (15) yerinden koparup giderdiler andan ferşün altına nazar kıldılar gördiler kim demürden dolāblar (16) düzmişler köpri başındaki zencirler ol dolāblara bağılu anı göricek şāh Restatālise taḥsīn (17) kıldı andan taşları şalup ol demürden çarhları bozdılar çarḥ bozulduğı dem köpri hendege **20r** (1) düştü hendek suyu dağı yere geçdi kubbe²⁵ kapusu açılıp tılsım kālībınuñ üzerine geldiler gördiler (2) kālībun ayağlarından zencirlerle yer altından varup zencir ucu erüp berkinmiş ‘acablaşdılar (3) andan ‘Irakī oñerince kubbe kapusından içerü girdiler kubbe içini gördiler nite kırk (4) dört ‘amud üzere bir hōş mu‘teber kubbe bağlamışlar gāyet mu‘allā andan kubbe²⁶ için kāyim (5) nāyim latı devürdi muraşsa‘ munaḳkaş kılmışlar ‘acā’ib gārayib taşvīrler etmişler aşağı ferşi (6) yapusu sük[k]erī düzmişler na kşla dürlü dürlü dā’ireler yazmışlar andan kubbe taḥtın iki (7) eyvān işlemişler bir birine karşılayu anuñ birinde bir ‘acā’ib meclis āleti qurulu birinde bir mu‘teber (8) tābūt turur şāhıla vezīrlar tābūt katına gelüp çevre alup tırdılar nazar kıldılar gör (9) [d]iler poladdan bir mu‘teber tābūt uzunı kırk yedi arış andan tābūtun başı katında demürden (10) bir dāvudī zīre aşılı yaqasından sīnesinde iki yüz arḫal vezni sanā‘atlar yazılı andan (11) çīnī poladdan derim ev dōgünügince bir ‘acā’ib sīm güft ışık aşılı toḳsan arḫal altında (12) vezin yazılı kazılı ve bir dağı senk Āsiyabınlayın ayine mişal bir polad kalkan aşılı (13) dört göbekli göbегinde iki yüz kırk dört arḫal vezin yazılı yine kalkan üzere taraba (14) taḥtasınlayın bir muraşsa‘ kınlu kılıç aşılı kabzasında yüz yigirmi arḫal vezin yazılı (15) ve bir dağı poladdan bir göz giran aşılmış toḳuz yüz toḳsan toḳuz arḫal serinde yazılı (16) yine tābūt başı katında kergedem şāhından sürme siyāh sünü dikülü turur uzunı (17) yigirmi dört kulaç vezni yüz altmış dört arḫal dilinde yazılı şāhıla vezīrlar ol **20v** (1) altı pāre siliḫ görücek eytdiler zihī er kim bunları götürüp cenk cevlān kılar idi dediler aḫirinde (2) başında bir zeynlü görüp alup şāha şundılar gö[r]di

²⁵‘ب’ yerine ‘پ’ ile yazmış

²⁶‘ب’ yerine ‘پ’ ile yazmış

levh yüzinde otuz satır yazılı hūb (3) hōş düşen kazılı şāh levhi Eflātūn hekīme şundi Eflātūn dahı okuyup hattı (4) şāha beyān kıldı ne dēdi rāvī kavlinca *nāzm*

(5) *böyle dēmiş yazan ol hattı ēy cān / ki ēy cihānı keşt eden şāhib-i kırān*

(6) *seyirile çün kim bu mülke iresin / çün tılsımanı yazuban göresin*

(7) *bilesin devr içinde ben dahı / adlu şanlı server idüm ēy ahı*

(8) *adıma Sehrābı Nū dērler idi / ēy niçeler ni ‘metim yerler idi*

(9) *atamız evvel bir ulu hanımış / Türk eline ser-tā-ser sulţānmış*

(10) *atam ölmüş ben kiçüçük kalmışam / şöyledür kim uş hikāyet kılmişam*

(11) *deşt elinden bir ulu hān ol zamān / Türk eline akın etmiş bī-gümān*

(12) *ol āhında ben de esīr olmuşam / kiçiyiken deşt eline gelmişem*

(13) *büyüdükçe pehlevan kopardum ēy cān / şöyle kim tıydu beni ulusda hān*

(14) *katına iledüp gördi meni hanumuz / başa eydür korkdı senden cānumuz*

(15) *ben gidüp sen sünjüme kalursañ / at binüp kılıç ele alursañ*

(16) *milki alursın oğlum elinden hemān / bend edeyin seni şimdi zamān*

(17) rāvī kavlinca Eflātūn levhden bu beyān kim kıldı şāhıla selāţınler suhrab vü rihene

21r (1) du‘ā kıldılar buğur serverler bir bir yörtyup suhrab silihine el urup gördiler hiç birine (2) rāst gelmedi andan Kayfur çöbān alup zırhın geydi kaddına rāst geldi ışığın (3) başına urdı dürüst oldu kılıcın hamā’ il kalkanı kolına aldı gürzin kola alup (4) bir kaç şalup gümrendi şaldı sünjüsin başı üzere çevürüp tırdı andan (5) Kayfur eydür ēy şāh -i cihān bu silāhları düzen neçün düzmiş dēyüp şāh önünde (6) baş koyup tırdı şāh ol silāhı Kayfura vērdu buğur ol şūkdan şāhıla serverler (7) inüp ikinci eyvānda Sührābnūñ meclis āleti üzere geldiler gördiler kim yigirmi dört sīm-i (8) sipālar urulmuş her sīm -i sipā üzere bir zeyn bādye kōmışlar şöyle bādye kim birer kişi içine (9) girüp oturdu andan ol bādyelerün çevresinde ‘acā’ib garayıb lā’līn aya kklar zerrīn (10) şagraklar muraşsa‘ lājverdī kabf-u mankur zer varaklar şafıla tırdı ve dahı sīm siniler altun (11) tebsiler zeberced tıbaqlar kiminūñ içinde altundan zīnet için düzülmiş ayvalar armūdlar (12) kiminūñ sīmden düzme sīb enārlar kiminūñ gümişden bādemler kiminūñ altundan finduklar (13) fisduklar nukl-mişāl kılmişlar andan altun gümiş şem‘-dānlar şanasın

müheyya mahlisdür ehli (14) gitmiş bezm şöyle kalmış rāvī kavlinca İskender sührābinüñ bezminüñ āletin şöyle müzeyyen (15) müheyya görücek selāṭīn serverlere eydür ēy cihān ḥalkınuñ güzīdeleri Sührāb ne gördüñ (16) ne ḥōş bezm āletin karmış kendü nevbetçe ‘ıyş sürmiş buğur vaqt nevbet bizimdür biz daḥı lezzetiyle (17) ‘ıyş édelüm déyip Saları Rūm ol şuffenüñ şadırına naḥḥ şaldırup oturdu **21v** (1) selāṭīn vezīrlər daḥı sağ şol oturup serverler şafila ṭurdu andan servi kāmıtlu (2) sürdiler ol zerrīn bādyeleri yāḳūt revān birle pür kıldılar buğur lā‘l leblü sākīler²⁷ sīm zerden (3) pālar dutup gümüş bilekler şıgayup ayağ üzere ṭurup fıki munḳurlar ele alup kuvvet-i revān (4) birle pür-seyyareleyin sağ şol seyir édip kamer ruḥilerile gümüş barmaḳlarıla altun sağraḳları şāh (5) şeh-zādelere selāṭīn serverlere şundılar andan zehre sazlu muṭribler çeng-i kānun (6) burbuṭ* argānun ele alup sāz étdiler seyirile gāḥ Hicaz gāḥ İsfahan gitdiler rüy-i (7) nigar müberka‘ étdiler andan Dāvud El-ḥān güyendeler bülbül ḳumrī mişāl ötdiler ṭūṭī vü dürraclayın (8) bir birine āhenk étdiler şāhıla selāṭīn serverleri ‘ıyş-a nūşa meşḡul olup ‘ömre dādın (9) vèrdiler ‘ali raḡmı rūzigār Ṭaberıyye kavlinca bu ṭarafdan İskender şāhuñ Ḳaşfarān şāhı (10) işıtdi kim atañ şehre ‘acāyib görmege gitmiş revān süvār olup şeh-zādelere şehre (11) gelüp ṭılısım ḳatına érüp atañ ḳatına girdi şāh daḥı oḡlın görüp yerinden ṭurup (12) oḡlını yanına aldı oturdu zamān geçdi andan Ḳaşfarān Sührābnuñ tābūtın (13) görüp atasına şordı eydür ēy sa‘ādetüm ata şol ṭuran nedür şāh şāh eydür ēy ciger (14) gūşem tābū[t]dur Ḳaşfarān eydür tābūt nedür şāh eydür tābūt oldur kim bir server ölicecek (15) anuñ cismin buncılayın nesne düzüp içine ḳorlar yā topraḡa defn éderler yā bunuñ gibi bir (16) muraşşa‘da ḳorlar ‘iz çün dèdi şāh şöyle déyincek Ḳaşfarān bir zamān ṭurdu andan (17) eydür ēy sultān ata biz daḥı ölüp şöyle tābūta mı girürüz dèdi şāh eydür ēy ciger gūşem

22r

(1) bu dünyā mülkine her kim gelürse ölse gerek / bu resme tābūt içinde kefenile girse gerek

(2) bu dünyā dirligünün şoñ demi ölümdür ēy cān / her an ki gele cihāna ecel gelse gerek

(3) biten yétüp dirilen ölüp gelen gidüp / bu kara yerün ḳarını tamāmi ṭolsa gerek

²⁷Kısa ‘i’ ile yazmış

(4) rāvī kavlinca İskender şāh şöyle deyicek Kaşfarānuñ cigëri ölüm haberinün
 korusına kat (5) kılup ağladı el yüzine urup şöyle kim cümle selātinlerün cigërin
 taqladı andan İskender (6) kol şunup oğlın der-āguş kılup seylābın silüp eydür ey ciger
 gūşem Kaşfarān şāh (7) bu ölüm şarābı bir şarābdur kim Haq emriyle cümlemüz
 içsevüz gerek ölüm çün niçün ağlarsın (8) cihān sarāyına henüz geldün öñünde bunca
 zamān ‘ömür vardur varın hōş göredur (9) ‘ömür dadın ve vēredur ecel érince *inna
 Allāhi ve inna ileyhi raci* ‘un dëdi şāh şöyle deyicek (10) Kaşfarān dahı tesellā olup
 atasıyla ‘ıyşa şevke meşgūl olup tā gëceye dek (11) yëdiler içdiler a hırinde İskender şāh
 Sührābnudan kalan bezm āletin Kaşfarāna dahı (12) vērdi kendüyle varan şāh-zādelere
 üleşdürdi şöyle kim hīç nesnesin (13) kabūl kılmadı şāhıla selātinler Kaşfarānuñ
 sehavetin āferīnleyüp ol ‘ömrü cüvāna (14) pīr cüvān du‘ālar étdiler şāh-zādelere de alup
 Kaşfarānı leşker de barigāha gitdiler (15) İskender şāhıla selātin serverler ol gëce tılısım
 kubbesinde yatdılar şabāh (16) oldı İskender tırdı Hālīkına ‘ibadet kıldı tāt urunup
 mesnedine gelince (17) sākī ve serdeler yine bezm kurdılar selātin serverler merātibile
 oturdılar anı gördiler kim **22v** (1) şāh-ı Sehsīn ni‘met-i nuzul getürdi nite dört yüz kırk
 dört kola dört yüz kırk (2) dört altun gümüş siniler götürtmüş geldiler andan İskender
 şāhuñ hāş müşrifler şāh (3) öñine şükün çektiler ne resme diñle émdi **naẓm**

(4) durdu yerinden o dem içre revān / yüz yigirmi çeşnigir cümle cüvān

(5) aldılar ele harīr pīşkīrleri / gözleyüben ‘izet ehli yerleri

(6) yüz yigirmi çeşnigir şöyle ki var / yüz yigirmi şāh öñine şeh-r-yār

(7) döşediler hep harīr pīş-gīrleri²⁸ / gözedüben mertebesiyile her éri

(8) pes kodılar şāh-ı Sikender öñine / kırk kızıl altun sinī tā kim yène

(9) her sinīnün kırk dürlü ni‘meti / var içinde şahn-ı cümle kıymeti

(10) buña nisbet yüz yigirmi hān hem / kodılar onar sinī ey mu‘terem

(11) rāvī kavlinca şāh öñine hōn kim döküldi yer yerin şala dënildi yëndi du‘āsı (12)
 diñledi yine şāhıla selātinler ‘ıyşa meşgūl oldılar velī Eflā tūn (13) kubbe naqşın teferrüc
 kılurken gördi bir tābūt yazılmış andan iki ādem şekli ta şvīr (14) kılmışlar birisi tābūt
 başından birisi ayağından dutup götürmüşler dirileyin (15) ve yine bir dahı ādem şeklin

²⁸Kısa ‘i’ ile yazmış

yazmışlar atañ miyāna çeküp eline bir külüng alup ol (16) götürülen tābūtun altın qazar Eflāṭūn anı görücek İskender şāha gösterdi vezīr (17) lerile baqışup bir zamān ṭurdılar andan şāh eydür ēy vezīrlar bu tābūt birle şüretler kim **23r** (1) yazmışlar zīnet için midür yoḥsa bir remz mi var ola dēdi şāh şöyle dēyicek Eflāṭūn (2) eydür üstāḍlar buncılayın nesneyi degme kez beyhude yazmazlar kıyāsda şöyledür kim remzi vardur (3) ola dēdi şāh eydür ēy Eflāṭūn senün firāsetünge bunlarun remzi ne ola Eflāṭūn (4) eydür yā Zū'l-ḳarneyn bu taşvīr eden kişi iki kişiye tābūt götürdüben bir kişiye aṣaḡasın (5) ḳazdurduḡı²⁹ dēdügidür kim bir kişiye cihānda biñ yaşayacaḡ daḡı olursa tābūti götürü[r]ler seni (6) ḳazılı ṭurur gibi görmek gerekdür tā kim cihāndan ḡafletile gitmeye **naẓm**

(7) *ēr odur kim biñ yaşarısa daḡı / ölmez her gün göre dura aḡı*

(8) *tābūti götürülmüş sini ḳazılı /hicā'sı taşında adı yazılı*

(9) *ḡāfil olmaz bunları gören kişi / ḡāfilün müşkil düşer şonra işi*

(10) **nesir** rāvī ḳavılınca Eflāṭūn şöyle dēyicek andan Soḳraṭı ḡekīm eydür yā Zū'l-ḳarneyn (11) bu şüretler tābūt götürüp birisi tābūt altın ḳazduḡı remzi şöyle dēmek olur ola (12) ēr oldur ki tābūtın el ile düzüp sini kendü ḳazıp içine girüp yatur Ḥāḳ bile 'ömriñe uzun dēyü tekyelenmeye tā ki **naẓm**

(13) *her uzun 'ömre kişi inanma / devlete tekye ḳılup ṭayanmasun*

(14) *ḳız irişür her uzun 'ömr ucına / 'ömr ḳanda doya dünyā gücine*

(15) *biñ yıl ise yıl gibi gelür geḡer / bir ḳanatlu ḳuşdur yāḡūḍ uçar*

(16) rāvī ḳavılınca Soḳraṭ şöyle dēyicek andan andan Buḳraṭ eydür yā Zū'l-ḳarneyn (17) bu tābūti götüren tābūt altın ḳazan şekil[l]erün remzi şöyledür ki ēy cihān mülkine **23v** (1) taḡt-u tac kendünün bilen 'ömre devlete inanma kim dünyā ēy niçelerün tābūtın düzedüp (2) sinin ḳazıbdur senün daḡı düziser ḳazısar dēmek ola **naẓm**

(3) *ḡarrā olan māl-u mülke yaḡtlur / defter içre adı daḡı aḡılır*

(4) *māl-u mülk aşşısı budur hemān / bī-sīn ü bīdārsın sen ēy cān*

(5) *yoḥsa ḳalursaḡ ḡidersin aḡlayu / ḡasretile cān-u ciger taḡlayu*

²⁹'ع' yerine 'ع' yazmış

(6) *nesir* rāvī kavılınca İskender şāhuñ kır[k] vezīri varıdı her biri bir dürlü dediler (7) dediler ahirinde Restatālis hekīm eydür ey şāh-ı cihān vezīrler her ne kim ‘aqla yaķın (8) haberdür dediler velī bu tābūt götüren aşığasın kazanuñ remzi bunlar dedügi (9) degül şāh eydür yā nedür Restatālis eydür ey şāh ben benden üñ firāsetümde budur ki (10) bu şekilleri düzen demiş kim ey bunda gelen bu tābütü görüp altın kazasın anda māl (11) vardur alasin nitekim iki şekil tābūt götürüp birisi altın kazar nite **nazm**

(12) *yā Sikender bu kuluña bu rumüz / uşda bu resme görüñdi buña yüz*

(13) *bu rumüzile kenz var söyledüm / şöyledür kim hazretüñe söyledüm*

(14) *yègreqin Hāķ bilür daħı ne var / bize görinen budur ey şeh-süvār*

(15) *böyle dedi Restatālis hekīm / şāh Sikendere o demde ey Nedīm*

(16) Restatālis şöyle deycecek şāh taħsin kılup eydür ey hekīm gārdan benim daħı (17) yaķın mudur kim söyledüñ deüyüp buyurdı serverler revān Sührābnuñ tābütün yerinden **24r** (1) götürüp eyvāndan indürdiler tābūt turtuğı yeri üstādlar kazdılar bir kapuya irdiler (2) poladdan kapuyıla berkilü serverler ilerü gelüp ol polad kapuya gürz urdılar (3) şıdılar andan Çehil Pāyi ‘İraqī şu‘le Kānuş Yaķub Şāmūs Şāvī Şā kuf Resteni birle (4) ol kapudan içerü girdiler bir kaç ayak nerdübān indiler bir zīr-i zemīn içinde bir nīme (5) Kayıme irdiler içine girdiler gördiler iki eyvān birinde yigirmi dört gümüşden küb birinde (6) kıızıl altundan yigirmi dört kübler durur ‘İraqī anı görüp zīr-i zemīnden çıkup gördüğüñ (7) şāha dedi şāh daħı bir kaç vezīrlerle selāfın serverleriyle ‘İraqī öñlerince (8) zīr-i zemīne girdiler ol altun gümüş kübleri gördiler gümüş kübler kıızıl altun birle (9) birle tülü‘ altun kübler aķ incü lā‘l yāķüt birle tülü şāh anı görücek veren (10) Hālıķa şükrler kıldı yine zīr-i zemīnden çıkup kubbede oturup buyurdı ol māl-ı gence (11) zīr-i zemīnden çıkarup şāh karşıasına luda luda yıgdılar andan Eflāṭun hekīm (12) yā Zü‘l-ķarneyn kanı işbu māl bunda cem‘ eden yemeyüp ayruğa koyan giden **nazm**

(13) *rencile dermiş ve līkin yememiş / ben ölem ayruğa kālā dememiş*

(14) *kendü gitmiş hasretile eli boş / arta kalmış mālı gence bunda uş*

(15) *yıgmuş illā hōşlığını sürmemiş / gencile bir rāhata hem ermemiş*

(16) *ne yèdürmiş ne yemiş kalmış dirīg / sonra gitmiş āh deüyü hem dirīg*

(17) rāvī kavlinca vezīr-i hāş ol zamān Sührābnuñ haq[k]ında şöyle deyicek andan İskender

24v (1) şāh eydür ey hekīm bu mālī cem‘ eden kişi yemediyise biz yēyelüm deyüp ol māl-ı selāṭīn (2) serverlere miqdārlu miqdārınca üleşdürdi aḥirinde bir altun levḥ kaldı anı şāh (3) şındurdi gördiler ol levḥe otuz sekiz satır yazılı hūb rūşen qazılmış andan (4) şāh levḥi Eflāṭūna vērđi okuyup beyān kıldı dēdi ihtişam kavlinca Eflāṭūn (5) eydür ey şāh bu levḥe yazan dēmiş kim ey rūziğārıla bunda gelen şeh -bāz tılısım bozup (6) māl bulan ihtiyār bilesin kim ben daḥı zamānında bir ulu vezīrdüm ‘ilm-i tılısımat içre lā-naẓīr idüm (7) yüz toḫsan yıl sührāb nūya vezīrlık kıldım şöyle kim sührābnuñ qabz-u bastın (8) elüme aldum sührāba ‘aḳıbet ecel ērdi baş benüm dizimde qodı baña vaşiyet (9) kıldı mālın bunda defn kılup tābūtın üstine qodum qubbe dīvārında tābūt götüren (10) şekillerile remz kıldum buğur bu qubbe yapup bu tılısımı düzdüm Sührāb tābūti üzere (11) kim gerekse girmeye mālın bulup almaya *nazm*

(12) *līk bunda bu tılısım şeh-r-yār / hāy ne zaḥmet çekmişem düzince ey yār*

(13) *yēdi yıl dūn ü gün düşdüm bu işe / hīç muqayyed olmadum yaz u kışa*

(14) *bu tılısım tā kim ma‘mūr eyledüm / şöyle kim ‘ālemde meşhūr eyledüm*

(15) *bir daḥı buncılayın ey şeh-r-yār / kimse düzmiş degül şöyle ki var nesir*

(16) rāvī kavlinca Eflāṭūn kim levḥden ol beyāmı ētdi şāhıla vezīrler işidüp (17) bildiler kim ol qubbe tılısımın sührābnuñ Behnām adlu bir vezīri düzmiş andan şāh-ı **25r** (1) cihān eydür ey selāṭīnler devlet degül mi kim bir şāhuñ şoñın buncılayın vezīr qālā (2) şāhuñ şoñın başara şöyle şıdkıla dēdi şāh şöyle deyicek Eflā ṭūn eydür yā Zū’l-qarneyn (3) ‘Alī ḥazretūñ ḥōş dēdi bir müdeb[b]ir vezīr bir şāhuñ şoñına qalıcak ol şāhuñ (4) şoñın ġārete vērmez velī yā Zū’l-qarneyn sa‘ādetlü vezīr oldur kim sencileyin ādem kıymetin (5) bilür yērde bir yıl ‘ömr sürmek yēgdür kıymet bilmez yērde biñ yıl ‘ömr sürmekden ve bir daḥı yā Sikender (6) bir kişi kıymet bilmez yērde kendü rızāsı birle tursa aña şuña beñzer kim bir kişinūñ eline (7) güher şeb çırāq vèreler ol kişi ol güher balçıġa şala dēdi daḥı yine şāhıla ol qubbeden (8) çıkup süvār şehirden taşra leşkere geldiler ol gece anda yatup şabāḥ şāh şofra (9) -şiken yēyüp eydür ey şāh-ı Seḥsīn de başla varalım ol ‘acāyib cānavar dēdigūñ daḥı (10) görelüm dēdi süvār olup yēdi biñ güzīde ēr alup ol ḥışm-nāk cānavar olan (11) Küha ērdiler andan şāh-ı Seḥsīn eydür yā

Zü'l-ıkarneyn ol cānavar uşda butağda (12) olur dā'im iner bu sular üzere yorur dēdi arslan bebür kaplan şikār kıılır yine yatağı mağāraya (13) varur dēdi şāh da hı buyurdu tağa karşı kondılar şāhıla selātinler bir yere dirilip (14) tanışdılar şāh eydür ēy server bu cānavarı kim arslan kaplan şikār ēde ol yemen 'adū (15) olur anı bence şikār ēdevüz dēdi kimi eydür yatağı yolında dām kuralum dāma düşsün (16) kimi eydür inüp şikār kııldığı yer de zehirlü leş koyalum bulsun yēsün helāk olsun (17) dēdi kimi eydür buña cānavaruñ na'duligi olsun bunca ādem ejderhāsı vardur **25v** (1) bile bir cānavarı şayd kılmayalar mı dēdi her dil-āver bir söz söylediler andan vezīr-i hāş eydür (2) yā Zü'l-ıkarneyn ol cānavara niçe varmaqlığı cümlemüzden siz yēgrek bilürsüz zīra kim da'imün (3) ejderhāları kañlıyla şikār kıılırsın dēdi andan şāh eydür ēy serverler gereki budur kim (4) leşkeri bunda koyavuz bir kaç serverlerle varuruz līk dīvden ol cānavarı cüst-i cū (5) kılavuz ola kim ol 'aduyı yakından yā arқadan görevüz ēr girürse şikār kılavuz girmezse (6) bārī³⁰ anı görüp aña göre bir iş kılavuz ve bir dahı bu kim çokluğ ērile varursavuz varanı (7) göre yatağından çıkmaya yatağı üzere varmalu olursa ancılayın hışm-nāk cānavar yatağı (8) üzere varmağa Süleymānlan kıomaz varmağa dēdi selātinler şāh sözün begenüp geceye (9) dek gitdiler andan dört muқarreb vezīrlar on dört şāhib serīrlar dört güzīde dilīr (10) sečilüp zinde gergedanlara binüp rahşlara süvār olup Çehil Pāyi 'Irakī öñe şalup (11) añul añul gitdiler göz görmedin cānavaruñ şikār ētdüğü yere varalar bunlar bunda ol (12) cānibden İskender şāhuñ oğlu Kaşfarān şāh atasınuñ barıgahına geldi (13) atasın şordı eyitdiler bu diyārda bir 'adū cānavar varımış atañ anı şikārlayı (14) gitdi dēdiler andan Kaşfarān keyd-i şāh oğluna eydür atam meni niçün alup bile gitmedi (15) ol şikāra şāh Rüz eydür ēy şāh -zāde ol cānavar-ı Yemen 'adu cānavardur seni bile (16) anıñ çün alup gitmedi nā-gāh ol cānavarı görüp kıorқmayasın dēdi şeh Rüz şöyle (17) dēyicek Kaşfarān kaқıdı eydür men şöyle mi kıorқaқ oldum ki bir tağ cānavarından kıorқam **26r** (1) Şehrüz buğur müdārā ile eydür şimdi Rüstem Dāsitandan biñ derece atañdur sende (2) anuñ oğlusun ama seni her ne gerekise saқınur şehrüz şöyle dēyicek Kaşfarān eydür (3) beni al başla atam ardınca gidelim dēdi şehrüz rızā vermedi Kaşfarān kıılıç çekdi (4) şāh-zādelar araya girdiler andan Şabur şāh oğlu Bihteran'a eydür ēy şāh-zāde niçün (5) gażaba gelürsin yon yonı atañ ardınca gidelim dēyüp şāh-ı Sehsīn oğlanlarından (6) kıulavuz kıılıp dört yüz melik-zādelar dört biñ gulām alup gitdi ol cānibden (7) dahı şāh Zü'l-ıkarneyn ol dün içinde serverlerle rāst ol

³⁰Kısa 'i' ile yazmış

‘adu cānavaruñ (8) yatağı tağ dibine êrdiler cānavar şikāra incek yerleri gözleyüp turdılar şabāh bu (9) dahı Kaşfarān Turahtan birle gidip şāh ardından êrdiler şāhuñ ordusın görüp (10) atası İskender şāhı şordı dēdiler kim atañ h̄alvet ol ‘adū cānavarı görmege gitdi (11) kim göre ne tedbīr gerekdūr dēyüp Kaşfarān atasınuñ ardınca yürüdi ardınca yēdi (12) melik-zāde yürüdi bunlar varınca şabāh êrdi göz gözi gördi şāhıla serverler (13) dahı göz kulağ olup sağ şol cānavarı gözlerken kim yatağndan çıqıp kankı tarafa (14) yöriye bular bunda ol tarafdān dahı Kaşfarān şāh vardı İskender karşıdan görürdi (15) bir şeh şüvār yēdi serverüñ öñine düşüp gelür şāh serverlere işaret kıldı gelenleri (16) görüñ dēyü serverlerden Āfrüz-ı Kāşī raḥş sürüp varınca karşı Kaşfarān şāh dahı (17) bī-ih̄tiyāt ol ‘adū cānavaruñ şikār yerine êrdi i’tişām kavlınca ol cānavar dahı **26v** (1) yatağndan göz görmedin inüp şikārın alup turmuşıdı Kaşfarān dahı yēdi ser (2) vērile ol cānavaruñ üzerine êrdiler cānavar dahı anları görüp şöyle çığırdı kim şanasın (3) ra’d çağırdı andan ol ‘adunuñ haykırmāsından Kaşfarān şāhuñ yēdi serverüñ (4) raḥşları belinleyüp her biri bir yaña yuvalandı velī Şuḳra’yı Türküñ raḥşı ol belinlemekde (5) Şuḳra’yı arkāsından düşürdi ol cānavar Şuḳra raḥşından düşdüğün görüp (6) aña busurdı kim yerinden götüre Kaşfarān ra’d barḳ gibi gördiler kim bir ‘acā’ib (7) h̄işm-nāk cānavar sürdi kim Şuḳra’yı ala raḥş sürdiler varmadı barḳ birer oqıla ol (8) ‘aduyı atdılar ikisi dahı cānavara zaḥm urdılar cānavar zaḥmı yēyicek yine şöyle haykırdı (9) kim İskender şāhıla selāṭīn serverlerüñ raḥşları belinleşdi *nazm*

(10) şanasın ra’dı felek çağırdı cān / şöyle haykırdı cānavar ol zamān

(11) vehme düşdi şāhıla şöyle ki var / cümle serverler o demde şeh-yār

(12) kan kaşandı korkusından fıl at / gergedanlar ditreşüp oldu iki kat

(13) rāvī kavlınca ol cānavar zaḥm yēyüp kim haykırdı yine kendüyi dērdi yine Şuḳra’yā (14) sürdi Şuḳra kendüyi dērip kılıca el urınca êrdi ol ‘adu ol serveri (15) cebe cevşenile şöyle paraladı kim kol buṭ kıldı andan yüz yatağına dutup gitdi (16) şāhıla serverler dahı ol h̄ālı görücek ol server çün acıyup ğıṭv kılup (17) kīş-ü ḳurbān ḳaḳup tīr-ü keman ele alup raḥşı sürüp cānavar ardın sürdiler yel yügürüşlü **27r** (1) raḥşlarıyla bad-pā gergedanlarıyla tā yatağına varınca ḳodılar ne at ne fıl ne gergedan êrdi (2) velī izin başa İskender şāh Sa’d bin ‘Āmir Behram alanı bercanı Kaşfarān Çehil (3) Pāyi ‘Irakī ol cānavaruñ yatağına bile êrdiler cānavar yatağı ğāra girdi şāhıla érenler (4) mağāraya karşı turdı cānavar dahı yatağına karşı kimse turduğün göricek öñreyü (5)

yatağından çıkarup şāhıla tūranlara hāmle êtdi şāhıla tūranlaruñ raḥşıları (6) ol ‘adunuñ haykırmāsından ũrkŭp gērŭ gitdiler cānavar daḥı gērŭ dōnŭp ōñreyŭ yatağına (7) girdi andan şāhıla serverler daḥı dōnŭp baḳī serverlere gelŭp buluşdılar (8) cānavar paraladuğı Şuḳra’yı Tŭrkŭñ ũzerine geldiler gōrdiler kim ol āmān bilmez ‘adu ol serveri şōyle paralamış kim rīze rīze eylemiş *naẓm*

(9) *Ḥaḳ ta‘ālā beklesŭn seni ėy yār / her āmān bilmez ‘adudan şehr-yār*

(10) *añsuzın eylesŭn dŭşmāna tŭş / seni ol perver digar ėy vaḳt-i ḥōş*

(11) *vaḳti ki ḥōş eylesŭn müste‘ān / ‘ōmrŭñŭze ermesŭn hergiz ziyān*

(12) rāvī ḳavlıncā şāh ol serveri rīze rīze gōrŭcek riḳḳat ḳılıp ağladı buyurdı serverler (13) raḥşılarından inŭp ol serveri defn ḳılıp yine orduya gitdiler velī şāh -ı cihān (14) şuḳra ōlŭp cānavar ėle girmedŭğine gāyet perīşān -dil dŭşdi gelŭp ordusına (15) ėrişdi baḳī selāḫīn serverlerle bulunup bāriğāhına dŭşdiler andan selāḫīn (16) serverlerden Şapur şāh eydŭr yā Zŭ’l-ḳarneyn ol cānavarı gōrdŭñ mi yŭz-be-yŭz (17) şāh eydŭr ḳova yatağına varduḳ bir mağāraya girdi bizler ėrdŭğŭmizi gōrŭp ḥışmıla yatağından 27v (1) ḳıḳup hāmle ḳıldı şekli insāna beñzer velī ululıḳda dōrt beş arslan cānavar (2) pōstı daḥı şōyle şaru kim zā‘ferāndan nişān vērŭr siyāh duval mi şāl ũzerinde (3) pōstlar altında ḥattı ḥalları var yelisi ḳara ḳuyruđı ḳara o[n] ḳat ḳuyruđın şalar ḳarşudan (4) gōzi gōzŭmŭze tŭş olıcaḳ gōzŭmŭz ḳamaşdı ėy serverler cihān sarāyında buncılayın (5) ḥışm-nāk cānavar gōrdŭğŭmŭz yoḳdur belki buncılayın bir daḥı ‘adu cānavar yaradılmadı (6) şāh şōyle dēyiceḳ anı gōr diler kim bir şaḥş dīvān iḳine girŭp geldi selām vērŭp (7) şāha ḳarşu tŭrup eydŭr yā Zŭ’l-ḳarneyn Ḥaḳ ta‘ālānuñ yēr yŭzŭndeki maḥlŭḳātında (8) cānavar vardur kim her gŭn bu gōrdŭğŭñ cānavarlar gibi otuz ḳırḳ şikār ḳılır dēr yā (9) Zŭ’l-ḳarneyn Ḥaḳ ta‘ālā ben ḳulina emr ḳıldı kim Ḳāf tağınuñ etegine varam bir cānavar (10) ḳopmış bir şehir ḳavmın incidŭrmış varam anı helāk ḳılam ol ḳavmı anuñ şer[r]inden (11) ḳurtaram ol şehre vardum gōrdŭm şehir ḳavmı şehir ḳapuların bağlamışlar bu[r]ḳ bārŭ (12) ũzerine ḳıḳup grŭv ėderler bir ‘acāyib cānavar birle cenk ėderler ol ḳadar pīl (13) leyin bir siyāh cānavar şōyle kim gōrenlerŭñ zehresi ḳāk olur ol şehir ḳavmı bu cānavar (14) ũzerinden kim taş atarlar ol ‘adu ağzıyla dutar çeyner ḳum gibi ḳılır nefes ũrŭr (15) havāya şavurur sŭre varur kendŭyi ḥışmıla ol şehrŭñ bir burcına urur pīlleri (16) zīr ũ zeber ḳılıp her kime tŭş gelŭrse kimin paralar kimin ḳapar atar biñ biñ ėri bir birine ḳatar (17) yā Zŭ’l-ḳarneyn ol ‘aduyı şōyle

göricek Hâk emriyle süre vardum harbeyile urdum **28r** (1) helâk kıldum şâh eydür yâ şahş bir kişi cānavarlardan yalnızuz ne hōş qorqmaduñ andan ol (2) şahş eydür yâ Zü'l-kaṛneyn bir kişi Hâk ta'ālādan qorhulu olsa ol kişiden kim gerekse (3) göricek qorqar yâ Zü'l-kaṛneyn ol 'adū cānavar hışmıla cenk éderken beni göricek hazān (4) yaprağınlayın şöyle lertzīde kıldı kim ben de daḥı 'acebledim éy server benim daḥı sencileyin (5) göñlümden geçdi kim buncılayın hışm-nāk cānavar yaradılmadı ola hemān dem min kabli'r-raḥmāni ḥiṭāb (6) geldi kim yâ Hızır yōri Kaf tağınuñ bir kullesine çık tır velī yērūñ muḥkemine tır kim (7) ayak altında qalmayasın anda hışm-nāk cānavardan bir nişān göre yâ Zü'l-kaṛneyn (8) Hâk emrile ben daḥı Kafuñ bi-iznī kullesine çıkıdum gece ārām kılup şabāḥ Ḥālīka 'ibādet (9) kılup oturuğum dem anı gördüm kim bir taraftan gürüldi qopdı baqđum gördüm ki ol (10) qadar pīl gergedan arslan qaplan yēr peleng bir birine qarılıp qatılıp qaçmış gelür (11) ve ol qaçanları bir cānavar qovmış gelür kim hīç vaşfa şığmaz važ'-ı hey'eti şol (12) deñlü fark kıla bildüm ki öñünce qaçan pīller şuña beñzerdi kim pīl öñünce tavşan (13) qaçar gibi yâ Zü'l-kaṛneyn ol hışm-nāk cānavar bir kez şöyle çığırdı kim 'a kııl başumdan (14) serāsime olup şaşmışam düşmişem zamāndan hūşa gelüp gözüm açdım gör (15) dümki ol qaçan pīller gergedanlar bebr-ü pelenkler arslanlar qaplanlar ol cānavaruñ ḥaykırı (16) şı heybetinden cümle serāsime olup kimi bilin şalmış kimi şaşmış kimi yüzün düşmiş kimi kayalar (17) qoltuğına kısilmiş andan ol cānavar yürümüş pīlleri gergedanları pençesine qapar atar yine **28v** (1) dutar kimin yolar kimin yēr kendü kendüyle oyun édinür oynar arslan dübah birle oynar yâ Zü'l-kaṛneyn (2) anı göricek yüz ḥaqqā duttum münācāt eyledim eytdim İläḥī Seyyidi ve mevlāyı (3) bu 'adu cānavardan daḥı hışm-nāk cānavar yaratduñ mı dedüm ḥiṭāb érđi kim yâ Hızır (4) 'izzetüm celāletüm ḥaqqı cānavarlar yaratmışam ki her gün buncılayın cānavaruñ kırkıñ şikār kıılır (5) andan sākin olur rāvī qavılınca Hızır peygāmbar 'am şöyle déyincek şâh daḥı (6) Hızır daḥı yērinden tırup 'izzet kılup rü-be-rü oturdılar velī cümle selāṭīn serverler (7) ayağ üzere tırdılar ittifaq kıılıp Hızıra cihān sarāyında gördüğüñ 'acā'iblerden (8) ğarā'iblerden söyle diñleyelüm dediler andan Hızır eydür yâ Zü'l-kaṛneyn Hâk ta'ālānuñ (9) ḥilqatine gelmiş maḥlūqātdan ol deñlü 'acā'ib görmüşem ki gövdemdeki kıllār dil olursa (10) gördüğüñ 'acā'ibi vaşf kıılırsa biñde birin biñ yılda şerh édemeye yâ Zü'l-kaṛneyn ben (11) bendenüñ daḥı dā'im göñlümden geçerdi kim Hâk ta'ālānuñ ḥilqatine gelmiş 'acā'iblerin (12) görem bir gün Hâk ta'ālā qābilinden bir

ün erdi kim yā Hızır kudretüm ‘acā’ibin görmek diler (13) seņ kafuņ mağnb tarafından yedinci kullesine çık ‘ummandan yaņa nazar kııl tā kim ‘acā’ibden (14) ‘acā’ib göresin dedi Hāk ta‘ālā emrile ben bende dağı kafuņ ol tarafına (15) yedinci kullesine çıkdum ‘Ummān tarafına nazar kııldum kııldum gördüm ki yıllık yol ola bir (16) yerde bir ‘ibret cānavar düşmiş yatur başından yeni od şu‘lesine muşğaraķ olmuş (17) havāyla fana ortası od yalıņı birle tölmiş depine kıyruğundan yaņası kara dütüne **29r** (1) ğarķ olmuş yā Zü’l-ķarneyn anı gördüm vehme düşdüm bir zamān şöyle müteħayyir kıaldum (2) zamāndan soņra ben beni dērdim ol cānavardan yaņa baķdum gördüm ki ol cānavaruņ (3) üzerinde çevre yanında çoklu kimseler tırmiş velī şöyle kimselerdür kim kimi beş yüz kimi (4) biņ arış ola kıad[d]ı kıalıblar anı göricek dağı yine bir zamān şöyle ğayrān tırdum yine (5) men meni dērdim buğur kıulağuma tesbīħ ve tehlīl āvāzı geldi tefahħuş kııldum gördüm tesbīħ (6) edenler iş bu ulu kıaddlulardur kim ol ol cānavar üzere tıurlar bu ğālda tıurur (7) ken anı gördüm ki ol taraftan bir ‘acā’ib yaşıl kıanatlu bir olu kıuş uça yanuma ğelüp (8) kıanadın benden yaņa kıılıp faşīħ lisān birle selām ētdi aldum velī yā Sikender ol (9) kıuş ādem dilince selām vērdi ki baņa ğāyet acab ğeldi andan su’āl ētdüm ki yā tayr-ı (10) mübarek bu ne ‘acab kim kıuşsın ādem dilin söylersin dēdim andan cevāb vērdi kim (11) yā insān bu birinci kıat felek meleklerindenem Hāk ta‘ālā beni kıuş şüret yaratmışdur uçup (12) cümle fıriştelere emr ērgürmek için dē di ben eytdüm çünkü meleksın yerde neylersin (13) eydür ēy Hızır Hāk emriyle bir iş üzere indük dedi ben eytdüm Hızır olduğum (14) neden bildüņ melek eytdi bu dem Hāk ta‘ālā ben kıulına emir kııldı kim yā melek ādem (15) oğlanlarından Hızır adlu bir vücūda ‘ilm-i ledun vērmişem anı ğāş kıılmışam uş Kıafa (16) ğeldi ‘acā’ib görmege var anuņıla mülakāt ol her ne şorarsa cevāb vēr dedi (17) ben dağı senüņle uş mülakāt olmağā ğeldüm dedi melekden bu sözi işidip **29v** (1) ğöñlüm mutma‘īn oldı yaķīn varup eytdüm yā melek bu kıarşu yatan nedür kim heybetinden (2) cihān tölmiş dēdim ol melek eydür yā Hızır bu yatan ve yol tāmūsınuņ bir melikidür ejderhā (3) şüret bir ğün Hāk ta‘ālā emrin şıdı buğur Hāk ta‘ālā benden dağı ulu bir tāmū (4) malikine emir eyledi bu emir sıyan melik bu da tıuydı kıaçdı ve yol tāmūsınuņ içinde (5) ğizlendi yētmiş yıl istediler bulunmadı dedi ben eytdüm yā melek buncılayın ulu (6) nesne kıanda ğizlendi kim yētmiş yıl bulunmadı dēdim andan ol melek eydür yā Hızır (7) veyul tāmūsınuņ bir zebānisi vardur ejderhā şüret uzunı yētmiş yıllı kı yoldur (8) yaradılaldan berü ağızı açuķ şöyle tıurur andan ol ejderhānuņ içinden bir yel (9) eser ğelür ağızından burnından çıkar

veyul tāmūsınuñ odını gürler yandurur andan (10) ol emri şıyan ejderhā varup ol ejderhānuñ ağızına girüp bir dişinüñ (11) dibinde gizlenmiş ol ejderhā tuymamış yétmiş yıldan sonra şeytān anı tuyup (12) gelüp isteyen zebaniye haber kılmış sürüp gelince şeytān yine gelüp bu gizlenen (13) ejderhāya gelmiş seni bildiler dēyü haber kılmış andan bu ejderhā ol ejderhānuñ (14) dişi dibinden kaşd kılmış kim kaçā ol ejderhā dağı tuymış ardından dil şalmış (15) kim kapa yuda kapamamış veli ol ejderhānuñ dili ardından bu kaçān ejderhāyı (16) şöyle urmuş kim yedi tāmūdān taşra bırakmış uş Kaf tağıyla ‘umman arasında (17) düşmüş bir yıllık yol qarara yokmuş yer yarılmış yarusına dek yere batmış bu qarşuñā yatan oldur **30r** (1) andan Hāq ta‘ālā birinci kat gök firıştelere emir kıldı kim ol ejderhāyı yine veylün (2) tāmūsına iledele tesbīh āvāzı gelür ol meleklerdür ve yine bu yatan cānavaruñ kim başı tarafından (3) od şu‘lesi kim havāyla fenā arasına oynayupdur bu zebaninüñ nefesinden çıkar kuyruğı (4) tarafından çıkan dütün yeri anca urdı kim dört aylık yer yerdı qarara yağıdı bu (5) çıkan dütün ol kuyruğı zarbın uñ yeri dütünidür dedi **nazm**

(6) *bu ne hikmetdür ne kudretdür ey yar / kim bu resme nesne kılar gird-i kar*

(7) *işiden vaşfını hayrān kalu[r] / var kıyās et kim görenler ne olur*

(8) *bu ne kudretdür kamu ‘izz ü celal / bu ne hikmetdür kamu faż u kemāl*

(9) *her işe kādir dūrür ol pādişāh / ne dilerse yaradur bī-iştibāh*

(10) *dilerise kaşre-i ‘umman düzer / dilemezse yine ‘ummanı bozar **nesir***

(11) rāvī kavlınca Hızır ‘am ol tāmū malikinüñ vaşfın şerh edicek şāhıla (12) selā tīn serverleri işiden hayrān olup ‘ibret alup bir zamān tūrdılar Hızıra eytdi (13) ler izinde ol tāmū maliki ejderhādan dağı ‘acā’ib ne gördüñ dediler andan Hızır (14) eydür yā kavm ‘acebden ‘aceb bir dağı sizleri gördüm şāh eydür ‘acebümüz ne Hızır eydür (15) ‘acebünüz bu kim yaqīn bilürsüz kim ölüm vardur nice ferağ olursız yerde hisāb veren (16) bilürsüz yine mal-u genc cem‘ kılırsız ve bir dağı dünyā mülki fānī olacağın bilürken (17) saltanata tekye kılırsız dilile ‘alemi siz gönülden cāhil taş yüzden tahāret **30v** (1) kılırsız böyle iç yüzden bī-tahāretsiz kibr-ü kīnile ve bir dağı kimünğ gerekse ‘aybına (2) nazar kılırsız kendü nefsünüz ‘aybın görmezsiniz rāvī kavlınca Hızır ‘am bu sözi (3) söyleyüp tūrup yine revān oldı veli İskender perīşān hātır kılıp gitdi şāh (4) dağı ol gün ol gece anda aram etdi yarındaşı selā tīnler şāh katına cem‘ olup (5) kim

oturup kim tırdı Hāndan şāh eydür ēy serverler bu dūnki cānavar degme nesneyile (6)
 şikār olmaz buña ejderhā dāmın düzdürmek gerekdür dēyüp eydür ēy kilāb küfī yōri (7)
 leşker ne kadar āhen haddād kim vardur cümlesin yaraqları birle getür poladdan bir ev
 düz (8) sūnler bu cānavara anuñla varalım dēdi kilāb gitdi Tirahtan birle leşkere yētdi
 (9) üstādları cem‘ ētdi alup şāha gitdi gelürken Kayfur çōbāna uğradı nite çoban (10)
 kırk oğlıla şikār kıılırken kilāb gördi şordı kilāb eydür ēy pīr-i zamān (11) İskender şāh
 ol varduğı cānavara zafer ēdemediler üstādlar iltürem ki ejderhā (12) dāmın düzeler ol
 cānavarı avlamağ çün dēdi Kayfur kağıdı eydür ēy kilāb bir kühī (13) cānavaruñ kudreti
 olsun şāhıla bunca serverleri bir cānavar şikār kıılmadılar mı kim (14) bunca kayur ve
 yarağ kıılır varayın İskender devletinde ol cānavarı çağal mişal dēpe (15) leyeyin
 dēyüp çōbān oğlanları şāha gitdiler yētdiler kilāb -ı küfī öñdün vērüp (16) Kayfur
 geldügin haber vērince Kayfur dağı vardı karşıdan İskender gördi nite mülkinde (17)
 dutılan ol Turtus Purmuş rahşa süvār olmış sanasın Āfrasyab dirilmiş **31r** (1) cihāna
 gelmiş öñünce kırk dört server oğlanları ardınca altı yüz gürbüz çobanları (2) birer birer
 hane sütünlayın deste çūbları tūşlarına şalup gelüp ērdi Kayfur (3) revān rahşından inüp
 gelüp şāh öñine baş koyup karşı tırup eydür ēy şāh-ı cihān (4) kanı ol kühī cānavar
 kandatur devletünde varayın anı dēpeleyeyin teşvīşden fāriğ oluñ (5) dēdi andan şāh
 eydür ēy pīr-i cihān rāst söylersin zamānuñda cihān pehlevansın (6) velī bu küh -ı
 cānavar şöyle ‘adu degül kim yüz-be-yüz ādem vara ve yāhūd haykırmasına zehre (7)
 duya hāşılı gücile şikār kıılacak cānavar degüldür dek dur dēdi Kayfur kağıdı eydür yā
 Zū’l-karneyn (8) Hāğ ta‘ālā ‘ināyet kıılursa ol cānavarı şöyle dēpeleyelim kim işidenler
 taḥsīn ēde dēdi (9) şāh dağı gāzaba gelüp sāz/sariz seleb geyüp süvār olup selāṭīn
 serverleriyle Kayfur (10) çobanı alup gitdiler ol cānavaruñ yatağna yētdiler andan şāh
 Kayfura cānavar yatağı gārı (11) gösterdi ēy pīr -i zamān ol cānavar bu gārda olur dēdi
 Kayfur dağı revān (12) rahşından indi miyānın muḥkem kııldı gam etegin bēline şaldı bir
 kolın gamdan çıkarup (13) bir ‘acā’ib deste çub eline alup baş üzere bir kaç şalup mest
 ejderhālayın (14) görinüp sunup bebr-ü peleng gibi aṇrayup ol cānavar yatağı gāra
 yörüdi sağ sol kırk (15) dört oğlanları altı yüz pīr cūvān çopanları dağı yürüdiler şāh-ı
 cihān dağı Kayfuruñ (16) ol ciger dērligin görüp eydür ēy selāṭīn pīr cihān hōş
 dilāvarlık kııldı eger ol (17) cānavarı görüp korkmazsa dēyüp selāṭīn serverleriyle Kayfur
 çobanuñ ardınca yürüdüler **31v** (1) anca kim gelüp cānavaruñ yatağına ērdiler
 yatağından cānavar dağı zahmından acıyup gümrünü (2) yaturken varanlarıñ galabesin

işidip revān yerinden turup süre mağāranuñ kapusına (3) çıkdı varanları gördi ol ‘adu yüregın şöyle haykırdı kim şanasın ra‘d-u felek (4) çağırdı bu cānıbden da hı anı Kayfur çōbān gördi kim gār kapusından bir ‘acā’ib kōrkunç cānavar (5) çıkagelüp şöyle haykırdı kim yerler yarıldı Kayfuruñ da hı ol haykırmadan cigērinden şecā‘at (6) cevheri bark urdı Kayfur da hı şöyle na‘ra urdı kim ol cānavar da hı belıñledi andan (7) haykırıp mağāra kapusından kendüzın taşra atdı anrayu Kayfura karşı yürüdi (8) andan kırk dōrt dil-āver oğlanları altı yüz gūrbüz çobanları cānavarı hışmla (9) gelür göricek dēr sū gūrv kılup deste çobanları bir birine urup ērüp kendüyi Kayfur (10) üzerine atdı Kayfur da hı vezin ētdi ol bezirhāne sūtūnunlayın deste çūbı başı (11) üzere şalup karşıdan ol cānavarı depere şöyle urdı kim künbetleyın başını hırd (12) kıldı cānavar dūşdı hışmla gine turunca çopan oğlanları ērdiler anı çevre deste (13) çūb urdılar dēpelediler i‘ti sām kavlıncā dēste çūb birle ol cānavaruñ üzerine yine (14) varup dēr sū şarup urdılar sūñügin şıgmayıncā ölmedi şāhıla selā tınler anı görüp (15) Kayfura tahsınledi der-sū ol cānavaruñ üzerine gelüp çevre alup turdılar nazār (16) urdılar ol cānavarı bir ‘acā’ib hey’et gördiler nite şūrete şekli şīre beñzer velī (17) ululuğda dōrt beş arslanca ola başı hōd olmış dişleri hançer-mışal sağ **32r** (1) şol tağlılmış pençesinüñ tırnağı da hı yēdişer her biri teşne gibi nizser kuyruğı da hı (2) Zulfikārlayın iki şak her şakuñ ucında birer kaynağı var birer karış ola şöyle kōrkunç (3) vaz‘ cānavara kim görenlerüñ zehresi çāk olur düşer rāvī kavlıncā şāh-ı cihān buyurđı (4) çobanlar ol cānavaruñ pōstin yüzüp düzüp içine ‘alef koyup diri vaz‘ında (5) kılup katırlar üzere berkidüp alup leşkere geldiler yēdiler içindeler ol gün ol gece geçdi (6) andan yarındası İskender şāh şāh-ı Sehsīne eydür ēy server-i yōri başla varalum ol (7) tağda olan kavmı da hı görelim dēdi andan şāh-ı Sehsīn da hı kulavuz olup şāh-ı Zemini (8) yēdi biñ ērile sūvār olup gitdiler yēdi gün be-cid sürdiler bir tağa ērdiler andan şāh-ı (9) Sehsīn eydür yā Zū‘l-karneyn ol kavm uşda bu tağdadur dēdi andan şāh kōndı (10) Çehil Pāyi ‘İraķıyye eydür ēy server-i ‘İraķ ve ‘İraķeyn yoldaş al çık bu tağ dēr-yāft kıl (11) ola kim ol kavmdan bulasın alup gelesin haberleşevüz görevüz ademden niçün kaçarlar (12) dēdi andan ‘İraķī da hı sebük-bār olup saz u seleb üzerinde ara yerde kılup kendü peyklerinüñ (13) yēdi ayakdaşın yoldaş kılup serverlerden kōrkmazı Deşt-i Cerhemunı Kūhī Behmāni Lūrī (14) şīr efgende Gūrī alup gitdi ol ser firaz kūha gelüp delim gezdiler bir yē re ērdiler (15) gördiler bir kaç kavm bir ağaçdan yemiş dere tururlar ‘İraķī görücek ol iki yoldaşla (16) āheste āheste nihānī varup yakın ēricek kılıç yalnız kılup dōrt yanın alup (17)

bebr-ü peleng gibi ol kavma sürdiler ol kavm dağı varanları görüp ağaçdan inüp 32v (1) tüş tüşa geyik tavşan gibi kaçdılar ‘İraqī ve serverler kodılar érmediler velī ‘İraqī birin bir (2) kayaya götürdi dutdı bend êtdi alup geceye karşı şāha geldi ol kişiyi ‘arz êtdi ne zahmetile (3) ele getürdügin haber vèrdi şāh dağı gördi bir ‘acā’ib şekil herif kad[d]ı yigirmi dört arış (4) saçı yanında gün gibi dik тұrmış yer yer inmiş kulakların bürümüş velī sakalın kırmış (5) bıyıkların kırmış kara yağız arık tenlü kişi libāst yerine kaplan derisin geyür baş ayak yalın (6) şāh anı görücek Eflāṭūna eydür ey hekim şor bu şahşa hālın beyān eylesün hem (7) ne dilce bilür dilince söylesün *nazm ne kavm durur bular tağda nider*

32v/08 begleri kim bunlara kim hüküm eder / şehirleri köyleri şor var mıdur / dīnleri mezhepleri gör var mıdur

(9) rāvī kavılınca şāh şöyle deycecek Eflāṭūn dağı yerinden тұrup ‘İraqī getürdügi herifi alup (10) şāh seririne yakīn gelüp oturdı dağı herif тұrdı andan Eflāṭūn hekim ol kişiyi (11) söyletdi ne dil söyledügin bilüp şāha eydür yā Zū’l-karneyn bu herif Lūt peygāambar (12) devrinde söylenen Nemrud dilin söyler velī rāst söylemez deyüp yine Eflāṭūn ol (13) şahşa eydür ey kişi sizlere kimler dèrler dèdi andan ol şahş eydür bizlere Selīmūnlar (14) dèrler bir kavmuz bu tağda oluruz şehrumuz köyümüz yokdur yaz olucağ bu tağın kullisine (15) çıkaruz kış ericek etegine inerüz mağāralarda kışlaruz ne ekin ekerüz ne işlerüz dā’imūn (16) yürüyüp avlaruz etin yerüz derilerin geyerüz dèdi yine Eflāṭūn eydür ey herif (17) hoş dirligünüz varmış velī begünüz kimdür güç göricek kime şikāyete varursuz ne dīne 33r (1) taparsız Allāh’ı niçe bilürsüz Hālīka ‘ibadet ne vechile kılırsız andan Selīmūn eydür ey (2) server bizler şöyle kavm degülüz kim bir birümüze güç edevüz şikāyete gidevüz Allāhı bir (3) bilevüz bir ulumuz vardur adına Süleymān dèrler dā’imūn anuñ şem‘ine cem‘ oluruz (4) her ne kim hüküm ederse anı kılavuz mezheb dīn olmaz ol ulu gösterdügin eylerüz (5) anı ki Hālīka ‘ibadet kılıruz dèdi Eflāṭūn dağı ol herif söyledügi sözi şerh eyledi (6) andan şāh eydür ey hekim şor bu herife ol ulumuz dèdügi şimdi kandadur Eflāṭūn (7) dağı şordı Selīmūn eydür ulumuzun iki mekānı var yazın bu tağ kullisinde olur (8) kışın bu tağın eteginde güneş toğusu tarafından yaña bir gārda olur kıyāsda şöyledür kim (9) şimdi kışlasında ola dèdi Eflāṭūn dağı şāha bildürdi andan şāh eydür ey (10) hekim bunların uluları birle nice olaydı buluşup haberleşeydük dèdi Eflāṭūn eydür (11) ey şāha [nā]me yazalum iştiyāk haberin düzelüm gönderelüm görelüm ne cevāb gelürse aña (12) göre tedbīr

édevüz dèdi daḥı Eflāṭūn ṣāh dilinden bir ḥōṣ nāme yazdı Süleymāna (13) dilince andan ṣāh-ı ‘İraqıyye eydür al Selīmūn birle Süleymāna var görelüm ne cevāb vèrür (14) dèdi andan Eflāṭūn dilince Selīmūn yine ‘İraqī ıṣmarladı daḥı ikisin göndürdiler (15) gitdi bunlar varınca ol Selīmūnlaruḡ ‘İrāk’ı görüp kaçanları gelüp Süleymāna ‘İraqī birilerin (16) dutup alup gitdügin ḥaber vèrdiler Süleymān anı işidüp bir zamān fikre varıp yanındaḡı (17) ḳavma eydür yā ḳavm ol gelüp biriḡüzi dutup alup giden İskender-i Zü’l-ḳarneyn çerisindendür **33v** (1) ol ḳavm bunda bizim ḳatumuza gelse gerekdür dèdi Süleymān şöyle dèyicek andan Selīmūn (2) eytdiler İskender kimdür Süleymān eydür Rūmdan ḳopmuş bir ṣāḥib-i ḳırāndur heft-i kiṣver musaḥḥar (3) ḳılsa gerekdür hem nübüvveti hem velāyēti olsa gerekdür dèdi andan Selīmūnlar eytdiler (4) èy reh-nümā neden bildün İskender bunda gelecegin Süleymān eydür uṣ bunda yaḳīn yèrde bir (5) virāne ṣehir vardur ḳadīmden ḳalmıṣ anda bir taṣda tāriḥ yazılmıṣdur andan ḥaber bildim (6) dèdi bu taraḑdan daḥı Çehil Pāyi vardı bir ‘acā’ib mekān gördi nite dirahṭān içinde (7) bir mu‘teber ḳayada bir ulu maḡāra ḳapusunda ḥōṣ ṣuffeler var bir kaç Selīmūnlar kimi (8) oturmuş kimi ṭurmuş Selīmūnlar daḥı ‘İraqī görüp baḳıṣınca ḳulaḡuz alup ‘İraqī vardı (9) ulularına baṣ ḳoyup kendüyi dutup alup ṣāha iletdüklerin ṣāhıla ne söz söyleṣdügin (10) ḥaber vèrdi Süleymān İskender ḥaberin işidip ṣāz olup ‘İraqī ilerü ḳıḡırdılar varup (11) Süleymānı gördi bir ‘acā’ib pīr ḳaddı ḥamīdelenmiş delim yillār ‘ömr sürmüş ḳaplan pōstundan (12) libās geymiş oturur ‘İraqī anı göricek ḳaddın ḥamīde ḳılıp selām eytdi pīr daḥı ‘izzetile (13) ‘aleykleği gördi kim gelen bir ḥerīfdür kim görenler vehme düşer andan İskender nāme (14) sin öpüp ‘izzetile öḡinde ḳodı yine edebile gelüp yerinde ṭurdu Süleymān ‘İraqī (15) ol edebde göricek bildi kim ‘izzete lāyık kiṣidür ‘izzet ḳıldı yer gösterdi ḳarṣu (16) sına oturdu andan Süleymān İskender ṣāh nāmesin alup nazar ḳıldı gördi kendüler (17) dilince yazılmıṣ buḡur ‘İraqīyile gelen Selīmūnına eydür èy mürṣid İskender ṣāh ḳatında **34r** (1) dīnümüz bilür kimse mi vardur andan ol mürīd eydür èy mürṣid İskender ṣāh ḳatında bizim dilümüz (2) bilür bir vezīr vardur ne dilce dilerse söyler bu nāmeyi bizim dilimizce ol yazdı andan (3) Süleymān ṣāh nāmesin oḳudı ne dèdi *nazm*

(4) şöyle dèmiş nāmesinde ol zamān / ṣāh Sikender Süleymān èy cüvān

(5) ki èy Selīmūn Sikender ṣehr-yār / èlüḡe geldi yaḳīn èy iḥtiyār

(6) işbu ṣehre işidüp vaṣfıḡuzı / isteyü geldüm buralar da sizi

(7) *birünüz girdi éle kılduğ şikār / sizi andan şorduk bildük éy yār*

(8) *vasfıñuzdan anladuğ dirliğünüz / her nefesde haķıla birliğünüz*

(9) *iştiyāk étdük sizi görmeklige / hizmetünüze gelüp érmeklige*

(10) *gelelüm mi ne buyurursuz bize / élçi gönderdük icāzet için size*

(11) *ger icāzet vèürseñ varalum / bir birümize muhabbet ķaralum*

(12) *yoğ dirilseñ sen selāmet biz daħı / vaktümüzle hōş geçevüz éy āħı*

(13) rāvı ķavılınca Süleymān Selīmūni İskender nāmesinden bu haberi alıcağ İskender
 (14) kimdügin bilüp görmege cān-ı göñülde ‘aşık oldu andan işāretile ‘İraqıyye eydür
 éy (15) server gāyet fertüt olmuşam binmekden yörümekten ķalmışam ve ger ne yüz
 sürüyü (16) İskender şāha varurdum ‘İraqı daħı işāret birle boynın gösterdi seni
 götüreyin şāha (17) yetüreyin dedi Süleymān ‘İraqı’nün ol ‘izzet işāretin göricek
 ‘İraqıyye daħı ‘izzet **34v** (1) kıluğ yanına alup ni‘met getürdiler getürdükleri geyik
 tavşan eti idi kaźıyyeyi dirāz kılmayalım (2) ‘İraqı ol kavmıla ol gün ol gece yeyüp içüp
 yatdılar yarındaşı Süleymān bir ulu (3) kişisin ‘İraqıyye koşup İskender şāha ķāşidliğe
 gönderdi gelüp yine şāha érdiler (4) dīvān içine girüp baş urup şāha du‘ā kıluğ şāh daħı
 merhabālayup yer gösterdiler (5) oturdu andan Eflāṭūn daħı ol gelen Selīmūnıñuñ ķatına
 gelüp dilince eydür éy (6) Selīmūni şāz geldüñ şāzı getürdüñ dedi uluñuz haberin söyle
 baña ben şāha (7) [d]ilince şerh édeyim dedi andan Selīmūni eydür éy vezīr hāş
 serverimiz İskender şāha (8) baş urup selām iştiyāķ [i]‘zām kıluğ aħirinde eydür delim
 zamāndur kim İskender (9) şāhuñ bunda gelecegin bilmişüz cānıla inti zār olmuşuz tā
 kim sa‘ādetlü yüzün görevüz (10) şükr ol murāda érdik vācib buyıdı kim yüz sürüyü
 karşı geleydük sa‘ādetlü vücūdın (11) ziyāret kılayduk illā nidelüm ‘ömr aħirine érdi
 beden kuvvetden kıldı dünyā ve aħiret (12) ol şāhdan murād maķşūdumuz oldur kim
 ķadem rence kıluğ gele tā kim sa‘ādetlü (13) yüzün görevüz delim müşkillerümüz
 vardur şoravuz bāķı anuñ luṭfına sa‘ādetine (14) devletine lāyık ne ise anı kılsun üstāđ
 ķavılınca Süleymān ķāşid-i Selīmūn şöyle (15) deyceğ andan Eflāṭūn ol sözi İskender
 şāha beyān étdi andan şāh daħı (16) kol baş üzere koyup ‘izzetile işāret kıluğ
 Selīmūniye eydür éy ķāşid varalım (17) Süleymāni görelim bir yıllık yerde ise daħı dedi
 andan eydür éy vezīrlerdiñ çeriden **35r** (1) bir kaç dil-āverler seçüñ varalum Süleymāni
 görelüm dedi andan Restāṭālis-i hāş eydür yā Zū’l-ķarneyn (2) hükmüñ üzere varalum

buncılayın şa‘b şarb kühlara çıkmak haţarlu yerlere varmak çendān (3) degüldür zīrā şāhlar degme nesneyiçün haţarlu yere varmamak gerekdür dēdi hekīm şöyle dēyicek (4) andan İskender şāh eydür ēy hekīm sen rāst dērsin nidelüm iş bu heves ārzusı bu resme (5) bu yola ēltendi beni bu resme çar-u nāçar rāvī kavlınca şāh şöyle dēyüp muţarreb vezīr (6) on yēdi dōrt şāhib serīr yēgirmi dōrt şeh-sūvār mīr alup bāki yēdi biñ ēri (7) koyup ‘Irakī öñine şalup Süleymānı görmege gitdi bir gün bir gēce becid yōrüyüp gelüp (8) Süleymāna ērdiler kulağuz öñdin varup haber kıldı Süleymān dağı yarak ētdi nite (9) buyurdi kavmindan bir kaç kişi şikāra gitdi tā kim av avlayup yerlerde biten yemişile (10) getireler hemān Selīmūniler şikāra kalınca bu cānibden İskender dağı vardı (11) Selīmūnlara karşı geldi serverler dağı der-sū piyāde olup şāh öñince yürüdi (12) Süleymān maķāmına ēricek şāh dağı rahşından indi Süleymān katına girdi Süleymān (13) pīr dağı şāhı görüp ditreyü yerinden turup karşı gelüp kol şunup görüşdiler andan (14) Süleymān kendü mesnedin teklīf kıldı şāh dağı selāţinlerle oturup serverlere (15) karşı turdi andan Süleymān şāhı merhabālayup eydür yā Zū‘l-ķarneyn şād geldüñ şādı (16) getürdüñ mübārek kademünle maķāmumı müşerref kılduñ zīrā kim ‘ādil ‘āmil ‘ālemi kāmil ‘ākil (17) şāhların kademi her ķanda kim başa ol maķām müşerref olur ve bir dağı ēy şāh-ı cihān **35v** (1) gereki buyıdı kim kol kavşuram karşı turup ‘Alī hazretüne kulluk kılaydum illā nidelüm pīrlik (2) ērip bizleri kuvvetden koyupdur pīr ‘izzetile şāha karşı oturdi şāhıla vezīrler dağı (3) Süleymānı vezne urdılar gördiler bir ‘acāyib pīr saçı fitil fitil olup şalınmış (4) saķalın tirāş kılmış bıyıķların ķomış kaplan pōstundan libās gēyer cümle kavmı dağı rīş (5) tirāş fitil serler taberiyye kavlınca ol kavm şöyle cüst çābūk kimseler kim hayāl-baz hayā (6) llenerek gelürler giderler andan Selīmūnlar ulusı Süleymān pīr dağı İskender şāha (7) nazar kıldı gördi bir cemāl-ü kemāl şūret devlete sa‘ādete ‘izete ‘ilm ü hikmete (8) müstağrak olmış şöyle kim yüzine baķanlar dehşete düşerler Süleymān İskenderi ol (9) vechde görücek şūretinden bildi ne sīretlü vücūd olduğın andan Süleymān kavmına (10) işāret kıldı mā-ħazer ni‘met getürdiler nite laţif enārlar ādem sirenleyin hōş (11) ayvalar getürdiler yine enārlayın finduķlar getürdiler yumruķlayın şāhıla selāţinler öñine (12) ķodılar yēdiler Selīmūnların şikāra gidenleri dağı geldiler arıtmış şikān getürdiler (13) velī gāyet çok bu deñlü geyik nice dutdılar dēyü şāh buyurdi Eflā tūn şordı (14) eydür ēy Süleymān pīr kavmuñ it kuş yok bu deñlü geyik tavşan nice dutdılar dēdi (15) andan Süleymān eydür ēy vezīr ķovarlar ardından ērerler dutarlar dēdi şāhıla selāţinler (16) anı işidip ol

ķavmuñ ķovup geyik tavşanı tutdukların ‘acebleşdiler āferīnleşdiler (17) andan Selīmūniler ol şikārları büşürüp yemege meşğul oldılar andan İskender şāh **36r** (1) ħekīme eydür yā Eflāṭūn di Süleymān pīre su’āl ét gör ne dīne tapar Allāh’ı nice (2) bilür ṭā’atı ne resme kıılır ķankı peygāmbar ümmetidür dēdi şāh buyunca ³¹ Eflāṭūn (3) dağı Eflāṭūnlara dilince Süleymāna şordı pīr cevāb vērđi ne dēdi i’tişām ķavlınca (4) Süleymāna eydür ēy ḥāş vezīrū’l-lahū ta’ālā bir bilürem şöyle kim ne şerīki var ne vezīri ne (5) nazīri vardur ne kimseden ṭođdı ne kimse andan ṭođısar on sekiz biñ ‘alemi yoķdan var (6) kııldı cümlesin maḥlūķāt bir ṭoldurdı her yaradılmışa rızķ vērür ķamusınuñ (7) her nefes nitdüğün bilür görür hem evveldür hem āḥırdur **nazm**

(8) *evvel oldur evvel bī-ibtidā / āḥır oldur āḥiri bī-intihā*

(9) *zātına yoķdur ḥicāb illā zuhūr / ġaybetine yoķ sebab illā ḥuzūr*

(10) *pākdur andan ki her ġāfil dēdi / pākdur andan ki her ‘āķil dēdi*

(11) *raḥmetile dirilür ērvāḥ anuñ / ni ‘metile bēslenür eşbā ḥ anuñ*

(12) *her var ger yer gök ger mihr ü māh / ķamu anuñ varlığınadur ġüvāḥ nesir*

(13) yā Eflāṭūn Ḥālīķum şöyle uşda münezzeh bilürem ve dağı ṭapduğum dīnūñ vechi budur kim (14) yüz biñ yigirmi dōrt biñ peygāmbar kim geldi kim geliser cümlesin ḥaķ bilürem anlara gelen (15) şuḥf kitāblara hem inanuram velī Lūt peygāmbar ümmetiyam anuñ şerī’atı ḥükmin dutar men (16) aña münzel olan şuḥuf birle ‘amel kıılıram dēdi Süleymān şöyle dēyicek Eflāṭūn eydür (17) pīr-i ‘aziz Ḥaķ ta’ālā bir bildüğüñ ḥōş velī Lūt peygāmbardan şonra niçe mürsel **36v** (1) geldi öñ gelenlerüñ şuḥufi ḥükmi nesh étđi bir birinden efzāl oldı bu zamān şerī’atı (2) yörüyēn peygāmbar dīnine niçün girmezsin dēdi Süleymān eydür yā vezīr bizim bir ceddimiz (3) varımış Lūt peygāmbar devrinde adına Eflāṭūn dērlerimiş zamānında ġāyet zū-fünün³² (4) kışımış kendü ‘ilminde Lūt peygāmbardan şonra münafıķ müşrikler anı ġāyet incitmişler kim (5) Lūt ṭ öldi ġitdi sen henüz anuñ dīnin dutarsın dēyü andan ceddümüz ol diyārdan (6) başın alup bunda gelmiş mekān dutmış ol zamān bunda yaķın yerde bir mu‘teber şehir varımış (7) ķavmı gelüp ceddümüzi mekānında bulup ġāyet muhabbet kıılmışlar delim kimseler mürīd olmuşlar (8) üremişler zamānıla yine ol ķavm ceddümüzden yüz çevürmüşler Selīmūn

³¹‘قى’ yerine ‘قئ’ yazmış

³²sadece ‘ز’ ve ‘□’ ile yazmış

ğāyet incitmişler (9) Selīmūn daḥı hācet dilemiş Hāk ta‘ālā ol kavm şehirlerinde kahr kılmış ol kim mürīd (10) muhibb idi ceddümüz katına cem‘ olup bu taḡda vaṭan dutup kalmışlar ceddümüz neslinden (11) kōpan Lūt peygāambar şerī‘atın dutmuşlar tā bizüm zamānumuza érince bizler daḥı hemān şerī‘at-ı (12) Lūt’ı dutduk dēdi şāhıla vezīrler Süleymān cevābın ġāyet begendiler andan yine şāh (13) eydür yā Eflātūn Süleymāna eyit Lūt peygāambar am şerī‘atından emr-i hāk olmuş (14) hāk bilinmiş farz u ‘ayn kılmış farz u kifāye olunmuş hükümlerden bir kaç bāb söylesün görelüm (15) Lūt peygāambarūn şerī‘atı ne resme vaz‘ olunupdur dēdi Eflātūn daḥı şāh sözün (16) dilince Süleymāna haber vērdi Süleymān daḥı söyler ne resme dēyeyim şol vaḡtın kim *nāzm*

(17) *dil açuban söyle sen daḥı ey yār / Muştafanuñ rūhına şöyle ki var*

37r (1) *vēr şalavāt cānıla sen ey fetā / tā ki senden rāzī ola murtazā*

(2) *muştaḡı senden rāzī oluncaḡ rāzī bil / hep senün olur na‘im selsebil*

(3) *kırtılırsın evvel āḥir ġuşşadan / yuvalırsın dem-be-dem süva-i Yemen*

(4) *vēr şalavāt sen şalavāt dā‘imūn / fā‘ilātūn vēr şalavāt fā‘ilün*

(5) rāvī kavlınca Süleymān tercümān birle eydür yā Zū‘l-ḡarneyn Lūt şerī‘atınca şöyledür kim bir (6) kişi bir kız yā bir ‘avratı almaḡ dilese ol diledügi kendüden ulu kimse kıızı olsa kız dileyen (7) tīz atasınuñ katına varur bir kaç gün hizmet kıılır kesb-i kārın gösterür (8) maḡbūl düşer güyegünün hizmet-i mālına muḡayyed degüller kızların vērürler ve bir daḥı bir (9) kişi kendüden adnī kimsenün kızın dilese kıızı kendü katına getirür edebin görür (10) bir birine yararsa barışurlar ‘aḡd u kābinleri māl üzere degül tā ölince ‘ahd yapanı (11) beklemekdür arada hergiz māl-u genç aḡılmaz bir birin dek dilesün ata vērmezem ata almazam dēmez (12) müflisem dēyü alan ġuşşa ġam yemez dek sevişmek gerek iki ‘ışḡ érı (13) men‘ edemez anları biñ süvār ‘akd u kābin mezhebümüz içre bu mürselümüz sözi bile ey ulu (14) Süleymān şöyle dēyicek şāhıla vezīrler bir birine baḡışup eytdiler ne ‘aceb mezheb kim nā-mahrem (15) iken bir kişi bir kişinün ḡaremına gelüp ehl-i beytin göre yā kendü yanına getüre ve hem alıcaḡ (16) kalıñ içün māl vērmeyeler bu ḡāl Lūt peygāambarın ‘am ümmetine rızā vērdi dēyü tercümān birle (17) Süleymāna yine şordılar andan Süleymān eydür yā Zū‘l-ḡarneyn Lūt peygāambar ḡāl-i hayātında **37v** (1) yiken ümmeti dirligi içre şöleyimişler kim hiç yalan söz söylemezlerimiş bir kişi yalan (2) söylemeyincek ḡarām daḥı yemez ḡarām

yemeyen kişinin sülalesi helâl-zâde olur helâl (3) -zâde olanlar harâma nazar kılmazlar ol kavmuñ nazarı helâl olduğı çün Lût peygâmbar (4) izn vermişidi bir birin görüp alışmağ çün ve bir dağı kalın³³ söz kız verdüklerinüñ sebebi (5) buyıdı kim ol zamân kavm içinde mâla i‘tibâr yogıdı insânî idi hemân **nazm**

(6) bu sebebden bunları şöyle ki var / mürselümüz hüküm etmişidi ey yâr

(7) mâla gence i‘tibâ[r] olmazıdı / kimse kimseden kalın almazıdı

(8) her ne kim kıymet vereydi arada / âdeme eyderleridi ey dede **nesir**

(9) ve bir dağı yâ Zü’l-karneyn Lût ümmetinüñ birisi ölse mâlı kalsa mîrâş-ğörları (10) olmalı kabül kıilup almazlarıdı müstahaqqına verürleridi ve bir dağı bir kişinin mâlı (11) olsa mâllu mâlsuz her yıl vermese vermeyen kişinin dîni dürüst degül (12) yâ Zü’l-karneyn nesnemüz dağı resülümüz kavlinca cümle buña nisbet hâldur deyüp (13) Süleymân hâmuş oldu andan şah eydür yâ Eflâṭün bu Süleymân gâyet kâmil vücüd (14) her ne kim söylerse aşıla söyler Lût peygâmbar niçe gelüp gitdügin söylesün (15) dinleyelim dedi Eflâṭün dağı şordı Süleymân söyledi ne dedi Ṭaberiyye kavlinca (16) Süleymân eydür yâ Zü’l-karneyn Lût peygâmbar ‘am Şâm diyârında kopmuş nite ol zamânda (17) kim Şâm diyârında Bâlût adlu bir bâzırgân varıdı seyf hazer kılıcı oğlı kızı **38r** (1) olmazıdı olan dağı durmazıdı bir gün Bâlût seferinde bir şehre gelür bir müneccim görür (2) dinâr verüp eydür gör ṭali‘ümde hîç oğlum kızım olur mı müneccim dağı³⁴ usturlâbın eline alup (3) nazar kılıur eydür ey Bâlût bir oğluñ olısar gâyet zūfunun vücüd kopısar niçeler anuñ (4) öcinden devlete eriser niçeler manşıbdan düşiser velî saña gereği budur kim hayr-u ihsân (5) lar kılasın dedi yâ Zü’l-karneyn Bâlût³⁵ müneccimden ol haberi alup yine şehrine gelüp (6) delim ihsânlar kıldı andan Hâk ta‘âlâ bir ‘ayâl verdi ana karnında yedi aylık olıcağ (7) anası bir gece seyirinde görür ki bir pîr gelür karnın yarar hamlın çıkarur eline alur söyleşür (8) yine karnına koyup şıgar karnın hoş olur andan avrat oyanup gördüğü düşi erine haber (9) verür Bâlût ol haberden endişelü olup şorar yine ol müneccime varur ‘avratı (10) gördüğü düşi haber verür müneccim yine suṭurlâb ele alup nazar kılıur eydür ey Bâlût (11) ol oğlan peygâmbar olısar dîn da‘vetin kılısar dedi Bâlût yâd olup (12) yine evine gelüp müneccim sözün avratına dedi toktuz ay tamâm olıcağ Bâlût avratın (13) oğlan ağrı

³³‘ن’ yerine ‘ن’ ile yazmış

³⁴‘ن’ yerine ‘ت’ yazmış

³⁵‘ب’ yerine ‘پ’ yazmış

dutdı Bālūt fikr êtdi kim bu toğan oğlan peygâmbâr olursa bunun (14) ‘acâ’ib ‘alâmetleri belüre göreler dile düşe sultânlar işide buña bir elem êr göreler (15) dèyüp Bālūt avratın alup bir hâlvèt bâğçeye geldi yarağ kılup avratın kendü (16) dutdı anca kim oğlan dünyâyâ geldi buğur Hâğ ta‘âlâ Cebrâ’île emir kıldı Cebrâ’îl (17) dahı cennete gelüp bir kaç hūrî alup ol bâğçede Bālūt avratı birle çevre **38v** (1) alup turlurlardı Bālūt dahı oğlın eline aldugı dem sem‘ine tesbîh âvâzası geldi nazâr (2) kıldı gördi kim ‘acâ’ib ġarayib hūb şüretlü avratlar kendüyi çevre alup tırup beşâret (3) kıllurlar Bālūt anı göricek vehme düşüp oğlın elinden koyup ol cennet hūrîlerin (4) avratına dahı gösterdi buğur Bālūt³⁶ avratıla kendüleri dèrüp hūrîlere nazâr (5) urdılar ki müntheha şüretler gördiler nite *nazm*

(6) yüzleri bedr aya beşzer barğ urur / şanasın şems zuhâ şu‘le vèrür

(7) kamaşur göz bakıcağ yüzlerine / hayrân olur can u dil gözlerine

(8) anşuzın görenlerün ‘aklı şaşar / niçe doysun hūrîyye hiss-i beşer

(9) hūrî hüsnin görmege êy şehr-yâr / degme göreler doymaz şöyle ki var

(10) gözde gevher olmayınca göremez / hūb yüzden âyine ‘ışk vèremez

(11) hūb yüzde hōş gözde şöyle bil / söz çoğdur söylerisem anı bil

(12) vaşf olmaz biñde biri êy fūnūn / fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün **nesir**

(13) yâ Zü’l-karneyn Bālūt ol hūrî ‘aynları göricek toğan oğlını unutup bir zamân (14) hayrân olup turdılar andan Cebrâ’îl-i emîn ilerü gelüp Bālūt oğlın yerden (15) götürüp hūrîlere vèrdi hūrîler dahı ‘izzetile oğlanı Cebrâ’îl elinden alup (16) cennetden getürdükleri âb-ı kevser birle yudılar göbegin kesdiler sünnet kılup bir yaşıl (17) hüllele şarup şağ elinün baş barmağın eline ağzına vèrüp bir ağaç dibinde kodılar **39r** (1) andan yine Cebrâ’îl emîn eydür êy Bālūt Hâğ ta‘âlânun emri şöyledür bu oğlan (2) adın Lūt vèresin tâvūsı melekūt hūrîleriyle gitdiler Bālūt dahı avratıla oğlı (3) üzere geldiler gördiler baş barmağın ağzına alup emer andan anası oğlın eline alup (4) barmağın ağzından giderüp emcegin vèrdi Lūt emmedi Bālūta ‘avrat eydür oğlum (5) meni emmez³⁷ Bālūt eydür henüz dahı ma‘şumdur emcek bilmez elünile emcegün sen (6) ağzına vèr dèdi Bālūt sözile ‘avrat dahı emcegin gücile Lūt ağzına koydı (7) Lūt güç

³⁶‘â’ yerine ‘a’ yazmış

³⁷2 tane ‘ç’ yazmış, ‘□’ koymamış

göricek ağladı Lût ağlayınca ol bāğçenün ağaçları kuşları dil açup (8) ma‘şüm oğlanlayın bile ağlaştılar Bālūt ‘avratıla ol hālî görüp vehme düşdiler (9) andan Bālūt ‘avratına eydür ey helāl oğlumuz ölmedi oldu illā gey ‘acā’ib kimse (10) kıpırsardur bunu nihān beslemek gerekdür kim bunun kim olduğın kimse ne bilmese deyüp (11) yine Lütun bala barmağın ağzına vèrdiler datlu datlu emdi andan yā Zü’l-karneyn Bālūt (12) oğlın götürdi kim ‘avratıla bāğçeden çı kıp gideler gördiler kim bāğçenün cümle ağaçları (13) çiçeklenmiş yaşarmış kış faşlıyiken baharlayın olmuş andan ‘avrat eydür ey helāl (14) bu ne ‘aceb hāldür kim kış günü bahār olmuş andan Bālūt eydür bu oğlan ‘aceb (15) kimse olısar bu bāğçede toğdıgu çün bāğçe hayātlandı *nazm*

(16) ‘aceb kimse kıpusardur bu oğlan / bu oğlanı sakınmak gerek ey cān

(17) gör āhîr kim gelüp tayalığ etdi / ki ‘aqlumuz görüp anlara gitdi

39v (1) degin kimse degüldür uş bu ma‘şum / yā gāyet hōş kıpısar yā-hū gey şōm

(2) anuñ çün belürür bu nişānlar / ki vehm alur o[l] nişānandan bu cānlar

(3) bu hakî hālî şoğun gözleyelüm / neye erür bu izi izleyelüm

(4) üstād kavlınca Bālūt şöyle deyüp ‘avratıla Lütı alup gitdiler evlerine gelüp (5) oğlanlarına timār etdiler andan ol diyārun kavmı kış faşıl bahar zīnetin dutduğın (6) göricek ‘acebleşüp ulularına gelüp dediler uluları eydür dünyāya bir peygāmar (7) gelüpdür ol çiçeklenen bāğçede toğupdur bir bir dağı sihrile etdiler ola dedi bu böyle (8) olıcağ Taberiyye kavlınca Lüt dağı yedi aylık olıcağ söyledi nite bit gün anası Lütı (9) eline dutup otururken atası karşı otururken Lüt anasına eydür bu turan ne kişidür (10) Lüt yedi aylık iken söyledüğün atası anası ‘acebleşdiler zīrā kim ol zamān oğlanları (11) dört beş yaşında söylerdi andan anası Lütā eydür ey ciger güşem bu turan (12) kişi senün atañdur andan Lüt atasına eydür ey ata senün Tañrı kimdür neye (13) taparsın dedi Lüt şöyle deyicek atası anası yine vehme düşüp eytdiler oğlanumuz (14) ne ‘aceb söz söyledi bu deñlüce oğlan Tañrı ne bilür kim şorar deyüp Bālūt (15) eydür ey ciger güşem benüm tañrım pütumdür aña taparam dedi Lüt eydür püt nedür (16) Bālūt eydür püt oldur kim altundan yā gümüşden yā demürden yā nuḥāsdan düzeler (17) dağı ma‘būd idinürüz aña taparuz dedi Bālūt şöyle deyicek Lüt güldi andan atası **40r** (1) eydür ey ciger güşem ne gülersin Lüt eydür elümle düzdüğüme taparam dedüğüne gülerem dedi (2) andan yine Bālūt eydür ey oğlum yā pūta tapmadın neye taparlar

pūtdan ğayri ma‘būd mı (3) vardur tapacak dēdi Lūṭ eydür ēy bī-ħaber ata bir nesne kim düzme ola ol ne ma‘būd (4) olsun ma‘būd oldur kim ‘abda maḳṣūdın vère nitdüğin göre dēdi Lūṭ şöyle (5) dēdüğine atası anası Lū ṭa ḳaḳıdılar bu söyledüğün söz senün sözün degüldür dēdiler (6) bunu söyleme dēdiler Lūṭ daḫı ma‘ṣum idi ata ana sözinden ḳorḳdı daḫı dinmedi (7) anca kim Lūṭ beş yaşına érđi bir ğün taṣradan Lūṭ evlerine girdi görđi kim atası anası (8) ğümişden bir ūut önlerine ḳomışlar pūta secde ḳılurlar Lūṭ anı göricek barmaḳ ağzına alup (9) ṭurđı atası anası daḫı Lūṭ geldüğinden bī-ħaber pūta secde ḳılup ṭurup eytdiler ēy ma‘būdumuz (10) oğlumuz bizden taḫıḫuz kimdür dēyü şorar sen senün ma‘būdlığın aña bildür dēdiler (11) daḫı pūtdan yaña ḳulaḳ oldılar ṭurdılar zīrā kim pūtlarından ne şorarsalar āvāz gelürđi (12) nite şeyṭān gelüp pūt içine girüp anlara kendü rāylarınca cevāb vērürđi buğur yine şeyṭān (13) gelüp pūta girmege ḳaşd ḳılıcak Lūṭ evlerine girüp geldi şeyṭān daḫı Lūṭ ḳademinden hezīmet olup (14) gitđi andan Ḥaḳ ta‘ālā emriyile bir firişte gelüp pūtı itđi yüzi üzere düşürđi daḫı (15) faşıḥ lisān birle eytdı kim ve *ḳul cā’e’l-ħaḳḳu ve zehaḳa’l-bāṭılu* ya‘nī be-dürüstī ve rāsti ḫaḳ (16) geldi bāṭıl gitđi dēdi ṭaberiyye ḳavlınca Bālūt ‘av[r]atı birle pūtları yüzün düşüp ol āvāz (17) pūt tarafından gelincek vehme düşüp bir zamān ṭurdılar andan Lūṭı görđiler nite ḳafālarında **40v** (1) barmaḳ ağzına alup ṭur andan Bālūt eydür ēy ciger ğüşem barmaḳ ağza alup ne ṭurursın (2) berü gelseñe dēdi Lūṭ eydür ēy ata bu önünüzde ṭuran nedür kim buña secde ḳılursız dēdi andan (3) Bālūt eydür ēy oğul buña pūt dērler bizüm ma‘būdumuzdur buña ṭaparuz dēdi Lūṭ geldi eydür (4) ēy bī-ħaberler pūt nedür kim aña ṭaparsız bir nesne kim elünüzle düzesiz yine eskiye bozasız ol (5) ma‘būd mı olur kimseye maḳṣūd mı vērür dēdi andan Bālūt eydür ēy oğul ne ‘aceb söz (6) söyledün şimdiye dek pūtı ma‘būd bilürüz pūtı niçün beğenmezsin dēdi yine Lū ṭ eydür ēy (7) ğāfiller şöyle yüzün düşüp yatan ma‘būd mı olur cānsuzdan kimse cevāb mı alur (8) yā maḳṣūd mı alur dēdi andan yine Bālūt eydür bu ma‘būdumuza secde kim ēderdük (9) ḫālümüzü buña söyledük cevāb vērür müşkilümüz ḫāl ḳılurđı şimdi bilemezüz kim niçün düşđi (10) vehem bir ‘acā’ib āvāze daḫı geldi beñzer kim eskidi andan yine Lūṭ eydür ēy ata bu (11) pūtdan sizlere kim gelür pūt mı söyler şanursız şeyṭānuñuz gelür pūtuñuzun içine girür size (12) sizün ḳolayñuzca söyler sizleri ğümrāh eyler siz anı pūt söyler şanursız şeyṭāna (13) nite inanursız şimdi size cevāb vèrmeyüp yüzün düşđi oldur kim yine şeyṭānuñuz (14) geldi kim pūt içine ğire söyleye meni göricek hezīmet olup gitđi andan Ḥaḳ ta‘ālā emriyile (15) bir firişte gelüp pūtlaruñuzı urđı düşürđi andan

çağırđı kim hađ geldi batıl (16) gitdi ya'nī men geldüm hađ peygāmbaram ulularam püt bātıldur gitdi dēdi Lūt şöyle (17) dēyicek atası anası vehme düşüp bir birine bakışdılar andan eytdiler ēy Lūt çün kim bizüm **41r** (1) pütümüzü begenmezsin yā neye taparsın ma'būduñ kimi bilürsin dēdiler andan Lūt eydür ki tañrıya (2) tapsam gerek ki ol birdür kamu işler üstine kādirdür *nazm*

(3) *seni meni yaradan oldur yaķın / 'arş-ı kürsī var eden oldur yaķın*

(4) *cümlemüze rız[k] vèren oldurur / oldurur kim kamuları öldürür*

(5) *her ne varsa ger mürrekep ger s̄ābit / işbu 'alem merkezinden tā muħīť*

(6) rāvī kavlınca Lūt peygāmbar atasına anasına şöyle dēyicek andan anası ol söze (7) hayrān olup bir zamān tırdılar³⁸ andan özlerin dērip eytdiler ēy Lūt bu sen dēdigün (8) sözi bizim 'aqlumuz kabül kılmaz kim bu görinen ma'būdumuzu koyavuz senün dēdügiñ görünmez tañrıya (9) tapavuz dađı buncılayın söz söyleme v'eger ne sen bilürsin dēdiler Lūt dađı gördi kim ata (10) ana kendüden yüz çevürdiler dīnleri şöhetine durdılar dađı dönmediler kendü katlarında oldılar (11) yā Zū'l-karneyn söz çok Lūt yēdi yaşına ēricek 'ilm ü hikmet hey'etine ēr gördi bir gün (12) evlerine geldi gördi atası anası evde degül revān anasının pütin ortaya getürdi (13) kolların şıdı dađı yine pütı boynına aşdı burnın kulağın dađı kesdi gitdi Lūt (14) gidicek atası anası geldiler gördiler kim pütlerinin burnın kulağın kesmişler kolların (15) şıyup boynına aşmışlar feryād kıldılar dōgindiler püt öñine gelüp secde kırup turup (16) eytdiler ēy ma'būdumuz saña bu işi kim kıldı dēyüp karşı tırdılar bunlar bu hālde (17) yiken Lūt dađı evlerine geldi gördi atası anası baş açup pütlanın öñinde tururlar **41v** (1) buğur Lūt ilerü varup teshīrile ēy ata güce mi uğraduñuz kim yađa yırtuđ baş açuđ turursuz (2) dēdi andan Bālüt eydür ēy oğul ma'būdumuzun kolların şoyup burnın kulağın kesmişler (3) aña acıduđ dēdi Lūt eydür kim etmiş bu şikestligi ma'būduñuza Bālüt eydür bilsevüz adını (4) dutup sulťāna iledürdük helāk kılurdi dēdi Lūt eydür anı ēy ata pūta şorsaña bu işi (5) kim etdi Bālüt eydür şo[r]duđ cevāb vèrmez yine Lūt eydür ēy bī-haberler bir nesne kim kendüyi (6) düşmāndan sađlayumaya kendüye olan hali söyleyümeye anuñ ne ma'būdlığı olsa (7) gerek kim aña tañrı dēyü taparsız dēdi Bālüt eydür ēy Lūt ma'būmuz bizim dā'im söyleridi (8) ne şorarsavuz cevāb ēderdi sen toğaldan berü bilmezüz bu ma'būdumuz ne oldı ne söyler (9) ne cevāb vètür dēdi andan

³⁸'tırdılar' yerine 'durtılar' yazmış

Lūt peygāambar eydür êy ata ben toğalı Tañrıñuz söylemedügi budur kim (10) haq peygāmbaram haqdan vaħyüm vardur bu pütларуñuz bātıldur yine püt yüzinden şeytān (11) söyler sizlere siz püt söyler şanursız dēdi andan Bālūt eydür yā Lūt peygāambar (12) lıgıñ ne hemān bayağı oğlumuzsın dēdi Lū t eydür êy ata peygāambarlıgım şöyledür haq[k]ı bātıldan (13) fark ederem kişiye tañrısın bildürürem dēdigi dem Lūt ‘am yine atasıñ pütından (14) bu āvāz geldi kim haq geldi bātıl gitdi dēdi daħı yine yüz üzere düşdi yā Zü’l-ķarneyn (15) Bālūt ‘avratıla bu hālı şöyle göricek vehme düşdiler kim kendülerini yitürdiler zamāndan (16) sonra kendilerini dērip yine Lūt eydür êy bī-ħaber ata gördüñ mi pütünden ne āvāz geldi (17) pütüñ daħı ben haq peygāambar olduğum bildi sen henüz beni bilmezsin ve āh saña **42r** (1) vāy saña êy bī-ħaber kim kulağıñ işitmez haq ħaberi küfrile tolmıñ için tāşuñ senüñ (2) hōş olmış kibriyle başuñ rāvī ħavlıncı Lūt peygāambar atasına şöyle dēyincek atası ħakıdı (3) Lūtı bir ħaç urdı Lūt ağladı tırdı gitdi ki dem atasıñ elleri dutmaz oldu (4) Bālūt kendüyi ol hālde göricek ah ētdi oğlını urduğna peşimān³⁹ oldu andan ‘avratı (5) Bālūta ser-zeniş kılup eydür êy helāl oğlını delü dēyü urduñ illā gördüñ mi ne hāla uğraduñ (6) dēdi andan Bālūt tahtblere çoğluk māl vērdi eline ‘ilāc kıldurdu kim duta çare olmadı (7) kırğ gün sızladı yatdı Lūt daħı kırğ gün evlerine gelmedi anda-n ‘avratı eydür êy Bālūt (8) elüñe çare olursa oğlundan olur dēdi buğur Bālūt Lūtı istedi bir mağārada bulup evlerine (9) getürdiler Lūt gördi kim atası yatur eydür êy ata niçün yatarsın Bālūt eydür êy ciger gūşem (10) seni bilmedin urdum günāh kıldum ħollarum dutmaz oldu baña çare eyle dēdi andan Lūt eydür êy (11) ata baña yalvarınca ma‘būduña yalvar kim elüñe ‘ilaç ħıla dēdi Lūt şöyle dēyicek (12) atası ağladı eydür êy oğul şimdiye dek ma‘būdumuz bize yardım ederdi Lūt sen (13) tıfıl toğduñ hīç yardım kılmaz oldu senüñ öcünden bizden yüz döndürdi Bālūt (14) şöyle dēyincek Lūt peygāambar ‘a.m. güldi êy bī-ħaber ma‘būduñuñ elinden iş gelse kendünüñ (15) ħolun ħulağın kesicek kendü kendüye dermān ederdi bir düzme nesneye tañrı şanursın (16) dēdi tañrı oldur kim aña yoğdur zevāl hem ezeldür hem ebed hem zü’l-celal (17) rāvī ħavlıncı Lūt peygāambar atasına şöyle dēyicek Lūt daħı atası imāna telķtın **42v** (1) kıldı Bālūt daħı imān getürdi dēdi kim *lā illāhe illā’l-lāhu Lūt nebiyu’l-lāhi* rāvī ħavlıncı (2) Bālūt imān getürdügi dem Ĥağ ta‘ālā Bālūta şifā vērdi elleri dutdı ‘avrat anı (3) göricek ol daħı imāna geldi bu böyle olıcağ ol şehir içine gülü düşti kim fülān (4) bāzırgānuñ bir oğlı ħopmış peygāmbaram

³⁹‘peşimān’ yerine ‘peşman’ yazmış

dërimiş saķımler üzere du‘ā kılıcaķ şifā bulur (5) larınışı dëyü andan ol şehrün görüşıli saķı cümle Bālüt evine gelüp Lūt ĩmān getirüp (6) şifā bulurlardı tā on iki yaşın dek Lū t bu resme vardı şöyle kim çavı oldu yara (7) tıldı bir gün ol şehrün ol diyāruñ okumıř ‘alemleri bir yere cem‘ olup Bālūta (8) bir kiři gönderdiler kim ol peygāmbaram dëyen ođluñı al gel görelim nice peygāmbardur dëdiler (9) Bālūta bu haber gelicek ođına geldi eydür ëy bu şehrün ‘ālimleri seni iřitmiřler (10) varur mısın dëdi eydür varalum Lūt atasıyla ol kavmuñ katına geldiler andan ol kavm (11) eytdiler ëy Bālüt bunca zamāndan berü tapduđuñ ma‘būdunda ne gördüñ kim andan (12) dönüp bu dün tođan ođlan sözine uyup buña ĩmān getirürsin bunu peygāmbar (13) řanursın řimdi seni depeleyelim mi dëdiler ol kavm şöyle dëyicek Bālüt kırkı andan (14) eydür yā kavm bu ođlan evvel benüm ma‘būdumu begenmedi bunu döđdüm der-ħāl kıllarum dutmaz (15) oldu ne kıadar kim ‘ilac kıldım çare olmadı tā kim ođlum dëdüđin dëmeyince elüm dutmadı (16) bu sebebden pūtdan vāz geldüm bu ođlan sözine inandum derdüme dermān kılduđı çün (17) dëdi Bālüt şöyle dëyicek andan ol kavmuñ birisi eydür yā Bālüt beñzer kim bu ođlanuñ **43r** (1) cāzulık bilür ĥalkı hep ĥasta kıılır hem dermān vërür dëdi yā Bālüt eydür ne cazılık kılduđın (2) bilürem ne bildüđin uřda ođlan uřda siz dëdi rāvı kavlınca Lūt atası kırkusından şöyle (3) dëyicek andan ol kavm ittifaķ birle Lūta eytdiler ođlan sen bizim pūtümüzü niçün begenmezsin (4) tañrı olduđına inanmazsın öz kolayuñca ne gerekse söylersin kavmı azdurursın dëdiler (5) yā Zū’l-ķarneyn ol kavm şöyle dëyicek andan Lūt eydür ëy bī-ħaberler pūt nedür kim aña (6) inanalarañı ma‘būd řanalar aña tapalar dëdi rāvı kavlınca Lūt peygāmbar şöyle dëyicek ol (7) kavm Lūta kaķıyup yer yer hüm eylediler Lūt üzere aradan bir uluları kırkı eydür yā kavm (8) bu ođlanı ulu pūta iledelüm bunuñ ĥālın ‘arz edelüm pūtdan ne cevāb gelürse (9) bunu şöyle kılavuz dëyüp Lūtı alup bir ulu pūt-ħāneye geldiler ol pūtuñ karřusına (10) řafıla tırdılar yer yer secde kıldılar andan yer yerin Lūta eytdiler sen dađı pūtumuza secde kııl (11) dëyüp Lūtı sürüyüp pūtlarınuñ öñine getürdiler secde kııldur[d]ılar rāvı kavlınca Lūt peygāmbar (12) pūtlaru[ñ] öñine gelicek cümle pūt yüzlerinüñ üzerine düřüp bir āvāz geldi kim ĥaķ (13) geldi batıl gitdi ol kavm ol ĥālı görüp cümlesi vehm alup barmaķ diře urup tırdılar (14) andan bir birine baķıřup eytdiler bu ne ‘aceb ĥāldur bu gelen avaz nedür dëdiler andan (15) ol kavmdan birisi eydür bu ođlan cāzūdur siħrile pūtlarımız yüzün düřürdi bu (16) ođlanı yitürmek gerek v’eger ne ĥōđ dađı çok iřler iřler dëyüp yürüdiler yüzün düřen (17) pūtları götürdiler yine bir i‘timād edicek kiřileri

baş açup vardı ol ulu **43v** (1) pütlerinüñ öñine secde kıluþ eydür ey ma‘būdumuz oğlan sizleri düzme dèyü begenmez (2) size secde kılmaz bunu nidelum dèyüp pūta kulaþ urdu tūrdı Őeytān kaŐd kıldı kim yine ol pūta (3) gire söyleye Lūt peygābar anda olduđı çün gelüp pūta giremedi cevāb vèrmedi pūtdan (4) avaz gelmeyecek ol kavm bir birine düŐdiler ŐaŐdılar andan ol pūta secde kılan herif (5) pūtdan cevāb gelmeyecek baş açup ađlayup yaŐ Őaçup pūt öñinde yine secde kıluþ eydür (6) ey ma‘būdumuz niçün söylemezsin yoħsa bizlere küsdün mi dèdi ol herif Őöyle dèdüđi (7) dem yine ol pūt yüzün düŐüp bir avaz geldi kim haþ geldi batıl gitdi ol kavm yine pütlerin (8) Őöyle görücek ğāyet vehme düŐüp Őöyle tūrdılar kim kendüleri dèrüp yine eytdiler (9) ne ‘aceb düŐer pütümüz yüzün dèdiler bunu Lūta Őoralum dèyüp eytdiler yā Lūt bu ne hāldur (10) pütümüz siħrile düŐürürsin ola mı dèdiler andan Lūt eydür yā kavm ben cāzū degülem haþ peygābaram (11) bu pütler külli bāııldur haþ peygābar olan yerde batıl pūt size ne cevāb vèrsün bir dađı (12) bu kim cānsızdan söz mi gelür andan eytdiler ey oğlan Őimdiye dek pütümüz (13) söyledi ne Őorarsavuz cevāb vèrürdi sen cāzūsın pütlerimizi cāzāladuñ (14) yüzün düŐer söylemez cevāb eylemez dèdiler yine Lūt eydür pütümüz söyler dèdüđünüz budur kim (15) Őeytān gelür pütünüzün içine girür sizlere ne gerekse cevāb vèrür ve bir dađı ey bī (16) -ħaberler ma‘būd olanı siħir mi dutar ma‘būda cāzūluþ kār [mı] kıluþ *nazm*

(17) *vāy ki küfre ğarķ olmuŐsız kamuķ / yer ğök olmuŐ hemān sizünj tāmū*

44r (1) *düzme nesne niçe ma‘būd olısar / cānı yo ķ yardım niçesi kılısar*

(2) *Taņrı oldur kim kamu rızķın vèrür / neyleyüben nitdüğünj küllī ğörür*

(3) *taņrı dèrsin bir müsavva nesneye / ‘aķlı olan böyle söz kaçan diye*

(4) *saņa rızķuñ vèreni ķorusun hāķī / düzdüğüne taņrı dèrsin ey Őaķī*

(5) *vāy vāy size ve vāy size / kim ğölrisersiz siz yarın cezā’*

(6) Lūt peygābar ‘a.m. Őöyle dèyicek ol kavma ğāyet katı geldi yer yerin tūrup gerekince dögdiler (7) andan eytdiler ey Bālūt ođluña eyt çıksun Őehirde gitsün v’eger ni oda yaķaruz (8) dèdiler Bālūt dađı Lūti alup evine geldi eydür ey ciger ğüşem dilünj öcinden cümle (9) ğalkun düŐmānı olduk dađı evden taŐra çıkma dèdi Lūt eydür ey ata meni (10) Őehirde sürdiler men ğidermen velī sen saķın ķorķup yine pūta tıpma v’eger

ni Hâk (11) ta‘âlânun qahrına tüş olursın abdü’l-abd azâb içinde kalursın dèyüp Lût⁴⁰ şehir (12) den çıkup ağlayu gitdi bir mağāraya yètdi girdi yatdı yâ Zü’l-karneyn Lût peygâmbar (13) seyir gördi nite gördi kim ço kluk firişteler şaf şaf karşısına turlar andan (14) ol firiştelerün arasından bir pîr-i sepîd saçal sînesine ağış velî az yavusar (15) nûra gark olmuş revân Lûta selâm vèrdi Lût dahı seyirinde yerinde tırup (16) ‘izzetile ‘aleykledi andan pîr-i nûrânî Lûtı der-âguş kılup gözlerinde öpdî (17) eydür ey Lût hâk yolunda degüldügüne melûl olma kim hâk dîn üzere da‘vet **44v** (1) kılursın dögülmeyince olmaz velî sen hîç kimseden qorqma kim Hâk ta‘âlânun‘inâyeti senünle yoldaşdur (2) ben ki Nuh peygâmbaram da‘vet üzere biñ dögüldüm sürüldüm sen dahı şehirden sürüldügüne (3) perîşân olma kim seni sürenler gèrû seni isteyü gelür dedî vahy rûh-ı Nuh katından ol (4) firiştelerile gitdi Lût dahı beşâret birle uyandı gördi kim önünde bir bişmiş (5) balık tırur Lût ol hâla şükr kılup ol gârda oturdı bu cânibden Lût uran (6) qavmun der-sû elleri dutmaz oldı ve bir dahı ol qolları dutmaz olan qavma gıla‘ için (7) her kim el urdıysa anlarun dahı qolları dutmaz oldı şöyle kim ol şehir içine gülü (8) düşdi kim Bâlût oğlın dögenlerün qolları dutmaz oldı bu vechile Lût peygâmbar ‘a.m. kırk (9) gün ol mağârada mâide gelen balık birle oturup Hâkka ‘ibadet kıldı andan ol qolları dutmaz (10) qavm cem‘ olup Lût atası Bâlût evine gelüp eytdiler ey Bâlût oğlunu dögeli qollarumuz (11) dutmaz oldı ‘ilâc ne kılalum dediler Bâlût eytdi kâqum bana dahı bu hâl kim vâki’ oldı (12) ne qadar kim ‘ilâc kıldum çare olmadı âhir pütlerden vâz geldüm oğluma îmân getürdüm qollarum (13) andan eyü oldı dedî andan ol qavm dahı bir birine eytdiler biz dahı püt dan vâz gelelüm (14) Lûta îmân getürelüm qollarumuz tek eyü olsun dediler kimi eydür şimdi men ‘âr olmayam kim (15) bunca yıldan berü tapduğum ma‘bûdları koyavuz bir oğlan sözine uyavuz dediler kim eydür çünkü pütlerden (16) bize aşşı yok zahmete tutaş olduk püt dan derman yok pütı terk edevüz Lûta peygâmbar (17) bilürüz ne dèrse kıluruz dek şifâ bulalum yine ele nesne alalum dediler kimi eydür ölürsem dahı **45r** (1) püt dan yüz çevürmenem Lût kimseye yalvarmazam qollarum gerekse dutsun gerekse dutmasun (2) dediler kimi eydür Lûta varalum püt dan yüz döndürdük diyelüm ellerümüzüzi hüş edicek yine püt a (3) tapavuz dediler söz çok bu ittifâkıla Bâlûta eytdiler qanı oğlun dediler Bâlût eydür sizler (4) sürelden berü şehirden gidipdür bizi dahı hasretlü edipdur dedî andan ol qavm eytdiler gel (5) oğlunu bul ana îmân getürelüm dediler bu sözile Bâlût yaraq kılup ol qavmıla

⁴⁰‘ط’ yerine ‘ل’ yazmış

Lūtı isteyü gitdiler (6) bir gün bir gece istediler bulunmadı nā-çār olup yine şehre döndiler gelürken zikr ü tesbīh avazı (7) geldi tefahhüş kıldılar bir mağāra gördiler geldiler Lūtı anda buldılar yüz Mekke tarafına dutup huzūnla (8) dizi üzere oturmuş zikr ü tesbīh eder andan Bālūt öñlerince mağāraya girdiler cümlesi selām (9) vèrüp karşu tırdılar Lūtı peygāambar ‘a.m. dağı atasın göricek yerinden tırup atasına ‘izzet kılup (10) yanına alup oturdı andan Bālūt eydür ey ciger gūşem bu kavm seni bilmeyüp şehirden (11) sürdiler cümlesinüñ kolları dutmaz oldu senden şifā dileyü geldiler dèdi andan Lūtı eydür (12) ey ata bunlara şifā ol vèrür kim bunlara derd vèrdi velī benim elimden bu gelür kim bunlara pūtdan (13) vāz gelüp haq dīne gireler tañrı bir meni mürsel bileler men dağı du‘ā kılam şifā bulalar *nazm*

4. BÖLÜM

DİZİN

- A**
- ‘abd (Ar.)** köle, kul
a.+a 40r/04
- ‘acab (Ar.)** şaşılacak şey, tuhaf
a. 29r/09, 29r/10
- ‘acablaş- (Ar.+T.)** şaşırmak, hayret etmek, şaşakalmak; Krş. ‘acebleş-
a.-dılar 20r/02
- ‘acā’ib (Ar.)** insanı hayrete düşürecek şeyler, şaşırtıcı güzellikler
a. 2v/11, 2v/16, 8v/03, 13v/07, 17r/10, 17r/11, 17r/12, 17r/12, 17r/17, 18r/04, 18r/05, 20r/07, 20r/11, 21v/10, 25r/09, 26v/06, 27v/12, 28v/09, 28v/14, 29r/07, 29r/16, 30r/13, 31r/13, 31v/04, 31v/16, 32v/03, 33v/06, 33v/11, 35v/03, 38r/14, 39r/09, 40v/10
a.+den 28v/13
a.+i 2v/16, 28v/10
a.+in 28v/12
a.+lerden 28v/07
a.+lerin 28v/11
- ‘acayib ğarayib** ‘acayip’
a. 20r/05, 21r/09, 38v/02
- ‘aceb (Ar.)** acabâ, hayret, gariplik, şaşılacak şey
a. 5r/10, 12v/04, 18v/04, 19v/02, 30r/14, 37r/14, 39r/14, 39r/14, 39r/16, 39v/14, 40v/05, 43r/14, 43v/09
a.+den 30r/14
a.+ümüz 30r/14
a.+üğüz 30r/15
- ‘aceble- (Ar.+T.)** şaşırmak, hayret etmek, şaşakalmak
a.-dim 28r/04
- ‘acebleş- (Ar.+T.)** şaşırmak, hayret etmek, şaşakalmak; Krş. ‘acebleş-
a.-diler 35v/16, 39v/10
- a.-üp 18v/03, 39v/06
- acı-** eziyet görmek, canı yanmak
a.-duğ 41v/03
a.-yup 26v/16, 31v/01
- ‘aciz (Ar.)** aciz, güçsüz, elinden bir şey gelmeyen
a. 18v/12
- ‘aciz kal- ‘aciz kalmak, gücü yetmemek’
a.-up 18v/12
- aç-** kapalı olan bir şeyi açmak
a.-anlar 18r/03, 18r/16
a.-dım 28r/14
a.-ılan 18r/04
a.-ılıp 18v/15, 19r/04
a.-uban 36v/17
a.-up 4r/07, 39r/07, 3r/01, 41r/17, 43v/05
- açıl-** açılmak, açık hâle gelmek
a.-dı 18r/03
a.-up 20r/01
a.-ur 19r/14
- açuk** açık, kapalı olmayan
a. 16r/04, 29v/08, 41v/01
- adad,** isim
a.+ı 23r/08, 23v/03
a.+ıma 20v/08
a.+ın 39r/02
a.+ına 11v/16, 33r/03, 36v/03
a.+ımı 1v/11, 41v/03
a.+lu 20v/07, 24v/17, 29r/15, 37v/17
a.+uma 1v/03
- ādem (Ar.)** insan, adam, insanoğlu

a. 22v/13, 22v/15, 29r/09, 29r/10, 29r/14, 31r/06, 35v/10

a.+den 32r/11

ādem (Ar.) insan, adam, insanoğlu

a. 1v/03, 2v/14, 8v/11, 9r/10, 15r/04, 18r/04, 18v/01, 19r/13, 19r/14, 19v/05, 19v/07, 25r/04, 25r/17

a.+e 17r/13, 37v/08

a.+i 14r/05, 14r/06

adım adım

a. 17v/09, 18r/09, 18r/09, 18r/10, 19r/16

a.+a 18r/10

‘ādil (Ar.) adil, adaletli, hakka uygun

a. 35r/16

‘adū (Ar.) düşman, yağı

a. 25r/14, 25v/13, 25v/15, 26r/07, 26v/14, 27r/08, 27v/05, 27v/14, 28v/03, 31r/06, 31v/03

a.+dan 27r/09

a.+nuñ 26v/03, 27r/06

a.+yı 25v/05, 26v/08, 27v/17

‘adū canavār (Ar. +Far.) ‘düşmancanavar’

a. 28r/03

a.+ı 26r/10

a.+uñ 26r/17

āferīnle-(Far.+T.)takdir etmek, aferin demek

a.-yüp 22r/13

āferīnleş- (Far.+T.) karşılıklı birbirlerin takdir etmek

a.-diler 35v/16

ağ- yükselmek, bir şeyin üzerine çıkmak

a.-dı 7v/11

ağaç ağaç; meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki

a. 38v/17

a.+dan 32r/15, 32r/17

a.+ları 39r/07, 39r/12

āgāz (Far.) başlama

a. 6v/02

āgāz ét- ‘başlamak’

a.-diler 6v/02

ağız yüzde, avurtlarla iki çene arasında, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye ve besinleri içine almaya yarayan boşluk

a.+ı 4r/12, 29v/08

a.+a 40v/01

a.+ına 29v/10, 38v/17, 39r/03, 39r/06, 39r/06, 39r/11, 40r/08, 40v/01

a.+ından 29v/09, 39r/04

a.-yıla 27v/14

ağla- ağlamak, gözyaşı dökmek

a.-dı 2r/14, 9v/17, 10r/01, 16r/01, 27r/12, 39r/07, 42r/03, 42r/12

a.-dılar 2r/1a4

a.-ma 10r/03

a.-maz 2r/16

a.-rsın 22r/07

a.-yıcağ 39r/07

a.-yu 12v/15, 23v/05

a.-yup 43v/05

ağlaş- ağlaşmak, birlikte ağlamak

a.-dılar 10r/01, 39r/08

ağrı acı, sancı, dert, illet

a.+sı 38r/13

āh (Far.) ah, üzüntü, pişmanlık vb. bildiren ünlem

a. 24r/16, 41v/17, 42r/04

āh ét- ‘ah çekmek’

a.-di 42r/04

‘ahd (Ar.) ahit, söz verme, antlaşma

a. 37r/10

āhen (Far.) demir, zincir, kılıç

a. 30v/07

āhenk (Far.) uygunluk, düzen; çalıp çağırıp eğlenme, cümbüş etme

a. 21v/08

āhenk ét- ‘çalıp çağırıp eğlenmek, cümbüş etmek’

a.-diler 21v/08

āhen-pūş (Far.) demirler giymiş, demir kulanmış, zırh giymiş, Krş. āhīn-pūş

a. 3r/02, 6r/10

āheste āheste (Far.) yavaş ayavaş

a. 32r/16

āhī (Ar.) kardeş

a. a. 20v/07, 23r/07, 34r/12

āhīn-pūş (Far.) demirler giymiş, demir kulanmış, zırh giymiş, Krş. āhen-pūş

a. 6v/06, 6v/09, 7v/16

āhīr (Ar.) son, nihayet

a. 4v/07, 12v/11, 36r/08, 37r/03, 39r/17, 44v/12

a.+dür 36r/07

a.+i 36r/08

a.+inde 20v/01, 22r/11, 23v/07, 24v/02, 34v/08

a.+ine 34v/11

āhīret (Ar.) ahiret, öteki dünya

a. 15v/06, 34v/11

aķ ak, beyaz

a. 24r/09

‘aķab (Ar.) arka, art

a.+iñce1 1v/02, 11v/04

‘aķd (Ar.) sözleşme, akit

a. 37r/10, 37r/13

‘āķibet (Ar.) son, nihayet, netice

a. 1v/12, 8v/04, 10v/07, 24v/08

‘āķil (Ar.) akıllı kimse

a. 10v/07, 35r/16, 36r/10

‘aķıl (Ar.) akıl

a. 14r/13, 14r/16, 14r/17, 14v/01, 14v/04, 28r/13

aķın hücm

a. 20v/11

aķın ėt- ‘hücm etmek’

a.-miş 20v/11

aķıt- akıtmak, akmasını sağlamak

a.-dı 16r/15

‘āķil (Ar.) akıllı, akıl sahibi

a. 4r/02

‘aķl (Ar.) akıl, us

a. 14r/14

a.+a 23v/07

a.+ı 38v/08, 44r/03

a.+um 14r/10, 14r/12

a.+umuz 39r/17, 41r/08

a.+uñ 14r/12

al-almak, elde etmek, eline almak

a. 26r/03, 32r/10, 33r/13, 42v/08

a.-a 26v/07

a.-alum 44v/17

a.-am 1v/09

a.-an 12v/11, 37r/12

a.-asın 4v/04, 23v/11

a.-dı 3v/04, 12r/14, 21r/03, 21v/12

a.-dılar 22v/05

a.-duğı 38v/01

a.-dum 1v/10, 24v/08, 29r/08

a.-ıcaķ 34r/13, 37r/15

a.-ıp 2v/11

a.-maķ 37r/06

a.-maya 24v/11

a.-mazam 37r/11

a.-mazıdı 37v/07

a.-mazlarıdı 37v/10

a.-miş 10r/11

a.-uñ 6v/04

a.-up 2v/06, 3r/10, 4r/12, 6r/02, 6v/13, 7r/08, 8v/07, 9r/03, 9r/03, 9v/02, 10r/07, 11r/09, 13r/02, 13r/06, 13v/06, 16r/09, 16r/11, 17r/15, 17v/06, 20r/08, 20v/02, 21r/02, 21r/03, 21v/03, 21v/06, 22r/14, 22v/15, 25r/10, 25v/14, 25v/16, 26r/06, 26v/01, 26v/17, 30v/09, 31r/10, 31r/13, 31v/15, 32r/05, 32r/11, 32r/14, 32r/16, 32v/02, 32v/09, 33r/16, 33r/17, 33v/08, 33v/09, 33v/16, 34v/01, 35r/06, 36v/06, 38r/02, 38r/05, 38r/10, 38r/15, 38r/17, 38v/01, 38v/02, 38v/15, 39r/03, 39r/03, 39v/04, 40r/08, 40v/01, 40v/01, 43r/09, 44r/08, 45r/10

a. -uban4v/06

a.-ur 38r/07, 40v/08, 40v/07

- a.-urmen 13v/03
a.-ursaj 20v/15
a.-ursin 20v/16
a.-ursuz 14v/16
- ‘alāmet (Ar.)** iz, belirti, alamet
a.+leri 38r/14
- ālāy (Far.)** alay
a. 5r/16, 8r/01
- aldan-kanmak**, aldanmak
a.-ursin 15r/08
- ‘alef (Ar.)** alaf, hayvan yemi
a. 32r/04
- ‘alem (Ar.) (1)** nişan, işaret, bayrak
a. 5r/06, 5r/17, 8r/02
a.+ler 6v/01
a.+leri 42v/07
- ‘alem (Ar.) (2)** dünya, cihan
a. 14r/05, 41r/05
a.+de 24v/14
a.+i 12v/09, 14r/05, 30r/17, 36r/05
- ālet (Ar.)** alet, bir işte kullanılmak üzere yapılmış nesne
a.+in 6v/14, 21r/14, 21r/16, 22r/11
a.+i 20r/07, 21r/07
- ‘aleykle- (Ar.+T.)** selamlamak
a.-di 33v/13, 44r/16
- alış-** tutuşmak, alev almak
a.-mağ 37v/04
- ‘ālim (Ar.)** bilgin, alim
a.+leri 42v/09
- altalt**, alt taraf
a.+ına 19v/15
a.+ında 2v/13, 19r/17, 19v/03, 20r/11, 27v/03, 28r/07
a.+ındağı 2v/13, 19v/12
a.+ından 20r/02
- altı** 6, altı
a. 5r/16, 7v/11, 20v/01
- altı biğ altı yüz altmış** 6660, altı bin altı yüz altmış
a. 6r/10
- altı kere yüz biğ** 600000, altı yüz bin
a. 4v/17
- altı kez yüz biğ** 600000, altı yüz bin
a. 8r/01
- altı yüz** 600, altı yüz
a. 5r/16, 31r/01, 31r/15, 31v/08
- altı yüzaltmış** 660, altı yüz altmış
a. 9v/01
- altı yüz biğ** 600000, altı yüz bin
a. 6r/09
- altın** altın
a. 22v/16, 23r/11, 23r/17, 23v/10, 23v/11
- altmış biğ** 60000, altmış bin
a. 4v/13
- altunalın**
a. 5r/17, 11r/10, 11r/14, 17v/13, 21r/10, 21r/13, 21v/04, 22v/02, 22v/08, 24r/08, 24r/08, 24r/09, 24v/02
a.+dan 21r/11, 21r/12, 24r/06, 39v/16
- ālūde (Far.)** bulaşmış, bulaşık
a. 9v/04
ālūde ol- ‘bulaşmak’
a.-maduğ 9v/04
- āmān (Ar.)** kurtulmak
a. 2r/02, 8v/05, 27r/08, 27r/09
āmān dile- ‘yardım istemek’
a.-di 8v/05
a.-yeni 2r/02
- ‘amel (Ar.)** amel, iş, din emirlerini yere getirme
a. 36r/16
‘amel kıl- ‘bir iş yapmak’
a.-uram 36r/16
- ‘āmil (Ar.)** amel işleyen, bir işi yapan
a. 35r/16
- ‘amud (Ar.)** direk, sütün

- a. 20r/04
- anaanne**
- a. 38r/06, 40r/06, 41r/10, 45r/05
- a.+sı 8r/09, 38r/07, 39r/03, 39v/08, 39v/10, 39v/11, 39v/13, 40r/05, 40r/07, 40r/09, 40v/17, 41r/06, 41r/12, 41r/14, 41r/17
- a.+sına 39v/09, 41r/06
- a.+sınıu 41r/12
- aña** Bkz. ol
- anca** Bkz. ol
- ancılayın**Bkz. ol
- anda** Bkz. ol
- anı**Bkz. ol
- añıl**-anılmak, yad edilmek
- a.-maz 37r/11
- a.-ur 23v/03
- añla**- anlamak, kavramak
- a. 10r/02
- a.-duğ 34r/08
- a.-gıl 4r/17
- anlar**Bkz. ol
- a.+a 17v/01
- a.+ı 3r/11
- a.+uñ 8r/06
- añra**-kükremek, homurdamak
- a.-yu 31v/07
- a.-yup 31r/14
- añsuz** ansızın
- a.+ın 27r/10, 38v/08
- añul añul** yavaş yavaş
- a. 19r/02, 25v/11
- anuñ**Bkz. ol
- ‘ār (Ar.)** utanma
- a. 15v/17, 16v/13, 44v/14
- ‘ār êt-* ‘utanmak’
- a.-di 16v/13
- ‘ār gel-* ‘utanmak’
- a.-di 15v/17
- araara**, iki şey arasındaki mesafe
- a. 32r/12
- a.+da 4v/15, 37r/11, 37v/08
- a.+dan 3v/16, 4v/03, 43r/07
- a.+muzda 18v/17
- a.+sına 30r/03
- a.+sında 29v/16
- a.+sından 44r/14
- a.+ya 3v/16, 26r/04
- ārām (Far.)** durma, eğlenme, dinlenme, yerleşme, istirahat etme; karar kılma
- a. 28r/08
- ārām kııl-*‘dinlenmek’
- a.-up 28r/08
- aram(Far.)** durma, eğlenme, dinlenme; yerleşme, istirahat etme; kara kılma
- a. 30v/04
- aramêt-*‘dinlenmek, istirahat etmek’
- a.-di 30v/04
- arığ** zayıf, cılız, çelimsiz, yağsız
- a. 32v/05
- arış (Far.)** arşın, kolun dirsekten parmaklara kadar olan bölümünü birim alan ölçü
- a. 2v/17, 18r/05, 20r/09, 29r/04, 32v/03
- arıt**-temizlemek
- a.-miş 35v/12
- arķasırt**, arka
- a. 2v/05
- a.+dan 25v/05
- a.+ların 5r/06
- a.+sından 26v/05
- ‘ārlan-** (Ar.+T.) utanmak
- a.-dı 16r/05
- armūd (Far. emrūd)** armut
- a.+lar 21r/11
- aršanaslan**
- a. 17r/17, 25r/12, 25r/14, 27v/01, 28r/10, 28v/01
- a.+ca 31v/17
- a.+lar 28r/15

arslanlayın ‘aslan gibi’

a. 8r/07

‘arş-ı kürsî (Ar.) göğün arş kısmı ile altındaki kürsü

a. 41r/03

artart, arka, sırt

a.+ın 26v/17

a.+ınca 2r/09, 11r/11, 11r/17, 11v/06, 26r/03, 26r/05, 26r/11, 26r/11, 31r/01, 31r/17

a.+ında 17r/13

a.+ından 2v/07, 8v/02, 18v/05, 26r/09, 29v/14, 29v/15, 35v/15

a.+uçca 3v/01

art- artmak, çoğalmak

a.-a 24r/14

arçal (Ar.) benzerlerinden çok daha iri olan

a. 20r/10, 20r/11, 20r/13, 20r/14, 20r/15, 20r/17

artuğ başka, gayrı; fazla, çok

a.+dur 5v/08

arż (Ar.) dünya, toprak, yer

a.+a 5r/17

‘arż (Ar.) bir büyüğe sunma, gösterme, bildirme, önüne koyma

a. 3r/02, 32v/02, 43r/08

‘arż ét- ‘sunmak, takdim etmek’

a.-di 32v/02

a.-elüm 43r/08

‘arż ol- ‘sunulmak, takdim edilmek’

a.-dı 3r/02

ārzū (Far.) istek, heves

a.+sı 35r/04

aş- asmak, idam etmek

a.-dı 41r/13

a.-dılar 10r/08

a.-ılı 20r/10, 20r/11, 20r/12, 20r/14

a.-mışlar 41r/15

‘āşī (Ar.) isyan eden, karşı gelen, asi

a. 10r/09, 10v/14

‘āşī ol- ‘isyan etmek’

a.-ursa 10r/09

a.-mayasın 10v/14

aşıl-asılmak; idam edilmek

a.-miş 20r/15

‘asker (Ar.) er

a. 6r/17

aşl (Ar.) asıl, kök, temel

a.+ıla 37v/14

aşşı fayda, yarar

a. 44v/16

a.+sı 5r/15, 23v/04

aşağa aşağı, aşağıda, aşağıya

a. 4v/04, 19r/17, 19v/04, 19v/08

a.+dan 19v/14

a.+sın 23r/04, 23v/08

aşağı aşağı

a. 20r/05

‘aşığ (Ar.) birine, bir şeye tutkun, imre, emre

a. 1v/06, 34r/14

‘aşığ ol- ‘birine, bir şeye tutkun olmak’

a.-dı 34r/14

a.-dum 1v/06

aşikâr (Far.) belli, açık, meydanda

a. 18v/02

aşikâre (Far.) belli, açık, meydanda

a. 3r/13

āşikâre kıl- ‘belli etmek, ortaya çıkarmak’

a.-madı 3r/13

atat

a. 2r/07, 3v/17, 6v/03, 6v/04, 7r/02, 7v/01, 7v/02, 7v/02, 7v/08, 7v/09, 8r/16, 11r/10, 17v/01, 17v/03, 20v/15, 26v/12, 27r/01

a.+ı 3v/15, 4v/14

a.+ın 6v/14

a.+lar 7v/08

a.+larımıza 8r/08

a.+lu 3r/02

at-atmak, fırlatmak

a.-ar 27v/16, 28r/17

- a.-arlar 27v/14
a.-dı 15v/17, 31v/07, 31v/10
a.-dılar 18v/11, 26v/08
a.-duk 18v/06
a.-uñ 12v/14
- atababa**
a. 7v/10, 8r/08, 8v/17, 21v/13, 21v/17, 37r/11, 37r/11, 39v/12, 40r/03, 40r/06, 40v/02, 40v/10, 41r/09, 41v/01, 41v/04, 41v/09, 41v/12, 41v/16, 42r/09, 42r/11, 44r/09, 45r/12
a.+dan 7v/10
a.+larından 9v/07
a.+m 20v/10, 25v/14, 26r/03
a.+muz 20v/09
a.+ñ 8r/04, 21v/10, 22v/15, 25v/13, 26r/05, 26r/10
a.+ñdur 26r/01, 39v/12
a.+sı 21v/11, 26r/10, 39v/09, 39v/10, 39v/13, 39v/17, 40r/05, 40r/07, 40r/09, 40v/17, 41r/12, 41r/14, 41r/17, 42r/02, 42r/09, 42r/12, 42r/17, 43r/02, 44v/10
a.+sın 25v/13, 45r/09
a.+sına 21v/13, 39v/12, 41r/06, 42r/02, 42r/17, 45r/09
a.+sından 9v/09
a.+sınuñ 25v/12, 26r/11, 37r/07, 41v/13, 42r/03
a.+sıyla 42v/10
a.+sıyla 22r/10
a.+ya 8r/09
- avav**
a. 35r/09
- āvāz (Far.)** ses, seda
a. 40r/11, 40r/16, 41v/14, 41v/16, 43r/12, 43v/04,
a.+ı 29r/05, 30r/02, 43r/12, 43r/14, 43v/04, 43v/07, 45r/06, 45r/07
- āvāza (Far.)** ses, seda
a.+sı 38v/01
- āvāze (Far.)** yüksek ses
a. 40v/10
- avla-avlamak**
a.-mağ 30v/12
- a.-ruz 32v/16
a.-yup 35r/09
- ‘avrat (Ar.)** eş, zevce, kadın
a. 2v/02, 37r/06, 38r/08, 38r/09, 39r/04, 39r/06, 39r/13, 40r/16, 42r/04, 42r/07, 42v/02
a.+ı 5v/04, 37r/06, 38r/17
a.+ıla 38v/04, 39r/02, 39r/08, 39r/12, 39v/04, 41v/15
a.+ın 2r/04, 2r/06, 38r/12, 38r/15, 38r/15
a.+ına 38r/12, 38r/15, 38r/15, 39r/09
a.+lar 38v/02
a.+ların 3r/10, 3r/12
- ayay**, kamer, dünyanın uydusu
a.+a 38v/06
- ayay**, yılın on iki bölümünün her biri
a. 38r/12
- aylık** aylık
a. 30r/04, 38r/06, 39v/08, 39v/10
- ayağ** ayak
a. 21v/03, 28v/07
- ayağ** ayak
a. 11r/13, 17v/06, 24r/04, 28r/07, 32v/05
a.+ı 2v/15, 2v/16
a.+ına 3v/17, 9r/01, 13r/17, 16r/13
a.+ında 7v/09
a.+ından 22v/14
a.+lar 21r/09
a.+larından 20r/02
- ayağdaş** birlikte iş gören birey; içki arkadaşı, kadeh arkadaşı
a.+ın 32r/13
- ‘ayal (Ar.)** bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kişiler, çoluk çocuk
a. 38r/06
- ‘ayān (Ar.)** açık, belli
a. 14v/17
‘ayān ol- ‘belli olmak’
a.-mağ 14v/17
- ‘ayb (Ar.)** utanılacak şey, kusur, ayıp, leke

- a.+ın 30v/02
a.+ına 30v/01
- âyet âyet (Ar.)** âyet, Kur'an-ı Kerîm sûrelerini oluşturan cümle veya cümle grupları
a. 15r/01
- âyine (Far.)** ayna
a. 38v/10
- aydımaydınlık, ışıık**
a. 14r/16
- 'ayn (Ar.)** göz, aslı, kendisi; bir şeyin eşi, tıpkısı; kaynak, pınar
a.+ları 38v/13
- ayruık** başka, gayrı
a.+a 24r/12, 24r/13
- ayvaayva**
a.+lar 21r/11, 35v/11
- azaz, çok olmayan**
a. 5r/16, 11v/10, 14v/02, 44r/14
- 'azâ (Ar.)** baş sağlığı ziyareti
a.+ya 13r/05
- 'azâb (Ar.)** eziyet, işkence, azap
a. 17r/04
- azdur-azdırmak, yoldan çıkarmak**
a.-mağ 15r/05
a.-mağda 15r/06
a.-ursın 43r/04
- 'azîm (Ar.)** büyük, yüce, ulu
a. 7v/06
- B**
- bâb (Ar.)** bölüm, kısım, fasıl
b. 36v/14
- bad-pâ (Far.)** ayağına çabuk olan; sür'atli, tez
b. 27r/01
- bâdem (Far.)** badem
b.+ler 21r/12
- bâdye (Ar.)** çöl, kır
b. 11r/13, 21r/08, 21r/08
b.+leri 21v/02
b.+lerüñ 21r/09
- bâğçe (Far.)** bahçe
b. 39r/15
b.+de 38r/17, 39r/15, 39v/07
b.+den 39r/12
b.+nüñ 39r/07, 39r/12
b.+ye 38r/15
- bağışla**-bağışlamak, mükafat olarak vermek
b.-dı 9v/09
b.-yup 10v/08
- bağlan**-bağlanmak
b.-dı 19r/11
b.-miş 19v/02
- bağlu**kapalı, bağlı, bağlanmış
b.+dur 19v/04
- bahâr (Far.)** bahar, kış ve yaz arasındaki mevsim, ilkyaz
b. 39r/14, 39v/05
bahârlayın 'bahar gibi'
b. 39r/13
- baht (Ar.)** baht, talih
b.+uñ 6r/03
- bağ**-bakmak, gözlerini çevirmek
b.-anlar 35v/08
b.-anuñ 17v/14
b.-dı 6r/09, 13v/04
b.-dum 28r/09, 29r/02
b.-ıcağ 38v/07
b.-ınur 13v/08
- bâkî (Ar.)** daimi, geriye kalan, artan
b. 2r/07, 2r/17, 2v/03, 5r/01, 34v/13, 35r/06
b.+si 5r/13
- bağış**-bakışmak, karşılıklı bakmak
b.-ınca 33v/08
b.-up 22v/17, 37r/14, 43r/14
b.-dılar 40v/17
- bala barmağ**serçe parmak
b. 39r/11
- balaban** çakırdoğan

- b. 11v/01
- balçık** balçık, yapışkan çamur
b.+a 25r/07
- balık** balık
b. 44v/05, 44v/09
- bārī (Far.)** hiç olmazsa, bari; hiç değilse
b. 25v/06
- barış**-barışmak, sulha ermek
b.-urlar 37r/10
- bārigāh** ordugah
b.+a 22r/14
b.+ına 2r/06, 8v/08, 9v/11, 10v/03, 11r/08, 25v/12, 27r/15
b.+larına 5v/02
- barķ (Ar.)** şimşek
b. 26v/06, 26v/07, 38v/06
barķur-‘şimşek çakmak’
b.-dı 31v/06
b.-ur 38v/06
- bārū (Far.)** kale duvarı, hisar burcu
b. 27v/11
- bāṭil (Ar.)** boş, beyhude, yalan
b. 14r/14, 14v/03, 40r/16, 40v/15, 41v/14,
b.+dan 41v/12
b.+dur 40v/16, 41v/10, 43v/11
- bāṭın (Ar.)** iç, iç yüz, iç taraf
b. 12v/11
- baş**-yenmek, bastırmak
b.-a 27r/02, 35r/17
b.-dı 18r/04
b.-duğı 18r/01köpri
b.-ıcaķ 19v/05
b.-ınca 19r/13
- baş** baş; insan başı; başlangıç; yöneten
b. 3r/14, 3v/03, 4v/06, 6v/15, 8v/01, 9r/1a4, 10v/16, 11r/05, 11v/11, 11v/12, 12v/14, 13r/09, 15v/05, 16r/04, 21r/06, 24v/08, 31r/03, 31r/13, 32v/05, 33v/09, 34v/04, 34v/08, 34v/16, 38v/17, 41r/17, 41v/01, 43r/17, 43v/05
- b.+dan 10v/14
b.+ı 2v/12, 18r/08, 18r/10, 19r/17, 19v/02, 19v/04, 20r/09, 20r/16, 21r/04, 30r/02, 31v/10, 31v/17
b.+ıla 4r/04
b.+ın 36v/06
b.+ına 2v/12, 13v/07, 19r/02, 21r/03
b.+ında 19r/12, 19r/16, 20v/02
b.+ındaki 19v/16
b.+ından 15v/17, 22v/14, 28v/16
b.+ını 31v/11
b.+ınıuğ 19r/14, 19v/12
b.+ıyla 13r/16
b.+lu 5r/17
b.+tan 2v/03
b.+umdan 28r/13
b.+uğ 42r/02
b.+uğı 15v/16
- başınlayın* ‘başın gibi’
b. 19v/07
- baş aç*-‘korkusuz olmak, cesur olmak’
b.-up 43r/17
- baş şal*-‘başını eğmek, başını sallamak’
b.-up 3r/14, 9r/1a4
- baş ur*- ‘başını yere koyarak saygı göstermek, saygı ile eğilmek’
b.-up 13r/09, 13v/06, 15v/05, 34v/04, 34v/08
- başla**-başlamak; başa geçmek, öne düşmek
b. 25r/09, 26r/03, 32r/06
- bat**-batmak, boğulmak, gömülmek
b.-dı 18v/07, 18v/10
b.-miş 29v/17
- bayağı** eski, eskisi, önce
b. 41v/12
- bāzırgān (Far.)** bezirgan, tacir, tüccar
b. 37v/17
b.+uğ 42v/04
- beg** bey, ileri gelen ve sözü geçen nüfuzlu kişi

- b.+i 2v/16, 2v/16
b.+ler 9v/02
b.+leri 32v/08
b.+lerine 3r/04
b.+üjüz 32v/17
bêş 5, beş
b. 27v/01, 39v/11, 40r/07
bêş kez yüz biñ 500000, beş yüz bin
b. 7v/02, 7v/05
bêşle-beslemek, büyütme
b.-mek 39r/10
beyân (Ar.) anlatma, bildirme, açıkça söyleme
b. 4r/13, 15r/15, 20v/04, 20v/17, 24v/04, 32v/06, 34v/15
b.+ı 24v/16
beyâneyle- 'açıklamak, bildirmek'
b. 15r/15
b.-sün 32v/06
beyânî et- 'açıklamak, bildirmek'
b.-di 4r/13, 24v/16, 34v/15
beyân kııl- 'açıklamak, bildirmek'
b.-dı 20v/04, 20v/17, 24v/04
bebür[**bebir**, **bebr**] (**Far.**) eski kitaplara göre, Hindistan'da ve Afrika'da bulunur, kediye benzer, gayet büyük, üstü yol yol tüylü, saldırdığı zaman derisindeki tüyleri kabarıp korkunç bir manzara arzeden, arslanın bile korktuğu, azgın bir canavarmış. *
b. 8r/07, 25r/12
be-cid (Far+Ar) ciddiyetle, cidden, gerçek
b. 32r/08, 35r/07
beden (Ar.) beden, vücut
b. 34v/11
bed-endişe (Far.) kötülük düşünen
b. 14r/13
bedr (Ar.) dolunay
b. 38v/06
be-dürüstî (Far.) gerçekte, gerçekten, doğrusu
b. 40r/15
begen-beğenmek, hoşlanmak
b.-diler 36v/12
b.-medi 42v/14
b.-mez 43v/01
b.-mezler 15r/14
b.-mezleri 15v/07
b.-mezsin 14v/06, 40v/06, 41r/01, 43r/03
b.-üp 25v/08
behre (Far.) hisse, pay, kısım, nasip
b.+müz 11v/10
bekle-korumak, gözetmek, esirgemek, saklamak; sürdürmek
b.-mekdür 37r/11
b.-sün 9r/06, 27r/09
bêlinsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm
b.+ine 31r/12
belî (Ar.) evet, aksine
b. 13v/11
beliñle-irilmek, korku ile sıçramak
b.-di 31v/06
b.-mekde 26v/04
b.-yüp 26v/04
belki (Far.) belki, ihtimal, umulur, olabilir
b. 27v/05
belür-belirmek, belli olmak, ortaya çıkmak
b.-e 38r/14
b.-ür 39v/02
belürt-belirtmek, ortaya çıkarmak
b.-meyince 11v/09
ben ben, birinci tekil kişi zamiri
b. 1v/03, 1v/07, 1v/12, 4r/06, 4v/05, 5r/02, 6v/04, 12r/10, 12v/08, 13r/17, 13v/16, 15r/08, 16v/03, 19v/10, 20v/07, 20v/10, 20v/12, 20v/15, 23v/09, 24r/13, 24v/06, 27v/09, 28r/04, 28r/08, 28v/10, 28v/14, 29r/02, 29r/12, 29r/13, 29r/14, 29r/17, 29v/05, 34v/06, 41v/09, 41v/17, 43v/10, 44v/02
b.+de 16v/09, 28v/14
b.+den 1v/06, 29r/08, 29v/03

b.+i 12v/06, 12v/14, 15r/15,16r/08,
16r/10, 18r/13, 20v/13, 26r/03, 28r/03, 29r/02,
29r/11, 35r/05, 41v/17

b.+im 12r/07, 15r/11, 16r/14, 16v/14,
17r/05, 23v/16, 28r/04, 45r/12

b.+üm 12v/14, 13v/13, 14r/10, 14v/05,
15r/04, 17r/05, 24v/08, 39v/15, 42v/14

bencebana göre

b. 25r/15

bend (Far.) bağ

b. 20v/16, 32v/02

b.+lerin 10v/11

bend ét- ‘bağlamak’

b.-di 32v/02

b.-eyin 20v/16

bende (Far.) köle, kul

b.+lerüñ 11v/09

b.+nüñ 23v/09, 28v/11

benimsekaşikâr etme, ortaya çıkarma

b. 7r/05

benimsekêt- ‘aşikâr etmek, ortaya çıkarmak’

b.-erler 7r/05

bejze-benzemek

b.-r 2v/13, 2v/14, 2v/14, 6v/10, 12r/03,
14r/16, 15v/11, 25r/06, 27v/01, 31v/16, 38v/06,
40v/10, 42v/17

b.-rdi 28r/12

berkil- sağlamaştırma

b.-ü 19v/01, 24r/02

berkin- sağlamaşmak, pekişmek, pekiştirilmek

b.-miş 20r/02

berkit- sağlamaştırma, pekiştirmek

b.-mişlerdür 17r/11

b.-üp 32r/05

berü buraya, bu yana beriye

b. 19r/12, 19r/14, 19r/16, 29v/08,
40v/02, 41v/08, 42v/11, 44v/15, 45r/04

béslen- beslenmek, büyütmek

b.-ür 36r/11

beşâret (Ar.) müjde

b. 38v/02, 44v/04

b.+ler 17v/05

beşâretkıl- ‘müjdelemek’

b.-urlar 38v/02

beşaretler kıl- ‘müjdelemek’

b.-up 17v/05

beş yüz 500, beş yüz

b. 29r/03

beter (Far.) daha fenâ, çok çirkin

b. 15v/09

beterol- ‘daha fenâ olmak’

b.-dı 15v/09

beyhudeboş yere

b. 23r/02

bezirhâne (Ar+Far.) özellikle klasik osmanlı zamanlarında bir sanayi bitkisi olan zeyrek, aslında ‘yabani keten tohumu’ demektir

b. 31v/10

bezm (Far.) içkili, eğlenceli meclis, dernek

b. 21r/14, 21r/16, 22r/11, 22r/17

b.+inüñ 21r/14

bezmkur- ‘eğlence tertip etmek’

b.-dılar 22r/17

bî-gümân (Far.) şüphesiz

b. 20v/11

bî-haber (Far.+Ar.) habersiz, bilgisiz; vurdumduymaz

b. 7v/11, 12v/01, 12v/09,13v/01,
14r/02,14r/16,40r/03, 40r/09, 41v/16,42r/01,
42r/14

b.+ler 40v/04, 41v/05,43r/05,43v/15

bî-ibtidâ (Far.+Ar.) düzgün değil, düzensiz

b. 36r/08

bî-ihiyâf (Far.+Ar.) ihtiyatsız

b. 26r/17

bî-intihâ (Far.+Ar.) nihâyetsiz, sonsuz

b. 36r/08

bî-iştibâh (Far.+Ar.) şüphesiz

b. 30r/09

bī-sīn ü bīdār (Far.+Ar.) mezarsız ve uyanık, uyumayan

b.+sın 23v/04

bī-ṭahāretsiz (Far.+Ar.) taharetsiz olmayan

b. 30v/01

bī-tekellūf (Far.+Ar.) teklifsizce

b. 16r/07

bī-zevāl (Far.+Ar.) zevalsız, sonu olmayan

b. 9r/08

biç-biçmek, ekin biçmek

b.-üp 8v/04

bil-bilmek, anlamak, idrak etmek

b. 5r/13, 17r/03, 37r/02, 38v/11, 38v/11

b.-di 7r/01, 8v/12, 10r/17, 10v/02, 13v/09, 16v/13, 33v/15, 35v/09, 41v/17

b.-diler 3r/10, 16r/12, 24v/17, 29v/13

b.-dim 33v/05

b.-düğün 43r/02

b.-dügüdür 3r/15

b.-dügümüz 2v/06

b.-dügün 36r/17

b.-dük 16v/11, 16v/12, 34r/07

b.-düm 28r/12

b.-dün 7r/05, 29r/14, 33v/04

b.-dürmek 5r/04

b.-eler 16r/08, 45r/13

b.-em 6v/05

b.-emezüz 40v/09

b.-en 14r/15, 23v/01

b.-esin 1v/03, 3v/06, 20v/07, 24v/06

b.-evüz 33r/03

b.-icek 6v/05

b.-in 28r/16

b.-meyüp 45r/10

b.-medin 42r/10

b.-meg 2r/09

b.-megidi 7r/05

b.-memişsin 15v/15

b.-mese 39r/10

b.-mez 9r/17, 14v/10, 25r/05, 25r/06, 27r/08, 27r/09, 39r/05

b.-mezsın 41v/17

b.-mezüz 41v/08

b.-miş 3v/02, 10v/10

b.-mişidi 3r/15

b.-mişüz 34v/09

b.-sevüz 41v/03

b.-sün 14v/10

b.-üp 2v/07, 10v/07, 17v/04, 32v/11, 34r/14

b.-ür 14r/14, 14r/15, 14v/01, 15r/03, 23v/14, 25r/05, 32v/07, 34r/01, 34r/02, 36r/02, 36r/07, 39v/14, 43r/01

b.-ürdün 14v/03

b.-ürem 19v/10, 36r/13, 36r/14, 43r/02

b.-ürken 30r/16

b.-ürsin 4v/07, 41r/01, 41r/09

b.-ürsüz 25v/02, 30r/15, 30r/16, 33r/01

b.-ürüz 12r/05, 16v/02, 16v/08, 16v/11, 40v/06, 44v/17

bildür-bildirmek, haber vermek

b. 12v/15, 40r/10

b.-di 10v/09, 33r/09

b.-diler 19v/01

b.-elim 12v/17

b.-mişdür 12v/10

b.-ün 16r/10

b.-ür 12r/02

b.-ürem 41v/13

bileile; birlikte, beraber

b. 2r/14, 10r/01, 23r/12, 25v/01, 25v/14, 25v/15, 27r/03, 37r/13, 39r/08

bilek bilek

b.+ler 21v/03

bilüsüzlik bilgisizlik

b.-inden 14v/11

biğ1000, bin

b. 23r/05, 23r/07, 23r/15, 25r/05, 25r/10, 26r/01, 28v/10, 29r/04, 32r/08, 37r/13, 44v/02

b.+de 28v/10, 38v/12

bin-binmek

b.-di 11r/08

b.-üp 6v/08, 25v/10

b.-mekden 34r/15

bir1, bir

b. 1v/03, 1v/05, 1v/05, 1v/06, 1v/06, 1v/08, 2r/12, 2v/05, 2v/10, 2v/11, 2v/15, 2v/16, 2v/17, 2v/17, 3v/01, 4r/01, 4r/03, 4r/06, 4r/17, 4v/08, 4v/08, 4v/09, 4v/15, 5r/12, 5v/04, 6r/12, 6v/07, 6v/07, 6v/09, 7r/03, 7r/13, 7r/14, 7r/15, 7r/17, 7v/01, 7v/11, 8v/03, 8v/11, 9r/17, 10r/11, 10r/11, 11r/11, 11v/08, 11v/08, 11v/16, 11v/16, 11v/17, 12r/03, 12r/11, 12r/13, 12v/01, 12v/03, 12v/10, 13r/04, 13r/11, 13r/11, 13v/07, 13v/12, 13v/13, 14r/02, 14r/02, 14r/03, 14r/13, 14r/14, 14r/16, 14v/02, 14v/03, 14v/17, 15r/03, 15r/06, 15r/10, 15r/15, 15r/17, 15v/02, 16r/07, 16v/04, 16v/05, 16v/11, 17r/03, 17r/11, 17r/12, 17r/12, 17r/14, 17r/17, 17r/17, 17v/01, 17v/07, 17v/08, 17v/09, 17v/10, 17v/10, 17v/10, 17v/11, 17v/15, 17v/15, 18r/04, 18r/04, 18r/05, 18r/07, 18r/09, 18r/09, 18r/10, 18r/10, 18r/10, 18r/12, 18r/13, 18r/14, 18r/14, 18r/14, 18v/08, 18v/10, 18v/14, 19r/16, 19r/17, 19v/01, 20r/04, 20r/07, 20r/07, 20r/09, 20r/10, 20r/11, 20r/12, 20r/12, 20r/14, 20r/15, 20r/15, 20v/02, 20v/09, 20v/11, 21r/08, 21v/14, 21v/15, 21v/16, 22r/07, 22v/13, 22v/15, 22v/15, 22v/17, 23r/01, 23r/04, 23r/05, 23r/15, 24r/01, 24r/04, 24r/04, 24r/15, 24v/02, 24v/06, 24v/15, 24v/17, 25r/01, 25r/03, 25r/03, 25r/05, 25r/05, 25r/06, 25r/06, 25r/13, 25v/01, 25v/01, 25v/06, 25v/06, 25v/13, 25v/17, 26r/15, 26v/04, 26v/06, 27r/17, 27v/05, 27v/06, 27v/09, 27v/10, 27v/12, 27v/13, 27v/15, 28r/01, 28r/02, 28r/06, 28r/07, 28r/09, 28r/11, 28r/13, 28v/12, 28v/12, 28v/15, 28v/16, 29r/01, 29r/04, 29r/07, 29r/07, 29r/13, 29r/15, 29v/02, 29v/03, 29v/03, 29v/07, 29v/08, 29v/10, 29v/17, 30r/12, 30r/14, 30r/16, 30v/01, 30v/07, 30v/12, 30v/13, 31r/12, 31r/13, 31v/04, 31v/16, 32r/08, 32r/14, 32r/15, 32v/01, 32v/03, 32v/14, 33r/02, 33r/03, 33r/08, 33r/12, 33r/16, 33v/02, 33v/04, 33v/05, 33v/06, 33v/07, 33v/07, 33v/11, 33v/13, 34r/02, 34v/02, 34v/17, 35r/07, 35r/07, 35r/17, 35v/03, 35v/07, 36r/04, 36r/06, 36r/17, 36v/02, 36v/06, 37r/05, 37r/06, 37r/06, 37r/08, 37r/08, 37r/15, 37r/15, 37v/01, 37v/04, 37v/09, 37v/10, 37v/10, 37v/17, 38r/01, 38r/01, 38r/01, 38r/03, 38r/06, 38r/07, 38r/07, 38r/14, 38r/15, 38v/13, 38v/16, 38v/17, 39v/06, 39v/07, 39v/07, 39v/08, 40r/03, 40r/07, 40r/08, 40r/14, 40r/17, 40v/04, 40v/10, 40v/15, 41r/07, 41r/11, 41v/05, 42r/08, 42r/15, 42v/07, 42v/07, 42v/08, 42v/04, 43r/07, 43r/09, 43r/12, 43r/17, 43v/07,

43v/11, 43v/15, 44r/03, 44r/12, 44r/14, 44v/04, 44v/06, 44v/15, 45r/06, 45r/06, 45r/07, 45r/13

b.+dür 41r/02

b.+i 32r/01

b.+in 3v/03, 3v/04, 28v/10, 32v/01

b.+inci 29r/11, 30r/01

b.+isi 2v/13, 2v/15

b.+le 5r/15, 5v/10, 5v/15, 8r/05, 8v/03, 10r/12, 12r/07, 12v/10, 15v/10, 15v/11, 16v/16, 17r/04, 17r/08, 18r/03, 18r/15, 19v/02, 21v/02, 21v/04, 22v/17, 24r/03, 31v/13, 33r/10, 33r/13, 36r/16, 37r/16, 38r/17, 38v/16, 40r/15, 40r/16, 43r/03, 44v/04, 44v/09

birak-birakmak, terketmek

b.-miş 29v/16

birazbiraz, az

b. 14r/06

birerbirer, her biri, bir defa, bir kez, bazen

b. 11r/11, 21r/08, 26v/07, 32r/02, 32r/02

birerbirer birer birer

b. 31r/02

biribiri

b. 9r/11, 9r/12, 23v/06, 26v/04, 38v/12

b.+lerin 33r/15

b.+ñüzi 33r/17

b.+nde 20r/07, 20r/07, 24r/05, 24r/05

b.+ne 21r/01

b.+si 22v/14, 22v/14, 23r/11, 23v/11, 37v/09, 42v/17, 43r/15

birkaç birkaç

b. 2r/09, 10r/13, 12r/09, 13r/13, 13r/14, 13v/03, 21r/04, 24r/04, 24r/07, 25v/04, 31r/13, 32r/15, 33v/07, 35r/01, 35r/09, 36v/14, 37r/07, 38r/17, 42r/03

birleile

b. 2r/10, 24r/08, 24r/09, 24r/09, 25r/06, 26r/09, 27v/12, 28v/01, 28v/17, 29r/08, 30v/07, 30v/08, 34r/16, 37r/05

birlikbirlik, bir olma

b.+ünüz 34r/08

biş-pişmek

b.-miş 44v/04

bit-bitmek, yetişmek, bitki yetişmek, tükenmek

b.-en 22r/03, 35r/09

bıyık bıyık

b.+ların 32v/05, 35v/04

bizbiz, birinci çoğul kişi

b. 1v/14, 2v/06, 4v/02, 4v/03, 4v/09, 4v/09, 10v/12, 11v/09, 11v/14, 14r/11, 21r/16, 21v/17, 24v/01, 34r/12, 44v/13

b.+den 1v/15, 16v/15, 18v/12, 40r/10, 42r/13

b.+e 4r/16, 9r/1a4, 23v/14, 34r/10, 42r/12, 44v/16

b.+i 10v/08, 45r/04

b.+im 10v/08, 15r/12, 17r/03, 33v/01, 34r/01, 34r/02, 36v/02, 41r/08, 41v/07, 43r/03

b.+imdür 21r/16

b.+ler 2v/03, 10v/08, 27r/17, 33r/02, 36v/11

b.+lere 32v/13, 43v/06

b.+leri 35v/02

b.+lerüñ 4r/05

b.+üm 11v/14, 14v/11, 14v/16, 36v/11, 40v/03, 40v/17

b.-ümile 2r/16

boş boş, dolu olmayan

b. 24r/14

boyboyboy, endam, beden

b. 2r/07

boynboyun, gerdan; Krş. Boyun

b.+ın 17r/07, 34r/16

b.+ına 41r/13, 41r/15

boyunboyun, gerdan; Krş. Boyun

b.+uğa 3v/17

boz- bozmak

b.-ar 30r/10

b.-arsın 12v/02

b.-asız 40v/04

b.-dılar 19v/17

b.-up 12r/13, 17r/11, 24v/05

bozul-bozulmak

b.-duğı 19v/17

böyleböyle, bu şekilde

b. 19r/11, 20v/05, 23v/15, 30v/01, 39v/07, 42v/03, 44r/03

bubu

b. 1v/05, 1v/05, 1v/07, 1v/11, 1v/13, 1v/13, 1v/14, 1v/15, 1v/15, 2v/06, 3r/11, 4r/01, 4v/15, 5r/01, 5r/02, 5r/04, 5r/13, 5r/16, 5v/03, 5v/07, 5v/12, 6r/15, 6v/10, 7r/07, 8r/05, 9r/09, 9r/12, 9r/13, 9r/15, 10r/02, 10r/11, 10v/09, 10v/17, 11r/01, 11r/07, 11v/03, 12r/10, 12r/12, 13r/09, 13r/12, 13v/11, 14r/10, 14r/12, 14v/09, 14v/10, 15r/10, 15r/13, 15v/04, 15v/16, 16v/17, 17r/05, 17r/10, 17r/12, 17v/16, 18r/11, 18r/14, 18v/04, 18v/07, 18v/08, 18v/10, 18v/12, 18v/14, 18v/17, 19r/07, 19r/11, 19r/12, 19r/12, 19r/14, 19v/02, 19v/02, 19v/03, 19v/03, 19v/04, 19v/04, 19v/04, 19v/04, 19v/05, 19v/07, 19v/09, 19v/10, 19v/10, 19v/11, 20v/06, 20v/17, 21r/05, 21v/09, 22r/01, 22r/01, 22r/02, 22r/03, 22r/07, 22v/17, 23r/04, 23r/11, 23r/17, 23v/08, 23v/10, 23v/10, 23v/12, 23v/12, 23v/12, 23v/13, 24v/01, 24v/05, 24v/10, 24v/10, 24v/12, 24v/13, 24v/14, 25r/12, 25r/14, 25v/06, 25v/13, 26r/08, 27v/08, 27v/13, 28v/03, 29r/06, 29r/06, 29r/10, 29r/11, 29r/14, 29r/17, 29v/01, 29v/02, 29v/04, 29v/04, 29v/12, 29v/13, 29v/15, 29v/17, 30r/02, 30r/03, 30r/04, 30r/06, 30r/06, 30r/08, 30r/08, 30r/15, 30v/02, 30v/05, 30v/08, 31r/06, 31r/11, 31v/04, 32r/09, 32r/10, 32v/06, 32v/11, 32v/14, 32v/14, 33r/06, 33r/07, 33r/08, 33v/06, 34r/02, 34r/13, 35r/04, 35r/04, 35r/05, 35r/05, 35r/10, 35v/13, 35v/14, 36v/01, 36v/10, 37r/13, 37r/16, 37v/06, 37v/13, 38r/13, 39r/01, 39r/14, 39r/14, 39r/15, 39r/16, 39r/16, 39v/01, 39v/02, 39v/02, 39v/03, 39v/03, 39v/07, 39v/09, 39v/11, 39v/14, 40r/05, 40v/02, 40v/08, 40v/10, 41r/07, 41r/08, 41r/16, 41r/16, 41v/03, 41v/04, 41v/08, 41v/10, 41v/14, 41v/15, 42v/03, 42v/06, 42v/09, 42v/09, 42v/12, 42v/14, 42v/16, 42v/16, 42v/17, 43r/08, 43r/14, 43r/14, 43r/15, 43r/15, 43v/09, 43v/11, 43v/12, 44v/05, 44v/08, 44v/11, 45r/03, 45r/05, 45r/10, 45r/12

b.+dur 3v/01, 3v/12, 4r/06, 10r/02, 10r/09, 15r/12, 23v/04, 23v/09, 23v/14, 25v/03, 36r/13, 38r/04, 41v/09, 43v/14

b.+lar 7v/12, 26r/14, 32v/07

b.+ğa 23v/12, 12r/03, 12r/03, 12r/14, 12r/15, 22v/10, 25r/17, 30v/06, 37v/12, 38r/14, 40v/02, 40v/03, 40v/03, 40v/09, 42v/12

b.+nı 3v/12, 15r/07, 19v/02, 39r/10, 40r/06, 42v/12, 42v/14, 43r/09, 43v/02, 43v/09

b.+nlar 7v/17, 23v/08, 25v/11, 26r/12, 33r/15, 41r/16

b.+nlara 32v/08, 45r/12, 45r/12, 45r/12
 b.+nları 9v/15,20v/01, 23r/09, 37v/06
 b.+laru1 1v/04
 b.+nlaruñ 11r/17, 11v/02,
 11v/06,23r/03, 33r/10
 b.+nuñ 11r/11, 18v/05, 21v/15, 38r/13,
 39r/10, 43r/08
 b.+yıldı 34v/10, 35v/01, 37v/05

bunda 'burada'

b. 1v/02, 1v/02, 12r/12, 13r/03,23v/10, 24r/12,
 24r/14,24v/05, 24v/09, 24v/12, 25v/04, 25v/11,
 26r/14, 33v/01, 33v/04, 33v/04, 34v/09, 36v/06,
 36v/06

bundan 'buradan'

b. 12r/04

buğur şimdi

b. 1v/15, 2r/06, 2r/09, 3v/14, 6v/10,
 10v/14, 11r/03, 11v/04, 13v/11, 15v/11, 16v/16,
 18r/04, 18r/08, 19r/09, 21r/01, 21r/06, 21r/16,
 21v/02, 24v/10, 26r/01, 29r/05, 29v/03, 33v/17,
 38r/16, 38v/04, 40r/12, 41v/01, 42r/08

bugünbugün, içinde bulunulan gün

b. 9v/05

bul-bulmak

b. 45r/05
 b.-an 24v/06
 b.-asın 32r/11
 b.-dılar 45r/07
 b.-dum 1v/07, 1v/08
 b.-madum 1v/07
 b.-sun 25r/16
 b.-up 24v/11, 36v/07, 42r/08
 b.-ur 6r/03, 14r/15
 b.-urlardı 42v/06
 b.-urlarımıñ 42v/04
 b.-uruz 12r/05

bulıñ-buluşmak, kavuşmak

b.-alım 5v/17
 b.-alum 4r/09

bulun- bulunmak, var olmak, elde edilmek

b.-madı 29v/05, 29v/06, 45r/06

b.-up 27r/15

buluñ- buluşmak, kavuşmak

b.-dılar 27r/07

b.-up 3r/10, 33r/10

b.-updur 8r/05

buncabu kadar, bu denli, bir çok

b. 5r/12, 5v/16, 10r/13, 14v/03, 22r/08,
 25r/17, 30v/13, 30v/14, 42v/11, 44v/15

buncılayınbunun1 gibi

b. 6r/06, 13v/12, 21v/15, 23r/02,
 24v/15, 25r/01, 27v/04, 27v/05, 28r/05, 28v/04,
 29v/05, 35r/02, 41r/09

burunburun

b.+ı 2v/17, 2v/17

b.+ın 41r/13, 41r/14, 41v/02

b.+ından 29v/09

b.+uñı 15r/13

buyur-buyurmak, emretmek

b.-dı 4v/17, 5v/10, 10v/11, 11r/02,
 13r/05, 13r/07, 13v/09, 19r/15, 19v/12, 23v/17,
 24r/10, 25r/13, 27r/12, 32r/03, 35r/09, 35v/13

b.-ıcak 36r/02

b.-up 10r/07, 17r/07

b.-ursuz 34r/10

bülbül (Ar.) güzel öten mâruf kuş

b. 21v/07

bürü- bürümek, gşydşrmek, kaplamak, sarmak;
 Krş. büri-

b.-miş 32v/04

bürader (Far.) erkek kardeş, kardeş; dost

b. 18v/01

büri-bürümek, giydirmek, kaplamak, sarmak;
 Krş. bürü-

b.-di 7v/10

büyü-büyümek, gelişmek

b.-dükçe 20v/13

b.-miş 13v/08

C

câhil (Ar.) cahil, bilgisiz

c. 30r/17

cān (Far.) can, ruh

c. 1v/15, 4r/04, 4r/14, 9v/16, 14r/17, 14v/12, 20v/05, 20v/13, 22r/02, 23v/04, 26v/10, 39r/16

c.+ı 15v/14, 18v/02, 44r/01

c.+ına 15v/08

c.+ıla 18r/10, 34v/09, 37r/01

c.+ın 14v/14

c.+lar 39v/02

c.+sızdan 43v/12

c.+suz 15r/12, 15r/14

c.+suzdan 40v/07

c.+umuz 20v/14

c.+uñ 14v/12

cān-ubaş (Far.+Ar.+T.) ‘canla başla’

c. 11r/06

cān-u ciger (Far.+Ar.) ‘yürekten, kalpten’

c. 23v/05

can-udil (Far.+Ar.+T.) ‘can ve gönülden’

c. 38v/07

cānavar (Far.) canavar, vahşi hayvan

c. 17r/13, 17r/15, 17r/16, 17r/16, 25r/09, 25r/10, 25r/11, 25v/07, 25v/13, 26r/08, 26r/17, 26v/02, 26v/05, 26v/07, 26v/08, 26v/10, 26v/13, 26v/17, 27r/03, 27r/04, 27r/06, 27r/08, 27r/14, 27v/01, 27v/05, 27v/05, 27v/08, 27v/09, 27v/12, 27v/13, 27v/13, 28r/03, 28r/05, 28r/11, 28r/13, 28r/17, 28v/03, 28v/16, 29r/06, 30v/05, 30v/13, 31r/04, 31r/07, 31r/10, 31r/11, 31r/14, 31v/01, 31v/04, 31v/12, 31v/06

c.+a 25v/02, 26v/08, 30v/08, 30v/11, 32r/03

c.+dan 28r/07, 28v/03, 29r/02

c.+dur 25v/15

c.+ı 25r/14, 25v/01, 25v/04, 25v/16, 26r/13, 27r/16, 30v/12, 30v/14, 31r/08, 31r/17, 31v/08, 31v/11, 31v/16

c.+ından 25v/17

c.+lar 27v/08, 28v/04

c.+lardan 28r/01

c.+uñ 25r/17, 25v/11, 26r/07, 26v/02, 27r/03, 28r/15, 28v/04, 29r/02, 30r/02, 30v/13, 31r/10, 31v/01, 31v/13, 31v/15, 32r/04

cānib (Ar.) yan, taraf, cihet, yön

c.+den 2v/06, 5r/16, 6r/13

cāsūs (Ar.) casus, hafiye

c. 3r/09

c.+ları 2v/07

cāzū (Far.) cadı; sihirbaz, büyücü

c. 43v/10

c.+luğ 15v/13, 43v/16

c.+sın 43v/13

cebe (Moğ.) zırh; silah*

c. 3r/02, 3r/03, 6r/08, 26v/15

c.+lü 6r/14

cebhealın; mec. yüz

c. 11r/16

cedd (Ar.) ata, dede

c.+imiz 36v/02

c.+ümüz 36v/05, 36v/10, 36v/10

c.+ümüzden 36v/08

c.+ümüzü 36v/07

celālet (Ar.) büyüklük, ululuk

c.+üm 28v/04

cellād (Ar.) cellat

c. 9v/02, 10r/07

c.+lar 9v/06

cem‘ (Ar.) toplama, yığma

c. 3r/03, 10v/04, 24r/12, 24v/01, 30r/16, 30v/04, 30v/09, 33r/03, 36v/10, 42v/07, 44v/10

cem‘ ét-‘toplamak, yığmak’

c.-di 30v/09

c.-en 24r/12, 24v/01

cem‘ ol-‘toplanmak’

c.-up 3r/03, 10v/04, 30v/04, 36v/10, 42v/07, 44v/10

c.-uruz 33r/03

cem‘ kıl-‘toplanmak’

c.-ursuz 30r/16

cenk (Far.) savaş, vuruşma

c. 1r/02, 1v/09, 1v/10, 2r/01, 3r/05, 5v/03, 5v/07, 5v/17, 6r/14, 7r/10, 7v/06, 7v/12, 7v/12, 8r/03, 8r/11, 8v/03, 20v/01, 27v/12, 28r/03

- c.+de 7v/17
c.+den 8v/08
c.+e 7v/17, 8r/13
c.+in 8r/15
c.+inde 5v/14
c.+ümüzi 10v/17
- cenkêt-* ‘savaşmak’
c.-düm 1v/10
c.-en 8r/11
c.-eni 2r/01
c.-erken 7v/12, 28r/03
c.-erler 27v/12
c.-meyesin 5v/07
- cenk kıl-* ‘savaşmak’
c.-dılar 7v/06, 8v/03
c.-madın 3r/05
c.-up 1r/02
c.-ur 20v/01
- cenkin êt-* ‘savaşmak’
c.-diler 8r/15
- cennet (Ar.)** cennet
c. 38v/03
c.+den 38v/16
c.+e 38r/17
- cevâb (Ar.)** cevap, yanıt, karşılık
c. 4r/08,4v/10, 5r/12, 14v/07, 15r/07, 15v/08, 29r/10, 29r/16, 33r/11, 33r/13, 36r/03, 40r/12, 40v/09, 40v/13, 40v/07, 41v/05, 41v/08, 41v/09, 43r/08, 43v/03, 43v/05, 43v/11, 43v/13, 43v/14, 43v/15
c.+ın 4r/12, 36v/12
- cevâbvêr-* ‘cevaplamak’
c. 29r/16
c.-di 36r/03
c.-emedün 5r/12
c.-medi 43v/03
c.-meyüp 40v/13
c.-mez 41v/05
c.-sün 14v/07, 43v/11
- c.-ür 15r/07, 40v/09, 41v/09, 43v/15
c.-ürdi 40r/12, 43v/13
- cevâbêt-* ‘cevaplamak’
c.-erdi 41v/08
- cevâbeyle-* ‘cevaplamak’
c.-mez 43v/14
- cevâbınvêr-* ‘cevaplamak’
c.-di 4r/12
- cevâbgel-* ‘cevaplamak’
c.-medi 15v/08
c.-meyicek 43v/05
- cevher (Ar.)** mücevher, cevher
c.+i 31v/06
- cevlân (Ar.)** dolaşma, dolanma, gezinme
c. 20v/01
- cevşen (Far.)** örme zırh, vaktiyle giyilen savaş elbisesi
c. 6r/08, 11r/16
c.+ile 26v/15
c.+lü 6r/14
- cezâ’ (Ar.)** ceza, karşılık, azap
c. 44r/05
c.+sı 10r/09
- ciğer (Far.)** ciğer, bağır; avaz; keder; sıkıntı
c. 9r/01, 31r/16
c.+i 8v/12, 22r/04
c.+in 22r/05
c.+inden 31v/05
c.+ler 2r/15
- ciğer-dâr (Far.)** ciğerli, yürekli, cesâretli
c. 18v/14
- ciğer-güşe (Far.)** evlât; sevgili
c.+leruüme 9v/05
c.+m 9r/05, 21v/13, 21v/17, 22r/06, 39v/11, 39v/15, 40r/01, 40v/01, 42r/09, 44r/08, 45r/10
- ciğeri tağ**
c.+lu 8v/16
- cihân (Far.)** Dünyâ, âlem

c. 7v/10, 8v/17, 9v/03, 10r/02, 21r/15, 22r/08, 23r/17, 27v/04, 28v/07, 29v/02, 31r/05, 31r/16

c.+a 22r/02, 31r/01

c.+da 23r/05

c.+dan 23r/06

c.+ı 20v/05

cild (Ar.) deri; kap; kitap; meşin

c. 1r/01

cism (Ar.) beden, gövde; madde

c.+in 21v/15

cüddā (Far.) ayrı, ayrı düşmüş, ayrılmış

c. 9r/06

cümle (Ar.) bütün, hep, birikiş

c. 2r/14, 2v/08, 8r/02, 8r/09, 10r/02, 12v/10, 13r/05, 14v/17, 15r/04, 16v/10, 17v/05, 22r/05, 22v/04, 26v/11, 28r/16, 28v/06, 29r/12, 35v/04, 37v/12, 39r/12, 42v/05, 43r/12, 44r/08

c.+müz 13r/08, 22r/07

c.+müzden 25v/02

c.+müze 41r/04

c.+si 11r/12, 13r/14, 43r/13, 45r/08

c.+sin 12v/09, 30v/07, 36r/06, 36r/14

c.+sinüñ 5v/15, 11v/05, 45r/11

cünbiş (Far.) kıyıdanma, hareket

c.+e 18v/02, 19r/14

c.+üñi 16v/10, 16v/10

cüst (Far.) arama, araştırma

c. 18v/14, 18v/17, 35v/05

c.+de 2v/12

cüvān (Far.) genç, tâze delikanlı

c. 19v/11, 22r/14, 22v/04, 31r/15, 34r/04

c.+lara 13r/14

Ç

çābūk çabuk, seri

c. 35v/05

çağır-haykırmak, bağırarak

c.-dı 6v/15, 18r/12, 26v/03, 26v/10, 31v/04, 40v/15

c.-dılar 10r/09

çakır çakır, bir gözü mavi bir gözü siyah

c. 11v/01

çalı çalı

c.+ya 4v/08

çaluca çalı gibi

c. 4v/09

çapıl- ince, iyi, yumuşak çamurla sıvamak

c.-dı 15v/08

çāre (Far.) çare, tedbir, umar

c. 1v/13, 18v/04, 18v/09, 18v/12, 42r/06, 42r/08, 42r/10, 42v/15, 44v/12

çāre êt-‘çare bulmak’

c.-emedük 18v/09

c.-emedüñ 18v/04

c.-ememişler 18v/12

çāre eyle-‘çare bulmak’

c. 42r/10

çāre ol- ‘çare olmak’

c.-madı 42r/06, 42v/15, 44v/12

c.-mazımış 1v/13

c.-ursa 42r/08

çarhçark, tekerlek; felek, gök; yaka (elbisede); ok yayı

c. 19v/06, 19v/08, 19v/17

c.+a 19v/06

c.+ı 19v/04, 19v/07

c.+ın 19v/05

c.+ları 19v/14, 19v/17

çārmīh (Far. çehār mīh) suluyu haça germek için yapılmış darağacı

c. 19v/06

çat-birbirine tutturmak, bağlamak

c.-mişler 17v/11

çavı şöhret, nam

c. 42v/06

çavı ol- ‘ünlü olmak’

c.-dı 42v/06

çavuş bekçi; hizmetkâr; yol açıcı

- c.+lar 16r/11
c.+larının 16r/08
- çeyne**-çiyenemek
c.-r 27v/14
- çek**-çekmek, tartmak, yükseltmek
c.-di 11r/12, 11v/02, 11v/05
c.-ip 19v/11
c.-diler 22v/03
c.-üp 22v/15
- çendān (Far.)** o kadar
c. 35r/02
- çeri** asker
c. 2r/07, 2v/08, 3r/01, 3r/15, 5r/10, 5r/13, 5r/14, 8r/16, 11r/04
c.+den 34v/17
c.+dür 5r/12
c.+nüñ 5r/03, 6v/03, 8r/02
c.+si 3r/02, 3r/03, 5r/10
c.+sin 5r/08, 7v/07, 8r/13
c.+sindendür 33r/17
c.+sini 7v/07
c.+sinüñ 5r/13
c.+siyile 1v/08, 1v/10
c.+yi 7v/16
c.+yile 5r/02
- çerü** asker
c.+ñi 3v/05
- çeşnigir (Far. çâşni gīrān)**[evvelce saraylarda] çeşnigir, yemeklerin lezzetine, tadına bakan kimse, ahçıbaşı, sofracıbaşı
c. 22v/04, 22v/06
- çevre**çevre, etraf, yöre
c. 17r/11, 20r/08, 29r/03, 31v/12, 31v/15, 38r/17, 38v/02
c.+den 18v/09
c.+si 17v/08
c.+sin 19v/12
c.+sinde 21r/09
- çevür**-çevirmek, döndürmek
c.-üp 19r/06, 19v/14, 21r/04
c.-ür 19v/06
- çıgır**-çıgılık atmak, bağırarak
c.-dı 26v/02, 28r/13
- çık**-çıkılmak, erişmek, sonuçlanmak
c. 3v/16, 4v/03, 28r/06, 28v/13, 32r/10
c.-a 31v/05
c.-alım 2v/04
c.-an 30r/04, 30r/05
c.-ar 17r/13, 29v/09, 30r/03
c.-arsın 10v/15
c.-aruz 32v/15
c.-dı 6r/09, 18r/05, 31v/03
c.-dılar 10r/07
c.-dum 28r/08, 28v/15
c.-ip 26r/13
c.-ma 44r/09
c.-madın 19r/04
c.-mağ 35r/02
c.-maya 25v/07
c.-mayalım 2v/03
c.-sun 44r/07
c.-ub 5r/06
c.-up 10r/16, 10v/03, 16r/06, 17r/15, 18r/07, 18v/11, 18v/15, 19r/05, 24r/06, 24r/10, 25r/08, 27v/01, 27v/12, 39r/12, 44r/12
- çıkār**- çıkarmak, yükseltmek, dışarı çıkarmak
c.-dı 15r/10
c.-up 9r/03, 24r/11, 27r/05, 31r/12
- çinī (Far.)** çini; sırlı kap
c. 20r/11
- çırāk (Far. çerāğ)** mum, aydınlatma aracı
c. 25r/07
- çigin** omuz, omuz başı
c.+ine 18r/06
- çin** gerçek, doğru
c. 17v/12
- çöbān (Far. çüpān)** çoban, sığırtmaç; Krş çöpān

- c. 21r/02, 30v/09, 30v/15, 31v/04
c.+a 30v/09
c.+ı 31r/10
c.+lar 32r/04
c.+ları 31r/01, 31v/08, 31v/09
c.+uñ 31r/17
- çoğ** çok
c. 5r/15
- çoh** çoh
c.+lar 19v/13
- çoķ** çok
c. 1v/04, 2r/15, 3v/02, 4r/11, 9v/11, 13v/02, 17v/02, 18v/05, 35v/13, 41r/11, 43r/16, 45r/03
c.+dur 38v/11
c.+lıgına 6v/16
c.+lıgınuñ 5r/14
c.+lu 29r/03
c.+luķ 25v/06, 42r/06, 44r/13
- çöpān (Far. çūpān)** çoban, sığırtmaç
c. 31v/12
c.+ları 31r/15
- çöz-çözmek, açmak**
c.-diler 6v/01
- çüb (Far.)** ağaç, değnek, odun, sopa; çöp
c. 31v/13, 31v/13
c.+ı 31v/10
c.+ları 31r/02
- çul (Ar.)** çul
c.+lu 11r/11
- çün (Far. çūn)** çünkü, mademki, gibi
c. 3r/06, 4v/06, 9v/17, 10r/05, 14v/05, 15r/05, 16v/14, 17r/06, 20v/06, 20v/06, 21v/16, 22r/07, 25v/16, 26v/16, 30v/12, 37v/03, 37v/04, 39r/15, 39v/02, 40v/17, 42v/16, 43v/03
- çünkü (Far.)** şundan dolayı ki, şu sebeple ki, zaten
c. 5v/12, 29r/12, 44v/15
- D**
- dālālet (Ar.)** doğru yoldan sapma
d. 12v/15
- dadahi, de; Krş. de**
d. 29v/04, 34r/06
- dā'im (Ar.)** devamlı, sürekli
d. 25r/12, 28v/11, 41v/07
- dahı** dahi, de, ve, daha
d. 1v/03, 1v/07, 1v/12, 2r/05, 2r/11, 2v/02, 2v/03, 2v/05, 2v/06, 2v/06, 2v/08, 2v/15, 2v/16, 3v/01, 3v/13, 4r/05, 4r/06, 4r/07, 4r/07, 4r/11, 4v/01, 4v/03, 4v/07, 4v/12, 4v/15, 4v/16, 4v/16, 5r/03, 5r/04, 5r/07, 5r/13, 5r/16, 5v/01, 5v/03, 5v/06, 5v/08, 5v/11, 5v/13, 6r/07, 6r/13, 6v/08, 6v/13, 7r/03, 7r/03, 7r/05, 7r/06, 7r/17, 7v/03, 7v/15, 8r/01, 8r/09, 8r/16, 8v/02, 8v/07, 8v/11, 8v/13, 8v/16, 9r/01, 9r/02, 9r/17, 9v/01, 9v/06, 9v/06, 9v/07, 9v/08, 9v/09, 9v/10, 10r/04, 10r/06, 10r/06, 10r/08, 10r/17, 10r/17, 10v/06, 10v/07, 10v/08, 10v/09, 10v/11, 10v/15, 11r/01, 11r/03, 11r/04, 11r/06, 11r/07, 11r/07, 11r/09, 11v/08, 11v/09, 12r/10, 12r/16, 13r/01, 13r/06, 13r/11, 13r/15, 13v/13, 13v/14, 13v/15, 13v/16, 14r/02, 14r/02, 14r/17, 14v/07, 14v/14, 15r/02, 15r/04, 15r/13, 15r/13, 15v/05, 15v/09, 16r/03, 16r/11, 16r/13, 16r/17, 16v/05, 16v/06, 16v/11, 17r/14, 17r/17, 17v/01, 17v/02, 17v/15, 18r/04, 18r/08, 18r/08, 18r/10, 18r/13, 18r/14, 18r/15, 18v/08, 18v/10, 18v/12, 19r/01, 19r/04, 19r/06, 19r/08, 19r/10, 19r/10, 19r/15, 19v/06, 20r/01, 20r/12, 20r/15, 20v/03, 20v/07, 21r/10, 21r/16, 21v/01, 21v/11, 21v/17, 22r/10, 22r/11, 22v/15, 23r/05, 23r/07, 23v/02, 23v/03, 23v/14, 23v/16, 24r/07, 24v/06, 24v/15, 25r/05, 25r/07, 25r/09, 25r/13, 25v/06, 26r/07, 26r/09, 26r/13, 26r/14, 26r/16, 26r/17, 26v/01, 26v/02, 26v/08, 26v/16, 27r/04, 27r/06, 27r/07, 27v/02, 27v/05, 28r/04, 28r/04, 28r/08, 28v/03, 28v/05, 28v/06, 28v/11, 28v/14, 29r/04, 29r/17, 29v/03, 29v/14, 30r/13, 30r/14, 30r/16, 30v/01, 30v/04, 30v/16, 31r/09, 31r/11, 31r/15, 31r/15, 31v/01, 31v/04, 31v/05, 31v/10, 31v/06, 31v/06, 32r/01, 32r/01, 32r/07, 32r/07, 32r/12, 32r/17, 32v/03, 32v/09, 32v/10, 33r/05, 33r/07, 33r/09, 33r/12, 33r/14, 33v/06, 33v/08, 33v/12, 34r/12, 34r/16, 34r/17, 34v/04, 34v/05, 34v/15, 34v/17, 35r/08, 35r/10, 35r/11, 35r/12, 35r/13, 35r/14, 35r/17, 35v/02, 35v/04, 35v/06, 35v/12, 36r/03, 36r/13, 36v/09, 36v/11, 36v/15, 36v/16, 36v/17, 37r/08, 37v/02, 37v/04, 37v/09, 37v/10, 37v/12, 37v/15, 38r/01, 38r/02, 38r/17, 38v/01, 38v/04, 38v/15, 39r/02, 39r/05, 39r/06, 39v/07, 39v/08, 39v/17, 40r/06, 40r/06, 40r/09, 40r/11, 40r/13, 40r/14, 40v/10, 41r/09, 41r/09, 41r/10, 41r/13, 41r/13, 41r/17, 41v/14, 41v/17, 42r/07, 42r/17, 42v/01, 42v/03, 43r/10, 43r/16, 43v/11, 43v/15, 44r/08, 44r/09,

44r/15, 44v/02, 44v/04, 44v/06, 44v/07, 44v/11,
44v/13(2), 44v/17, 45r/04, 45r/09, 45r/13

dā'ire (Ar.) daire, çember

d.+ler 20r/06

dār (Far.) ağaç; direk; darağacı

d. 10r/06

d.+a 17v/12

dār ét- 'asmak'

d.-dügüdür 1r/03

d.-eler 9v/03

dār kıl- 'asmak'

d. 9r/16, 10r/06

da'vet (Ar.) çağırma, çağrı

d. 13r/17, 15r/03, 15r/17, 44r/17,
44v/02

d.+i 15r/16, 15r/17, 15v/02, 16r/06

d.+in 38r/11

da'vetin kıl- 'çağırma'

d.-ısar 38r/11

da'vet kıl- 'çağırma'

d.-dı 13r/17

d.-ur 15r/03

d.-ursın 44r/17

dāmtuzak, ağ

d.+a 25r/15

d.+ın 30v/06, 30v/12

dāmķur- 'tuzak kurmak'

d.-alum 25r/15

daşı- taşımak

d.-dup 1v/11

datludatlutatlı tatlı

d. 39r/11

dāvudī (Ar.) Dâvud peygamberin sesini andıran
kalın ses

d. 20r/10

dê-demek, söylemek

d. 15r/15, 25r/09

d.-di 1v/07, 2r/03, 2v/02, 3r/12, 3v/12,
3v/17, 4r/07, 4r/13, 5r/11, 5r/14, 5r/15, 5r/16,
5v/08, 5v/11, 6r/01, 6r/04, 6r/04, 6r/06, 6v/10,

6v/12, 7r/06, 8r/09, 8v/11, 8v/13, 8v/15, 9r/01,
9r/04, 9r/12, 9r/13, 9v/01, 9v/06, 9v/17, 10r/06,
10v/06, 10v/06, 10v/07, 10v/09, 10v/11, 11r/01,
11r/04, 11r/06, 11v/12, 11v/15, 12r/01, 12r/02,
12r/05, 12r/10, 12r/15, 12v/07, 12v/08, 12v/15,
13r/12, 13v/01, 13v/12, 14r/01, 14r/11, 14v/08,
14v/16, 15r/08, 15r/11, 15r/13, 15v/12, 16r/10,
16r/15, 16v/03, 16v/06, 16v/08, 16v/09, 17r/03,
17r/04, 17r/06, 17r/10, 17v/02, 17v/16, 18v/13,
18v/17, 19r/15, 19v/02, 19v/04, 19v/05, 20v/04,
21v/16, 21v/17, 22r/09, 23r/01, 23r/03, 23v/15,
24r/07, 24v/04, 25r/02, 25r/03, 25r/07, 25r/10,
25r/12, 25r/13, 25r/15, 25r/17, 25v/01, 25v/03,
25v/08, 25v/16, 26r/03, 28v/14, 29r/12, 29r/13,
29r/16, 29r/17, 29v/05, 30r/05, 30v/08, 30v/12,
31r/05, 31r/07, 31r/08, 31r/11, 32r/07, 32r/09,
32r/12, 32v/13, 32v/16, 33r/05, 33r/09, 33r/10,
33r/12, 33r/14, 33v/01, 33v/03, 33v/06, 34r/03,
34r/17, 34v/06, 34v/07, 34v/17, 35r/01, 35r/03,
35v/14, 35v/15, 36r/02, 36r/03, 36r/10, 36r/10,
36r/16, 36v/02, 36v/12, 36v/15, 37v/15, 37v/15,
38r/05, 38r/11, 38r/12, 39r/06, 39v/07, 39v/13,
39v/15, 39v/17, 40r/01, 40r/03, 40r/04, 40r/16,
40v/02, 40v/02, 40v/03, 40v/05, 40v/06, 40v/08,
40v/16, 41v/02, 41v/03, 41v/04, 41v/07, 41v/09,
41v/11, 41v/12, 41v/14, 42r/06, 42r/08, 42r/10,
42r/11, 42r/16, 42v/01, 42v/10, 42v/17, 43r/01,
43r/02, 43r/06, 43v/06, 44r/09, 44v/03, 44v/13,
45r/04, 45r/11

d.-digi 41v/13

d.-dügün 12v/05, 15r/04, 17r/02,
25r/09, 41r/07

d.-dikleri 14r/16

d.-diler 2v/02, 5v/13, 10r/09, 10v/16,
12r/06, 12r/08, 13r/04, 18v/04, 20v/01, 23v/06,
23v/07, 23v/08, 25v/14, 26r/10, 28v/08, 30r/13,
39v/06, 40r/05, 40r/06, 40r/10, 41r/01, 41r/09,
42v/08, 42v/13, 43r/04, 43r/14, 43v/09, 43v/10,
43v/14, 44r/08, 44v/11, 44v/14, 44v/15, 44v/17,
45r/02, 45r/03, 45r/03, 45r/05

d.-dim 13v/16, 29r/10, 29v/02, 29v/06

d.-dügi 15v/16, 17v/03, 23v/08, 33r/06,
43v/06

d.-dügüdür 23r/05

d.-dügin 42v/15

d.-dügin 41r/08

d.-dügine 12r/06, 14v/08, 17r/07,
40r/05

d.-dügüne 40r/01

d.-düguñi 18v/17

d.-dügünüz 43v/14

d.-düm 12r/12, 28v/03
d.-meyince 42v/15
d.-medügi 12r/11
d.-mek 23v/02
d.-memiş 24r/13
d.-mez 37r/11
d.-miş 3v/04, 3v/14, 4r/03, 4r/05, 4r/14, 20v/05, 23v/10, 24v/05, 34r/04
d.-mişsin 4v/03
d.-r 12r/04, 13r/01, 13v/15, 13v/16, 16v/15, 27v/08
d.-rdünüz 3r/05
d.-rimiş 42v/04
d.-rler 1v/03, 11v/17, 16r/15, 20v/08, 32v/13, 32v/14, 33r/03, 40v/03
d.-rlerimiş 36v/03
d.-rse 11v/17, 44v/17
d.-rsen 10r/03
d.-rsej 13v/14
d.-rsin 7r/03, 11v/11, 13v/12, 14r/12, 16v/09, 44r/03, 44r/04
d.-rsiz 17r/06
d.-rsün 15r/12
d.-yecek 13v/16, 17r/04
d.-yen 12v/17, 13r/12, 13v/11, 42v/08
d.-yeyim 36v/16
d.-yicek 6r/07, 7r/01, 10v/15, 11v/12, 12v/02, 12v/13, 14v/05, 14v/15, 22r/04, 22r/09, 23r/01, 23r/10, 23r/16, 23v/16, 24r/17, 25r/02, 25v/17, 26r/02, 27v/06, 32v/09, 33v/01, 34v/15, 35r/03, 36r/16, 37r/14, 39v/13, 39v/17, 40v/17, 41r/06, 42r/11, 42r/17, 42v/13, 42v/17, 43r/03, 43r/05, 43r/06, 44r/06
d.-yince 3v/03, 9v/15
d.-yincek 18v/13, 18v/16, 21v/16, 28v/05, 42r/02, 42r/14
d.-yip 4v/11, 21r/17
d.-yü 1v/15, 6v/13, 12r/12, 12v/04, 12v/06, 15r/14, 19r/08, 23r/12, 24r/16, 26r/16, 29v/13, 35v/13, 36v/05, 37r/12, 37r/16, 40r/10, 41v/07, 42r/05, 42v/05, 43v/01
d.-yüp 3r/07, 3r/16, 4r/04, 4r/10, 5r/02, 6v/06, 10r/16, 10v/01, 11v/10, 12r/14, 13v/03,

15r/09, 15r/16, 15v/07, 16r/02, 16r/08, 16v/16, 18r/13, 19v/12, 21r/05, 23v/17, 24v/01, 26r/05, 26r/11, 30v/06, 30v/15, 31r/17, 32v/12, 35r/05, 37v/12, 38r/15, 39r/10, 39v/04, 39v/14, 41r/16, 43r/09, 43r/11, 43r/16, 43v/02, 43v/09, 44r/11

dededede, büyük baba

d. 37v/08

defn (Ar.) gömme, gömülme

d. 21v/15, 24v/09, 27r/13

defn et- 'gömmek'

d.-erler 21v/15

defn kıl- 'gömmek'

d.-up 24v/09, 27r/13

defter (Ar.) defter, dikilmiş yazılı kağıtlar

d. 23v/03

d.+in 11v/06

d.+ünj 7r/06

degindegin, kadar

d. 39v/01

degmeher, herhangi bir, rastgele

d. 23r/02, 30v/05, 35r/03, 38v/09

degüldegil

d. 23v/09, 24v/15, 25r/01, 31r/06, 37r/10, 37v/11, 41r/12

d.+di 6r/05

d.+dügüne 44r/17

d.+dür 2r/05, 14r/13, 15v/07, 31r/07, 35r/03, 39v/01, 40r/05

d.+em 16v/04, 43v/10

d.+miş 12v/04

d.+üz 9v/04, 33r/02

d.+ler 37r/08

dehşet (Ar.) korku, dehşet

d.+e 35v/08

dek dek, degin, kadar

d. 12v/07, 22r/10, 25v/09, 29v/17, 31r/07, 37r/11, 37r/12, 40v/06, 42r/12, 42v/06, 43v/12, 44v/17

delimçok, pek çok

d. 8r/12, 13r/04, 32r/14, 33v/11, 34v/08, 34v/13, 36v/07, 38r/06

- delü deli**
d. 15v/14, 42r/05
- dem (Far.) an, vakit, zaman**
d. 16v/11, 18r/01, 19v/17, 22v/04, 28r/05, 28r/09, 29r/14, 38v/01, 41v/13, 42r/03, 42v/02, 43v/07
d.+de 6r/06, 15v/16, 23v/15, 26v/11
d.+i 22r/02
- dem-sāz (Far.) arkadaş, dost; sırdaş**
d. 11v/04
- demürdemir**
d.+den 17v/15, 18r/05, 18r/05, 19r/17, 19v/15, 19v/17, 20r/09, 39v/16
- depele-öldürmek**
d.-diler 17r/08, 31v/13
d.-tdi 10r/10
d.-ye 3v/10
d.-yeler 8v/05, 14v/09
d.-yelim 31r/08, 42v/13
d.-yeyin 30v/14, 31r/04
- depin-** tepinmek; saldırmak, şiddetle hareket etmek
d.-e 28v/17
- depren-** hareket etmek, kimıldanmak
d.-di 18r/01
d.-icek 18r/02, 19r/13, 19v/05
d.-ür 19r/13
- dér-toplamak**
d.-di 26v/13
d.-dim 29r/02, 29r/05
d.-ildi 2v/08
d.-ip 6r/08, 8v/05, 13v/10, 19r/10, 26v/14, 41r/07, 41v/16
d.-miş 24r/13
d.-üp 38v/04, 43v/08
- der-āguş (Far.) kucaklama, sarma**
d. 9r/03, 22r/06, 44r/16
der-āguş kıl- 'kucaklamak'
d.-up 9r/03, 22r/06, 44r/16
- derd (Far.) dert, gam, keder**
d. 45r/12
d.+üme 42v/16
- derece (Far. deriçe) pencere**
d. 26r/01
d.+sinden 14v/02
- derideri, cilt**
d.+sin 32v/05
- déril-toplanmak**
d.-üp 8r/15
- derlik-** ter emen ince giysi
d.-in 31r/16
- dermān (Far.) ilaç; çare; tâkat, kuvvet, güç**
d. 42r/15, 42v/16, 43r/01, 44v/16
dermān ét-
d.-erdi 42r/15
dermān kıl-
d.-duğı 42v/16
- der-sū (Far.) tümü, hepsi; her tarafta**
d. 5r/05, 7v/04, 7v/13, 8r/13, 11r/13, 11r/17, 31v/09, 31v/15, 31v/14, 35r/11, 44v/06
- derün (Far.) iç, içeri, dâhil**
d.+ından 3r/13, 16v/01
- deryā-miṣāl (Far.+Ar.) denizi andıran, deniz gibi**
d. 8r/04
- deste (Far.) demet, tutam**
d. 31r/02, 31v/09, 31v/10, 31v/12
- destūr (Far.) izin, müsâade, ruhsat**
d. 11r/06
destūr ver- 'müsâade vermek'
d.-di 11r/07
- deşne (Far.) hançer**
d.+ler 11r/17
- devlet (Ar.) bir hükümet idâresinde teşkilâtlandırılmış olan siyâsî topluluk**
d. 3v/16, 4r/10, 4v/02, 5r/15, 5v/14, 14v/04, 25r/01
d.+den 4v/04

d.+e 2r/05, 3v/07, 3v/07, 4r/02, 4r/15,
5r/14, 6v/17, 8v/14, 10r/09, 23r/13, 23v/01,
35v/07

d.+i 5v/07

d.+inde 30v/14

d.+ine 4r/05

d.+ümüze 4r/05

d.+üj 3v/06, 5v/08, 5v/14

d.+üjden 5v/08

d.+üje 8v/17

devr (Ar.) dönme, dolaşma

d. 20v/07

d.+inde 36v/03

delim çok, pek çok

d. 11r/09

der-ḥāl (Far.) hemen, o anda, şimdi

d. 42v/14

derideri, cilt

d.+lerin 32v/16

derimbir tür çadır

d. 20r/11

devlet (Ar.) bir hükümet idâresinde
teşkilâtlandırılmış olan siyâsî topluluk

d.+e 38r/04

d.+ine 34v/14

d.+lü 10v/17

d.+üjde 31r/04

devr (Ar.) dönme, dolaşma

d.+inde 32v/12

dīvān (Ar.) büyük meclis

d. 8v/09, 9v/12, 10r/07, 10r/12, 10r/16,
10v/03, 11r/08, 13v/05, 13v/06, 16r/03, 16r/03,
16r/12, 27v/06, 34v/04

d.+a 16r/10

d.+ı 3r/04, 10v/01, 15v/02

d.+ına 16r/07

d.+ından 16r/06

dīvār (Far.) duvar

d. 18v/09

d.+ında 24v/09

dik-dikmek

d.-ilince 7v/06

d.-ülü 20r/16

d.-üp 5r/06, 10r/08

dil dil, söz

d. 28v/09, 29v/14, 32v/11, 36v/17,
39r/07

d.+ce 13v/14, 32v/07, 34r/02

d.+e 12r/04, 38r/14

d.+i 15v/14, 29v/15

d.+ile 30r/17

d.+imüzce 34r/02

d.+in 29r/10, 32v/12

d.+ince 29r/09, 32v/07, 33r/13, 33r/14,
33v/17, 34v/05, 34v/07, 36r/03, 36v/16

d.+inde 20r/17

d.+inden 13r/16, 16v/03, 33r/12

d.+ümüz 34r/01

d.+üj 44r/08

dil ol- ‘dil haline gelmek’

d.-ursa 28v/09

dil şal- ‘dilini dışarı sarkıtmak’

d.-miş 29v/14

dil-âver (Far.) yiğit, yürekli

d. 5r/14, 6v/09, 25v/01, 31v/08

d.+ler 3r/04, 6v/10, 8r/12, 9r/12,
14v/09, 35r/01

dilâvarlıḡ (Far.+T.) yiğitlik

d. 31r/16

dilâvarlıḡ kıl- ‘yiğitlik etmek’

d.-dı 31r/16

dile- istemek, dilemek

d.-di 9v/09

d.-dügi 37r/06

d.-mez 13v/03

d.-mezse 30r/10

d.-miş 36v/09

d.-r 5r/04, 10r/08, 13v/03

d.-rise 30r/10

- d.-rse 30r/09, 34r/02
d.-rsej 28v/12
d.-se 37r/06, 37r/09
d.-sün 37r/11
d.-yen 37r/06
d.-yü 45r/11
- dilür (Far.)** yürekli, cesur
d. 18v/17, 25v/09
- dīn (Ar.)** Allāha' a inanma ve bağlanma
d. 33r/04, 38r/11
d.+e 11v/15, 32v/17, 36r/01, 45r/13
d.+i 37v/11
d.+imize 17r/03
- d.+in 36v/05
d.+ine 36v/02
d.+leri 32v/08, 41r/10
d.+ümüz 34r/01
d.+üj 36r/13
- diple**-dinlemek
d. 22v/03
- d.-di 22v/12
d.-yelim 37v/15
d.-yelüm 28v/08
- din**-susmak
d.-medi 40r/06
- dinār (Ar.)** altın para
d. 38r/02
- dip** dip
d.+inde 7r/07, 8r/11, 10r/08, 29v/11,
38v/17
d.+inden 7v/14, 29v/14
d.+ine 26r/08
d.+inden 7r/02
- dirahtān (Far.)** ağaçlar
d. 33v/06
- diricanlı**, diri
d. 32r/04
d.+leyin 22v/14
- dirīg (Far.)** yazık
d. 24r/16, 24r/16
- diril**-dirilmek, canlanmak
d.-en 22r/03
d.-ip 25r/13
d.-miş 30v/17
d.-sej 34r/12
d.-ür 36r/11
d.-ürsin 18v/04
- dirild**-diriltmek, canlandırmak
d.-ür 13r/08
- dirlik**yaşam, hayat
d.+i 37v/01
d.+üz 32v/17, 34r/08
d.+ün 22r/02
- diş** diş
d.+i 29v/14
d.+in 29v/10
d.+leri 31v/17
- dişidişi**, kadın
d.+sin 2r/02
- ditre**- titremek, korkuyla ürpermek
d.-yü 35r/13
- ditreş**-korkuyla titreşmek
d.-üp 26v/12
- dīv (Far.)** dev
d.+den 25v/04
- diyār (Ar.)** memleket, ülke
d.+da 25v/13
d.+dan 36v/05
d.+ı 1v/07, 10v/13
d.+ın 1v/04
d.+ına 2v/04
d.+ında 37v/16, 37v/17
- d.+ından 4v/13
d.+ın 2r/08, 11v/06
d.+uma 4r/06
d.+umuz 17r/17

- d.+uñ 39v/05, 42v/07
d.+uña 3v/08
d.+uñı 3v/17
d.+uñuzda 11r/03
- dizdiz**
d.+i 45r/08
d.+imde 24v/08
- dög-** dövdek, eziyet etmek
d.-diler 44r/06
d.-düm 42v/14
d.-eli 44v/10
- dögin-** dövmek
d.-diler 41r/15
- dögül-** demir dövülmek, şekil verilmek
d.-düm 44v/02
d.-meyince 44v/01
- dön-** geri dönmek, geri gelmek
d. 19r/08
d.-di 3r/11, 18r/14, 18r/14, 19r/10, 19r/10
d.-diler 9v/02, 45r/06
d.-dükçe 19v/08
d.-düresin 16v/17
d.-dürüp 7v/07
d.-dürür 19v/08
d.-mediler 41r/10
d.-ücek 19v/06
d.-üp 2v/07, 7r/07, 8r/14, 8v/08, 27r/06, 27r/07, 42v/12
- dört4,** dört
d. 2r/06, 20r/13, 25v/09, 25v/09, 27v/01, 30r/04, 32r/16, 39v/11
- dörtbeş** 4-5, dört beş
d. 31v/17
- dörtbiñ**4000, dört bin
d. 26r/06
- dörtkezyüzbiñ**400000, dört yüz bin
d. 1v/10
- dörtüüz**400, dört yüz
d. 11v/04, 26r/06
- dörtüüzbiñ**400000, dört yüz bin
d. 1v/08, 4v/14
- dörtüüzbiñellibñ**450000, dört yüz elli bin
d. 6r/14
- dörtüüzellibñ**450000, dört yüz elli bin
d. 5r/05, 7v/03, 7v/04, 7v/05
- dörtüüz kırkdört**444, dört yüz kırk dört
d. 11r/12, 11r/17, 11v/02, 15v/03, 22v/01, 22v/01
- döş** göğüs, bağır
d.+ine 6v/07
- döşe-** sunmak; sermek, yaymak, açmak
d.-diler 22v/07
- dokı-** azarlamak, dövmek, vurmak
d.-dılar 8v/06
- dokın-** dokunmak, temas etmek
d.-up 8r/11
- dolāb (Ar.)** içine eşyâ ve sâire konulan raflı veya rafsız göz
d.+da 19v/04
d.+lar 19v/15
d.+lara 19v/16
- dostluğ (Far.+T.)** dostluk, arkadaşlık
d. 12v/16
dostluğkil- ‘dost olmak’
d.-alım 12v/16
- doy-** doymak
d.-a 23r/14
d.-maz 38v/09
d.-sun 38v/08
- dögünük** döküntü
d.+ince 20r/11
- dübah (Far.)** zar
d. 28v/01
- düngece**
d. 1v/11, 14v/16, 15v/15, 26r/07, 42v/12
d.+ki 30v/05

dün ü gün (Ar.+T.) ‘gece gündüz’

d. 24v/13

dündār (Far.) asker

d. 6v/06

d.+ın 8r/16

d.+ların 7v/14

dünyā (Ar.) içinde yaşadığımız âlem, yer yuvarlağı

d. 15v/06, 22r/01, 22r/02, 23r/14, 23v/01, 30r/16, 34v/11

d.+ya38r/16, 39v/06

dünyāyagel-‘doğmak’

d.-di 38r/16

dürlü türlü, çeşitli

d. 9r/06, 12v/10, 13v/14, 17v/07, 22v/09

dürlü dürlü ‘türlü türlü, çeşit çeşit’

d. 9r/15, 16v/10, 20r/06

dür- bükme, katlamak, tomar yapmak

d. 12v/11

d.-erler 7r/06

d.-ür 30r/09

d.-ürler 6r/11

dürüş- çalışmak, çabalamak

d.-dük 18v/05

dürüst (Far.) doğru, geçerli

d. 21r/03, 37v/11

dürüstol-‘iyi olmak’

d.-di 21r/03

dürüt-peyda etmek, türetmek

d.-di 14r/05

düş düş, rüya

d.+i 38r/08, 38r/10

düş-yıklılmak, denk gelmek, konmak, inmek

d.-di 16r/13, 18v/07, 27r/14, 31v/12, 40v/09, 40v/13, 41v/14, 44v/08

d.-diler 27r/15, 43v/04

d.-dügün 26v/05

d.-düm 24v/13

d.-e 38r/14

d.-en 2r/16, 43r/16

d.-er 23r/09, 32r/03, 43v/09, 43v/14

d.-erdi 18v/16

d.-erler 35v/08

d.-iser 38r/04

d.-miş 28r/16, 28v/16, 29v/17

d.-mişem 28r/14

d.-se 14v/02

d.-sün 25r/15

d.-ti 15v/08, 20r/01, 42v/03

d.-üp 13v/04, 26r/15, 38v/03, 40r/16, 40v/07, 43r/12, 43v/07

düşmān (Far.) düşman, yağı

d. 2r/01, 2v/05,3r/06, 3r/07, 5r/03, 6v/08, 8r/04, 8r/13, 8r/16, 8v/10, 9r/05, 12v/16, 15r/05

d.+a 2v/02, 2v/03, 3r/07, 5r/02, 5r/17, 5v/01, 6r/12, 7r/10, 7r/11, 8r/11, 27r/10

d.+ı 6r/06, 8r/13, 8v/07, 44r/09

d.+ıla 3r/05, 5v/17

d.+ım 3v/14

d.+uñ 3v/11, 16r/01

d.+uñdur 12v/05

düşür-düşürmek, vurup yere sermek

d.-di 26v/05, 40r/14, 40v/15, 43r/15

d.-ürsin 43v/10

dütünduman

d. 30r/04, 30r/05

d.+e 28v/17

d.+idür 30r/05

düz-düzenlemek, yapmak

d.-dügüme 40r/01

d.-dügüñ 12v/05, 16v/12

d.-dügünje 14r/12, 44r/04

d.-düm 24v/10

d.-dürmek 30v/06

d.-e 12r/14

d.-eler 30v/12, 39v/16

- d.-elüm 33r/11
d.-en 18r/17, 21r/05, 23v/10
d.-er 30r/10
d.-ersin 12v/01
d.-esiz 40v/04
d.-ilen 14r/03
d.-ince 24v/12
d.-iser 23v/02
d.-me 21r/12, 40r/03, 43v/01
d.-mek 12r/13
d.-miş 18v/02, 21r/05, 24v/15, 24v/17
d.-mişler 17v/12, 17v/13, 19v/16,
20r/06
d.-sünler 30v/07
d.-ülmüş 15r/09
d.-üp 12r/03, 18v/08, 21v/15, 23r/12,
32r/04
d.-över 13v/16
düzet-düzeltmek, düzenlemek
d.-ince 19v/10
d.-miş 17v/15
d.-mişler 17v/14
d.-üp 23v/01
düzmedüzen, hile
d. 13v/12, 15r/06, 15r/07, 42r/15,
44r/01
düzül-kurulmak, yapılmak
d.-miş 18r/05, 21r/11
düş (Far.) omuz
d. 8r/13
du‘ā (Ar.) dua, niyaz, Allâh’a yalvarma
d. 11v/07, 11v/13, 13r/05, 13r/09, 21r/01,
34v/04, 42v/04, 45r/13
d.+lar 9r/04, 22r/14
d.+sı 22v/11
d.+yı 9r/09
du‘ā kııl-‘dua etmek’
d.-am 45r/13
d.-dı 11v/07, 11v/13, 13r/09
d.-dılar 13r/05, 21r/01
d.-ıcağ 42v/04
d.-up 34v/04
du‘ālar et-‘dua etmek’
d.-diler 22r/14
du‘āyı kııl-‘dua etmek’
d.-dı 9r/09
dur-ayağa kalkmak
d. 13v/02, 19r/13, 31r/07
d.-a 23r/07
d.-dı 4r/02, 12v/03
d.-dılar 41r/10
d.-du 22v/04
d.-dular 6v/01
d.-mazıdı 38r/01
d.-up 19v/13
d.-ur 19v/09, 19v/11, 24r/06, 32v/07
dut-tutmak
d. 4r/17, 11v/10
d.-ar 15v/13, 27v/14, 28v/01, 36r/15,
43v/16
d.-arlar 35v/15
d.-arsa 3v/15
d.-arsın 36v/05
d.-dı 32v/02, 38r/13, 38r/16, 42v/02
d.-dılar 8r/12, 35v/13, 35v/14
d.-duğın 39v/05
d.-duk 36v/12
d.-ıp 8v/01
d.-ma 19r/01
d.-madı 42v/15
d.-masun 45r/01
d.-maz 42r/03, 42r/10, 42v/14, 44v/06,
44v/06, 44v/07, 44v/08, 44v/09, 44v/11, 45r/11
d.-mazsa 3v/16
d.-miş 9v/14, 18r/06, 36v/06
d.-mişidum 1v/04
d.-mişlar 36v/11
d.-sun 9r/08, 45r/01

- d.-tum 28v/02
- d.-up 8v/06, 9v/17, 21v/03, 22v/14, 26v/15, 33r/16, 33r/17, 33v/09, 36v/10, 39v/09, 41v/04, 45r/07
- E**
- édin**-edinmek, elde etmek
- e.-ürüz 39v/17
- egin** sırt, arka
- e.+i 9r/14
- em**-süt emmek
- d.-di 39r/11
- élil**, memleket, halk
- e.+üñe 34r/05
- élçielçi**
- e. 34r/10
- e.+si 3r/09, 3v/03
- e.+sin 3v/10
- énen**, genişlik
- e.+i 17v/09
- ér** erkek, adam
- e. 2r/07, 2v/09, 3r/03, 4v/14, 5r/17, 5v/05, 6r/10, 6v/03, 7v/02, 7v/08, 7v/09, 8r/01, 8r/05, 9v/12, 20v/01, 23r/07, 23r/12, 25r/10, 25v/05, 38r/14, 41r/11
- e.+den 4v/17
- e.+e 18v/16
- e.+i 22v/07, 27v/16, 35r/06, 37r/12
- e.+ile 2r/12, 4v/13, 4v/14, 5r/02, 5r/05, 6r/14, 6v/06, 7r/09, 7r/11, 7v/03, 7v/04, 7v/05, 7v/05, 7v/12, 7v/16, 8r/10, 25v/06, 32r/08
- e.+ince 19r/06
- e.+ine 38r/08
- e.+ise 4r/09
- e.+lik 11v/09 *** ??????????????
- e.+likden 11v/10
- e.+likle 9v/04
- ér**-yetişmek, ulaşmak, olgunlaşmak, erişmek
- e.-di 4r/11, 5r/07, 5r/16, 6r/16, 8r/01, 19r/06, 24v/08, 26r/12, 26r/17, 26v/14, 27r/01, 28v/03, 28v/12, 31r/02, 34v/11, 40r/07
- e.-dik 34v/10
- e.-diler 8r/11 8v/03, 13r/11, 19r/16, 24r/01, 24r/05, 25r/11, 26r/08, 26r/09, 26v/02, 27r/03, 31v/01, 31v/12, 32r/08, 32r/14, 34v/03, 35r/08
- e.-dügin 19r/07, 19r/09
- e.-dügümüzü 27r/17
- e.-enler 7v/09, 27r/03
- e.-erler 35v/15
- e.-esin 20v/06
- e.-icek 8r/14, 32r/16, 32v/15, 35r/12, 41r/11
- e.-ince 22r/09, 36v/11
- e.-ip 2r/12, 2v/07, 35v/02
- e.-iser 3v/06, 38r/04
- e.-medi 18v/07
- e.-mediler 32v/01
- e.-meye 15v/13
- e.-mez 12r/13
- e.+sün 27r/11
- e.-üp 5v/04, 18r/11, 20r/02, 21v/11, 31v/09
- e.-ür 39v/03
- e.-ürdünüz 12r/15
- ériş**-erişmek, olgunlaşmak
- e.-di 27r/15
- érkekerkek**, adam
- e. 11r/10
- érliç** mertlik, adamlık, yiğitlik
- e.+e 4v/05
- ervāḥ (Ar.)** ruhlar
- e. 36r/11
- éşit**- iştirmek
- e.-dügi 14r/09
- e.-e 38r/14
- e.-ecek 5v/09
- e.-en 30r/07
- e.-enler 31r/08
- e.-icek 3v/09, 4r/01, 4v/10, 9v/07
- e.-in 30r/12

e.-ip 7r/06, 8r/03, 14r/08, 17v/02,
29r/17, 31v/02, 33v/10, 35v/16

e.-mez 42r/01

e.-mişler 42v/09

e.-üp 3r/01, 9v/17, 24v/16, 33r/16,
34r/06

et

e.+i 34v/01

e.+in 32v/16

êt-etmek, yapmak, işlemek

e.-di 41v/05

e.-digümüz 10v/01

e.-diler 39v/07

e.-dim 3v/06

e.-dügi 10v/02

e.-dügün 10v/12

e.-e 31r/08

e.-er 45r/08

e.-ipdur 45r/04

e.-meyelim 10v/13

e.-miş 41v/03

eteketek

e.+inde 33r/08

e.+ine 27v/09, 32v/15

ëyey, hey

e. 1v/02, 1v/03, 1v/15, 2r/01, 2r/03,
2r/16, 3r/04, 3r/14, 3r/16, 3v/04, 3v/11, 3v/14,
4r/04, 4r/08, 4r/14, 4r/16, 4v/03, 4v/09, 4v/10,
5r/10, 5r/11, 5r/14, 6r/03, 6v/03, 6v/10, 7r/02,
7r/04, 8r/04, 8r/07, 8v/10, 8v/14, 8v/17, 9r/05,
9r/12, 9r/16, 9v/15, 10r/02, 10r/02, 10r/03,
10r/15, 10v/05, 10v/12, 10v/16, 11r/05, 11v/11,
11v/14, 11v/16, 12r/01, 12r/02, 12r/07, 12r/09,
12r/10, 12r/11, 12r/12, 12r/16, 12v/01, 12v/03,
12v/05, 12v/08, 12v/09, 12v/14, 12v/15, 13r/07,
13r/12, 13v/01, 13v/10, 13v/11, 13v/13, 13v/17,
14r/02, 14r/10, 14r/12, 14r/13, 14r/15, 14v/01,
14v/05, 14v/09, 14v/11, 14v/15, 14v/16, 15r/04,
15r/08, 15r/10, 15r/12, 15r/14, 15v/06, 15v/10,
15v/11, 15v/12, 15v/14, 16r/01, 16r/13, 16v/02,
16v/10, 16v/14, 16v/17, 17r/02, 17r/05, 17r/09,
17r/10, 17v/02, 17v/16, 18v/01, 18v/03, 18v/17,
19r/11, 19v/02, 19v/10, 19v/10, 19v/11, 20v/05,
20v/05, 20v/07, 20v/08, 20v/13, 21r/05, 21r/15,
21v/13, 21v/13, 21v/17, 21v/17, 22r/02, 22r/06,
22v/10, 22v/17, 23r/03, 23r/17, 23v/01, 23v/04,

23v/07, 23v/09, 23v/10, 23v/14, 23v/15, 23v/16,
24v/01, 24v/05, 24v/05, 24v/12, 24v/15, 25r/01,
25r/09, 25r/14, 25v/03, 25v/15, 26r/04, 27r/09,
27r/10, 27v/04, 28r/04, 29r/13, 30r/06, 30v/05,
30v/06, 30v/10, 30v/12, 31r/03, 31r/05, 31r/11,
31r/16, 32r/06, 32r/10, 32v/06, 32v/13, 32v/16,
33r/01, 33r/06, 33r/09, 33r/11, 33v/04, 33v/17,
34r/01, 34r/04, 34r/05, 34r/05, 34r/07, 34r/12,
34r/14, 34v/05, 34v/07, 34v/16, 34v/17, 35r/04,
35r/17, 35v/14, 35v/15, 36r/04, 36v/17, 37r/01,
37r/13, 37v/06, 37v/08, 38r/03, 38r/10, 38v/09,
38v/12, 39r/01, 39r/09, 39r/13, 39r/16, 39v/11,
39v/12, 39v/15, 40r/01, 40r/02, 40r/03, 40r/09,
40v/01, 40v/02, 40v/03, 40v/04, 40v/05, 40v/06,
40v/10, 40v/17, 41r/07, 41r/16, 41v/01, 41v/02,
41v/04, 41v/05, 41v/07, 41v/09, 41v/12, 41v/16,
42r/01, 42r/05, 42r/07, 42r/09, 42r/09, 42r/10,
42r/12, 42r/14, 42v/09, 42v/11, 43r/05, 43v/01,
43v/06, 43v/12, 43v/15, 44r/04, 44r/07, 44r/08,
44r/09, 44r/17, 44v/10, 45r/10, 45r/12

eyerlü eyerli, eyer vurulmuş

e. 11r/10

ebed (Ar.) sonu olmayan gelecek zaman

e. 42r/16

ebedü'l-ebed (Ar.+Far.) hiçbir zaman, aslâ;
sonsuz dünyâ

e. 17r/03

ecel (Ar.) ecel, belirli olan süre

e. 22r/02, 22r/09, 24v/08

edeb (Ar.) terbiye, edep

e.+de 33v/15

e.+ile 33v/14

e.+in 37r/09

efgende (Far.) yıkılmış, yıkık, düşürülmüş,
yere atılmış; düşkün, biçâre

e. 32r/14

efzal (Ar.) en üstün, daha faziletli

e. 36v/01

efzal ol- 'üstün olmak'

e.-dı 36v/01

eger (Far.) eğer, şayet

e. 3v/16, 31r/16

eglen-oyalanmak, beklemek

e.-e 10r/03

ehl (Ar.) eş, sahip

- e.+i 21r/13, 22v/05
e.+in 2r/04, 37r/15
e.+ünjü 3v/06
ehl-ibeyt ‘ev halkı’
e.+ünjü 3v/12
ehl-i hikmet ‘filozoflar’
e. 15v/03
ehl-i saz
e. 11v/04
ejderhā (Far.) ejderha, büyük yılan
e. 29v/02, 29v/07, 29v/10, 29v/11, 29v/13, 29v/14, 30v/06, 30v/11
e.+dan 30r/13
e.+ları 25v/03
e.+nuş 29v/08, 29v/10, 29v/13, 29v/15
e.+sı 8v/12, 25r/17
e.+sın 9r/10
e.+ya 29v/13
e.+yı 29v/15, 30r/01
ejderhālayın ‘ejderha gibi’
e. 31r/13
ek-ekin ekmek
e.-erüz 32v/15
ekinekin, buğday, tahıl
e. 32v/15
eksüknoksan, eksik
e.+ligine 10v/10
elel
e. 2r/14, 3r/13, 5v/05, 8v/05, 9r/01, 9v/17, 12v/03, 12v/14, 15v/17, 21r/01, 22r/05, 23r/12, 26v/14, 44v/07
e.+e 4v/04, 4v/06, 6r/02, 6v/06, 10r/10, 20v/15, 21v/03, 21v/06, 22v/05, 26v/17, 32v/03, 38r/10, 44v/17
e.+i 5v/04, 8v/10, 8v/16, 9r/10, 24r/14
e.+ile 12v/05, 14r/03, 16v/12
e.+imden 45r/12
e.+inde 11r/13, 11r/15, 11r/16, 11v/01
e.+inden 20v/16, 38v/03, 38v/15, 42r/14
e.+ine 10r/11, 22v/15, 25r/06, 38r/02, 38r/07, 38v/01, 38v/17, 39r/03, 39v/09, 42r/06
e.+inünjü 38v/17
e.+leri 42r/03, 42v/02, 44v/06
e.+lerümüzi 45r/02
e.+üm 42v/15
e.+üme 24v/08
e.+ümle 40r/01
e.+ünje 15r/06, 42r/08, 42r/11
e.+ünjile 12v/01, 39r/05
e.+ünjle 3v/08
e.+ünjüzle 40v/04
elur- ‘el sürmek, dokunmak, el atmak’
e.-inca 26v/14
e.-up 15v/17, 21r/01
elçielçi
e.+sin 3v/13
elem (Ar.) elem, acı, sizi
e. 38r/14
elmas (Yun.) bilinen kıymetli taş
e. 9v/01, 11r/15
em-süt emmek
e.-er 39r/03
e.-medi 39r/04
e.-mez 39r/05
emîn (Ar.) güvenli, kendisine güvenilen
e. 39r/01
emir (Ar.) buyruk, emir; Krş. emr
e. 29r/14, 29v/04(2), 30r/01, 38r/16
emireyle- ‘buyurmak, emir vermek’
e.-di 29v/04
emirkül- ‘emir vermek, emretmek’
e.-dı 29r/14, 30r/01, 38r/16
emr (Ar.) buyruk, emir; Krş. emr
e. 27v/09, 29r/12
e.+i 5v/07, 29v/10, 39r/01
e.+ile 12v/11, 28r/08, 28v/14
e.+in 29v/03

- e.+iyile 29r/13, 40r/14, 40v/14
e.+iyile 27v/17
emr kıl-‘emir vermek, emretmek’
e.-dı 27v/09
emr-i Hâk (Ar.) Allah’ın insana verdiği ömrün dolması, ölüm
e. 36v/13
e.+yile 22r/07
emîr ü sipâh (Ar.) komutanlar ve askerler
e.+ı 13v/05
êrgür- eriştirmek, götürmek, ulaştırmak
e.-mek 29r/12
enâr (Far.) nar
e.+lar 21r/12, 35v/10
enârlayın ‘nar gibi’
e. 35v/11
endîşe (Far.) düşünce, korku, deşin düşünce
e. 3v/07, 5v/10, 14v/01
e.+lü 38r/09
e.+sin 10v/07
e.+ye 6r/06
e.+yi 6r/08
endîşe kıl-‘endişelenmek’
e.-asun 3v/07
endîşelü ol-‘endişelenmek’
e.-up 38r/09
endîşesin kıl-‘endişelenmek’
e.-up 10v/07
envâ‘-ı ecnâs (Ar.) türlü cinsler
e. 11v/05
êrmeklik ulaşmak
e.+e 34r/09
eşbâh (Ar.) nazirler, misiller, benzeyenler, eşler
e. 36r/11
es-rüzgar esmek
e.-er 29v/09
eşer (Ar.) eser, etki
e.+in 11v/09
e.+inden 11v/08
esîr (Ar.) tutsak, esir, savaşta başkasının eline düşen kimse
e. 2r/02, 20v/12
esîr kıl-‘esir etmek’
e.-up 2r/02
eskieski
e. 12r/14
e.+dür 12r/13
e.+ye 12v/01, 40v/04
eski-eskimek
e.-di 40v/10
evev, hane, bina
e. 20r/11, 30v/07
e.+de 41r/12
e.+den 44r/09
e.+inde 14r/17
e.+ine 38r/12, 42v/05, 44r/08, 44v/10
e.+lerine 39v/04, 40r/07, 40r/13, 41r/12, 41r/17, 42r/07, 42r/08
evvel (Ar.) en başta, önce, ilk
e. 3v/01, 5r/10, 12v/11, 17v/09, 17v/17, 18r/02, 19v/12, 20v/09, 36r/08, 36r/08, 37r/03, 42v/14
e.+dür 36r/07
eyle-yapmak, etmek, eylemek
e. 15v/07
e.-diler 43r/07
e.-mezsın 16r/02
e.-r 40v/12
e.-rüz 33r/04
eyü iyi
e. 44v/13, 44v/14
ezel (Ar.) başlangıcı olmayan geçmiş zaman
e.+dür 42r/16
F
fariğ (Ar.) bitmiş, bitirilmiş, çekilmiş tamamlanmış, boş kalmış
f. 18v/12, 31r/04
fâriğ ol-‘boş kalmak’

- f.-duk 18v/12
f.-uñ 31r/04
fānī (Ar.) geçici, ölümlü
f. 30r/16
farḳ (Ar.) farklılık, fark
f. 14r/14, 14v/01, 28r/12, 41v/13
farḳ ét- ‘farketmek’
f.-er 14r/14
f.-erem 41v/13
farḳkıl- ‘ayırt etmek’
f.-a 28r/12
f.-ur 14v/01
farz u ‘ayn (Ar.) Allah’ın, teker teker her Müslümanın yerine getirmesi lâzımgelen emri
f. 36v/14
farz u kifāye (Ar.) Allah’ın, bir kısım Müslümanların yerine getirmesiyle, diğerlerinde sâkit olan emirleri
f. 36v/14
faşih (Ar.) açık ve sarih konuşan, güzel konuşan
f. 29r/08, 40r/15
faşıl (Ar.) mevsim
f. 39v/05
felek (Ar.) gökyüzü, sema; gökyüzü tabakası
f. 26v/10, 29r/11
fenā (Ar.) yokluk, yok olma, geçip gitme
f. 30r/03
ferah (Ar.) sevinme, gönül açıklığı, sevinç
f. 30r/15
ferahol- ‘sevinmek’
f.-ursız 30r/15
ferş (Ar.) döşeme, yayma
f.+den 19v/04
f.+e 19v/01, 19v/02
f.+i 19v/14, 19v/14, 20r/05
f.+üñ 19v/03, 19v/12, 19v/15
fertüt (Far.) pek ihtiyar, pîr, kocamış, bunak
f. 34r/15
fertütol- ‘kocamak’
f.-mışam 34r/15
feryād (Far.) feryat, yardım isteme, bağışma, sızlanma
f. 41r/15
feryād kıl- ‘bağırıp çağırarak’
f.-dilar 41r/15
fetā (Ar.) genç, delikanlı, yiğit; mert
f. 37r/01
feth (Ar.) açma, açılma
f.+i 19r/12
f.+ine 18v/04, 18v/05, 18v/12
feyz ü kemal (Ar.) anlayış ve olgunluk
f. 12v/11
fikir (Ar.) düşünce, idrak, fikir; Krş. fikr
f.+e 4r/01
fikr (Ar.) düşünce, fikir; Krş. fikir
f. 38r/13
f.+e 14r/08, 33r/16
fikrét- ‘düşünmek’
f.-di 38r/13
fikrevar-
f.-ıp 33r/16
firāset (Ar.) anlayış, kavrama yeteneği, çabuk sezme
f.+ümde 23v/09
f.+ünde 23r/03
firişte (Far.) melek
f. 40r/14, 40v/15
f.+ler 44r/13
f.+lere 29r/12
f.+lerile 15r/01, 44v/04
f.+lerine 30r/01
f.+lerün 44r/14
fitildüz uzun parça
f. 35v/05
fitil fitil ‘fitil fitil, parça parça’
f. 35v/03
fitil fitilol- ‘fitil fitil olmak’

- f.-up 35v/03
- fülân (Ar.)** filan, biri, herhangi birisi
f. 42v/03
- furşat (Ar.)** uygun zaman, fırsat, elverişli durum
f. 4r/16, 8r/09, 11v/09, 11v/10
f.+ıyla 4r/15
- G**
- gâfil (Ar.)** gâfil, habersiz
g. 2v/01, 3v/02(2), 4v/11, 23r/09, 36r/10
g.+ler 40v/07
g.+ünj 23r/09
gâfilol-‘gaflete düşmek, habersiz olmak’
g.-mamağ 3v/03, 4v/11
g.-maz 23r/09
gâfil kııl-‘gaflete düşmek, habersiz olmak’
g.-mağ 3v/02
- gâh** edat
g. 21v/06 (2)
- gâlib (Ar.)** üstün gelen, yenen
g. 5v/17, 6r/02
g.+dir 5v/08
g.+ise 5v/14
gâlib ol-‘yenmek’
g.-a 5v/17
- gâret (Ar.)** çapul, yağma; akın
g.+e 25r/04
- gayb (Ar.)** gizli olan, bilinmeyen, göze görünmeyen
g. 5v/09, 16v/13
gaybol- ‘gizlenmek, görünmemek’
g.-dı 5v/09
g.-up 16v/13
- gâyet (Ar.)** son, nihayet, sonuç, son derece
g. 11r/02, 15v/17, 16r/05, 16v/01, 17v/08, 20r/04, 27r/14, 29r/09, 34r/15, 35v/13, 36v/03, 36v/04, 36v/07, 36v/08, 36v/12, 37v/13, 38r/03, 39v/01, 43v/08, 44r/06
- gaflet (Ar.)** dalgınlık, bilmezlik, boş bulunmak’
g.+ile 23r/06
g.+ünjden 15r/07
- galebe (Ar.)** üstün gelme, yenme
g.+sin 31v/02
- gam (Ar.)** keder, gam, üzüntü
g. 31r/12, 37r/12
g.+dan 31r/12
- gam-nâk (Ar.+Far.)** gamlı, tasalı, kaygılı
g. 13r/07
gam-nâk ol- ‘kaygılanmak’
g.-mağ¹ 13r/07
- ganî (Ar.)** zengin, muhtaçlığı olmayan
g. 9r/05
- garâ’ib (Ar.)** görülmemiş şeyler, tuhaf şeyler, acayıplıklar
g.+lerden 28v/08
- garra (Ar.)** ak, parlak, güzel, gösterişli
g. 4r/15, 6v/16, 23v/03
garra ol-‘kibirlenmek’
g.-an 23v/03
g.-ma 4r/15
g.-masun 6v/16
- gaybet (Ar.)** kaybolma; aleyhinde bulunma, arkasından söyleme, çekiştirme, dedikodu yapma
g.+ine 36r/09
- gayret (Ar.)** çalışma, çabalama, kıskanma
g. 3r/07, 3v/16, 10v/1717r/01
g.+e 4r/03, 4r/06
g.+i 3v/07
g.+ünj 16r/02, 19r/01
gayretêt-‘gayret etmek, kıskanmak’
g.-dük 10v/17
gayret kııl-‘kıskanmak’
g. 17r/02
g.-up 3v/16
gayretünj kııl-‘kıskanmak’
g.-up 19r/01
gayret ü hamîyyet (Ar.) onur ve haysiyet

g. 3r/07, 8r/14
ğayret ü hamīyyet kılın- ‘onur ve haysiyeti kendine mâl etmek’
 g.-up 3r/07
ğayrı (Ar.+T.) başka, başkaca, başkası
 g. 12v/08, 40r/02
ğazab (Ar.) öfke, hiddet, kızma, kızgınlık
 g. 15v/11, 16v/01
 g.+a 10r/11, 13v/01, 16v/01, 16v/06, 26r/05, 31r/09
 g.+ın 3v/13
ğazabagel- ‘öfkelenmek, kızmak’
 g.-di 16v/01
 g.-üp 13v/01, 16v/07, 31r/09
 g.-ürsin 26r/05
ğıriv (Ar.) feryat, şamata, çığiltı
 g. 8r/11, 19r/08, 26v/16, 27v/12, 31v/09
 g.+dur 8r/05
ğıriv êt- ‘feryat etmek’
 g.-erler 27v/12
ğıriv kıl- ‘feryat etmek’
 g.-dılar 19r/08
 g.-up 8r/11, 26v/16, 31v/09
ğulām (Ar.) kul, köle
 g. 26r/06
ğuşşa (Ar.) dert, kaygı, keder, üzüntü
 g. 37r/12
 g.+dan 37r/03
ğāh (Far.) kimi zaman, bazen, arasıra
 g. 15v/09, 15v/09
ğār (Ar.) mağara, in
 g. 31v/04
 g.+a 31r/14, 27r/03
 g.+da 31r/11, 33r/08, 44v/05
 g.+dan 23v/16
 g.+ı 31r/10
ğālib (Ar.) üstün gelen, yenen
 g.+dür 6r/03

ğark (Ar.) boğulma, batma
 g. 29r/01, 43v/17, 44r/15
ğarkol- ‘boğulmak, batmak’
 g.-miş 29r/01, 44r/15
 g.-mısz 43v/17
ğeçegece
 g. 2r/12, 4v/16, 5v/03, 9v/12, 10v/02, 22r/15, 25r/08, 28r/08, 30v/04, 32r/05, 34v/02, 35r/07, 38r/07, 45r/06
 g.+ye 8r/13, 11r/04, 22r/10, 25v/08, 32v/02
ğerü artık, başka, tekrar, yeniden, bir daha, başka
 g. 7v/17, 11v/14, 15v/02, 27r/06, 27r/06
 g.+sine 2v/15
ğit-gitmek, ortadan kaybolmak, yok olmak, ölmek, varmak, ulaşmak
 g.-dügin 2r/09
ğey-giyemek
 g.-di 21r/02
 g.-er 35v/04
 g.-erler 13r/14
 g.-erüz 32v/16
 g.-miş 33v/12
 g.-üp 6r/08, 31r/09
 g.-ür 32v/05
ğeyür-giydirmek
 g.-diler 10v/12
ğeç-geçmek, uğramak, ilerlemek, bitmek, zikredilmek, tükenmek
 g.-di 13r/03, 20r/01, 21v/12, 28r/05, 32r/05
 g.-en 12v/07, 17v/17
 g.-er 23r/15
 g.-erdi 28v/11
 g.-evüz 34r/12
 g.-eydi 18v/15
 g.-miş 12v/07
 g.-üp 18v/09
ğeçür-vazgeçirmek, saplamak, akıtmak

g.-mişdi 14r/09
gel-gelmek, geçmek, hikâye edilmek
 g. 3v/09, 5r/02, 12r/04, 42v/08, 45r/04
 g.-di 3r/06, 4r/03, 4v/05, 4v/14, 5v/12, 6r/15, 7r/07, 8r/01, 10r/12, 11r/09, 12r/12, 15v/02, 16r/03, 18r/09, 18r/10, 18r/11, 19r/02, 25v/12, 27v/06, 28r/06, 29r/05, 29r/09, 29r/16, 32v/02, 34r/05, 36r/14, 36v/01, 38r/15, 38v/01, 40r/13, 40v/03, 40v/10, 40v/14, 41r/12, 41r/17, 41v/14, 42v/09, 43v/07, 44r/08
 g.-diler 17v/07, 19v/01, 20r/01, 21r/07, 22v/02, 25r/08, 27r/08, 32r/05, 35v/12, 39r/03, 41r/14, 42v/10, 43r/09, 45r/07, 45r/11
 g.-dügi 19r/02
 g.-dügin 17v/04, 30v/16
 g.-düginden 40r/09
 g.-dük 9v/04
 g.-düm 1v/05, 6v/12, 29r/17, 34r/06, 40v/16
 g.-dünj 12v/16, 22r/08
 g.-dünjüz 12r/15
 g.-e 22r/02, 34v/12
 g.-ecegin 33v/04, 34v/09
 g.-elüm 34r/10
 g.-en 1v/02, 3v/04, 3v/14, 5r/13, 6r/05, 6v/10, 7v/16, 11v/08, 11v/13, 16v/16, 22r/03, 23v/10, 24v/05, 33v/13, 33v/17, 34v/05, 36r/14, 43r/14, 44v/09
 g.-enler 18v/12
 g.-enleri 26r/15
 g.-enlerüj 36v/01
 g.-esin 3v/07, 32r/11
 g.-icek 42v/09, 43r/12
 g.-ince 12r/15, 17r/01, 22r/16, 29v/12
 g.-incek 40r/17
 g.-ip 2v/07, 4r/11, 5r/03, 10r/01
 g.-ir 6v/09
 g.-iser 36r/14
 g.-medi 42r/07
 g.-mez 15v/05
 g.-mezdi 3v/01
 g.-miş 10r/11, 28v/09, 28v/11, 29v/13, 31r/01, 36v/06

g.-mişem 20v/12
 g.-se 4r/06, 22r/02, 33v/01, 42r/14
 g.-seje 40v/02
 g.-sün 3v/15, 9r/01, 13v/01
 g.-üben 4v/06
 g.-üp 3v/03, 5r/16, 5v/02, 6v/13, 7r/04, 8v/08, 8v/16, 9r/03, 9v/12, 9v/15, 10r/17, 10v/03, 10v/06, 11r/08, 13r/03, 14r/01, 16r/09, 16r/13, 17r/04, 17v/17, 19r/02, 19r/15, 20r/08, 21v/11, 24r/02, 27r/07, 27r/14, 28r/14, 29r/07, 29v/12, 29v/12, 31r/02, 31r/03, 31v/01, 31v/15, 32v/10, 33r/15, 33r/17, 33v/14, 34r/09, 34v/03, 34v/05, 35r/07, 36v/07, 37r/15, 37v/14, 38r/05, 38r/12, 38r/17, 38v/14, 39r/17, 39v/04, 39v/06, 40r/12, 40r/13, 40r/14, 40v/15, 41r/15, 42v/05, 43v/03, 44v/10
 g.-üpdür 39v/07
 g.-ür 12r/07, 13v/14, 14r/06, 15r/05, 15r/17, 15v/14, 19r/14, 19v/05, 19v/07, 23r/15, 26r/15, 28r/10, 28r/11, 29v/09, 30r/02, 31v/09, 38r/01, 38r/07, 40v/11, 40v/11, 43v/12, 43v/15, 44v/03, 45r/12
 g.-ürken 8r/03, 30v/09, 45r/06
 g.-ürler 35v/06
 g.-ürse 22r/01, 27v/16, 33r/11, 43r/08
gęgeniş, enli
 g. 5v/17
genc (Far.) hazine, define
 g. 4r/10, 8r/07
 g.+e 37v/07
 g.+ile 24r/15
 g.+üj 3v/05
ger (Far.) eğer, şayet
 g. 10r/14, 10v/05, 13v/02, 34r/11, 34r/15, 36r/12, 36r/12, 41r/05, 41r/05
gerçi (Far.) her ne kadar; ise de
 g. 12v/16
gerden (Far.) gerdan; boyun
 g.+ine 8v/06
gerek gerek, gerekli, lazım
 g. 4r/04, 4r/07, 5r/15, 5r/16, 13r/08, 14v/12, 22r/01, 22r/01, 22r/02, 22r/03, 22r/07, 37r/12, 39r/16, 41r/02, 41v/07, 43r/16

g.+dür 3v/03, 4v/11, 12r/14, 23r/06,
26r/11, 30v/06, 33v/01, 33v/03, 33v/03, 35r/03,
39r/10

g.+i 25v/03, 35v/01, 38r/04

g.+idi 6r/04

g.+in 10v/05

g.+ince 44r/06

g.+inleyin 3r/05, 19v/13

g.+ise 26r/02

g.+se 13v/13, 14r/11, 24v/11, 28r/02,
30v/01, 43r/04, 43v/15, 45r/01, 45r/01

gériartık, başka, tekrar, yeniden, bir daha,
başka; Krş. gèrü

g. 2v/09

g.+dür 5r/14

g.+sine 8r/12

gèrü artık, başka, tekrar, yeniden, bir daha,
başka; Krş. gèri

g. 15v/02, 18r/14, 19r/10, 44v/03

g.+den 19r/14

g.+sine 18r/14

getür-getirmek, dünyaya getirmek, tercüme ya
da hikâye etmek, mahsul biçmek, dile getirmek

g. 30v/07

g.-di 2r/06, 3v/12, 8v/09, 9v/14,
13v/06, 13v/10, 22v/01, 41r/12

g.-diler 2v/12, 5v/11, 8v/07, 13r/06,
34v/01, 35v/10, 35v/11, 35v/11, 35v/12, 42r/09,
43r/11

g.-dügi 32v/09

g.-dügin 32v/03

g.-duükleri 34v/01, 38v/16

g.-düñ 34v/06, 35r/16

g.-e 1v/02, 12r/14, 37r/15

g.-eler 13r/03, 35r/10

g.-em 6v/06

g.-eyin 14v/06

g.-sünler 12v/17

g.-üñ 14v/07

g.-üp 1v/09, 9r/10, 9v/11, 11v/06,
13r/06, 15v/01

g.-ür 17r/17, 17r/17, 37r/09

g.-ürdi 3r/10

gevher (Far.) elmas, cevher; değerli taş; bir
şeyin aslı, esâsı; Krş. güher

g. 38v/10

geyçok, pek çok, iyi, uygun, büyük

g. 39r/09, 39v/01

geyik geyik

g. 32v/01, 34v/01, 35v/13, 35v/14,
35v/16

gez-dolaşmak, gezmek

g.-diler 32r/14

gibigibi, benzer

g. 3r/14, 5r/09, 8r/07, 9v/02, 13v/15,
18v/15, 19r/05, 21v/15, 23r/06, 23r/15, 26v/06,
27v/08, 27v/14, 28r/13, 31r/14, 32r/01, 32r/17,
32v/01, 32v/04

g.+dür 10r/02

gider-yok etmek, uzaklaştırmak, def etmek

g.-diler 19v/15

g.-üp 3v/13, 39r/04

gineyine

g. 13v/17, 16r/08, 31v/12

gir-içeri girmek, huzura ya da makama çıkmak,
dâhil olmak

g. 17r/03

g.-di 10v/01, 13r/13, 13v/06, 16r/12,
17v/06, 21v/11, 27r/03, 27r/07, 27r/17, 34r/07,
35r/12, 40r/07, 44r/12

g.-diler 20r/03, 24r/04, 24r/05, 24r/08,
26r/04, 45r/08

g.-e 16r/05, 16r/08, 40v/14, 43v/03

g.-ecek 3v/16, 16r/08

g.-eler 45r/13

g.-elüm 16r/10

g.-emedi 16r/06, 43v/03

g.-emez 17r/12

g.-en 8r/07

g.-er 10r/10

g.-medübine 27r/14

g.-mege 40r/13

g.-memiş 14v/04

- g.-meye 24v/11
g.-mez 17r/05
g.-mezse 25v/05
g.-mezsın 36v/02
g.-se 22r/01
g.-üp 5v/12, 8v/09, 10r/12, 16r/10, 19r/11, 21r/09, 23r/12, 27v/06, 29v/10, 34v/04, 40r/12, 40r/13
g.-ür 13v/13, 15r/06, 40v/11, 43v/15
g.-ürse 25v/05
g.-ürüz 21v/17
- giriftār (Far.)** yakalanmış, uğramış, tutulmuş
g. 9r/13, 12r/08
- giriftārol-** ‘derde ya da belaya tutulmak’
g.-mişlar 9r/13
- girizān (Far.)** kaçıcı, kaçan
g. 8r/17, 8v/07
- girizānol-** ‘kaçmak’
g.-up 8r/17
- girye (Far.)** ağlama, ağlayış; gözyaşı
g. 7v/16
- girye kıl- ‘ağlamak, gözyaşı dökmek’
g.-up 7v/16
- git-gitmek**, ortadan kaybolmak, yok olmak, ölmek, varmak, ulaşmak
g.-di 3r/11, 4v/12, 4v/16, 5r/02, 6r/04, 6r/07, 6v/08, 7v/03, 7v/13, 9v/12, 10r/17, 11r/04, 11r/07, 12r/14, 15v/04, 16r/06, 17r/02, 17r/03, 18r/15, 19r/05, 25v/14, 26r/06, 26r/10, 26v/15, 30v/03, 30v/08, 30v/09, 32r/14, 33r/15, 35r/07, 35r/09, 36v/05, 39r/17, 40r/14, 40v/14, 40v/16, 41r/13, 42r/03, 44v/04
g.-diler 2r/08, 2r/11, 2r/12, 2v/06, 2v/10, 8r/17, 8v/01, 13r/02, 13v/04, 17v/04, 21v/06, 22r/14, 25v/09, 25v/11, 27r/06, 27r/13, 30v/15, 31r/10, 32r/08, 39r/02, 39v/04, 45r/05
g.-dügin 2v/07, 33r/16, 37v/14
g.-dügine 10r/03
g.-eler 9v/02, 39r/12
g.-elim 2v/04, 13v/02, 26r/03, 26r/05
g.-elüm 2v/02
g.-en 6r/16, 10r/17, 24r/12, 33r/17
- g.-enleri 35v/12
g.-er 2v/05
g.-erken 3r/09
g.-erler 35v/06
g.-ermen 13v/03, 44r/10
g.-ersin 23v/05
g.-erüz 1v/14
g.-evüz 33r/02
g.-icek 17r/15, 41r/14
g.-ip 26r/09
g.-ipdür 45r/04
g.-medi 25v/14, 25v/16
g.-mege 16v/13
g.-mesün 9r/07
g.-meye 23r/06
g.-miş 21r/14, 21v/10, 24r/14, 24r/16
g.-sün 44r/07
g.-üp 20v/15, 22r/03
- gizlen-gizlenmek**, saklanmak
g.-di 29v/05, 29v/06
g.-en 29v/12
g.-miş 29v/11
- göbekgöbek**, mide, bağırsak
g.+in 38v/16
g.+inde 20r/13
g.+lü 20r/13
- göç-göçmek**, göç etmek, ölmek
g.-e 2r/11
- gökgök**, gökyüzü, sema
g. 2v/14, 7v/11, 30r/01, 36r/12, 43v/17
- göñülgönül**, yürek
g.+de 14r/17
g.+den 10v/05, 30r/17
g.+i 14r/17
g.+inden 6r/08
g.+üm 29v/01
g.+ümden 28r/05, 28v/11
g.+ümi 12v/15

- g.+ünj 14v/02
g.+üne 14v/04
- gönder**-uğurlamak, göndermek, yollamak
g.-di 3r/09, 3r/16, 6v/12, 34v/03
g.-digin 3r/12
g.-diler 42v/08
g.-dügi 3v/01
g.-dük 34r/10
g.-düm 3v/06
g.-elüm 33r/11
g.-ür 15r/02
- göndür**-sürmek; göndermek, yollamak
g.-di 4r/10
g.-diler 33r/14
- gör**-görmek, bilmek, anlamak, kabul etmek
g. 2r/04, 5r/12, 9r/12, 18v/01, 18v/02, 32v/08, 36r/01, 38r/02, 39r/17
g.-di 2v/12, 3r/03, 3r/09, 4r/02, 5r/07, 5v/13, 6r/09, 6v/08, 6v/14, 8v/11, 10r/11, 12r/16, 13r/13, 13v/07, 14r/08, 15v/02, 16r/03, 16v/13, 20v/02, 20v/14, 22v/13, 26r/12, 30v/10, 30v/16, 31v/03, 31v/04, 32v/03, 33v/06, 33v/11, 33v/13, 33v/16, 35v/07, 38v/02, 40r/07, 41r/09, 41r/11, 41r/12, 41r/17, 42r/09, 44r/13, 44r/13, 44v/04
g.-diler 8v/15, 9r/09, 9v/13, 16r/12, 17v/07, 18r/02, 19r/16, 19r/17, 19v/01, 19v/15, 20r/01, 20r/03, 20r/08, 21r/01, 21r/07, 22r/17, 24r/05, 24r/08, 24v/03, 26v/06, 27r/08, 27v/06, 31v/16, 32r/15, 35v/03, 38v/05, 39r/03, 39r/12, 40r/17, 41r/14, 45r/07
g.-dügi 5r/08, 38r/08, 38r/10
g.-dügüm 28v/10
g.-dügümüz 16v/11, 27v/05
g.-dügün 24r/06
g.-dügünj 27v/08, 28v/07
g.-dük 1v/14
g.-düm 1v/06, 27v/11, 28r/09, 28r/09, 28v/15, 29r/01, 29r/02, 29r/05, 29r/07, 30r/14
g.-dümki 28r/14
g.-dünj 8v/14, 10v/17, 17r/02, 21r/15, 27r/16, 30r/13, 41v/16, 42r/05, 42v/11
g.-e 23r/07, 28r/07, 40r/04
- g.-eyin 6v/05
g.-ecek 17r/10
g.-edur 22r/08
g.-eler 17r/12, 17r/16, 38r/14, 38r/14, 38v/09
g.-elim 2v/05, 12v/17, 17v/03, 32r/07, 34v/17, 42v/08
g.-elüm 4r/10, 4v/02, 14v/07, 17v/16, 25r/10, 33r/11, 33r/13, 35r/01, 36v/14
g.-em 28v/12
g.-emez 38v/10
g.-en 23r/09
g.-enler 30r/07, 33v/13
g.-enleri 5r/10
g.-enlerünj 27v/13, 32r/03, 38v/08
g.-esin 11r/01, 20v/06, 28v/14
g.-evüz 18v/06, 25v/05, 32r/11, 34v/09, 34v/13
g.-icek 7r/10, 7v/16, 9r/02, 16r/05, 19r/08, 19r/09, 19v/16, 27r/04, 27v/17, 28r/03, 28r/03, 29r/04, 31v/09, 32v/17, 33v/12, 33v/15, 34r/17, 38v/03, 38v/13, 39v/06, 40r/08, 40v/14, 41v/15, 42r/04, 42v/03, 45r/09
g.-inen 41r/08
g.-inmez 41r/08
g.-ip 21v/11
g.-isersiz 44r/05
g.-medin 25v/11, 26v/01
g.-mege 14v/11, 21v/10, 26r/10, 29r/16, 34r/14, 35r/07, 38v/09
g.-mek 23r/06, 28v/12
g.-memiş 13v/08
g.-memişidi 13r/16
g.-mez 14v/12, 14v/12, 14v/14
g.-mezsiz 30v/02
g.-mişem 28v/09
g.-sünler 5v/16
g.-ücek 5r/08, 5r/09, 6v/05, 8v/01, 8v/07, 9v/08, 13r/15, 15v/04, 16r/13, 17v/15, 20v/01, 21r/15, 22v/16, 24r/09, 26v/16, 27r/12, 28v/02, 32r/15, 32v/06, 35v/09, 43v/08
g.-ünj 26r/16

g.-üp 2r/14, 3r/02, 5r/04, 5v/05, 6r/02, 7r/04, 7r/04, 8r/04, 9r/11, 9v/03, 9v/14, 18r/17, 18v/08, 20v/02, 21v/13, 23v/10, 24r/06, 25v/06, 25v/16, 26r/09, 26v/02, 26v/05, 27r/17, 31r/16, 31r/17, 31v/14, 32r/17, 33r/15, 33v/08, 35r/13, 37v/04, 39r/08, 39r/17, 43r/13

g.-ür 12v/07, 14v/01, 14v/12, 36r/07, 37r/09, 38r/01, 38r/07, 44r/02

g.-ürdi 26r/14

g.-ürdün 14v/02

g.-ürseñ 14v/13

g.-ürseñüz 16v/06

g.-ürsevüz 16v/08

g.-ürsin 14v/13, 14v/14, 16v/02, 16v/09

g.-ürüz 17r/13

göregöre 'görüp görüp'

g. 16v/10

göregöre, nazaran

g. 2v/05, 25v/06, 25v/07, 26r/11, 33r/12, 37r/15

görin-görünmek, ortaya çıkmak; Krş. görün-

g.-en 23v/14

g.-üp 31r/14

görmeklik görme

g.+e 34r/09

görün- görünmek, ortaya çıkmak; Krş. görün-

g.-di 23v/12

g.-medi 18v/10

g.-mez 17r/13, 17r/14, 17v/01

g.-ün 5r/02

görüş-görüştürmek

g.-diler 35r/13

g.-üp 3r/10

göster-göstermek, bildirmek, tanıtmak, tarif etmek

g. 17v/16

g.-di 22v/16, 31r/11, 33v/15, 34r/16, 38v/04

g.-diler 6v/14, 11r/02, 13v/09, 34v/04

g.-dügi 12r/01

g.-dügin 33r/04

g.-düğümüzi 11v/10

g.-miş 3v/02

g.-ür 37r/07

götür-kaldırmak, yükseltmek, ortadan kaldırmak, taşımak

g.-di 32v/02, 39r/12

g.-diler 43r/17

g.-düben 23r/04

g.-e 26v/06

g.-en 23r/17, 23v/08, 24v/09

g.-eyin 34r/16

g.-mişler 22v/14

g.-üldi 19r/03

g.-ülen 22v/16

g.-ülmiş 23r/08

g.-üp 6r/15, 10v/11, 20v/01, 23r/11, 23v/11, 24r/01, 38v/15

g.-ürler 23r/05

götürül-yukarı kaldırılmak, toplanmak, ortadan kaldırılmak,

g.-üp 8r/02

gövdevücut, gövde

g.+mdeki 28v/09

gözü, görme organı

g. 7r/09, 14v/12, 25v/11, 26r/12, 26r/13, 26v/01, 38v/07

g.+de 38v/10, 38v/11

g.+i 2v/13, 2v/13, 9v/08, 14v/12, 14v/12, 26r/12, 27v/04

g.+ile 14r/17, 14v/13, 14v/13, 14v/17

g.+in 17v/14, 19v/10

g.+leri 2v/14

g.+lerinde 44r/16

g.+lerinden 10r/04

g.+lerine 38v/07

g.+lerinün 16r/15

g.+üm 28r/14

g.+ümüz 27v/04

g.+ümüze 27v/04

gözdut-'umutla beklemek, gözlemek'

- g.-up 7r/09
- gözet**-kollamak, gözetmek, beklemek
g.-üben 22v/07
- gözle**- gözü yolda beklemek, gözlemek
g.-rken 7v/13, 26r/13
g.-rler 17r/14
g.-yelüm 39v/03
g.-yü 2r/11
g.-yüben 22v/05
g.-yüp 3r/08, 6v/08, 19r/09, 26r/08
- güç** güç, kuvvet, kudret, zorlama, zorla alma
g. 4v/11, 32v/17, 39r/07
g.+e 41v/01
g.+ile 31r/07, 39r/06
g.+ine 23r/14
güç ét- ‘güçlük çıkarmak, zorlamak, zülmetmek’
g.-evüz 33r/02
güç gör- ‘zülmedilmek’
g.-icek 39r/07
güç kıl- ‘zorlamak, zülmetmek’
g.-ip 4v/11
- güft (Far.)** söz, lâkırdı
g. 20r/11
- güher**emas, cevher; değerli taş; bir şeyin aslı, esâsı; Krş. gevher
g. 25r/07, 25r/07
- gül**-gülmek
g.-di 39v/17, 42r/14
g.-erem 40r/01
g.-ersin 40r/01
- güldür**-güldürmek
g. 12v/15
- gülüş**-gülüşmek; Krş. gülüş-
g.-ürsin 14r/01
- gülünc** gülünç
g. 12r/17
- gülüş**-gülüşmek; Krş. gülüş-
g.-di 15v/09
- g.-diler 12r/06, 12r/15, 13v/17
g.-ürler 12r/16
g.-ürsüz 12r/17
g.-ürüz 12r/17
- gümiş** gümüş
g. 11r/10, 17v/13, 21r/13, 21v/03, 21v/04, 22v/02, 24r/08, 24r/08
g.+den 21r/12, 24r/05, 39v/16, 40r/08
- gümrâh (Far.)** doğru yoldan sapmış, yolunu şaşırılmış
g. 14r/10, 15r/09, 40v/12
- gümre**-homurdamak
g.-di 3r/14, 8r/07
- gümren**-homurdamak
g.-di 21r/04
g.-ü 9v/02, 31v/01
- gümreş**- birlikte homurdamak
g.-di 14v/09
- güngün**, zaman, gündüz, 24 saatlik zaman dilimi
g. 1v/05, 1v/10, 2r/12, 2v/08, 2v/08, 2v/10, 4v/16, 9v/11, 10r/10, 10v/01, 12r/11, 13r/03, 14v/03, 15v/15, 17v/11, 23r/07, 27v/08, 28v/04, 28v/12, 29v/03, 30v/04, 32r/05, 32r/08, 32v/04, 34v/02, 35r/07, 37r/07, 38r/01, 39v/08, 40r/07, 41r/11, 42r/07, 42r/07, 42v/07, 44v/09, 45r/06
g.+i 15v/07, 39r/14
- günlük** bir gün süren, bir gün süresince
g. 1v/11
- günâh (Far.)** günah, dinî suç
g. 3v/17, 42r/10
günâh kıl- ‘dince günah sayılan şeyler yapmak, dinin yasaklarına uymamak’
g.-dum 42r/10
- güneş** güneş
g. 7v/06, 17v/09, 33r/08
g.+i 14v/04
- gürbüz (Far.)** zeki; bahadı; sağlıklı; önemli
g. 31r/01, 31v/08
- gürle**-gök gürlmek
g.-r 29v/09

- g.-yüp 6r/15
- gürüldi** gürültü
g. 28r/09
- gürz (Far.)** silâh olarak kullanılan uzun saplı, büyük demir topuz
g. 24r/02
g.+ile 18r/13
g.+in 18r/08, 21r/03
- güvâh (Far.)** şahit, delil
g. 36r/12
- güven**-itimat etmek
g.-ür 8r/08
- güwegü** güvey, damat
g.+nüñ 37r/08
- güzide (Far.)** seçkin, beğenilen
g. 5r/02, 6r/10, 7r/07, 8r/15, 25r/10, 25v/09
g.+leri 21r/15
g.+sin 5r/01
- güşe-nişin (Far.)** köşeye çekilen, insanlardan uzaklaşan
g.+ler 13v/02
- güyende (Far.)** söyleyen, söyleyici
g. 11v/04
g.+ler 21v/07
- gülâm (Ar.)** köle, esir, kölemen
ğ. 11r/11
gülâm ét- 'köle yapmak'
ğ.-er 11r/11
- H**
- hâl (Ar.)** hal, durum, tarz
h.+i 43r/13
h.+in 32v/06
h.+ine 15v/09
- hâlık (Ar.)** yaratıcı, yaratan, halk eden; Allâh
h.+a 8v/07, 24r/10, 28r/08, 33r/01, 33r/05
h.+ı 15v/15
h.+ıma 16v/14
- h.+ın 14r/15, 15r/03
h.+ına 10v/02, 22r/16
h.+ımı 14r/15
h.+um 36r/13
h.+uñuz 14v/15
- hâme (Far.)** kalem
h.+cik 15r/10
- hâmüş (Far.)** susmuş, sessiz
h. 37v/13
hâmüş ol- 'susmak'
h.-dı 37v/13
- haber (Ar.)** son ve yeni havâdis, bilgi; ağızdan ağıza dolaşan söz
h. 2r/11, 2v/04, 2v/08, 3r/01, 4v/16, 12v/09, 14r/02, 14r/16, 15v/04, 15v/05, 29v/12, 29v/13, 30v/16, 32v/03, 33r/16, 33v/05, 33v/10, 35r/08, 36v/16, 38r/08, 40r/03, 40r/09, 41v/16, 42r/01, 42r/14, 42v/09
h.+den 38r/09
h.+dür 23v/08
h.+i 3v/09, 4r/01, 8r/07, 9v/17, 34r/13, 38r/05, 42r/01
h.+in 3r/01, 5v/11, 33r/11, 33v/10, 34v/06
h.+inüñ 22r/04
h.+ler 40v/04, 41v/05, 43r/05, 43v/16
- haber ét-* 'haber vermek'
h.-di 15v/04
- habergönder-** 'haber vermek'
h.-elim 2v/04
- haber kı-* 'haber vermek, söylemek'
h.-dı 4v/16, 35r/08
h.-miş 29v/12, 29v/13
- habervêr-* 'haber vermek, bildirmek, söylemek, iletmek'
h.-di 33v/10, 36v/16
h.-diler 2v/08, 3r/01, 33r/16
h.-ür 38r/08, 38r/10
- haberleş-(Ar.+T.)** haberleşmek
h.-evüz 32r/11
h.-eydük 33r/10

- ḥacil (Ar.)** utanmış, yüzü kızarmış
h. 8v/15, 15r/15, 15v/07, 16r/01, 17r/03
ḥacīl ol- ‘utanmak’
h.-up 8v/15
- ḥalk (Ar.)** halk, insanlar; yaratma, yaratılma
h. 14r/04
h.+ı 14r/04, 15r/02, 15r/06, 43r/01
h.+ınıḥ 8v/17, 21r/15
h.+un 44r/09
- ḥalvet (Ar.)** yalnızlık, tenhaya çekilme, yalnız kalma
h. 26r/10, 38r/15
- ḥamecük (Far.+T.)** kalemci
h.+i 15v/01, 15v/02
- ḥamīde (Far.)** eğrilmiş, bükülmüş
h. 5v/06, 6v/15, 33v/12
ḥamīde kıl- ‘bükme’
h.-up 5v/06, 6v/15, 33v/12
- ḥamīdelen-**eğrilmek, bükülmek
h.-miş 33v/11
- ḥan (Far.)** hükümdar, hâkân
h. 2r/16, 3v/08, 4r/03, 4r/06, 20v/13, 20v/11, 22v/10
h.+ımış 20v/09
h.+lar 2r/04
h.+ların 1r/03
h.+umuz 20v/14
- ḥandaḳ *** ????????????????????**
h. 17v/08, 17v/15, 18v/08 (2), 19r/12
h.+dan 17v/17
- ḥendekhendek *** ??????**
h. 20r/01
- h.+e 19v/17**
- ḥāne (Far.)** ev
h. 31r/02
- ḥareket (Ar.)** kımıldanma, hareket, sarsıntı
h.+e 19v/07
- ḥāş (Ar. ḥāşş)** özel, seçkin
h. 2r/09, 11r/12, 13r/07, 14r/10, 16v/04, 19r/11, 19v/02, 22v/02, 29r/15, 34v/07, 36r/04
ḥāş kıl- ‘seçkin kılmak’
h.-mışam 29r/15
- ḥasta (Far.)** hasta, hastalıklı, rahatsız
h. 43r/01
ḥasta kıl- ‘hastalandırmak’
h.-ur 43r/01
- ḥaṭarlu (Ar.+T.)** zararlı, tehlikeli
h. 35r/02, 35r/03
- ḥāṭır (Ar.)** düşünce, akıl, zihin, gönül
h. 30v/03
ḥāṭır kıl- ‘hatırlamak, yad etmek’
h.-up 30v/03
- ḥaṭṭ (Ar.)** yazı, sınır, çizgi
h.+ı 20v/03, 20v/05, 27v/03
- ḥātūn (T., Ar., Far.)** kadın, hanım, eş
h.+larum 3r/16
h.+laruḥ 3v/01
- ḥayḳır-**haykırmak, bağırarak, nârâ atmak
h.-masına 31r/06
- ḥaylī (Ar.)** epeyce, oldukça, çok
h. 2r/12
- ḥayme (Ar.)** çadır
h. 2r/13
- ḥayr (Ar.)** hayır, iyilik, yarar, fayda
h. 14v/01
- ḥazān (Far.)** sonbahar, güz
h. 28r/03
- ḥazīne (Ar.)** hazine
h. 2r/13, 3r/01
h.+lerin 4r/07
- ḥisāb (Ar.)** hesap, sayma, hesaplama
h. 30r/15
ḥisābvēr- ‘hesap vermek’
h.-en 30r/15
- hey’et (Ar.)** şekil, suret, görünüş, kıyafet; hâl, durum

- h.+ine 41r/11
- hikmet (Ar.)** bilgi, hikmet, felsefe, bilgelik
h.+dür 30r/06, 30r/08
- hil'at (Ar.)** kaftan, süslü ve değerli elbise
h. 13r/07
h.+lar 10v/11
- hil'atla-* 'süslemek'
h.-dı 3v/13
h.-yasın 3v/12
- hilkat (Ar.)** yaradılış, yaratılma
h.+ine 28v/09, 28v/11
- hışm-nāk (Far.)** öfkeli, kızgın
h. 25r/10, 25v/07, 26v/07, 27v/05, 28r/05, 28r/07, 28r/13, 28v/03
- hışm (Far.)** kızgınlık, öfke
h. 10r/14, 10r/15, 10r/15, 10r/15
h.+ıla 27r/17, 27v/15, 28r/03, 31v/08, 31v/12
h.+ına 10r/14
- hışm ét-* 'kızmak, öfkelenmek'
h.-ip 10r/14
h.-me 10r/15 (2)
h.-meye 10r/15
- hiṭāb (Ar.)** seslenme, söyleme
h. 28r/05, 28v/03
- hizmet (Ar.)** hizmet, görev, çalışma, iş, iş görme
h. 11r/06, 37r/07
h.+ine 13v/01
h.+üñde 5v/15
h.+üñüze 34r/09
- hizmet kııl-* 'hizmet etmek, çalışmak'
h.-ayın 11r/06
h.-ur 37r/07
- hizmet-i māl *** ??????????????**
h.+ına 37r/08
- hōd (Far.)** kendi, bizzat, kendisi
h. 6r/04, 31v/17, 43r/16
- hōn (Far. hān)** sofra
- h. 22v/11
- hōr (Far.)** hor, hakir, aşağılık
h. 16v/03, 17r/03
- hōş (Far.)** iyi, güzel, hoş, beğenilecek nitelikte
h. 4r/05, 4v/11, 11r/02, 11r/12, 15r/15, 16r/07, 17v/09, 20r/04, 20v/03, 21r/16, 22r/08, 25r/03, 27r/11, 28r/01, 31r/16, 32v/17, 33r/12, 33v/07, 34r/12, 35v/10, 36r/17, 38r/08, 38v/11, 39v/01, 42r/02, 45r/02
- hōş ét-* 'iyi yapmak'
h.-icek 45r/02
- hōşluk (Far.+T.)** hoşluğu iyilik
h.+ını 24r/15
- hüb (Far.)** hoş, güzel, iyi
h. 11r/12, 20v/02, 24v/03, 38v/02, 38v/10, 38v/11
- hurd (Far.)** küçük, ufak
h. 31v/11
- hurd kııl-* 'küçültmek'
h.-dı 31v/11
- hācet (Ar.)** ihtiyaç, gereksinim, gerek duyma; tuvalete gitme ihtiyacı
h. 36v/09
h.+i 13r/17
h.+üñ 12r/04
- hācib (Ar.)** kapıcı, perdecisi
h.+ler 16r/11
h.+lere 16r/10
- hāşā (Ar.)** asla, hiçbir zaman, katiyenle, Allāh göstermesin, uzak olsun
h. 17r/05
- hāşıl (Ar.)** olan, ortaya çıkan, peyda olan, türeyen, üreyen
h. 12r/04
h.+ı 31r/07
- hāşılol-* 'ortaya çıkmak'
h.-ur 12r/04
- haddād (Ar.)** demirci, demir işleri yapan, çilingir; kapıcı
h. 30v/07
- hāk (Ar. hāḳḳ)** doğru, gerçek, karşılık, bedel; Krş. hāḳḳ

h. 15r/03, 36r/14, 36v/14, 40r/15, 40v/16, 41v/10, 41v/14, 41v/17, 42r/01, 43r/12, 43v/07, 43v/10, 43v/11, 44r/17, 45r/13

h.+dan 41v/10

h.+ıla 34r/08

hāk ol- ‘doğru olmak, gerçekleşmek, hak etmek’

h.-miş 36v/13

hāk (Ar.) doğru, gerçek, karşılık, bedel; Krş. hāk

h.+a 28v/02

h.+ı 28v/04, 41v/12

h.+ında 24r/17

hākī (Ar.) hikaye eden, anlatan

h. 39v/03, 44r/04

hāl (Ar.) hal, durum, tarz

h. 10r/11, 12r/10, 37r/16, 40v/09, 44v/11

h.+a 9r/13, 42r/05, 44v/05

h.+da 5v/12, 16r/17, 29r/06, 42r/04

h.+dayiken 41r/16

h.+dur 37v/12, 39r/14, 43r/14, 43v/09

h.+ı 2r/14, 9v/03, 12r/10, 12r/12, 26v/16, 39r/08, 39v/03, 41v/06, 41v/15

h.+ım 12r/07

h.+ın 43r/08

h.+umuzu 12r/15, 40v/09

hāl-i hayāt ‘hayat durumunda’

h.+ındayiken 37r/17

hālīm (Ar.) yumuşak huylu, yaradılışı yavaş

h.+dür 12v/12

hālvet (Ar.) yalnızlık, tenhaya çekilme, yalnız kalma

h.+inden 6r/09, 10v/03

h.+ine 5v/12, 10v/01

hāml (Ar.) ana karnındaki çocuk

h.+ın 38r/07

hāmle (Ar.) saldırma, saldırı, ileri atılma

h. 27r/05, 27v/01

hāmle ét- ‘saldırmak, saldırı, ileri atılma’

h.-di 27r/05

hāmle kıl- ‘saldırmak, saldırı, ileri atılma’

h.-dı 27v/01

hārām (Ar.) dince yasaklanmış, haram

h. 37v/02, 37v/02

h.+a 37v/03

hārbe (Ar.) süngü

h. 10r/11

h.+sin 10r/12

h.+yile 27v/17

hāreket (Ar.) kıvıldaşma, hareket, sarsıntı

h.+e 15v/01, 15v/02, 19v/05

hārem (Ar.) herkesin girmesine izin verilmeyen kutsal yer

h.+ine 37r/15

hārīf (Ar.) meslekdaş; san’at arkadaşı; herif, âdf ve bayağıadam; teklifsiz dost

h. 5v/11, 12v/05

hārīr (Ar.) ipek

h. 11r/11, 11v/01, 22v/05, 22v/07

h.+den 12r/03, 13v/15, 15r/09

hāret (Ar.) hasret, özlem, aşırı özlem

h.+ile 23v/05, 24r/14

hāretlū (Ar.+T.) hasretli

h.45r/04

hāyāt (Ar.) yaşam, hayat, canlılık, dirilik

h. 10r/02

hāyātlan- (Ar.+T.) canlanmak, dirilmek

h.-dı 39r/15

hāyf (Ar.) haksızlık, zulüm; yazık, vah

h. 3r/05, 3r/06, 12v/07

hāyf ét- ‘yanıp yakılmak’

h.-dügünüz 3r/06

h.-erdünüz 3r/05

hāyqır-haykırmak, bağırarak, nârâ atmak

h.-dı 26v/08, 26v/10, 26v/13, 31v/03, 31v/05

h.-ıp 31v/07

h.-ış 28r/15

h.-madan 31v/05

- h.-masından 26v/03, 27r/06
- ḥayrān (Ar.)** şaşmış, şaşırmış, şaşkalmış
h. 5r/08, 5r/09, 30r/07, 30r/12, 38v/07, 38v/14, 41r/07
- ḥayrānol-* ‘şaşmak, şaşkın kalmak’
h.-dı 5r/08, 5r/09
h.-up 30r/12, 38v/14, 41r/07
h.-ur 38v/07
- ḥayrān kal-* ‘şaşırmak’
h.-ur 30r/07
- ḥayrān ṭur- ‘şaşırmak’
h.-dum 29r/04
- ḥayvān (Ar.)** hayvan
h. 17v/01
- ḥayvan-miṣal (Ar.)** hayvana benzer
h. 13v/08
- ḥazret (Ar.)** huzur, kat, yan; hazret, sayın, değerli
a.+üñ 25r/03
h.+üñe 23v/13, 35v/01
h.+üñi 6r/06
- ḥazer (Ar.)** sakinme, çekinme, kendini koruma
h. 37v/17
- ḥekīm (Ar.)** hükmeden, hakim olan
h. 10r/01, 12r/11, 12v/08, 12v/13, 14r/11, 15v/10, 23r/10, 23v/07, 23v/15, 23v/16, 24r/11, 24v/01, 32v/06, 32v/10, 33r/06, 33r/10, 35r/03, 35r/04
h.+e 20v/03, 36r/01
h.+lere 5v/11
- ḥelāl (Ar.)** helâl, haram olmayan, yapılmasında dince bir sakınca olmayan; eş
h. 37v/03, 39r/09, 39r/13, 42r/05
- ḥelālîḥ (Ar.+T.)** helâlîḥ
h.+a 1v/06
- ḥelālîḥga dile-* ‘kız istemek’
h.-düm 1v/06
- ḥicāb (Ar.)** utanma, sıkılma; perde
h. 36r/09
- ḥile (Ar.)** hile, oyun, aldatma
h. 2r/17, 3v/02, 4r/09, 15r/01
- ḥile kııl-* ‘aldatmak, hile etmek’
h.-duñ 2r/17
h.-miş 3v/02
h.-up 4r/09
- ḥükḡ (Ar.)** hüküm, buyruk, emir; Krş. hüküm
h. 32v/08, 33r/04, 37v/06
h.+i 36v/01
h.+ile 13r/03, 15r/02
h.+in 36r/15
h.+indedür 13r/08
h.+ine 15v/14
h.+üñ 35r/02
- ḥükḡ ét-* ‘buyurmak’
h.-er 32v/08
h.-erse 33r/04
h.-mişidi 37v/06
- ḥüküm (Ar.)** hüküm, buyruk, emir; Krş. hüküm
h. 9v/01
h.+lerden 36v/14
ḥükḡ ét- ‘buyurmak’
h.-icek 9v/01
- ḥürmet (Ar.)** saygı değer, saygı gösterme
h.+e 2r/04
- ḥürî (Ar.)** huri, cennet kıızı
h. 38r/17, 38v/09, 38v/13
h.+ler 38v/15
h.+lere 38v/04, 38v/15
h.+lerle 39r/02
h.+lerin 38v/03
- ḥürîyye (Ar.)** coşkunluk hallerinde hurilerle buluştuklarına inanan bir tarikat
h. 38v/08
- ḥüsn (Ar.)** güzel, iyi; güzellik, iyilik
h.+in 38v/09
- ḥuzūr (Ar.)** kat, yan; rahat
h. 36r/09
h.+ıla 45r/07

h.+undayıdı 19r/08
hāy (Far.) vay!, eyvah!
 h. 19v/11, 24v/12
ḥadd (Ar.) sınır, derece
 h.+en 10r/10, 10r/14
ḥaddenāş- ‘sınırı aşmak’
 h.-dı 10r/10
 h.-ma 10r/14
ḥamā’il (Ar.) muska, tılsım
 h. 21r/03
har (Far.) eşek
 h. 19v/13
havā (Ar.) hava, gök
 h. 7v/10
 h.+ya 7v/11, 27v/15
 h.+yıla 28v/17, 30r/03
heybet (Ar.) gösteriş, ihtişam, korkuyla karışık saygı duyma
 h.+inden 28r/16, 29v/01
heft-i kişver (Far.+Ar.) Batlamyos’un ayırdığı dünyanın yedi bölgesi
 h. 33v/02
helāk (Ar.) yok olma, ölme, mahvolma, harcanma
 h. 16v/15, 16v/16, 17r/16, 18r/13, 19v/09, 25r/16, 27v/10, 28r/01, 41v/04
helāk kıl- ‘yok etmek, öldürmek’
 h.-am 27v/10
 h.-dılar 16v/16
 h.-dum 28r/01
 h.-sun 16v/15
 h.-ur 17r/16, 18r/13, 19v/09
 h.-urdu 41v/04
helāköl- ‘yok olmak, ölmek, mahvolmak’
 h.-sun 25r/16
hele (Far.) madem, mademki
 h. 4v/02
hem (Far.) hem, ayrıca, bir de, hem de
 h. 9v/04, 12v/11, 12v/12, 12v/12, 12v/12, 12v/12, 12v/12, 13v/14, 13v/15, 14r/03,

14r/05, 14r/14, 14r/15, 18v/14, 22v/10, 24r/15, 24r/16, 32v/06, 33v/03, 33v/03, 36r/07, 36r/07, 36r/15, 37r/15, 42r/16, 42r/16, 42r/16, 43r/01
hemān (Far.) sadece, o anda, çabucak, hemen, derhâl
 h. 35r/10, 43v/17
hemān (Far.) sadece, o anda, çabucak, hemen, derhâl
 h. 20v/16, 23v/04, 28r/05, 36v/11, 37v/05, 41v/12
hemîşe (Far.) daima, her zaman, sürekli
 h. 8v/10, 9r/01
henüz (Far.) şimdiye dek, şu ana kadar, daha, yeni, hâlâ, ancak
 h. 22r/08, 36v/05, 39r/05, 41v/17
hepbütün, hep
 h. 4v/07, 22v/07, 37r/02, 43r/01
her (Far.) her, bütün, hep
 h. 8v/17, 10r/09, 12r/04, 12v/06, 12v/10, 13v/13, 14r/07, 14r/07, 14r/15, 14r/16, 14r/17, 14v/01, 14v/06, 14v/07, 14v/13, 16v/06, 18r/10, 21r/08, 22r/01, 22r/02, 22v/07, 22v/09, 23r/07, 23r/13, 23r/14, 23v/06, 23v/07, 25v/01, 26r/02, 26v/04, 27r/09, 27v/08, 27v/16, 28v/04, 29r/16, 30r/09, 32r/01, 32r/02, 33r/04, 34r/08, 35r/17, 36r/06, 36r/07, 36r/10, 36r/10, 36r/12, 37v/08, 37v/11, 37v/14, 41r/05, 44v/07
hergiz (Far.) asla, katiyyen, hiçbir zaman, hiçbir şekilde
 h. 27r/11, 37r/11
heves (Ar.) arzu, istek; gelip geçici istek
 h. 35r/04
hey’et (Ar.) şekil, suret, görünüş, kıyafet; hâl, durum
 h. 31v/16
hezîmet (Ar.) yenilme, bozgun, savaşta bozguna uğrama
 h. 15v/04, 40r/13, 40v/14
hezîmetöl- ‘yenilmek’
 h.-up 15v/04, 40r/13, 40v/14
hiç (Far.) hiç, yok olan, hiçbir, asla, katiyyen
 h. 9r/07, 12r/07, 12v/07, 14r/09, 17r/05, 21r/01, 22r/12, 24v/13, 28r/11, 37v/01, 38r/02, 42r/13, 44v/01
hicâ’ (Ar.) hicvetme, yerme

- h.+sı 23r/08
- hikâyet (Ar.)** hikâye, öykü, roman, anlatma
h. 20v/10
hikâyet kıl- ‘anlatmak’
h.-mışam 20v/10
- hila‘at (Ar.)** kaftan, süslü ve değerli elbise
h. 11r/13
- hüner (Far.)** mârifet, bilme; ustalık
h. 18v/01
- hüş (Far.)** akıl, fikir; şuur; ölüm; zehir
h.+a 28r/14
hüşa gel-
h.-üp28r/14
- I**
- ‘ıyş-a nüş (Ar.)** yeme içme
a.+a 21v/08
- ‘ıyş (Ar.)** yaşam
a.+a 22r/10
‘ıyş sür- ‘yaşamak’
a.-miş 21r/16
- ‘ışk (Ar.)** aşk
a. 37r/12, 38v/10
‘ışk vêr- ‘sevgi göstermek’
a.-emez 38v/10
- İ**
- İ**
- ‘ibâdet (Ar.)** Allâh’ın emirlerini yerine getirme, tapma, kulluk etme
a. 5r/01, 5v/04, 10v/02, 16v/14, 28r/08, 22r/16, 33r/01, 33r/05, 44v/09
‘ibadet êt- ‘ibadet etmek’
a.-d 5v/04
‘ibâdet kıl- ‘ibadet etmek’
a.-di 5r/01, 10v/02, 22r/16, 44v/09
a.-m 16v/14
a.-up 28r/08
a.-ursız 33r/01
a.-uruz 33r/05
- ‘ibret (Ar.)** yaşanan kötü bir olaydan ders çıkarma, ders alma
a. 28v/16, 30r/12
‘ibret al- ‘bir olaydan ders alma’
a.-up 30r/12
- ‘ilâc (Ar.)** ilaç, çare, derde dev olan şey
a. 42r/06, 42r/11, 42v/15
‘ilac kıl- ‘ilaç yapmak’
a.-a 42r/11
a.-dım 42v/15
a.-durdı 42r/06
- ‘ilm (Ar.)** bilim, bilme, okuyarak öğrenme
a. 12v/10
a.+ile 18v/01
a.+inde 36v/04
‘ilm-i ledun ‘sırlar bilimi’
a. 29r/15
‘ilm-i tılsımat ‘tılsımlar bilimi’
a. 24v/06
‘ilm ü hikmet ‘felsefe’
a. 41r/11
- ‘inayet (Ar.)** iyilik, yardım, ihsan, lütuf
a. 31r/08
‘inâyet kıl- ‘yardım etmek’
a.-ursa 31r/08
- i‘zâm (Ar.)** yollama, gönderme; lüzûmundan fazla ehemmiyet verme
a. 34v/08
i‘zam kıl- ‘
a.-ur 34v/08
- ‘izzet (Ar.)** şan, şöhret, ün; ululuk, yücelik
a. 5v/05, 13r/06, 22v/05\ 28v/06, 33v/15, 34r/17, 34r/17
a.+e 33v/15, 35v/07
a.+ile 33v/12, 33v/14, 34v/16, 35v/02, 38v/15, 44r/16
a.+üm 28v/04
‘izzet eyt- ‘*** ??????’
a.-di 13r/06

- 'izzet kııl-* 'aziz ve değerli hâle getirmek'
 a.-dı 33v/15
 a.-ınca 5v/05
 a.-up 28v/06, 34r/17
'izz ü celal (Ar.) yücelik, değer verme VE ululuk, büyüklük
 a. 30r/08
îmān (Ar.) inanç, inanma, İslam dinini kabul etme
 i. 17r/09, 42v/01, 42v/02, 42v/05, 42v/12, 44v/12, 44v/14, 45r/05
 i.+a 42r/17, 42v/03
îmāngetür- 'inanmak'
 i.-di 42v/01
 i.-dügi 42v/02
 i.-düm 44v/12
 i.-elüm 44v/14, 45r/05
 i.-üp 42v/05
 i.-ürsin 42v/12
îmān kııl- 'inanmak'
 i.-dılar 17r/09
îmāna gel- 'inanmak'
 i.-di 42v/03
î'lām (Ar.) bildirme, bildirilme, anlatma
 i. 16r/11
 î'lām kııl- 'bildirmek'
 i.-dılar 16r/11
î'tibār (Ar.) değer verme, saygı gösterme, öyle sayma
 i. 16r/17, 37v/07
î'tibār kııl- 'değer vermek'
 i.-madılar 16r/17
î'timād (Ar.) güvenme, emniyet
 i. 43r/17
 î'timād èt- 'güvenmek'
 i.-icek 43r/17
î'tişām (Ar.) el ile tutma, tutunma; günahtan sakınma; temiz olma
 i. 7r/12, 26r/17, 36r/03
î'zāz (Ar.) aziz kılma, saygı gösterme
 i.+ı 9r/02
îç iç, iç taraf; yürek
 i.+erü 14v/02, 20r/03, 24r/04
 i.+i 5v/09
 i.+in17v/05, 20r/04
 i.+inde 10r/11, 13r/15, 14v/03, 17r/12, 17v/11, 18v/06, 20v/07, 21r/11, 22r/01, 22v/09, 24r/04, 26r/07, 29v/04, 33v/06, 37v/05, 44r/11
 i.+indeler 32r/05
 i.+inden 10r/07, 10r/16, 18r/04, 19r/05, 19v/06, 29v/08
 i.+ine 8v/09, 10r/12, 13v/06, 15r/06, 16r/05, 16r/12, 18v/07, 21r/08, 21v/15, 23r/12, 24r/05, 27v/06, 32r/04, 34v/04, 40r/12, 40v/11, 40v/14, 42v/03, 43v/15, 44v/07
 i.+ini 20r/03
 i.+ünle 15v/15
îç-içmek
 i.-di 11r/08
 i.-diler 22r/11
 i.-e 2r/10
 i.-sevüz 22r/07
 i.-üp 34v/02
îçreîçinde, arasında
 i. 12v/15, 14r/05, 14r/13, 14v/10, 14v/13, 22v/04, 23v/03, 24v/06, 37r/13, 37v/01
îçünüçin
 i. 2r/09, 2r/15, 2r/15, 3r/06, 3v/02, 6r/07, 8r/08, 8v/01, 10r/13, 12r/17, 14v/17, 15v/12, 21r/11, 23r/01, 29r/12, 34r/10, 37r/16, 42r/01, 44v/06
îcāzet (Ar.) izin, ruhsat
 i. 16r/11, 34r/10, 34r/11
 i.+ile 16r/10
 i.+ünle 11r/05
îcāzetvèr- 'izin vermek'
 i.-di 16r/11
iclās (Ar.) oturtma, oturtulma
 i. 13v/08
ictimā' (Ar.) toplanma, bir araya gelme; toplantı
 i. 13v/08

idrāk (Ar.) anlayış, akıl erdirmе; yetişme, erişme; olgunlaşma

i. 15v/13

iğvā (Ar.) azdırma, baştan çıkarma

i. 6r/07, 15v/14

i.+sun 10v/14

ihtiyār (Ar.) seğme, seğilme

i. 24v/06, 34r/05

ihsān (Ar.) iyilik etme; bağış, bağışlama; verilen, bağışlanan Şey

i.+lar 38r/06

ihsānlar kıl- ‘bağışlamak; iyilik etmek’

i.-dı 38r/06

ihtiřām (Ar.) husumet, dūřmanlık etme

i. 24v/04

ihtiyāt (Ar.) ilerisini dūřünerek davranma, tedbir alma, sakınma

i. 26r/17

iki2, iki

i. 2v/13, 3v/03, 5r/07, 6r/16, 8r/06, 8v/16, 9r/10, 9v/09, 17v/12, 20r/06, 22v/13, 23r/04, 23v/11, 24r/05, 26v/12, 32r/02, 32r/15, 33r/07, 37r/12

i.+nci 17r/12, 21r/07

i.+ncisini 3v/02

i.+si 2v/13, 2v/16, 26v/08

i.+sin 33r/14

i.+sinden 14r/06

iki kez yüz biğ200000, iki yüz bin

i. 4v/17, 9v/12

ikindiikindi

i. 5r/02

ikiyüz200, iki yüz

i. 20r/10

iki yüz kırę dōrt244, iki yüz kırę dōrt

i. 20r/13

ilāh (Ar.) tanrı, tapınılan

i. 4r/16, 10r/15

‘ilāc (Ar.) çare, ilaç, derde deva olan Şey

i. 44v/11, 44v/12

‘ilāc kıl- ‘ilaç yapmak’

i.-alum 44v/11

i.-dum 44v/12

ilaç dut- ‘ilacın etki verip vermemesi’

d.-a 42r/06

ileile, birlikte

i. 1v/09, 2r/06, 4v/12, 8v/08, 14v/15, 23r/12, 26r/01

ilerü önce, önceki; ileriye doğru

i. 7r/02, 10r/01, 18r/04, 18r/08, 18r/09, 18r/09, 18r/13, 19r/15, 24r/02, 33v/10, 38v/14, 41v/01

ilet-eriştirmek, ulaştırmak, götürmek

i.-düklerin 33v/09

i.-eler 30r/02

i.-elüm 43r/08

i.-üp 20v/14

i.-ürdük 41v/04

illā (Ar.) -den başka, meğer, aksi hāle

i. 1v/07, 14v/03, 24r/15, 34v/11, 35v/01, 36r/09 (2), 39r/09, 42r/05

iltür-götürmek

i.-em 30v/11

imdişimdi, şu anda

i. 3r/06

in-inmek, akmak

i.-di 31r/12, 35r/12

i.-diler 24r/04

i.-dim 1v/08

i.-dük 29r/13

i.-ecek 26r/08

i.-er 25r/12

i.-erüz 32v/15

i.-miş 32v/04

i.-sünler 19r/15

i.-üp 21r/07, 25r/16, 26v/01, 27r/13, 31r/03, 32r/17

inan-inanmak, iman etmek

i.-alar 43r/06

i.-dum 42v/16

- i.-ma 23r/13, 23v/01
i.-maduñ 16v/14
i.-maduñuz 13v/17
i.-maz 16r/14
i.-mazın 15r/09
i.-mazlar 15r/15
i.-mazsın 14v/06, 43r/04
i.-uram 36r/15
i.-ursız 40v/13
‘ināyet (Ar.) iyilik, yardım, ihsan, lütuf
i.+i 44v/01
incit- incitmek, zahmet vermek
i.-mişler 36v/04, 36v/08
i.-ürmiş 27v/10
incü inci
i. 24r/09
indişimdi, hemen, derhal, artık
i. 15r/15
indür-indirmek, göndermek, azaltmak
i.-diler 24r/01
insān (Ar.) insan, adam
i. 15r/10, 16r/07, 29r/11
i.+a 27v/01
insānī (Ar.) insana ait, insanla ilgili, insanca
i. 37v/05
intizār (Ar.) bekleme, beklenilme; gözleme, gözlenilme
i. 34v/09
intizar ol- ‘beklemek, gözlemek’
i.-mişuz 34v/09
iril- erişilmek, ulaşılmak, kavuşulmak
i.-mez 17r/14
iriş-erişmek, gelmek
i.-ür 23r/14
iş iş, amel
i. 2v/02, 10r/02, 10v/17, 25v/06, 29r/06, 29r/13, 35r/04, 42r/14
i.+e 1v/13, 10v/01, 24v/13, 30r/09
i.+i 10r/02, 23r/09, 41r/16, 41v/04
i.+ler 41r/02, 43r/16, 43r/16
i.+lerin 10v/02
iş kıl- ‘kötülük yapmak’
i.-a 2v/02
i.-avuz 25v/06
işi kıl- ‘kötülük yapmak’
i.-dı 41r/16
işāret (Ar.) alamet, delil, işaret, gösterme
i. 9v/01, 10r/06, 17v/12, 26r/15, 34r/16, 34v/16, 35v/10
i.+ile 34r/14
i.+in 6v/15, 34r/17
işāret ét- ‘göstermek’
i.-di 10r/06
i.-er 17v/12
işāretin ét- ‘göstermek’
i.-di 6v/15
işāret kıl- ‘göstermek’
i.-dı 9v/01, 26r/15, 35v/10
i.-up 34v/16
işbuişte bu
i. 24r/12, 34r/06, 41r/05
işit- işitmek, duymak
i.-di 21v/10
i.-üp 13r/09
işle-yerine getirmek, çalışmak, yapmak
i.-mişler 20r/07
i.-rüz 32v/15
iştiyāk (Ar.) özlem, aşırı istek
i. 33r/11, 34r/09, 34v/08
iştiyāk ét- ‘aşırı şekilde istemek’
i.-dük 34r/09
iste- istemek, dilemek
i.-di 1v/06, 42r/08
i.-diler 29v/05, 45r/06
i.-se 14r/15
i.-yen 29v/12
i.-yü 34r/06, 44v/03, 45r/05

istiğfâr (Ar.) tövbe etme, af dileme, bağışlanmayı isteme

i. 10r/05, 10v/01

istiğfâr kııl- ‘tövbe etmek’

i.-alım 10v/01

istiğfâr eyile- ‘tövbe etmek’

i.-di 10r/05

istikbâl (Ar.) yönelme

i.+e 3v/15

itköpek

i. 35v/14

i’tibar (Ar.) değer verme, saygı gösterme, öyle sayma

a. 37v/05, 37v/07

i’tişâm (Ar.) el ile tutma, tutunma; günahattan sakınma; temiz olma

a. 31v/13

ittifâk (Ar.) uyuşma, söz birliğine varma

i. 28v/07, 43r/03

i.+ıla 4r/09, 45r/03

ittifâk kııl- ‘uyuşmak, anlaşmaya varmak’

i.-up 28v/07

iziz

i.+i 39v/03

i.+in 27r/02

i.+inde 30r/13

izn (Ar.) izin, izin verme

i. 37v/04

izle-izlemek, takip etmek

i.-yelüm 39v/03

‘izzet (Ar.) şan, şöhrat, ün; ululuk, yücelik

i. 45r/09

‘izzet kııl- ‘aziz ve değerli hâle getirmek’

i.-up 45r/09

K

ķabile (Ar.) kabile, boy

k. 2r/13

kābin (Far.) güveğinin geline verdiği ağırlık, para, eşyâ, kalın

a. 37r/10, 37r/13

ķabūl (Ar.) razı olma, rıza göstermek kabul etme

k. 41r/08

ķabūl kııl- ‘kabul etmek, razı olmak’

k.-maz 41r/08

ķādir (Ar.) gücü ve kuvveti yeten, güç ve kuvvet sahibi, Allāh

k. 4r/16, 30r/09

k.+dür 41r/02

ķālīb (Ar.) kalıp, örnek

k. 18r/05, 18r/08, 18r/10, 18r/14, 18v/16, 19r/05, 19r/07, 19r/09, 19r/10, 19r/14

k.+ı 18v/11, 18v/15, 19r/02, 19r/03, 19r/10

k.+ın 19r/06

k.+uı 20r/02

ķānūn (Ar.) devletin teşrî kuvveti tarafından herkesçe uyulmak üzere konulan her türlü nizam, kaide, kural

k.+dur 11v/08

ķābil (Ar.) kabul eden, kabul edici

k.+inden 28v/12

ķabūl (Ar.) razı olma, rıza gösterme, kabul etme

k. 10v/08, 14r/10, 14r/12, 22r/13, 37v/10

ķabūl êt- ‘razı olmak’

k.-icek 10v/08

ķabūl kııl- ‘kabul etmek, razı olmak’

k.-madı 22r/13

k.-maz 14r/10, 14r/12

k.-up 37v/10

ķabza (Ar.) tutacak, tutamak yeri, sap

k.+sında 20r/14

ķabz-u baştın (Ar.) kapanıp açılma, daralıp genişleme

k. 24v/07

ķaç-kaçmak, uzaklaşmak

k.-a 3v/15, 4r/03, 4r/06, 4v/09, 8r/14, 8v/02, 29v/14

k.-an 28r/12, 28r/15, 29v/15

- k.-anları 28r/11, 33r/15
k.-ar 4v/08, 28r/13
k.-arlar 17v/02, 32r/11
k.-dı 29v/04
k.-dılar 2r/12, 32v/01
k.-duğ 3r/05
k.-miş 28r/10
- kaçanne** zaman, ne zaman ki, o zaman
k. 1v/02, 44r/03
- kadarkadar**, az, biraz
k. 10r/03, 18v/11, 28r/10, 30v/07, 42v/15
- kaddlu (Ar.+T.)** boylu
k.+lardur 29r/06
- kadd (Ar.)** boy
k.+ı 18r/05, 29r/04, 32v/03, 33v/11
k.+ın 5v/06, 6v/15, 33v/12
- kadem (Ar.)** adım, ayak, adım atmak
k. 17v/17, 18r/04, 18r/07, 18r/12, 18r/13, 18r/14, 19r/13, 34v/12
k.+i 35r/17
k.+inden 40r/13
k.+ünle 35r/16
- kadīm (Ar.)** eski, eski zaman
k.+den 33v/05
- kafā (Ar.)** kafa baş
k.+larında 40r/17
k.+sınca 7r/08
k.+sında 8v/05
- kahhār (Ar.)** çok kahredici, helak eden; Allāh
k.+dur 14v/17
- kahr (Ar.)** zorlama, ezme, çok üzüntü duyma
k. 36v/09
k.+ına 17r/01, 44r/11
- kahr kıl-* 'kahretmek'
k.-miş 36v/09
- kağ-vurmak**, tepmek, çakmak
k.-ıdı 3v/10
- k.-up 7r/11, 19r/03, 26v/17
- kağı-öfkelenmek**, sinirlenmek, kızmak
k.-dı 9r/16, 9r/1a4, 13v/17, 25v/17, 30v/12, 31r/07, 42r/02
k.-dılar 40r/05
k.-mağ 10r/12
k.-yup 17r/07, 43r/07
- kal-**
k.-acağın 2v/03
k.-an 2v/03, 7v/17, 22r/11
k.-dı 2v/03, 4v/15, 24v/02, 34v/11
k.-ıcağ 25r/03
k.-ınca 35r/10
k.-mayasın 28r/07
k.-miş 12v/15, 21r/14, 24r/14, 24r/16, 33v/05
k.-mışam 20v/10, 34r/15
k.-mışlar 36v/10
k.-sa 37v/09
k.-sun 1v/15
k.-up 7v/11
k.-updur 14v/10
k.-ur 1v/14
k.-ursan 20v/15, 23v/05
k.-ursın 17r/04, 44r/11
- kal'a (Ar.)** kale, hisar
k. 1v/05, 1v/06, 1v/06, 1v/07, 1v/09
k.+yı 1v/11
- kalıḡbaşlık** parası, mehir, nikah bedeli
k. 37r/16, 37v/04, 37v/07
k.+a 1v/06
- kaḡkankalkan**
k. 6v/07, 11r/15, 20r/12, 20r/13
- kamaş-kamaşmak**
k.-dı 27v/04
k.-ur 38v/07
- kamaşdur**-kamaştırmak
k.-ur 17v/14
- kamer (Ar.)** ay, dünyanın uydusu

- k. 21v/04
- ķamu (Soğd.)** bütün, hep, herkes
k. 30r/08, 30r/08, 36r/12, 41r/02, 44r/02
k.+ları 41r/04
k.+sınıuğ 36r/06
k.+ya 12v/11
- ķankan**, suç, cinâyet, diyet
k. 7v/09, 10r/10, 10r/13, 26v/12
- ķađlı**kağını arabası
k.+yıla 25v/03
- ķanat**kanat, kuşların uğma organı
k. 17v/12
k.+ın 29r/08
- ķanatlı** kuş ve kapı için kanatlı
k.23r/15, 29r/07
- ķandaner**ede
k. 2v/07, 14v/10, 23r/14, 29v/06, 35r/17
k.+dur 12v/17, 31r/04, 33r/06
k.+sın 16r/13
- ķanihani**, nerede
k. 3v/17, 10r/05, 16r/02, 24r/12, 31r/04, 45r/03
- ķankı** hangi
k. 2v/05, 11v/15, 14r/17, 26r/13, 36r/02
k.+sı 14v/07
- ķap-** kapmak; kaplamak, örtmek, istila etmek
k.-a 29v/15
k.-ar 27v/16, 28r/17
- ķapa-** kapatmak
k.-mamış 29v/15
- ķaplankaplan**
k. 13r/14, 17r/17, 25r/12, 25r/14, 28r/10, 32v/05, 33v/11, 35v/04
k.+lar 28r/15
- ķapukapı**
k. 17v/09, 17v/12, 19r/11, 19v/06
k.+dan 18v/11, 24r/04
- k.+ların 27v/11
k.+nuğ 17v/16, 18r/02, 18r/04
k.+sı 18r/02, 18r/15, 18v/15, 19r/04, 19r/13, 20r/01
k.+sın 17r/11, 17r/15
k.+sına 18v/09, 18v/09, 31v/02
k.+sında 33v/07
k.+sından 17v/11, 19r/03, 19r/11, 20r/03, 31v/04, 31v/07
k.+sınıuğ 18r/07
k.+ya 17v/13, 17v/15, 17v/17, 24r/01, 24r/02
k.+yıla 24r/02
- ķarār (Ar.)** durma, ikâmet etme, devamlılık, süreklilik
k. 14r/06
- ķarakara**, siyah
k. 18r/05, 22r/03, 27v/03, 27v/03, 28v/17, 32v/05
- ķarađuh** ķkaranlık
k. 14r/16
- ķarar-**kararmak
k.-a 29v/17, 30r/04
- ķaravul**gözcü, nöbetçi, karakol
k. 5v/02
k.+ı 5r/03
- ķarıl-**karışmak, karıştırılmak
k.-up 28r/10
- ķarın**kadın rahmi, mide
k. 38r/08
k.+ın 38r/07
k.+ına 38r/08
k.+ında 38r/06
- ķarınca**karınca
k. 4r/17
k.+ya 4v/01
k.+yuz 4v/02
- ķariş-**birbirine karışmak
k.-up 7v/16
- ķarsu**karşı, -e doğru

k. 3r/09, 5r/02, 5v/01, 5v/02, 6r/12, 6r/15, 6v/10, 6v/11, 8v/09, 8v/16, 10r/12, 11r/04, 11v/11, 13r/14, 13v/06, 17v/09, 18r/09, 18r/10, 19r/05, 25r/13, 26r/16, 27r/04, 27r/04, 27v/07, 29v/01, 31v/07, 32v/02, 34v/10, 35r/11, 35r/13, 35r/15, 35v/01, 35v/02, 39v/09, 41r/16

k.+dan 3r/09, 6v/13, 8r/03, 17v/14, 18v/15, 19r/08, 26r/14, 27v/03, 30v/16, 31v/11

k.+na 8v/11, 29v/17

k.+sına 15r/10, 19r/09, 24r/11, 33v/15, 43r/09, 44r/13

k.+sından 18v/11, 19r/06

k.+ya 9r/17

karşu gel- ‘karşılama’

k.-di 35r/11

k.-eydük 34v/10

k.-üp 35r/13

karşula-karşılama, karşı çıkma

k.-yu 3r/11, 20r/07

k.-yup 7v/16

karşu tur-karşı gelmek, karşısında durma

k.-dılar 41r/16

k.-miş 13r/14

k.-up 31r/03, 35v/01

kaşan- işemek

k.-dı 26v/12

kaşd (Ar.) niyet, amaç, bir işe bilerek isteyerek girişme, öldürmeye kalkışma

k. 3v/10, 8v/05, 14v/09, 16r/05, 16r/07, 29v/14, 40r/13, 43v/02

kaşd kıl- ‘niyet etmek, girişmek, teşebbüs etmek’

k.-dı 3v/10, 16r/05, 16r/07, 43v/02

k.-dılar 8v/05, 14v/09

k.-ıca 40r/13

k.-miş 29v/14

katyan, huzur, ön

k. 7v/10, 7v/11, 7v/11, 22r/04, 26v/12, 27v/03, 29r/11, 30r/01

k.+ı 7v/11, 44r/06

k.+ina 13r/06, 15r/17, 16r/08, 20r/08, 20v/14, 21v/11, 21v/11, 30v/04, 34v/05, 35r/12, 36v/10, 37r/07, 37r/09, 42v/10

k.+ında 2r/07, 20r/16, 33v/17, 34r/01

k.+ından 44v/03

k.+larında 41r/10

k.+umuza 33v/01

k.+uğa 3v/15

k.+uğdan 9r/07

k.+unda 20r/09

kaşarsıra

k. 11v/04

kaşre-i ‘umman

k. 30r/10

kaş- katmak, eklemek

k.-ar 14r/06, 27v/16

kaşıkati, sert, çok

k. 44r/06

kaş gel- ağır gelmek

k.-di 44r/06

kaşıl-iltihak etmek

k.-up 28r/10

kaşırkatır; kısarak ve erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan yavru

k.+lar 32r/05

kaşl (Ar.) söz, kelam

k.+ mca3r/07, 3v/09, 4v/10, 5r/09, 5v/09, 6r/07, 6v/17, 8r/06, 8v/06, 9r/09, 9r/15, 10r/04, 10r/09, 10r/16, 10v/15, 11r/01, 11r/10, 11v/12, 12r/06, 12v/02, 12v/12, 13r/09, 14r/08, 14v/04, 14v/14, 15r/16, 15v/16, 16v/12, 17r/07, 17v/04, 18r/02, 18r/09, 18v/03, 19r/04, 19v/11, 20v/04, 20v/17, 21r/14, 21v/09, 22r/04, 22v/11, 23r/10, 23r/16, 23v/06, 24r/17, 24v/04, 24v/16, 26r/17, 26v/13, 27r/12, 28v/05, 30r/11, 30v/02, 31v/13, 32r/03, 32v/09, 34r/13, 34v/14, 35r/05, 35v/05, 36r/03, 37r/05, 37v/12, 37v/15, 39v/04, 39v/08, 40r/16, 41r/06, 42r/02, 42r/17, 42v/01, 43r/02, 43r/06, 43r/11

kaşm (Ar.) halk, insan topluluğu

k. 2r/13, 15v/11, 17v/01, 30r/14, 32r/09, 32r/15, 32r/17, 32v/07, 33r/02, 33r/17, 33v/01, 35v/05, 36v/08, 36v/09, 37v/05, 42v/10, 42v/13, 42v/14, 43r/03, 43r/05, 43r/07, 43r/07, 43r/13, 44v/10, 45r/04, 45r/10

k.+a 32r/17, 33r/17, 44r/06, 44v/06

k.+dan 32r/11

k.+ı 27v/10, 27v/11, 27v/13, 32r/07,
35v/04, 36v/07, 39v/05, 43r/04

k.+ıla 34v/02, 45r/05

k.+ın 27v/10

k.+ına 35v/09

k.+ından 35r/09

k.+uñ 16v/17, 35v/14, 35v/16, 37v/03,
42v/10, 42v/17

k.+uz 32v/14

ķaya kaya, büyük taş kütleli

k.+da 33v/07

k.+lar 28r/16

k.+ya 32v/02

ķayd (Ar.) bağ, bağlama, endişe

k.+ların 10v/11

ķayd u bend (Ar.) bağlama

k. 8r/12

k.+e 9v/14

k.+ile 9r/14

ķayd u bend ét- 'bağlamak'

k.-diler 8r/12

ķaynaķpençe, tırnak

k.+ı 32r/02

ķayukaygı, endişe

k.+sına 18v/05

ķazā (Ar.) yerine getirme, ödeme, olacağı
ezelden bilinen olayların yerine gelmesi

k.+yı 9r/07

ķaz-kazmak

k.-an 23r/17

k.-anuñ 23v/08

k.-ar 22v/16, 23v/11

k.-asın 23v/10

k.-dılar 24r/01

k.-duğı 23r/11

k.-ıbdur 23v/02

k.-ılmış 24v/03

k.-ılı 20r/12, 20v/03, 23r/06, 23r/08

k.-ıp 19r/14, 23r/12

k.-ısar 23v/02

k.-up 19v/13

ķazdur- kazdırmak

k.-duğı 23r/05

ķazıyye (Ar.) iş, mesele, dava

k.+yi 34v/01

ķıgır-çağırmaq, seslenmek, davet etmek

k.-dılar 33v/10

ķalkıl, tüy

k.+ı 2v/15

k.+lar 28v/09

ķıl-yapmak, işlemek, yerine getirmek

k.-alım 5v/17

k.-alum 44v/11

k.-avuz 25v/05, 33r/04, 43r/09

k.-aydum 35v/01

k.-dı 26v/15

k.-dılar 21v/02

k.-dum 28v/15

k.-ıp 2v/06

k.-ısar 44r/01

k.-maya 9v/01

k.-mışlardur 19v/02

k.-sun 34v/14

k.-up 7r/09, 7v/04, 7v/13, 16r/07,
22r/05, 23v/16, 29r/08, 32r/05, 32r/12, 32r/16

k.-ur 27v/14, 36r/02, 43v/16

k.-uram 13v/16

k.-uruz 11v/17, 44v/17

ķılıç kılıç, savaş aleti

k. 4r/04, 4r/06, 7r/09, 7v/04, 7v/13,
8v/14, 10v/16, 11r/15, 20r/14, 20v/15, 26r/03,
32r/16

k.+a 26v/14

k.+ı 37v/17

k.+ın 21r/03

ķılıç çek- 'kılıcını birine doğrultmak'

k.-di 26r/03

ķılıç şal- 'kılıçla vurmak, kılıçlamak'

- k.-mağ 8v/14
kılıçur- ‘kılıçla vurmak, kılıçlamak’
 k.-mağ 4r/04
 k.-ursam 4r/06
kınlu işkence edici
 k. 11r/15, 20r/14
kir- öldürmek, yok etmek, imha etmek
 k.-dılar 2r/02, 8r/12, 8r/13
 k.-ıldı 7v/09
 k.-ılmadın 3r/05
 k.-miş 32v/04
kırk40, kırk
 k. 2r/05, 9v/11, 17v/09, 18r/05, 19r/14, 19r/15, 22v/08, 22v/09, 23v/06, 27v/08, 30v/10, 42r/07, 42r/07, 44v/08
 k.+ın 28v/04
kırk biş40000, kırk bin
 k. 6v/06, 7r/11
kırk biş yedi yüz407000, kırk bin yedi yüz
 k. 5v/02
kırk dört44, kırk dört
 k. 20r/03, 31r/01, 31r/14, 31v/08
kırk dört biş44000, kırk dört bin
 k. 7r/08, 7v/12
kırk yedi47, kırk yedi
 k. 20r/09
kışkış mevsimi
 k. 32v/15, 39r/13, 39r/14, 39v/05
 k.+ın 33r/08
kışlakış geçirilen yer
 k.+sında 33r/09
kışla-kışı geçirmek
 k.-ruz 32v/15
kısil-daralmk, darlaşmak; kenetlenmek
 k.-miş 28r/17
kışsa (Ar.) öykü, macera, anlatı, olay
 k. 17v/06
kıy-kıymak, gönlü elvermek, esirgemek, acımak
 k.-ma 9v/05
kıyās (Ar.) kıyaslama, karşılaştırma, örnekseme, bir şeyin bir başka şeyle benzerliğini düşünerek hüküm verme
 k. 19r/16, 30r/07
 k.+da 19v/03, 23r/02, 33r/08
kıyās kıl- ‘kıyaslamak’
 k.-up 19r/16
 kıyās èt- ‘karşılaştırmak’
 k. 30r/07
kıymet (Ar.) değer, bedel, eder, paha
 k. 25r/05, 25r/06, 37v/08
 k.+i 22v/09
 k.+in 25r/04
kıymet vèr- ‘kıymet vermek’
 k.-eydi 37v/08
kızkız, kız evlat
 k. 2r/15, 23r/14, 37r/06, 37r/06, 37v/04
 k.+ı 1v/12, 37r/06, 37r/09, 37v/17
 k.+ım 38r/02
 k.+ın 37r/09
 k.+ların 37r/08
 k.+un 2v/02
kızı al- ‘evlenmek’
 k.-dum 1v/12
kızılkızıl, koyu kırmızı
 k. 2v/13, 17v/10, 22v/08, 24r/06, 24r/08
ko-bırakmak, salıvermek, terk etmek
 k.-dı 9v/11, 15r/10, 24v/08, 33v/14
 k.-dılar 2r/07, 22v/08, 22v/10, 27r/01, 32v/01, 35v/12, 38v/17
 k.-dum 1v/11, 24v/09
 k.-madı 3v/10
 k.-maz 25v/08
 k.-miş 32v/05, 35v/04
 k.-mişlar 21r/08, 40r/08
 k.-rlar 21v/15, 21v/16
 k.-ya 14r/14
koym- koymak, bırakmak, serbest bırakmak, terk etmek

k.-up 6v/06, 7r/08, 8r/17, 11v/07

kol, kol

k. 6v/15, 13v/07, 15r/09, 22r/06,
26v/15, 34v/16, 35r/13, 35v/01

k.+a 21r/03

k.+dan 7r/10, 7r/12, 7r/14, 7r/17

k.+ın 31r/12

k.+ına 6v/07, 21r/03

k.+ında 18r/05

k.+ları 44v/06, 44v/07, 44v/08, 44v/09,
45r/11

k.+ların 41r/13, 41r/14, 41v/02

k.+larım 42r/10, 42v/14, 44v/12,
45r/01

k.+larımız 44v/10, 44v/14

k.+un 9r/03, 42r/15

kolay uygun, elverişli; fırsat; uygunluk; zor
olmayan, kolay

k.+ınca 15r/09

k.+uçca 43r/04

k.+uçuzca 40v/12

kol kavşur-el pençe divan durmak

k.-am 35v/01

k.-up 13v/07

koltuğ kolun gövdeyle birleşme yeri

k.+ına 28r/17

kon-yerleşmek, yolcu konaklamak

k.-a 2r/11

k.-dı 2r/12, 32r/09

k.-dılar 2v/10, 25r/13

k.-ucağ 10r/03

k.-up 5v/01

konuk misafir, konuk

k. 10r/02, 10r/03, 10r/03

kop-ortaya çıkmak, ayağa kalkmak

k.-a 14v/01

k.-an 36v/11

k.-dı 18r/16, 28r/09, 43r/07

k.-dum 20v/13

k.-ısar 39v/01

k.-ıсарdur 39r/10

k.-miş 27v/10, 33v/02, 37v/16, 42v/04

k.-usar 38r/03

k.-usardur 39r/16

kopar-ortaya çıkarmak, kopartmak, yerinden
çıkarmak

k.-up 19v/15

korh-korkmak, korkuya düşmek; Krş. korğ

k.-up 3r/15

koru- korumak, gözetmek

k.-sun 44r/04

korhunç korkunç; Krş. korhunç

k. 18r/04

korhulu korkunç, korkulan

k. 28r/02

korhut- korkutmak; Krş. korhut-

k.-miş 16v/06

korğ-korkmak, korkuya düşmek; Krş. korğ-

k.-am 25v/17

k.-ar 9v/04, 28r/03

k.-dı 20v/14, 40r/06, 42v/13

k.-ma 44v/01

k.-maduğ 28r/01

k.-mayasın 25v/16

k.-mazı 32r/13

k.-mazsa 31r/17

k.-sa 3r/17

k.-up 44r/10

korğu korku

k.+sına 22r/04

k.+sından 13v/04, 26v/12, 43r/02

korğak korkak

k. 25v/17

korhunç korkunç; Krş. korhunç

k. 13v/08, 31v/04, 32r/02

korhut- korkutmak; Krş. korhut-

k.-mişsin 3r/17

koş- eklemek, birbirine katmak

k.-dı 13r/01

k.-up 34v/03

koşınsaf, sıra, asker dizisi; alay, ordu, büyük birlik

k.+lar 6r/17

kov-kovmak, kovalamak, takip etmek

k.-arlar 35v/15

k.-miş 28r/11

k.-up 35v/16

kovakova

k. 27r/17

koy- koymak, bırakmak, serbest bırakmak, terk etmek

k.-alum 2v/02

k.-an 24r/12

k.-asın 3v/07

k.-avuz 25v/04, 41r/08, 44v/15

k.-dı 39r/06

k.-mayasın 10v/14

k.-up 5v/02, 6v/06, 7r/08, 8r/17, 11v/07, 32r/04, 34v/16, 35r/07, 38r/08, 38v/03

k.-updur 35v/02

koyiver-başıboş bırakmak, salmak

k.-diler 2r/02

koynu koyun

k.+undan 15r/09

kubbe (Ar.) kubbe, tepe

k. 17r/11, 17v/03, 17v/08, 18r/07, 18r/15, 18v/07, 18v/09, 18v/15, 19r/03, 19r/04, 19r/11, 19r/13, 19v/06, 20r/01, 20r/03, 20r/03, 20r/04, 20r/04, 20r/06, 22v/13, 24v/09, 24v/10, 24v/17

k.+de 24r/10

k.+den 25r/07

k.+nün 17v/08, 17v/09

k.+sinde 22r/15

k.+sine 17v/07

k.+ye 18v/12

kubbe-i felek (Ar.) gökyüzü

k.+e 7v/06

kudret (Ar.) kudret, güç, kuvvet

k.+dür 30r/06, 30r/08

k.+i 30v/13

k.+üm 28v/12

kufl (Ar.) kilit, sürgü

k.+ün 11v/06

kulkul, esir, köle, Allâh'a göre insan

k. 2r/04, 2r/05, 3v/08, 10v/09, 11r/17

k.+ına 27v/09, 29r/14

k.+ıyam 16v/04

k.+lar 11r/12

k.+luğ 10v/09, 10v/11, 11r/01, 11r/16, 35v/01

k.+uğ 9v/16

k.+uğa 23v/12

kulaçkulaç

k. 20r/17

kulağuz kılavuz, rehber, yol gösterici

k. 33v/08, 35r/08

kulaçkulaç kulak, işitme organı

k. 15v/07, 16r/02, 40r/11, 43v/02

k.+ın 41r/13, 41r/14, 41v/02, 42r/15

k.+ların 32v/04

k.+lu 2v/13

k.+uma 17r/05, 29r/05

k.+uğ 42r/01

k.+uğa 10v/14

k.+uğu 15r/13

kulaç ol- 'dinlemek'

k.-dı 15v/07

k.-dılar 40r/11

kulaç ur- 'dikkâtle dinlemek'

k.-dı 43v/02

k.-up 16r/02

kulavuz kılavuz, rehber, yol gösterici

k. 2v/09, 13r/12, 13r/13, 26r/06, 32r/07

kulavuz kul- 'yol göstermek, rehberlik yapmak'

- k.-up 2v/09, 26r/06
- kulle (Ar.)** dağ tepesi, doruk; kule
k.+sinde 33r/07
k.+sine 28r/06, 28r/08, 28v/13, 28v/15, 32v/14
- kulluğ** kulluk, ibadet, ibadet etme
k. 10v/09, 10v/11
kulluğ kıl- ‘ibadet etmek’
k.-a 10v/11
k.-uruz 10v/09
- kumkayaların** çeşitli nedenlerle parçalanmasından oluşan ufak tanecikler, kum
k. 27v/14
- kumrī (Ar.)** kumru
k. 21v/07
- kur-** düzenlemek, hazırlamak
k.-mış 13v/05, 21r/16
- kurul-**kurulmak, inşa edilmek
k.-u 20r/07
- kurbān (Ar.)** Allāh rızası için kullanılan her şey, kesilen hayvan, bir amaç uğruna feda olma
k. 7r/11, 9v/16
kurbān ol- ‘kurban edilmek’
k.-muşlar 9v/16
- kurtar-**kurtarmak
k. 12v/14
k.-am 27v/11
k.-mağ 8v/01
- kurtıl-**kurtulmak, rahata ermek; Krş. kurtul-
k.-ursın 37r/03
- kurtul-**kurtulmak, rahata ermek; Krş. kurtıl
k. 17r/03
k.-mazımış 1v/13
k.-ur 15r/03
k.-urduğ 14v/03
- kurukara,** deniz ya da su olmayan alan, toprak
k. 3v/07, 3v/16
- kuş** kuş, kanatlı, yumurtlayan uçucu hayvanların tümü
k. 2v/11, 4v/08, 29r/07, 29r/09, 29r/11, 35v/14
k.+a 7r/05
k.+dur 23r/15
k.+larda 2v/11
k.+ları 39r/07
k.+sın 29r/10
k.+uğ 2v/14, 2v/15, 2v/16
- kuřūr (Ar.)** eksiklik, ayıp, kusur
k.+ından 10v/02
- kuvvet (Ar.)** güç, kudret, tâkât, sıhhat, sağlamlık
k.+den 34v/11, 35v/02
k.+i 12r/13
k.+ile 18v/07
- kuyruğ** kuyruk
k.+ı 2v/14, 27v/03, 30r/03, 30r/05, 32r/01
k.+ın 27v/03
k.+ından 28v/17
- kābin (Far.)** güveğinin geline verdiği ağırlık, para eřyā, kalın
k.+leri 37r/10
- kālib (Ar.)** kalıp, örneğ
k.+ınuğ 20r/01
- kāmil (Ar.)** tam, eksiği olmayan, kusursuz, olgun
k. 4v/11, 35r/16, 37v/13
- kār (Far.)** iş, güç, kazanç
k. 43v/16
- kāřif (Ar.)** keşfeden, bulan, meydana çıkararak
k. 2r/09
- kadarkadar,** az, biraz
k. 18v/06, 27v/12, 44v/12
- qavm (Ar.)** halk, insan topluluğu
k. 43v/04, 43v/07, 43v/10, 44v/13
k.+dan 43r/15
k.+uğ 44v/06
- karşukarşı,** -e doğru
k. 45r/09

kefen (Ar.) kefen, ölülerin gömülme sırasında sarıldıkları bez

k.+ile 22r/01

kelām (Ar.) söz, lakırdı

k.+ı 14r/08

kelimāt (Ar.) kelimeler, sözler

k. 9r/17

kelime (Ar.) söz, sözcük, kelime

k.+lerin 15r/05

kemer (Far.) kemer, bel bağı

k. 17v/10, 17v/11

k.+ler 19v/13

kenār (Far.) kenar, uç, kıyı

k.+a 13v/10

k.+ına 9r/03, 9r/03

k.+ınca 2r/10

kendü kendi

k. 2r/06, 2r/09, 2r/16, 4r/05, 4r/11, 4v/14, 6v/09, 10v/10, 13v/07, 14v/14, 15r/06, 19r/08, 21r/16, 23r/12, 24r/14, 25r/06, 28v/01, 30v/02, 32r/12, 35r/14, 36v/04, 37r/09, 37r/15, 38r/15, 40r/12, 41r/10, 42r/15

k.+deki 11v/09

k.+den 37r/06, 37r/09, 41r/10

k.+dür 7r/01

k.+ler 33v/16

k.+lere 16v/16

k.+leri 38v/04, 43v/08

k.+lerini 41v/15, 41v/16

k.+nüñ 9v/08, 23v/01, 42r/14

k.+ye 3v/04, 3v/14, 6r/11, 15r/02, 41v/06, 42r/15

k.+yi 3r/15, 6r/08, 8v/05, 13v/09, 13v/10, 14v/10, 16r/07, 16v/13, 19r/10, 26v/13, 26v/14, 27v/15, 31v/09, 33v/09, 38v/02, 41v/05, 42r/04

k.+yile 22r/12, 28v/01

k.+zin 3r/15, 14v/10, 31v/07

kendü kendü ‘kendi kendine, yalnız başına’

k.+ye 3r/16

kenz (Ar.) hazîne, defîne, yeraltında saklı değerli eşya

k. 23v/13

kergeden (Far.) zergerdan denilen hayvan ki su sığırı kadardır. Alnında bir boynuzu vardır

k. 6v/09, 20r/16

k.+e 6v/07

kes- kesmek, ortadan kaldırmak, gidermek

k.-di 41r/13

k.-diler 38v/16

k.-eyin 15r/13

k.-icek 42r/15

k.-mişler 41r/14, 41v/02

keyd-i şah (Ar.) şah hilesi

k. 25v/14

kezdefa, kere, kez

k. 1v/07, 7v/06, 23r/02, 28r/13

ki (Far.) ki

k. 1v/09, 4v/03, 4v/08, 5r/07, 17r/05, 19v/09, 19v/10, 20v/05, 22r/02, 22v/06, 23r/12, 23r/12, 23r/17, 23v/09, 24v/15, 25v/17, 26v/11, 27r/11, 28r/09, 28r/12, 28v/04, 28v/09, 28v/15, 29r/02, 29r/07, 29r/09, 29r/09, 30v/11, 33r/05, 34r/05, 36r/10, 36r/10, 36v/17, 37r/01, 37v/06, 38r/07, 38v/05, 38v/09, 39r/17, 39v/02, 41r/01, 41r/02, 42r/03, 43v/17, 44v/02

kîn (Far.) gizli düşmanlık, garaz

k.+ile 30v/01

kibr (Ar.) böbürlenme, büyükleme

k. 16v/05

k.+ile 42r/02

kibr ét- ‘kibirlemek, büyükleme’

k.-ersiz 16v/05

kiçiküçük, ufak

k.+yiken 20v/12

kiçücük ufacık, küçücük

k. 20v/10

kim kim, hangi kişi

k. 1v/02, 2v/17, 3r/05, 3r/09, 3r/15, 3v/01, 3v/04, 3v/10, 3v/12, 3v/14, 4r/06, 4r/17, 4v/01, 4v/04, 4v/05, 4v/09, 4v/15, 5r/06, 5r/08, 5r/10, 5r/11, 5r/12, 5r/13, 5v/04, 5v/07, 5v/07, 5v/16, 6r/05, 6r/09, 6v/05, 6v/08, 6v/16, 6v/16, 7r/01, 7v/08, 8r/08, 8v/03, 8v/05, 8v/11, 8v/12, 8v/15, 8v/17, 9r/09, 9r/09, 9r/13, 9r/16, 9v/02,

9v/13, 9v/13, 10r/01, 10r/04, 10r/09, 10r/10, 10r/10, 10r/11, 10r/17, 10v/02, 10v/07, 10v/10, 10v/13, 10v/16, 11v/08, 12r/07, 12r/09, 12r/14, 12r/16, 12v/01, 12v/05, 12v/06, 12v/07, 12v/09, 12v/16, 13r/02, 13r/08, 13r/15, 13r/17, 13v/05, 13v/05, 13v/09, 14r/04, 14r/05, 14r/07, 14r/07, 14r/08, 14r/09, 14r/13, 14v/01, 14v/05, 14v/09, 14v/13, 15r/12, 15v/02, 15v/11, 15v/13, 15v/15, 16r/03, 16r/05, 16r/07, 16r/12, 16r/15, 16v/05, 16v/06, 16v/07, 16v/12, 16v/13, 16v/14, 17r/05, 17r/08, 17r/14, 17r/15, 17r/16, 17v/10, 17v/11, 17v/14, 18r/01köpri, 18r/03, 18r/11, 18r/12, 18r/14, 18r/15, 18r/16, 18v/06, 18v/06, 18v/08, 18v/10, 18v/11, 18v/11, 19r/06, 19r/10, 19r/17, 19v/03, 19v/15, 20v/01, 20v/06, 20v/10, 20v/13, 20v/17, 21r/07, 21r/08, 21v/10, 21v/14, 22r/01, 22r/05, 22r/07, 22r/12, 22r/17, 22v/08, 22v/11, 22v/17, 23r/02, 23r/05, 23r/06, 23r/07, 23v/01, 23v/07, 23v/10, 23v/13, 23v/17, 24v/05, 24v/06, 24v/07, 24v/11, 24v/14, 24v/14, 24v/16, 24v/17, 25r/01, 25r/04, 25r/06, 25r/14, 25v/02, 25v/03, 25v/05, 25v/06, 26r/10, 26r/11, 26r/13, 26v/02, 26v/06, 26v/06, 26v/07, 26v/09, 26v/13, 26v/15, 27r/08, 27r/08, 27v/02, 27v/06, 27v/08, 27v/09, 27v/13, 27v/14, 28r/02, 28r/04, 28r/05, 28r/06, 28r/06, 28r/09, 28r/11, 28r/12, 28r/13, 28v/03, 28v/11, 28v/12, 28v/13, 29r/03, 29r/06, 29r/10, 29r/10, 29r/14, 29v/01, 29v/06, 29v/14, 29v/15, 29v/16, 30r/01, 30r/02, 30r/03, 30r/04, 30r/06, 30r/07, 30r/15, 30r/15, 30v/05, 30v/05, 30v/07, 30v/13, 31r/06, 31r/08, 31v/01, 31v/03, 31v/04, 31v/05, 31v/11, 31v/06, 32r/03, 32r/11, 32v/08, 32v/08, 33r/02, 33r/04, 33r/08, 33v/13, 33v/13, 33v/15, 34v/08, 34v/09, 34v/10, 34v/12, 34v/12, 35r/09, 35r/16, 35r/17, 35v/01, 35v/05, 35v/08, 36r/04, 36r/13, 36r/14, 36r/14, 36v/04, 36v/09, 36v/16, 37r/05, 37r/14, 37v/01, 37v/05, 37v/08, 37v/14, 37v/17, 38r/04, 38r/13, 38r/16, 38v/02, 39r/10, 39r/10, 39r/12, 39r/12, 39r/14, 39r/17, 39v/10, 39v/14, 39v/16, 40r/03, 40r/04, 40r/07, 40r/07, 40r/11, 40r/15, 40v/02, 40v/04, 40v/04, 40v/08, 40v/09, 40v/10, 40v/11, 40v/13, 40v/14, 40v/15, 40v/17, 41r/04, 41r/08, 41r/09, 41r/14, 41r/16, 41v/01, 41v/03, 41v/05, 41v/05, 41v/07, 41v/09, 41v/14, 41v/15, 42r/01, 42r/06, 42r/09, 42r/11, 42r/16, 42v/01, 42v/03, 42v/06, 42v/08, 42v/11, 42v/15, 42v/15, 42v/17, 43r/05, 43r/12, 43v/02, 43v/07, 43v/08, 43v/12, 43v/14, 44r/02, 44r/05, 44r/13, 44r/17, 44v/01, 44v/03, 44v/04, 44v/07, 44v/07, 44v/08, 44v/11, 44v/12, 44v/14, 44v/15, 45r/12, 45r/12

k.+deyise 2r/04

k.+dügin 34r/14

k.+dür 32v/17, 33v/02, 39v/12, 40r/10

k.+e 4v/02, 12v/08, 27v/16, 32v/17

k.+i 9v/13, 10v/04, 10v/04, 11v/03, 11v/03, 11v/03, 11v/04, 11v/04, 11v/04, 11v/04, 13r/08, 13r/08, 16v/06, 25r/15, 25r/16, 25r/17, 28r/16, 28r/16, 28r/16, 28r/16, 29r/03, 29r/03, 33v/07, 33v/08, 41r/01, 44v/14, 44v/17, 45r/02

k.+in 27v/16, 27v/16, 28v/01, 28v/01

k.+ine 4r/10

k.+inüñ 11r/13, 11r/13, 11r/14, 11r/14, 11r/14, 11r/14, 11r/15, 11r/15, 11r/15, 11r/15, 11r/16, 11r/16, 11r/16, 11r/16, 11v/01, 11v/01, 11v/02, 11v/02, 21r/11, 21r/12, 21r/12, 21r/12

k.+ler 32v/13

k.+seye 3r/13

k.+üñ 30v/01

kimsekimse, herhangi bir kişi, hiç kimse

k. 1v/13, 2r/04, 7r/05, 10v/14, 14r/03, 15v/14, 17r/11, 24v/15, 27r/04, 34r/01, 36r/05, 37r/06, 37v/07, 39r/09, 39r/10, 39r/15, 39r/16, 39v/01, 40v/07

k.+den 36r/05, 37v/07, 44v/01

k.+ler 29r/03, 35v/05, 36v/07

k.+lerdür 29r/03

k.+nüñ 37r/09

k.+ye 9v/04, 17v/01, 40v/05, 45r/01

kimsenekimse

k. 13r/16

kişiinsan, adam, kişi, kimse

k. 7r/11, 9r/17, 9v/04, 11v/09, 12v/17, 13r/12, 13v/11, 13v/11, 14v/09, 14v/10, 14v/14, 17r/02, 18v/14, 18v/17, 21r/08, 23r/04, 23r/09, 23r/13, 24v/01, 25r/06, 25r/07, 28r/01, 28r/02, 32v/05, 32v/13, 35r/09, 37r/06, 37r/09, 37r/15, 37v/01, 39v/12, 42v/08

k.+de 11v/08

k.+den 28r/02

k.+di 10v/07

k.+dür 13r/17, 33v/15, 39v/09

k.+leri 43r/17

k.+nüñ 14r/17, 25r/06, 37r/15, 37v/02, 37v/10, 37v/11

k.+sin 13v/11, 34v/03

k.+ye 8v/14, 14r/02, 14r/02, 23r/04, 23r/04, 23r/05, 41v/13

k.+yi 14r/13, 32v/02, 32v/10

- k.+yidi 3v/09, 4r/02, 5r/14
k.+yimiş 3v/02, 36v/04
- kitâb (Ar.)** kitap, yazılmış eser
k. 15r/02
k.+ımızda 16v/03
k.+lar 15r/02
k.+lara 36r/15
- köprüköprü;** Krş. köprü
k. 17v/15, 18r/01köpri, 18r/02, 18r/03, 18r/15, 19r/02, 19r/13, 19r/13, 19v/02, 19v/04, 19v/04, 19v/06, 19v/08, 19v/12, 19v/16, 19v/17
- köprüköprü;** Krş. köpri
k. 19v/07
k.+den 18r/09, 18v/14, 19r/10
k.+nüñ 18r/11, 19r/06, 19r/14, 19r/16, 19r/17
k.+sinüñ 19r/12
k.+ye 17v/17, 18r/08, 18r/10, 19r/05
- köy (Far. kūy) köy**
k.+leri 32v/08
k.+ümüz 32v/14
- küb (Ar.)** küp, pişmiş topraktan yapılmış, alt kısmı geniş ve ağız kısmı dar büyükçe kap
k. 24r/05
k.+ler 24r/06, 24r/08, 24r/09
k.+leri 24r/08
- kūfi (Ar.)** ‘Kufe’ şehrine mensup, bu şehirle ilgili olan
k. 30v/06
- kūfr (Ar.)** inkâr, Allâh’a ortak koşma, nankörlük
k. 12v/14, 15r/05, 15v/15
k.+den 15r/03
k.+e 43v/17
k.+i 14r/09, 17r/04
k.+ile 42r/01
- küh (Far.)** dağ
k.+a 25r/11, 32r/14
k.+lara 35r/02
- külâh (Far.)** külâh, eskiden giyilen, ucu sivri veya yüksek başlık, başa giyilen şey
k.+ın 15v/17
- küllî (Ar.)** bütün, tamam; Krş. külli
k. 6r/08
k.+n 43v/11
- küllî (Ar.)** bütün, hep, tamamen; Krş. külli
k. 44r/02
- külüng (Far.)** taşçı kazması
k. 22v/15
- kündelü (Far.+T.)** kütüklü
k. 11v/01
- küs-gücenmek, darılmak**
k.-dün 15v/06, 43v/06
k.-mek 15v/07
k.-mişidi 12r/09
k.-tügüni 12r/11
- kühî (Far.)** dağa âit, dağ ile ilgili; dağ gibi; dağlı
k. 30v/12, 31r/04
- küh-ı cānavar (Far.)** dağ hayvanı
k. 31r/06
- L**
- lâ havle ve lâ kuvvet (Ar.)** kuvvet ve kudret
l.+in 15v/03
- lâyık (Ar.)** yaraşır, uygun
l. 2r/05, 3v/12, 4r/02, 4r/05, 4r/05, 4v/05, 12v/02, 14v/12, 33v/15, 34v/14
lâyık ol- ‘uygun olmak’
l.-ur 12v/02
- lâ‘l (Ar.)** kırmızı, al
l. 21v/02, 24r/09
l.+i 11r/13
- lâ‘lîn (Ar.)** kırmızı renkli
l. 21r/09
- lâçîn (Moğ.)** şahin
l. 11v/01, 11v/02
- lâjverdî (Far.)** lacivertle ilgili
l. 21r/10

laṭīf (Ar.) yumuşak, nazik, hoş, güzel

l. 35v/10

leşker (Far.) asker, komuta edilen, idâre edilen

l. 5r/01, 5r/07, 8r/04, 8r/05, 8r/10, 22r/14, 30v/07

l.+den 2v/03

l.+e 5v/17, 25r/08, 30v/08, 32r/05

l.+i 6v/16, 7v/17, 25v/04

l.+ile 5r/12, 5v/07

l.+inden 6v/09

l.+ine 3r/01

l.+ler 6r/11

l.+ün 10r/08

l.+üjile 16v/15

levḥ (Ar.) levha, üzerine yazı yazılan ya da resim çizilen düz ve yassı zemin

l. 20v/02, 24v/02

l.+den 20v/17, 24v/16

l.+e 24v/03, 24v/05

l.+i 20v/03, 24v/04

lezzet (Ar.) tat, lezzet, çeşni, hoşla gitme

l.+iyle 21r/16

lîk (Far.) lâkin, fakat, amma, ancak

l. 19v/10, 24v/12, 25v/04

lîkin (Far.) lâkin

l. 24r/13

libās (Ar.) elbise, giysi, giyecek

l. 33v/12, 35v/04

l.+ı 32v/05

lisān (Ar.) dil; konuşulan dil

l. 40r/15

luṭf (Ar.) iyilik, hoşluk, güzellik, iyilik etme

l.+ıla 10v/12

l.+ına 34v/13

M

ma‘būd (Ar.) kendisine tapılan ve ibâdet edilen, Allâh

m. 12r/09, 12r/12, 12r/13, 12r/14, 12v/04 (2), 12v/06, 12v/08, 14r/03, 15v/13, 15v/13, 15v/14, 39v/17, 40r/02, 40r/03,

40r/04, 40v/05, 40v/06, 40v/07, 43r/06, 43v/16, 44r/01

m.+a 43v/16

m.+dan 12v/08

m.+ı 12r/14, 14v/06, 14v/07, 15r/08

m.+ından 15v/05

m.+ları 44v/15

m.+liğa 12v/02

m.+lığı 41v/06

m.+lığun 40r/10

m.+um 15r/11, 15r/14, 15v/06, 15v/12, 16r/01

m.+uma 16r/14

m.+umı 42v/14

m.+umuz 40r/09, 41r/16, 41v/07, 41v/08, 42r/12, 43v/01, 43v/06

m.+umuza 40v/08

m.+umuzdan 14r/11

m.+umuzdur 40v/03

m.+umuzu 41r/08

m.+umuzun 41v/02

m.+un 12r/10, 12r/12, 15v/10, 41r/01

m.+unla 42r/11

m.+unda 42v/11

m.+undan 16v/17

m.+unun 17r/01

m.+unun 42r/14

m.+unuzla 41v/03

māl (Ar.) mal, varlık, servet, eşya

m. 23v/10, 24r/12, 24v/06, 37r/10, 37r/16, 42r/06

m.+a 37v/05, 37v/07

m.+ı 24v/01, 24v/01, 37v/09, 37v/10

m.+ın 24v/09, 24v/11

m.+lu 37v/11

m.+suz 37v/11

m.+unı 3v/05

māl-u mülk (Ar.) mal, varlık, servet, eşya

m. 23v/04

- m.+e 23v/03
māide (Ar.) üzerinde yemek bulunan sofa
 m. 44v/09
ma‘mūr (Ar.) bayındır, imar edilmiş
 m. 1v/08, 24v/14
ma‘mūr ėyle- ‘bayındır hale getirmek’
 m.-düm 24v/14
ma‘şüm (Ar.) suçsuz, kabahatsız; küçük çocuk
 m. 39r/08, 39v/01, 40r/06
 m.+dur 39r/05
ma‘zūr (Ar.) özrü olan, özürlü
 m. 11v/10
ma‘lüm (Ar.) belli, açık, ortada, bilinen
 m.+dur 6r/05
ma‘şūķ (Ar.) bir kadın tarafından sevilen erkek
 m. 1v/09
mağāra (Ar.) mağara, in
 m. 17r/15, 31v/07, 33v/07, 45r/07
 m.+da 13r/12, 42r/08, 44v/09
 m.+dan 17r/12, 17r/15
 m.+larda 32v/15
 m.+nuķ 31v/02
 m.+ya 13r/11, 13r/13, 17r/16, 25r/12,
 27r/04, 27r/17, 44r/12, 45r/08
mağrib (Ar.) batı, batı taraf
 m. 28v/13
maħlūķāt (Ar.) yaratılmışlar, varlıklar
 m. 12v/10, 36r/06
 m.+a 12v/10, 14v/17
 m.+dan 28v/09
 m.+ında 27v/07
maķām (Ar.) durulan yer, mevki, mahāl
 m. 35r/17
 m.+ına 35r/12
 m.+umu 35r/16
maķbūl (Ar.) kabul edilmiş, geçerliliđi olan,
 beğenilmiş
 m. 37r/08
maķbūl dūş- ‘beğenilmek’
- m.-er 37r/08
maķşūd (Ar.) amaç, istek
 m. 7r/04, 14r/15, 14v/15, 40v/05,
 40v/08
 m.+ı 14r/03
 m.+in 40r/04
 m.+um 15v/06
 m.+umuz 34v/12
mancnīķ (Ar.) mancınık, ağır taş gülleleri
 fırlatmaya yarayan eski bir savaş aracı
 m. 18v/06
manşib (Ar.) makam, mevki, memuriyet
 m.+dan 38r/04
maṭla‘ (Ar.) güneşin doğma yeri
 m.+ına 17v/09
meydān-misāl (Ar.) alana, geniş ve açık yere
 benzer
 m. 17v/07
meclis (Ar.) topluluk, toplantı yeri
 m. 20r/07, 21r/07
medħ-ü genā (Ar.) övme, övgü
 m.+lar 9r/04
medħ-ü senālar kıl- ‘övmek’
 m.-dı 9r/04
mekān (Ar.) yer, mekân, oturlan mahāl
 m. 33v/06, 36v/06
 m.+dan 1v/14
 m.+ı 33r/07
 m.+ında 36v/07
mekr (Ar.) hile, aldatma, düzen; vazgeçirme
 m. 15v/13
 m.+ine 15r/07
melek (Ar.) melek, Allāh’ın nurdan yarattığı
 varlık
 m. 29r/14, 29r/14, 29v/01, 29v/02,
 29v/05, 29v/06
 m.+den 29r/17
 m.+lerdür 30r/02
 m.+lerindenem 29r/11
 m.+sin 29r/12

meleküt (Ar.) hükümdarlık, saltanat, azamet; ruhların ve meleklerin âlemi

m. 39r/02

melik (Ar.) padişah, hakan

m. 29v/04

m.+idür 29v/02

m.+leridür 9r/11

m.+lerin 9v/10

m.+lerine 11r/03

melül (Ar.) usanmış, bezgin, bıkkın

m. 44r/17

melül ol- ‘bezemek, usanmak, bıkmak’

m.-ma 44r/17

men (Far.) ben

m.17r/01, 25v/17, 29r/05, 36r/15, 40v/16, 44r/10, 44v/14, 45r/13

m.+i 4r/17, 6v/17, 7r/04 (2), 20v/14, 25v/14, 29r/05, 39r/05, 40v/14, 41r/03, 44r/09, 45r/13

men‘ (Ar.) yasaklama, yapmaktan alıkoyma

m. 37r/13

men‘ ét- ‘yasaklamak’

m.-emez 37r/13

menzil (Ar.) konak yeri, ev, oturulan yer, yol

m. 2r/12, 4v/15

merātib (Ar.) rütbelere, dereceler

m.+ile 22r/17

mercān (Ar.) mercan

m.+dan 17v/10

merdüd (Ar.) kovulmuş, reddedilmiş

m. 16v/02

merkez (Ar.) yuvarlak bir çizginin (çemberin) her noktasından aynı uzaklıkta bulunan nokta; bir şeyin en işlek yeri, orta yeri, işler yer

m.+inden 41r/05

mermer (Ar., Far. < Yun.) mermer

m.+den 17v/07, 19v/01

mertebe (Ar.) rütbe, derece, paye

m.+siyle 22v/07

meşgül (Ar.) bir işle uğraşma hâlinde olan

m. 7v/14, 13r/10, 21v/08, 22r/10, 22v/12, 35v/17

meşgül ol- ‘bir işle uğraşmak’

m.-dılar 13r/10, 22v/12, 35v/17

m.-up 21v/08, 22r/10

meşhūr (Ar.) ünlü, şöhretli

m. 24v/14

meşhūr ēyle- ‘ünlendirmek’

m.-düm 24v/14

meşveret (Ar.) danışma

m. 2r/16

meşveret ét- ‘danışmak’

m.-medin 2r/16

mesned (Ar.) isnâdedilen, dayanılan şey

m.+in 35r/14

m.+ine 22r/16

mest (Ar.) sarhoş

m. 31r/13

mevlā (Ar.) Tanrı, efendi, sahip

m.+yı 28v/02

mezheb (Ar.) bir dinin kollarından her biri, tutulacak ya da izlenecek yol

m. 33r/04, 37r/14

m.+leri 32v/08

m.+ümüz 37r/13

mı mı; (soru edatı); Krş. mi

m. 11r/01, 12r/07, 12v/02, 14r/01, 14r/03, 15v/07, 15v/13, 21v/17, 25v/01, 28v/03, 30v/13, 38r/02, 40r/02, 40v/05 (2), 40v/07 (2), 40v/08, 40v/11, 43v/10, 43v/16

m.+dur 4v/05, 12v/08, 13v/11, 14v/01, 23v/17, 32v/08, 32v/08

m.+sın 42v/10

mimı; (soru edatı); Krş. mı

m. 2v/02, 4r/16, 8v/14, 12r/08, 15r/12, 15r/13, 15v/13, 15v/14, 17r/02, 18v/04, 23r/01, 25r/01, 25v/01, 25v/17, 27r/16, 28v/03, 34r/01, 34r/10, 41v/01, 41v/16, 42r/05, 42v/13, 43v/06, 43v/12, 43v/16

m.+dür 14v/01, 23r/01

m.+düş 14r/13

mih-i mismar (Far.+Ar.) çivi, mih

- m. 17v/13
mîr (Far.) âmir, baş; kumandan; bey, vâli
 m. 35r/06
mîrâs-hôr (Ar.+Far.) mirasyedi, miras yiyen
 m.+ları 37v/09
mîr-ü sipâhî (Far.) âmir, kumandan
 m.+ye 4r/07, 11v/13
mi'mâr (Ar.) mimar, binaların inşaat planları yapmakla görevli kimse
 m.+lar 19v/12
mihrümâh (Far.) güneş ile ay
 m. 36r/12
miḳdâr (Ar.) parça, kısım, ölçü, değer, kıymet
 m.+ın 9r/17
 m.+ınca 11r/05, 24v/02
milk (Ar.) mülk, birinin tasarrufu altında olan şey ya da yer
 m.+i 20v/16
millet (Ar.) din, mezhep, sınıf, topluluk
 m.+ün 6r/06
minḳârlu (Ar.+T.) (yırtıcı kuş) gagalı
 m. 2v/16
mişâl (Ar.) örnek, benzer
 m. 21v/07
miyân (Far.) orta; meyan, ara, aralık
 m.+a 22v/15
 m.+ın 31r/12
mübârek (Ar.) kutsal, bereketli, kutlu
 m. 35r/16
mücerred (Ar.) yalnız, biricik, tek
 m. 11v/17
müdârâ (Far.) yüze gelme, dost gibi görünme
 m. 26r/01
müdebbir (Ar.) tedbir alan; tedbirli; düşünceli
 m. 25r/03
müflis (Ar.) parasız, züğürt, iflas etmiş
 m.+em 37r/12
muḳkem (Ar.) sağlam, güçlü, sıkı
 m. 17v/08, 31r/12
muḳkem ḳıl- 'sağlamlaştırmak'
 m.-dı 31r/12
muḫteşem (Ar.) ihtişamlı, tantanalı, debdebeli, görkemli
 m. 16r/07
müheyya (Far.) hazır, hazırlanmış
 m. 21r/13, 21r/15
mülk (Ar.) ev, arazi, mal
 m.+e 20v/06
 m.+i 30r/16
 m.+inde 30v/16
 m.+ine 22r/01, 23r/17
mülk-i mal (Ar.) mal, varlık, servet, eşya
 m. 1v/14
münâcât (Ar.) Allâh'a yalvarma, dua etme
 m. 28v/02
münâcât èyle- 'Allâh'a yalvarmak, dua etmek'
 m.-dim 28v/02
münâsib (Ar.) yerinde; yakışık, yaraşık
 m. 1v/07
münâfıḳ (Ar.) iki yüzlü, nifak sokan, kafir olduğu hâlde imanlı görünen
 m. 36v/04
müneccim (Ar.) yıldız falcısı
 m. 38r/01, 38r/02, 38r/10, 38r/12
 m.+den 38r/05
 m.+e 38r/09
münezzeh (Ar.) temiz, arı, saf
 m. 36r/13
münezzel (Ar.) inzal olunmuş, aşağı indirilmiş, gökten indirilmiş; Krş. münzel
 m. 15r/02
münezzel ol- 'inzal olmak, gökten indirilmek'
 m.-an 15r/02
müntehâ (Ar.) nihayet bulmuş; bir şeyin varabildiği en uzak yer, son derece
 m. 38v/05
münzel (Ar.) inzal olunmuş, aşağı indirilmiş, gökten indirilmiş; Krş. münezzel
 m. 36r/16

münzel ol- ‘inzal olmak, gökten indirilmek’

m.-an 36r/16

mürd (Far.) ölmüş; gebermiş

m.+in 16r/04

mürîd (Ar.) irâde eden, emreden, buyuran

m. 16v/17, 36v/07, 34r/01, 36v/09

mürrekep (Ar.) yazı yazmak için kullanılan karışım

m. 41r/05

mürşid (Ar.) irşâdeden, doğru yolu gösteren, kılavuz

m. 33v/17, 34r/01

mürsel (Ar.) gönderilmiş, peygamber

m. 36r/17, 45r/13

m.+ümüz 37r/13, 37v/06

mürüvvet (Ar.) iyilikseverlik, mertlik, yiğitlik

m. 3v/01, 3v/06

müşerref (Ar.) şerefli, şereflendirilmiş

m. 12v/10, 35r/16, 35r/17

müşerref kıl- ‘şerefli hâle getirmek’

m.-duş 35r/16

m.-mişdur 12v/10

müşerref ol- ‘şerefli hâle gelmek’

m.-ur 35r/17

müşkil (Ar.) güç, çetin, zorluk

m. 23r/09

m.+lerümüz 12r/05, 34v/13

m.+üm 12r/09

m.+ümüz 40v/09

müşrif (Ar.) yükselen, çıkan; ölüme pek yakın bulunan; etrafa bakan, etrafı gören

m.+ler 22v/02

müşrik (Ar.) Allâh’a ortak koşan

m.+ler 36v/04

müstağrağ (Ar.) dalmış, batmış

m. 35v/08

müstağrağ ol- ‘dalmak, batmak’

m.-miş 35v/08

müste‘ân (Ar.) kendisinden yardım beklenen, yardım istenen

m. 27r/11

müstağağ (Ar.) layık olmuş, hak kazanmış

m.+ına 37v/10

mütehayyir (Ar.) şaşırılmış, şaşkın

m. 29r/01

mütehayyir kal- ‘hayretle içinde kalmak’

m.-dum 29r/01

müvekkel (Ar.) vekil olarak atanmış, görevlendirilmiş

m. 9v/11

müzeyyen (Ar.) bezenmiş, süslenmiş, ziynetlendirilmiş

m. 21r/14

müzehheb (Ar.) tezhibolunmuş, altın suyuna batırılmış

m. 11r/14

müzerkes (Ar.+Far.) altın sırmalı, altın sırma ile işlenmiş

m. 11v/01

mu‘allâ (Ar.) yüce, yüksek; makamı, rütbesi yüksek

m. 20r/04

mu‘cizât (Ar.) mucizeler, olağanüstü olaylar

m.+ı 16v/16

mu‘teber (Ar.) itibarlı, hatırı sayılır, saygın

m. 13r/11, 17v/08, 17v/10, 19r/17, 20r/04, 20r/07, 20r/09, 33v/07, 36v/06

mu‘terif (Ar.) îtiraf eden, kendi kusur ve kabahatini gizlemeyerek söyleyen, anlatan

m. 10v/10

mu‘terif ol- ‘îtiraf etmek’

m.-miş 10v/10

müberka‘ (Ar.) yüzü peçeyle örtülü, peçeli

m. 21v/07

muberka‘ êt- ‘yüzünü peçeyle örtmek’

m.-diler 21v/07

muḥîṭ (Ar.) ihâta eden, etrafını çeviren, kuşatan

m. 41r/05

muḥkem (Ar.) sağlam, güçlü, sıkı

- m.+ine 28r/06
- muhıbb (Ar.)** seven, sevgi besleyen, dost
m. 36v/10
- mukābil (Ar.)** karşılık, karşı karşıya gelen
m. 18r/12
- mukāddem (Ar.)** takdīm edilen, sunulan; önde olan, önden giden
m. 11v/08, 16v/15
- mukarreb (Ar.)** yakın, yaklaşmış
m. 15r/01, 25v/09, 35r/05
- m.+ler 6r/01
m.+leri 5v/13
- mukayyed (Ar.)** bağlı, bağlanmış, önem verme
m. 24v/13, 37r/08
- mukayyed ol- ‘önem vermek’
m.-madum 24v/13
- münaqqaş (Ar.)** nakşedilmiş, nakışlı, resimli, işlemeli
m. 20r/05
- münaqqaş kıl-* ‘nakşetmek’
m.-mişlar 20r/05
- muntazır (Ar.)** beklemekte olan, gözleyen
m. 6r/11
- murād (Ar.)** arzu, dilek, istek
m. 14v/15, 34v/12
- m.+a 34v/10
- murād-u maqqşūd (Ar.)** arzu, dilek, istek; amaç
m. 12r/05
- muraşşa‘ (Ar.)** kıymetli, taşlarla bezeli
m. 11r/14, 11r/15, 20r/05, 20r/14, 21r/10
m.+da 21v/16
- murtażā (Ar.)** irtızâ edilmiş, takdir ve intihap olunmuş, pesen-dīde
m. 37r/01
- musahhhar (Ar.)** ele geçirilmiş, boyun eğme
m. 33v/02
- musahhhar kıl-* ‘ele geçirmek’
m.-sa 33v/03
- muqlak (Ar.)** kesin, süphesiz, tek
m. 2v/12
- muṭrib (Ar.)** itrab eden, tarab veren
m.+ler 21v/05
- mutma‘ın (Ar.)** itminan üzere olan, rabt-ı kalb ile sükun hasıl eden, ârâmīde
m. 29v/01
- mutma‘ın ol- ‘rabt-ı kalb ile sükun hasıl etmek’
m.-di 29v/01
- N**
- nā-ḩār (Far.)** çaresiz, ister istemez
n. 45r/06
- nā-ḩār ol-* ‘çaresiz kalmak’
n.-up 45r/06
- nā-ḩāh (Far.)** ansızın, birdenbire
n. 25v/16
- nāme (Far.)** mektup; destan, hikāye tarzında yazılan veya suret-i mahsusada bir bahse dair olan kitap ve risale
n. 3v/03, 33r/11, 33r/12
n.+sin 4r/12, 33v/13, 33v/16, 34r/03
n.+sinde 4r/14, 34r/04
n.+sinden 4r/01, 4v/10, 34r/13
n.+sine 4r/08
n.+yi 3v/04, 3v/14, 4r/12, 34r/02
- nāşır (Ar.)** yardımda bulunan, yardımcı
n. 9r/05
- nāşır ét-* ‘yardımda bulunmak’
n.-sün 9r/05
- na‘im (Ar.)** uyur, hâbide
n. 37r/02
- na‘ra (Ar.)** haykıрма
n. 31v06
- na‘ra ur-* ‘nara atmak, haykırmak, bağırmak’
n.-dı 31v06
- naḩır (Ar.)** hurma çekirdeğinin arkasındaki beyaz çukur; pek küçük ehemmiyetsiz şey
n.+ler 8r/02
- naḩış (Ar.)** resim, süsleme, işleme; Krş. naḩş

- n.+la 20r/06
- naqş (Ar.)** resim, süsleme, işleme; Krş. nakış
n.+ın 22v/13
- nā-mahrem (Far.+Ar.)** mahrem olmayan; nikâh düşmeyen; yabancı erkek
n. 37r/14
- naşihat (Ar.)** öğüt
n. 10r/17
n.+ıla 3v/15, 10v/05
- naşihat et-* 'öğüt vermek'
n.-üp 10r/17
- naḥḥ (Ar.)** süsme, boynuzla vurma
n. 21r/17
- naẓar (Ar.)** bakma, göz atma
n. 8v/11, 13v/07, 19v/15, 20r/08, 30v/02, 31v/15, 33v/16, 35v/07, 37v/03, 38r/03, 38r/10, 38v/01, 38v/04
n.+da 5r/10, 13r/15
n.+ı 37v/03
- n.+ına 2v/12
- naẓar kıl-* 'bakmak, göz atmak'
n. 28v/13
- n.-dı 13v/07, 33v/16, 35v/07, 38v/01
n.-dılar 19v/15, 20r/08
- n.-dum 28v/15
- n.-mazlar 37v/03
n.-up 8v/11, 38r/10
n.-ur 38r/03
n.-ursız 30v/02
- naẓar ur-* 'bakmak'
n.-dılar 31v/15, 38v/04
- naẓîr (Ar.)** eş, benzer
n.+i 36r/05
- naẓm (Ar.)** ölçülü ve uyaklı söz
n. 1v/12, 4r/13, 9r/04, 10r/14, 14r/04, 18r/17, 19v/09, 20v/04, 22v/03, 23r/06, 23r/12, 23v/02, 23v/11, 24r/12, 24v/11, 26v/09, 27r/08, 30r/05, 32v/07, 34r/03, 36r/07, 36v/16, 37v/05, 38v/05, 39r/15, 41r/02, 43v/16, 45r/13
- nene**, nasıl, hangi
- n. 2r/09, 2r/13, 2r/13, 2r/13, 2r/13, 2r/13, 3v/11, 4r/13, 4v/09, 5r/10, 9r/04, 9r/13, 10r/03, 10r/08, 10r/14, 10v/05, 10v/07, 11v/15, 11v/17, 12r/02, 12r/04, 12r/11, 12v/04, 12v/06, 12v/17, 13r/17, 13v/02, 13v/11, 13v/13, 13v/13, 14r/10, 14r/14, 14r/15, 14v/01, 14v/06, 14v/13, 14v/16, 16v/07, 16v/08, 16v/09, 16v/09, 17r/02, 17r/10, 17r/12, 18v/02, 18v/04, 18v/06, 18v/06, 18v/11, 19r/16, 19v/02, 19v/11, 20v/04, 21r/15, 21r/16, 22v/03, 23r/03, 23v/07, 23v/14, 24r/16, 24r/16, 24v/12, 26r/02, 26r/11, 27r/01, 27r/01, 27r/01, 28r/01, 29r/10, 29r/16, 30r/06, 30r/06, 30r/07, 30r/08, 30r/08, 30r/09, 30r/13, 30r/14, 30v/07, 32v/02, 32v/07, 32v/07, 32v/11, 32v/15, 32v/15, 32v/17, 33r/01, 33r/04, 33r/11, 33r/13, 33v/09, 34r/02, 34r/03, 34r/10, 34r/15, 34v/14, 35v/09, 36r/01, 36r/02, 36r/03, 36r/04, 36r/04, 36r/04, 36r/05, 36r/05, 36v/15, 36v/16, 37r/14, 37v/08, 37v/14, 37v/15, 39r/10, 39r/14, 39v/09, 39v/14, 39v/14, 40r/01, 40r/03, 40r/11, 40v/01, 40v/05, 41r/05, 41r/09, 41v/06, 41v/08, 41v/08, 41v/08, 41v/09, 41v/12, 41v/16, 42r/05, 42v/11, 42v/15, 43r/01, 43r/02, 43r/04, 43r/08, 43r/14, 43r/16, 43v/09, 43v/09, 43v/11, 43v/13, 43v/15, 44v/11, 44v/12, 44v/17
- n.+dür 13v/02, 14r/14, 14v/03, 14v/03, 17v/16, 21v/13, 21v/14, 23v/09, 29v/01, 39v/15, 40v/02, 40v/04, 43r/05, 43r/14
- n.+ye 3v/06, 39v/03, 39v/12, 40r/02, 41r/01
- neden* 'nasıl, niçin'
n. 29r/14
- neçünniçin**, neden dolayı
n. 15v/06, 21r/05
- nefes (Ar.)** soluk, nefes alma
n. 27v/14, 36r/07
n.+de 34r/08
n.+inden 30r/03
- nefir (Ar.)** cemaat, topluluk
n.+leri 6v/01
- nefs (Ar.)** bedensel istek ve arzu, hayat,kendi
n.+e 10v/13
n.+i 10v/02, 14r/15
n.+üjüz 30v/02
- nerdübān (Far.)** merdiven
n. 24r/04
- neşh (Ar.)** ortadan kaldırma, hükümsüz bırakma

- n. 36v/01
nes̄h ʔt- ‘ortadan kaldırmak’
 n.-di 36v/01
nesl (Ar.) nesil, soy
 n.+inden 36v/10
nesnenesne, şey
 n. 13v/14, 14r/03, 14r/13, 15r/06, 15r/12, 15v/14, 21v/15, 29v/06, 30r/06, 40r/03, 40v/04, 41v/05, 44r/01, 44v/17
 n.+müz 37v/12
 n.+sin 22r/12
 n.+ye 13v/12, 16v/12, 42r/15, 44r/03
 n.+yi 12v/01, 23r/02
 n.+yiçün 35r/03
 n.+yile 30v/05
nevbet (Ar.) sıra, nöbet
 n. 21r/16
 n.+çe 21r/16
nġk (Far.) iyi, hoş, güzel, beğenilen
 n. 10r/03, 11r/12, 11v/03 (2)
ni‘met (Ar.) iyilik, ihsan, lütuf
 n. 34v/01, 35v/10
 n.+i 22v/09
 n.+ile 36r/11
 n.+im 20v/08
 n.+üm 1v/04
niçenasıl, ne kadar, çok
 n. 3r/17, 5v/15, 9r/1a4, 13v/02, 15v/14, 18v/01, 19v/02, 25v/02, 33r/01, 36r/17, 37v/14, 38v/08, 44r/01
 n.+ler 1v/04, 20v/08, 38r/03, 38r/04
 n.+lerüñ 23v/01
 n.+si 44r/01
niçünniçin, neden dolayı
 n. 12r/17, 15v/11, 16r/01, 16v/01, 16v/07, 19r/12, 22r/07, 25v/14, 26r/04, 32r/11, 36v/02, 40v/06, 40v/09, 42r/09, 43r/03, 43v/06
nicenasıl, ne kadar, çok
 n. 5r/12, 12r/02, 14r/06, 14v/14, 14v/15, 19r/13, 30r/15, 33r/10, 35v/13, 35v/14, 36r/01, 42v/08
 n.+dür 17r/14
nihān (Far.) saklı, gizli, mahfi
 n. 39r/10
nġme (Far.) yarı
 n. 24r/04
nişān (Ar.) belirti, iz, maç, işaret koyma
 n. 1v/15, 17v/11, 19r/02, 27v/02, 28r/07
 n.+dan 39v/02
 n.+lar 39v/02
nişān vēr- ‘işaret vermek’
 n.-ür 17v/11
nisbet (Ar.) oran, kıyaslama
 n. 19r/04, 22v/10, 37v/12
nite nasıl
 n. 8r/01, 11r/10, 12v/01, 17v/09, 20r/03, 22v/01, 23v/11, 30v/09, 30v/16, 31v/16, 33v/06, 35r/08, 35v/10, 37v/16, 38v/05, 39v/08, 40r/12, 40r/17, 40v/13, 44r/13
nitekimnasıl ki, nitekim
 n. 14r/16, 16v/15, 23v/11
nübüvvet (Ar.) nebġlik, peygamberlik
 n.+i 33v/03
nükte (Ar.) ibarenin asıl mantığından başka olan nazik ve lâtif mana, ta’bġr-i āhġrle fehim ve idraki zerafete menut olan kimse
 n.+ler 9r/15
nuşret (Ar.) yardım, Allāh’ın yardımı
 n. 4r/16, 4v/01, 8v/07
 n.+e 4r/15
nūr (Ar.) ışık, aydınlık, kutsal ışık
 n.+a 44r/15
nuhās (Ar.) bakır denilen maden; dumansız alev
 n.+dan 39v/16
O
o o, 3. tekil kişġ zamiri
 o. 22v/04, 23v/15, 26v/11
 o.+dur 23r/07
odateş
 o. 28v/16, 28v/17, 30r/03

o.+a 44r/07

odun odun

o.+ı 29v/09

oğlan oğlan, evlat, çocuk

o. 38r/11, 38r/13, 38r/13, 38r/16, 39r/01, 39r/14, 39r/16, 39v/14, 42v/12, 42v/14, 42v/16, 43r/02, 43r/03, 43r/15, 43v/01, 43v/12, 44v/15

o.+ı 38v/15, 39r/16, 43r/08, 43r/16

o.+ları 7v/12, 9v/06, 31r/01, 31r/15, 31v/08, 31v/12, 39v/10

o.+larıla 8v/01, 10v/16, 30v/15

o.+ların 2v/01, 6v/06, 10r/07

o.+larına 15r/05, 17r/08, 39v/05

o.+larından 26r/05, 29r/15

o.+laruma 9v/05

o.+umuz 39v/13

o.+uğ 42v/17

oğlanlayın ‘oğlan, evlat gibi’

o. 39r/08

oğul erkek evlat, çocuk

o. 7v/10, 40v/03, 40v/05, 41v/02, 42r/12

o.+a 8r/08

o.+dan 7v/10

o.+ı 2r/10, 2r/15, 8r/02, 9v/07, 13r/04, 25v/12, 26r/04, 37v/17, 39r/02, 42v/04

o.+ıla 30v/10

o.+ın 9v/10, 9v/13, 10r/06, 18v/01, 21v/11, 22r/06, 38v/01, 38v/03, 38v/14, 39r/03, 39r/12, 44v/08

o.+ına 9r/04, 9r/09, 25v/14, 42v/09

o.+ından 9r/02

o.+ını 21v/12, 38v/13, 42r/04

o.+ınıuğ 9r/03

o.+um 20v/16, 38r/02, 39r/04, 40r/02, 42v/15

o.+uma 44v/12

o.+umuz 39r/09, 40r/10

o.+umuzsın 41v/12

o.+un 45r/03

o.+uğ 38r/03

o.+uğa 44r/07

o.+uğdan 42r/08

o.+uğı 42r/05, 42v/08

o.+unu 44v/10, 45r/05

o.+usun 26r/02

oğok, silah

o.+ıla 26v/07

oğı-çağırmak, davet etmek, söylemek; Krş. oğı-

o.-yıcak 15r/17

oğı-çağırmak, davet etmek, söylemek; Krş. oğı-

o.-dı 3v/14, 9r/04, 15r/16, 34r/03

o.-du 3v/04

o.-mığ 42v/07

o.-r 15v/03

o.-yıcak 15v/02

o.-yup 5v/04, 20v/03, 24v/04

olo, 3. tekil kişi zamiri

o. 1v/10, 2r/11, 2r/14, 2r/17, 2v/03, 2v/11, 2v/14, 2v/15, 2v/16, 3r/06, 3r/15, 3v/01, 3v/09, 4r/06, 4r/12, 4r/14, 4v/05, 4v/10, 4v/12, 4v/16, 4v/16, 4v/17, 5r/03, 5v/01, 5v/03, 5v/05, 5v/08, 5v/09, 6r/05, 6r/13, 6r/15, 7v/03, 7v/17, 8r/05, 8r/06, 8v/03, 8v/09, 9r/02, 9r/05, 9r/10, 9v/03, 9v/07, 9v/07, 9v/10, 9v/11, 9v/11, 9v/12, 9v/17, 9v/17, 10r/05, 10r/08, 10r/10, 10r/16, 10v/01, 10v/02, 11r/09, 11v/09, 11v/17, 12r/01, 12r/01, 12r/03, 12r/07, 12r/09, 12r/14, 12r/14, 12v/02, 12v/05, 12v/17, 13r/02, 13r/03, 13r/06, 13r/11, 13r/12, 13r/15, 13r/15, 13v/01, 13v/14, 13v/15, 14r/08, 14r/08, 14r/09, 14r/10, 14r/14, 14r/17, 15r/01, 15r/02, 15r/07, 15r/09, 15r/16, 15v/01, 15v/01, 15v/08, 16r/02, 16r/17, 16v/05, 17r/15, 17r/16, 17v/03, 17v/07, 17v/12, 17v/15, 18r/03, 18r/08, 18r/11, 18r/14, 18r/16, 18v/03, 19r/17, 19v/11, 19v/12, 19v/14, 19v/16, 19v/17, 20r/17, 20v/05, 20v/11, 20v/12, 21r/06, 21r/06, 21r/09, 21r/17, 21v/02, 22r/13, 22r/15, 22v/15, 24r/02, 24r/04, 24r/08, 24r/10, 24r/17, 24v/01, 24v/03, 24v/16, 24v/17, 25r/03, 25r/07, 25r/07, 25r/07, 25r/08, 25r/09, 25r/10, 25r/11, 25r/14, 25v/02, 25v/04, 25v/05, 25v/11, 25v/15, 25v/15, 25v/16, 26r/06, 26r/07, 26r/07, 26r/10, 26r/14, 26r/17, 26r/17, 26v/02, 26v/03, 26v/04, 26v/05, 26v/07, 26v/10, 26v/13, 26v/14, 26v/14, 26v/16, 26v/16, 27r/03, 27r/06, 27r/08, 27r/08, 27r/10, 27r/12, 27r/13, 27r/16, 27v/10, 27v/11, 27v/12, 27v/13, 27v/14, 27v/15, 27v/17, 28r/01, 28r/02,

28r/03, 28r/09, 28r/11, 28r/13, 28r/15, 28r/15,
28r/17, 28v/09, 28v/14, 29r/02, 29r/02, 29r/06,
29r/06, 29r/07, 29r/08, 29v/02, 29v/06, 29v/08,
29v/10, 29v/10, 29v/11, 29v/13, 29v/14, 29v/15,
30r/01, 30r/02, 30r/05, 30r/09, 30r/11, 30r/13,
30v/04, 30v/04, 30v/11, 30v/12, 30v/17, 30v/14,
31r/04, 31r/08, 31r/10, 31r/11, 31r/14, 31r/16,
31r/16, 31v/03, 31v/05, 31v/10, 31v/11, 31v/13,
31v/15, 31v/16, 31v/06, 32r/04, 32r/05, 32r/05,
32r/06, 32r/09, 32r/11, 32r/14, 32r/15, 32r/17,
32r/17, 32v/02, 32v/10, 32v/12, 32v/13, 33r/04,
33r/05, 33r/06, 33r/15, 33r/17, 33v/01, 33v/15,
34r/01, 34r/02, 34r/04, 34r/17, 34v/02, 34v/02,
34v/02, 34v/05, 34v/10, 34v/12, 34v/15, 35r/17,
35v/05, 35v/08, 35v/16, 35v/17, 36v/05, 36v/06,
36v/08, 36v/09, 36v/09, 37r/06, 37v/03, 37v/05,
37v/16, 38r/05, 38r/09, 38r/09, 38r/11, 38r/17,
38v/03, 38v/13, 39r/07, 39r/08, 39v/02, 39v/05,
39v/07, 39v/10, 40r/03, 40r/16, 40v/04, 41r/02,
41r/06, 42r/04, 42v/03, 42v/03, 42v/05, 42v/07,
42v/07, 42v/08, 42v/10, 42v/10, 42v/13, 42v/17,
43r/03, 43r/05, 43r/06, 43r/09, 43r/13, 43r/13,
43r/15, 43r/17, 43v/02, 43v/04, 43v/04, 43v/06,
43v/07, 43v/07, 44r/06, 44r/14, 44v/03, 44v/05,
44v/05, 44v/06, 44v/07, 44v/09, 44v/09, 44v/13,
45r/04, 45r/05

andan 'ondan'

a. 1r/02, 2r/03, 2r/08, 2v/01, 2v/17, 3r/04, 3r/08,
3r/14, 3r/16, 3v/02, 4r/08, 4v/11, 5r/09, 5r/11,
5v/13, 6r/04, 6r/12, 6v/03, 6v/09, 6v/15, 6v/15,
7r/01, 8r/07, 8r/12, 8r/15, 8v/01, 8v/09, 8v/10,
8v/13, 10r/01, 10r/05, 10r/12, 10r/17, 10v/04,
10v/12, 10v/15, 11v/11, 11v/13, 11v/14, 11v/15,
12r/12, 12v/07, 12v/09, 12v/11, 12v/15, 13r/01,
13r/05, 13r/07, 13r/12, 13r/16, 13v/09, 13v/10,
13v/12, 14r/01, 14r/09, 14r/11, 14v/05, 14v/11,
15r/08, 15r/10, 15r/11, 15v/10, 16r/16, 16v/01,
16v/09, 16v/13, 17r/02, 17r/08, 17r/09, 17r/10,
17v/08, 17v/09, 17v/11, 17v/12, 17v/12, 17v/16,
18r/03, 18r/07, 18r/12, 18v/04, 19r/03, 19v/01,
19v/02, 19v/13, 19v/13, 19v/15, 19v/17, 20r/03,
20r/04, 20r/06, 20r/09, 20r/10, 21r/02, 21r/04,
21r/09, 21r/13, 21v/01, 21v/05, 21v/07, 21v/12,
21v/16, 22r/05, 22v/02, 22v/13, 22v/17, 23r/10,
23r/16, 23r/16, 24r/03, 24r/11, 24r/17, 24v/03,
24v/17, 25r/11, 25v/01, 25v/03, 25v/09, 25v/14,
26r/04, 26v/03, 26v/15, 27r/07, 27r/15, 28r/01,
28r/17, 28v/05, 28v/08, 29r/09, 29r/10, 29v/06,
29v/08, 29v/09, 29v/13, 30r/01, 30r/13, 31r/05,
31r/10, 31v/08, 31v/06, 32r/06, 32r/07, 32r/08,
32r/09, 32r/12, 32v/10, 32v/13, 33r/01, 33r/06,
33r/09, 33r/13, 33r/14, 33v/01, 33v/03, 33v/05,
33v/13, 33v/16, 34r/01, 34r/02, 34r/07, 34r/14,
34v/05, 34v/07, 34v/15, 34v/15, 34v/17, 35r/01,
35r/04, 35r/13, 35r/15, 35v/06, 35v/09, 35v/15,
35v/17, 35v/17, 36r/05, 36r/10, 36r/10, 36v/05,
36v/12, 37r/17, 37v/13, 38r/06, 38r/08, 38v/14,

39r/01, 39r/03, 39r/09, 39r/11, 39r/13, 39r/14,
39v/05, 39v/11, 39v/12, 39v/17, 40r/02, 40r/14,
40r/17, 40v/01, 40v/02, 40v/05, 40v/08, 40v/10,
40v/14, 40v/15, 40v/17, 41r/01, 41r/06, 41r/07,
41v/02, 41v/09, 41v/11, 42r/04, 42r/06, 42r/07,
42r/10, 42v/05, 42v/10, 42v/11, 42v/13, 42v/17,
43r/03, 43r/05, 43r/10, 43r/14, 43r/14, 43v/04,
43v/10, 43v/12, 44r/07, 44r/13, 44r/16, 44v/09,
44v/13, 44v/13, 45r/04, 45r/08, 45r/10, 45r/11

o.+dur 2v/17, 12v/06, 12v/09, 12v/11, 12v/11,
12v/12, 14r/05, 15v/13, 21v/14, 23r/12, 25r/04,
29v/17, 34v/12, 36r/08, 36r/08, 39v/16, 40r/04,
40v/13, 41r/03, 41r/03, 42r/16, 44r/02

oña 'ona'

a. 2v/05, 4v/05, 10v/08, 12r/10, 14r/04,
14r/04, 14r/04, 14v/08, 15v/13, 15v/13, 17r/06,
25r/06, 25v/06, 26v/06, 33r/11, 36r/16, 39v/15,
39v/17, 40r/10, 40v/04, 41v/03, 41v/07, 42r/16,
43r/05, 43r/06

anca 'onun gibi'

a. 5r/06, 7v/08, 18r/11, 18r/14, 19r/10,
30r/04, 31v/01, 38r/16, 40r/07

anda 'onda'

a. 23v/10, 25r/08, 28r/07, 30v/04,
33v/05, 43v/03, 45r/07

ancılayın 'onun gibi'

a. 5r/08, 25v/07

anı 'onu'

a. 4v/04, 4v/07, 4v/08, 5v/05, 5v/17,
6v/05, 6v/05, 7r/06, 7r/10, 8r/17, 8v/15, 9r/09,
9v/13, 10r/11, 11v/10, 11v/17, 12r/13, 15r/07,
15v/04, 17r/16, 17v/15, 19v/09, 19v/16, 22r/02,
22r/17, 22v/16, 24r/06, 24r/09, 24v/02, 25r/15,
25v/06, 25v/13, 27v/06, 27v/10, 28r/09, 28v/02,
29r/01, 29r/04, 29r/07, 29r/15, 29v/11, 31r/04,
31v/04, 31v/12, 31v/14, 32v/06, 33r/04, 33r/05,
33r/16, 33v/12, 34v/14, 35v/16, 36v/04, 38v/03,
38v/11, 40r/08, 40v/12, 41v/04, 42v/02, 43r/06

a.+lar5v/11

a.+ları 3r/11, 9v/10, 9v/14, 15r/15, 26v/02,
37r/13

a.+lara 36r/14, 39r/17, 40r/12

a.+larıñ 44v/07

a.+ñ 25v/16

anıñ 'onun'

a. 3v/16, 4r/03, 8r/08, 12r/17, 12v/11,
13r/17, 15v/01, 15v/12, 15v/14, 17r/06, 20r/07,
21v/15, 26r/02, 27v/10, 33r/03, 34v/13, 36r/11,

36r/11, 36r/12, 36r/15, 36v/05, 38r/03, 39v/02, 41v/06

a.+ıla 29r/16

a.+la 12r/07, 30v/08

ol-olmak, bulunmak, yaratılmak

o.-a 2v/12, 2v/17, 5v/16, 14r/01, 15v/07, 17r/06, 17v/09, 18r/05, 23r/01, 23r/03, 23r/03, 23r/11, 23v/02, 25v/05, 28r/05, 28v/15, 29r/04, 31v/17, 32r/02, 32r/11, 33r/09, 39v/07, 40r/03, 43v/10

o.-acağın 30r/16

o.-acağın 12r/08

o.-alım 16v/07

o.-an 2r/17, 25r/10, 32r/07, 38r/01, 41v/06, 43v/11, 44r/03

o.-anı 14r/07, 15v/13, 16v/16, 43v/16

o.-avuz 4v/09

o.-dı 2r/17, 4r/11, 7v/11, 22r/16, 26v/12, 39r/09, 41v/08, 42r/13, 44v/08, 44v/13

o.-dılar 41r/10

o.-duğı 43v/03

o.-duğın 8v/13, 35v/09, 39r/10

o.-duğına 43r/04

o.-duğum 29r/13, 41v/17

o.-duğın 16v/11

o.-duğ 11v/15

o.-dum 25v/17

o.-ıcağ 14r/14, 27v/04, 38r/06, 38r/12, 39v/08 (2), 42v/03

o.-ısa 14r/12

o.-ısar 38r/03, 38r/11, 39r/15, 44r/01

o.-malı 37v/10

o.-masun 16v/17

o.-mayam 44v/14

o.-mayasın 10v/14

o.-mayınca 38v/10

o.-maz 11v/09, 33r/04, 44v/01

o.-mazidi 38r/01

o.-mazsa 12r/04

o.-miş 39r/13

o.-mışam 20v/12

o.-mışlar 36v/07

o.-sa 18v/14, 28r/02, 33v/03, 37r/06, 37v/11, 41v/06

o.-savuz 13r/08

o.-sun 10v/13, 25r/17, 30v/13, 40r/04, 44v/14

o.-ucağ 32v/14

o.-unca 3v/17

o.-uncağ 19r/11

o.-up 2v/09, 4v/14, 6r/11, 6v/07, 19r/01, 19v/06, 32r/07

o.-updurur 14v/12

o.-ur 10v/17, 13r/12, 14r/03, 14r/17, 15r/03, 23r/11, 25r/12, 25r/15, 30r/07, 31r/11, 33r/07, 33r/08, 37r/02, 38r/02, 40v/05, 40v/07, 42r/08

o.-ursa 4r/07, 11v/08, 15r/11, 15r/13, 23r/05, 25v/07, 38r/13

o.-ursan 3v/17

o.-ursın 17r/01

o.-uruz 32v/14

oldur-oluşmasını sağlamak, yaratmak; kusursuz hale getirmek

o.-ur 14r/07, 14r/07, 41r/04, 41r/04

on10, on

o. 27v/03

ondört14, on dört

o. 7v/06, 25v/09

o.+üncü 1r/01

oniki12, on iki

o. 2v/10, 7v/02, 42v/06

onikikezyüzbiç12000, on iki bin

o.2v/09, 13v/05

onsekizbiç 18000, on sekiz bin

o. 12v/09, 36r/05

onyédibiç 17000, on yedi bin

o. 5r/17

onyédidört14, ön dört

o. 35r/06

ordu başkent; hakan karargâhı; ordu; çadırılı göçebe halkı

o.+larına 5r/06
 o.+sın 26r/09
 o.+sına 27r/14
 o.+ya 27r/13

ortaara

o.+sı 28v/17
 o.+sına 19r/06
 o.+sında 16r/03, 17v/07, 18r/11
 o.+ya 41r/12

otur-oturmak, sakinleşmek, yerleşmek

o.-dı 8v/08, 9r/03, 10v/03, 11r/03,
 13v/10, 15v/10, 21r/09, 21r/17, 21v/12, 32v/10,
 33v/16, 34v/05, 35v/02, 44v/05, 45r/10

o.-dılar 22r/17, 28v/06

o.-duğum 28r/09

o.-ma 2v/01

o.-miş 13r/14, 13v/05, 15v/03, 33v/08,
 45r/08

o.-up 9v/13, 10v/04, 21v/01, 24r/10,
 30v/05, 35r/14, 44v/09

o.-ur 33v/12

o.-urken 39v/09

otuz 30, otuz

o. 20v/02, 27v/08

otuzsekiz 38, otuz sekiz

o. 24v/03

oynoyun, eğlence; Krş. oyun

o.+lar 1v/04

oyna-oyunmak, eğlenmek

o.-r 28v/01, 28v/01

o.-yup 1v/05, 9v/16

o.-yupdur 30r/03

oyunoyun, eğlence; Krş. oyun

o. 28v/01

o.+unda 2r/17

Ö**öcintikam**

o.+inden 38r/04, 44r/08

o.+ünğden 9r/13, 42r/13

ögütögüt

o.+ünğ 3v/15

‘ömür (Ar.) ömür, hayat, yaşayış; Krş. ‘ömür

a. 14v/03, 22r/08, 22r/09

‘ömr (Ar.) ömür, hayat, yaşayış; Krş. ‘ömür

a. 23r/14, 23r/14, 25r/05, 25r/05,
 33v/11, 34v/11

a.+e 23r/13, 23v/01

a.+i 14r/09

a.+ine 23r/12

a.+inünğ 13r/15

a.+ümüz 10v/08

a.+ünğe 12v/07

a.+ünği 9r/08

a.+ünğüze 27r/11

‘ömr sür-‘yaşamak’

a.-mek 25r/05

a.-mekden 25r/05

a.-miş 33v/11

öl-ölmek

o.-di 36v/05

o.-dük 9v/05, 9v/05

o.-em 24r/13

o.-icek 21v/14

o.-imez 23r/07

o.-ince 37r/10

o.-medi 31v/14, 39r/09

o.-mesin 7v/09

o.-meyecek 10v/17

o.-miş 20v/10

o.-se 22r/01, 37v/09

o.-ünce 10v/10

o.-üp 1v/14, 21v/17, 22r/03, 27r/14

o.-ürsem 44v/17

öldür-öldürmek

o.-ür 13r/08, 14r/07, 41r/04

ölüm ölüm

o. 22r/04, 22r/07, 22r/07, 30r/15
o.+den 1v/13, 9v/04
o.+dür 22r/02
o.+e 9v/03
ölümsüz ölümsüz
o.+ini 10r/04
öğ önce, evvel, ileri, makbul, ön taraf
o. 3r/12, 36v/01
o.+din 35r/08
o.+dün 18v/12, 30v/15
o.+e 25v/10
o.+ince 35r/11
o.+inde 11v/07, 33v/14, 41r/17,
43v/05, 44v/04
o.+ine 12v/13, 13v/04, 22v/03, 22v/06,
22v/08, 22v/11, 26r/15, 31r/03, 35r/07, 35v/11,
41r/15, 43r/11, 43r/12, 43v/01
o.+lerince 24r/07, 45r/08
o.+lerine 40r/08
o.+üñde 22r/08
o.+üñüzde 15r/08, 40v/02
o.+ünce 8r/02, 8r/10, 28r/12, 28r/12,
31r/01
o.+ünde 15r/14, 16r/01, 16r/04, 18r/07,
21r/05
o.+ünden 18v/05
o.+üne 7r/08
o.+ünce 9v/06
öp-öpmek
o.-di 44r/16
o.-üp 33v/14
ördekördek, perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu, badi, badik
o. 2v/16
öt- ötmek, kuş türünden hayvan ses çıkarmak
o.-diler 21v/07
özkendi, kendisi, zat
o. 3v/08, 15r/09, 43r/04
o.+lerin 41r/07

P

pā (Far.) ayak; kök, dip
p.+lar 21v/03
pāk (Far.) temiz, günâhsız, her şeyden münezzeh
p. 11v/03, 17v/05
p.+dur 36r/10, 36r/10
pāyende (Far.) baki, daim
p. 9r/08
pādişāh (Far.) padişah, hükümdar, Tanrı
p. 30r/09
pākize (Far.) temiz, lekesiz
p. 17v/05
pākize ét- ‘temizlemek’
p.-ip 17v/05
parala-parçalamak, yırtmak
p.-dı 26v/15
p.-duğı 27r/08
p.-miş 27r/08
p.-r 27v/16
pāre (Far.) parça
p. 20v/01
peyk (Far.) haber götürüp getiren
p.+lere 10r/07
p.+lerinüñ 32r/12
pehlevān (Far.) iri, bahadır adam; güreşçi
p. 20v/13
p.+sın 31r/05
peleng (Far.) pars, panter, leopar
p. 17r/17, 28r/10
penah (Far.) sığınma; sığınacak yer
p. 4v/09
pençe (Far.) pençe, yırtıcı hayvanların ön ayaklarıyla tırnakları
p.+lü 2v/16
p.+sine 28r/17
p.+sinüñ 32r/01
perişān (Far.) perişan; dağınık; kederli, kaygılı
p. 5v/11, 5v/13, 30v/03, 44v/03
perişān düş- ‘kederlenmek, kaygılanmak’

- p.-diler 5v/12
perîşân ol - 'kederlenmek, kaygılanmak'
 p.-ma 44v/03
perver (Far.) besleyici, mürebbi
 p. 27r/10
pes (Far.) sonra, öylece, şimdi
 p. 1v/10, 1v/15, 22v/08
pes ét- 'alçaltmak'
 p.-miş 1v/10
pîş-gîr (Far.) peşkir, havlu
 p.+leri 22v/07
peşimân (Far.) pişman
 p. 42r/04
peşimân ol- 'pişman olmak'
 p.-di 42r/04
peygâmbar (Far.) peygamber
 p. 11v/15, 12r/03, 12r/05, 12v/05, 15r/02, 16r/14, 16v/16, 17r/08, 28v/05, 36r/02, 36r/14, 36v/02, 38r/11, 38r/13, 39v/06, 41v/09, 41v/17, 42r/02, 42r/14, 42v/12, 43r/06, 43v/11, 44r/12, 44v/16
 p.+a 15r/01
 p.+am 12v/17, 13r/01, 13v/11, 13v/12, 13v/15, 40v/16, 41v/10, 42v/04, 42v/08, 43v/10, 44v/02
 p.+dan 36v/04
 p.+dı 10r/17
 p.+dur 42v/08
 p.+ın 13r/12
 p.+ıyam 16r/10
 p.+lığım 41v/12
 p.+lığuñ 41v/11
 p.+um 11v/16, 12r/11, 13v/13, 14v/05, 15r/04, 16r/13, 17r/02, 17r/05
 p.+uñ 12r/01, 12r/07, 12r/11
pîl (Far.) fil
 p. 28r/10, 28r/12
 p.+ler 28r/12, 28r/15
 p.+leri 27v/15, 28r/17
 p.+leyin 27v/12
pîr (Far.) yaşlı, ihtiyar
 p. 13v/07, 15v/12, 22r/14, 31r/15, 31r/16, 33v/11, 33v/12, 35r/13, 35v/02, 35v/03, 35v/06, 35v/14, 36r/03, 38r/07
 p.+e 36r/01
 p.+lerle 13r/13
 p.+üñ 16r/09
pîrlik (Far.+T.) yaşlılık, ihtiyarlık
 p. 35v/01
pîş-keş (Far.) peşkeş, armağan, hediye
 p.+ler 11r/09
 p.+leri 11v/13
piyâde (Far.) yaya, ayağıyla yürüyerek giden
 p. 35r/11
piyâde ol- 'ayağıyla yürüyerek gitmek'
 p.-up 35r/11
polad (Far.) çelik
 p. 6v/07, 11r/15, 20r/12, 24r/02
 p.+dan 17v/12, 18r/02, 20r/09, 20r/11, 20r/15, 24r/02, 30v/07
pöst (Far.) deri, cilt
 p.+ı 27v/02
 p.+ın 13r/14, 32r/04
 p.+ından 33v/11, 35v/04
 p.+lar 27v/03
pür (Far.) dolu, memlu
 p. 21v/02
pür-seyyâre (Far.+Ar.) çok kervan
 p.+leyin 21v/04
püt (Far.) put, sanem
 p. 13v/16, 39v/15, 39v/16, 40r/08, 40r/12, 40r/17, 40v/03, 40v/04, 40v/11, 40v/12, 40v/14, 40v/16, 41r/15, 41v/10, 41v/11, 43r/05, 43r/12, 43v/05, 43v/07, 43v/11
 p.+a 40r/02, 40r/08, 40r/09, 40r/13, 41v/04, 43r/08, 43v/02, 43v/02, 43v/03, 43v/04, 44r/10, 45r/02
 p.+dan 40r/02, 40r/11, 40v/11, 42v/16, 43r/08, 43v/03, 43v/05, 44v/13, 44v/16, 45r/01, 45r/02, 45r/12
 p.+ı 40r/14, 40v/06, 40v/06, 41r/13, 44v/16
 p.+ın 41r/12
 p.+ından 41v/13

p.+ınıñ 15v/17
 p.+lar 43v/11
 p.+lardan 44v/12, 44v/15
 p.+ları 40r/16, 43r/17
 p.+ların 43v/07
 p.+larından 40r/11
 p.+larınuñ 41r/14, 41r/17, 43r/11,
 43v/01
 p.+larumuz 43r/15
 p.+larumuzu 43v/13
 p.+laruñ 43r/12
 p.+laruñuz 41v/10
 p.+laruñuzı 40v/15
 p.+umdur 39v/15
 p.+umızı 43r/03
 p.+umuz 43v/09, 43v/10, 43v/12,
 43v/14
 p.+umuza 43r/10
 p.+umuzu 41r/01
 p.+uñ 16r/04, 41v/17, 43r/09
 p.+uñdan 41v/16
 p.+uñı 16r/14
 p.+uñuzun 40v/11, 43v/15

pūt-ḥāne (Far.) puthane, putlar evi

p.+ye 43r/09

R

rāvī (Ar.) hadis rivāyet eden, hadisleri söyleyen

r. 2r/15, 3r/07, 3v/09, 4v/10, 5r/09,
 6r/07, 6v/17, 8r/06, 8v/06, 9r/09, 10r/04, 10r/09,
 10r/16, 10v/15, 11r/01, 11v/12, 12r/05, 12v/02,
 12v/12, 13r/08, 14r/08, 14v/04, 14v/14, 15v/16,
 16v/12, 17r/07, 17v/04, 18r/02, 18v/03, 19v/11,
 20v/04, 20v/17, 21r/14, 22r/04, 22v/11, 23r/10,
 23r/16, 23v/06, 24r/17, 24v/16, 26v/13, 27r/12,
 28v/05, 30r/11, 30v/02, 32r/03, 32v/09, 34r/13,
 35r/05, 37r/05, 41r/06, 42r/02, 42r/17, 42v/01,
 43r/02, 43r/06, 43r/11

rāzī (Ar.) rızası olan, hoşnut, kabul eden

r. 15r/13, 37r/01, 37r/02, 37r/02

rāzī ol- ‘rıza göstermek, kabul etmek’

r.-a 37r/01

r.-dı 15r/13

r.-uncak 37r/02

rāzīk (Ar.) rızık veren, Allāh

r.+ı 15v/15

ra‘d (Ar.) gök gürlemesi

r. 26v/03, 26v/06

r.+ı 26v/10

ra‘d-u felek (Ar.) gök gürlemesi ve gökyüzü

r. 31v/03

ra‘iyyet (Ar.) sürü, otlatılan hayvan sürüsü; bir hükümdar idaresi altında bulunan ve vergi veren halk

r. 3v/17

raḥş (Far.) gösterişli, yürük ve güzel

r. 6r/16, 6v/11, 7r/09, 7v/04, 7v/05,
 8r/11, 26r/16, 26v/07

r.+a 6r/12, 30v/17

r.+ı 26v/04, 26v/17

r.+ıla 17r/13

r.+ıları 26v/09, 27r/05

r.+ılarıyla 27r/01

r.+ılarından 27r/13

r.+ından 8v/04, 17v/17, 26v/05, 31r/03,
 31r/12, 35r/12

r.+lara 25v/10

r.+ları 26v/04

rāḥat (Ar.) üzüntüsüz, tasasız, kedersiz, gönüli rahat

r.+a 24r/15

rāḥata ér- ‘ferahlanmak, dinlenmek’

r.-memiş 24r/15

raḥīm (Ar.) merhametli, esirgeyen, acıyan, Allāh

r. 12v/12

raḥmet (Ar.) esirgeme, acıma, merhamet etme

r.+ile 36r/11

rāst-ḳāmet (Far.+Ar.) doğru, uygun boy; doğru, uygun kadd

r. 11r/13

rāst (Ar.) doğru, uygun

r. 3r/17, 7r/02, 11v/11, 12r/01, 12r/08,
 21r/02, 21r/02, 26r/07, 31r/05, 32v/12, 35r/04

- r.+ına 19r/15
rāstgel- ‘uygun düşmek’
 r.-di 21r/02
 r.-medi 21r/02
rāy (Ar.) oy, düşünce
 r.+larınca 40r/12
recīm (Ar.) taşlanmış, lanetlenmiş, mel’un (şeytan hakkında)
 r. 16r/04, 16r/17, 16v/08, 16v/10, 16v/16, 17r/02
 r.+i 16r/12
redd (Ar.) kabul etmeme, geri çevirme
 r. 4v/07
redd ét- ‘geri çevirmek, kabul etmemek’
 r.-mek 4v/07
reh-nümā (Far.) yol gösteren, kılavuz
 r. 33v/04
remz (Ar.) işaret, işaretle anlatma, gizli
 r. 23r/01, 24v/10
 r.+i 23r/02, 23r/03, 23r/11, 23r/17, 23v/08
remz kıl- ‘işaret etmek’
 r.-dum 24v/10
renc (Far.) hastalık, illet, zahmet
 r.+ile 24r/13
rence (Far.) sıkıntılı, incinmiş; rahatsız, hasta, dertli
 r. 34v/12
 rence kıl- ‘incitmek, rahatsız etmek’
 r.-up 34v/12
resm (Ar.) eser, iz, aleme, düzen, şekil, taslak
 r.+e 22r/01, 22v/03, 23v/12, 30r/06, 35r/04, 35r/05, 36r/02, 36v/15, 36v/16, 42v/06
resūl (Ar.) elçi, peygamber
 r.+ümüz 37v/12
revān (Far.) akıp giden, akıcı
 r. 6r/01, 16r/13, 16r/06, 18v/16, 19r/04, 21v/02, 21v/10, 22v/04, 23v/17, 30v/03, 31r/03, 31r/11, 31v/02, 41r/12, 44r/15
revān ol- ‘yolu koyulmak, ortaya çıkmak’
 r.-di 30v/03
rīş (Far.) yara
 r. 35v/04
rīze rīze (Far.) ufak ufak, parça parça
 r. 27r/08, 27r/12
riḳḳat (Ar.) incelik, merhamet, acıma
 r. 9v/07, 9v/08, 27r/12
riḳḳat ét- ‘merhamet etmek’
 r.-diler 9v/07
riḳḳat kıl- ‘merhamet etmek’
 r.-up 27r/12
 r.-ur 9v/08
rişte (Far.) iplik, tire
 r.+lëyin 8v/04
rızā (Ar.) razılık, hoşnutluk, memnuniyet
 r. 9v/03, 10v/10, 37r/16
 r.+ılla 13v/02
 r.+sı 10r/13, 25r/06
rızā vër- ‘razılık göstermek’
 r.-di 37r/16
 r.-ip 9v/03
 r.-medi 26r/03
 r.-mişdi 10v/10
rızḳ (Ar.) azık, yiyecek
 r. 12v/06, 15v/15, 36r/06, 41r/04
 r.+ın 44r/02
 r.+uḡ 44r/04
rızḳ vër- ‘nimet vermek, yiyecek vermek’
 r.-en 15v/15, 41r/04
rū-be-rū (Far.) yüzyüze
 r. 6v/12, 28v/06
rūşen (Far.) aydınlık, parlak
 r. 14r/16, 24v/03
rūhī (Ar.) ruha ait, ruhla ilgili, ruhça
 r.+lerile 21v/04
rūḥ (Ar.) ruh, can, nefes
 r.+ına 36v/17

rumûz (Ar.) remizler, işaretler, mânâsı gizli olan sözler

r. 23v/12

r.+ile 23v/13

rûz (Far.) gün; gündüz

r. 2r/15

S

şaf (Ar. şaff) dizi, sıra

s. 8r/01

s.+ıla 21r/10, 21v/01, 43r/10

s.+ında 11r/03

şaf şaf dizi diz, sıra sıra'

s. 44r/13

şa'b (Ar.) güç, zor, çetin

s. 17r/17

şabâh (Ar.) sabah vakti, günün ilk vakitleri

s. 2v/11, 4v/17, 5v/04, 9v/12, 10v/02, 11r/08, 22r/15, 25r/08, 26r/08, 26r/12, 28r/08

s.+dan 5v/03

saç saç

s.+ı 32v/04, 35v/03

şaçılayın saç gibi

s. 2v/15

şaç- saçmak, savurmak, yaymak; Krş. şaç-

s.-up 43v/05

saç-saçmak, savurmak, yaymak; Krş. şaç-

s.-dılar 8v/04

şadır (Ar.) çıkan

s.+ına 21r/17

şağ (1) sağ, sağ taraf

s. 6r/11, 7r/10, 13v/07, 13v/08, 19v/14, 21v/01, 21v/04, 26r/13, 31r/14, 31v/17, 38v/17

s.+ın 6v/04

s.+ında 5v/04

şağ (2) sağlıklı, hastaliksız

s. 2v/01

şağ ol- 'iyileşmek, şifa bulmak'

s.-sun 2v/01

şağrağkadeh, bardak

s. 11r/14

s.+lar 21r/10

s.+ları 21v/04

şahn-ı cümle (Ar.) bütün avlu, meydan

s. 22v/09

şağla- korumak, esirgemek; Krş. şağla-

s.-sun 9r/08

s.-yumaya 41v/06

şağla- korumak, esirgemek; Krş. şağla-

s.-r 4v/08

şal- göndermek, terk etmek, salıvermek

s.-a 22v/11, 25r/07

s.-ar 5r/11, 18v/02, 27v/03

s.-asın 4v/04

s.-dı 18r/10, 21r/04, 31r/12

s.-dılar 2r/07, 2r/09

s.-duğumuz 18v/09

s.-duğ 18v/08

s.-ınca 18v/15

s.-ınmış 2v/15

s.-mak 6r/07

s.-miş 28r/16

s.-up 6v/07, 7r/08, 18r/08, 19v/14, 19v/17, 21r/04, 25v/10, 31r/02, 31r/13, 31v/11, 35r/07

şalavât (Ar.) namazlar, Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere okunan dua

s. 37r/01, 37r/04, 37r/04, 37r/04

şaldır-bıraktırmak, terkettirmek

s.-up 21r/17

şalın- salınmk, uzanmak

s.-miş 35v/03

şanlı ünlü, meşhur; sanlı

s. 20v/07

şan-zannetmek, düşünmek

s.-asın 30v/17

s.-maz 16r/14

şan-zannetmek, düşünmek, tasavvur etmek

s.-alar 43r/06

- s.-arsa 9r/01
s.-asın 18v/02, 21r/13, 26v/02, 26v/10, 31v/03, 38v/06
s.-duğuş 18v/10
s.-duğ 18v/07
s.-masun 2r/04, 6v/17
s.-up 12r/08
s.-ursın 15r/07, 42r/15, 42v/13
s.-ursuz 16v/06, 40v/11, 40v/12, 41v/11
şan‘at-ı tılısmāt (Ar.) hüner, marifet, ustalık tılısmlar
s.+ı 18r/16
şar- örtmek, çevrelemek
s.-ip 6v/07
s.-up 31v/14, 38v/17
şarp çetin, zor, berk, yalçın
s. 2v/05
şaru sarışın
s. 27v/02
şavur-savurmak, dağıtmak
s.-ur 27v/15
şayd (Ar.) avlama
s. 25v/01
şayd kıl- ‘avlamak’
s.-mayalar 25v/01
şı-kırmak, parçalamak
s.-dı 29v/03, 41r/13
s.-dılar 24r/03
s.-dım 3v/05
s.-yup 7v/07, 8r/12, 8r/14, 8r/16, 41r/15
şidk (Ar.) doğruluk, iç temizliği
s.+ıla 25r/02
şifat (Ar.) nitelik, suret, vasıf
s.+da 16v/07
s.+ıla 12r/02
s.+ları 14v/17
s.+sın 16v/04
şığ-sığmak
s.-ar 38r/08
s.-maz 28r/11
s.-mayınca 31v/14
şığa-sıvazlamak
s.-yup 21v/03
şığınyabancı sığır, geyik
s.+ını 4v/07
s.-ır 4v/08
şığın-sığınmak; Krş. şığun-
s.-dı 4v/06, 19r/01
s.-mağa 4r/03
şığun-sığınmak; Krş. şığın-
s.-dı 4v/05
şındur- kırmak, parçalamak; bozmak
s.-dı 24v/03
şuffe (Ar.) sofa
s.+ler 33v/07
s.+nüñ 21r/17
şofra-şiken (Ar.+Far.) sofrâ kıran, kırıcı
s. 25r/08
şük (Ar.) çarşı, pazar, alım satım yeri
s.+dan 21r/06
şolsol taraf
s. 6r/11, 6r/11, 7r/12, 13v/07, 13v/08, 19v/14, 21v/01, 21v/04, 26r/13, 31r/14, 32r/01
s.+un 6v/04
şoñson, nihayet, netice
s. 22r/02
s.+ın 25r/01, 25r/02, 25r/04
s.+ına 25r/03
s.+un 2r/01, 39v/03
şoñrasonra, sonrasında
s. 3r/14, 10r/15, 12v/03, 23r/09, 24r/16, 29r/02, 29v/11, 36r/17, 36v/04, 41v/16
şor-soru sormak, cevap istemek
s. 32v/06, 32v/08, 33r/06
s.+alum 43v/09
s.-ar 38r/09, 39v/14, 40r/10
s.-arlarsa 14v/06

- s.-arsa 29r/16
s.-arsalar 40r/11
s.-arsavuz 41v/08, 43v/13
s.-avuz 34v/13
s.-dı 5v/13, 8v/12, 9r/11, 21v/13, 25v/13, 26r/10, 30v/10, 33r/07, 35v/13, 36r/03, 37v/15
s.-dılar 6v/11, 16r/09, 37r/17
s.-duķ 34r/07, 41v/05
s.-saņa 41v/04
- şoruş-** birbirine sormak
s.-up 3r/10
- şoy-** açmak, açığa çıkarmak, engeli
s.-dılar 2r/02
s.-up 41v/02
- su** su; Krş. şu
s.+lar 25r/12
s.+yı 20r/01
s.+yına 18v/10
s.+yun 18v/08
- şusu;** Krş. su
s. 1v/05, 2v/11
s.+ya 2r/12, 2v/10, 18v/07
s.+yına 18v/08
s.+yınıñ 2r/10
- şüret (Ar.)** biçim, görüntü, kılık, resim
s. 6v/04, 7r/04, 11r/12, 29r/11, 29v/03, 29v/07, 35v/07
s.+de 16v/08, 16v/10
s.+e 13v/13, 31v/16
s.+i 17r/14
s.+inden 35v/09
s.+ler 22v/17, 23r/11, 38v/05
- s.+üñ 15r/13
- şüretlü (Ar.+T.)** görünüşü olan
s. 11v/03, 38v/02
- şür-nâ (Far.)** zurna
s. 6v/01, 8r/02
- suç** suç, günah, zarar; Krş. suç
s.+umuz 10v/08
- şuçsuç,** günah, zarar; Krş. suç
s.+a 3v/11
- şuĥf (Ar.)** sayfalar, Allâh'ın dört kitap dışında gönderdiği emirler; Krş. şuĥuf
s. 36r/15
- şuĥuf (Ar.)** sayfalar, Allâh'ın dört kitap dışında gönderdiği emirler; Krş. şuĥf
s. 15r/02, 36r/16
s.+ı 36v/01
- şun-** el uzatmak, bir şeyi uzatmak, hücum etmek
s.-dı 3v/03, 4r/12, 20v/03
s.-dılar 20v/02, 21v/05
s.-up 15r/09, 31r/14, 35r/13
- şundur-** bir şeyi uzattırmak, hücum ettirmek
s.-maķ 2r/05
- şüvâr (Far.)** ata binmiş, binici
s. 26r/15
- sâķî (Ar.)** su veya içki dağıtan
s. 11v/04, 22r/17
- sâkin (Ar.)** durma, bekleme, ikâmet eden, oturan
s. 28v/05
- sâkin ol-* 'ikâmet etmek, yerleşmek'
s.-ur 28v/05
- sa'âdet (Ar.)** mutluluk
s.+e 2r/05, 4r/02, 35v/07
s.+i 4r/10
- s.+ine 34v/13
s.+lü 25r/04, 34v/09, 34v/10, 34v/12
s.+üm 21v/13
- s.+üñe 8v/17
- sa'âdetlü (Ar.+T.)** mutlu
s. 25r/04, 34v/09, 34v/10, 34v/12
- şâbit (Ar.)** hareketsiz, kıvıldamayan, yerinde duran
s. 41r/05
- saĥt (Ar.)** kızma, gazap
s. 9r/15, 12r/16, 15v/05

saht ol- ‘kızmak, öfkelenmek’

s.-dı 15v/05

s.-up 12r/16

sağalsakal

s. 44r/14

s.+in 32v/04, 35v/04

s.+ina 3r/13, 12v/03

sākī (Ar.) su veren, su dağıtan; kadeh, içki sunan

s. 42v/05

s.+ler 21v/02

saķim (Ar.) rivāyeti doğru, sağlam olmayan(hadis); hasta, hastalıklı; yanlış

s.+ler 42v/04

saķın-esirgemek; uzak durmak, kaçınmak

s. 10v/13, 44r/10

s.-maķ 39r/16

s.-ur 26r/02

saļtanat (Ar.) sultanlık, padişahlık, bolluk, zenginlik

s.+a 30r/17

saļaBkz. Sen

s. 3v/05, 3v/08, 4r/16, 10r/15, 12r/02, 12r/08, 12r/11, 12r/13, 12r/13, 12v/05, 12v/16, 12v/16, 12v/17, 13v/10, 13v/15, 15r/05, 15r/06, 15v/15, 38r/04, 41r/16, 41v/17, 42r/01, 44r/04

sanā‘at (Ar.) meslek, iş, ustalık

s.+lar 20r/10

sancaķalay bayrağı

s. 2r/11, 5r/06, 5r/17, 6r/17, 7r/02, 7r/07, 8r/01, 8r/11

s.+ı 7v/14

s.+ın 6v/08, 7v/14

s.+ına 6v/05, 6v/09, 6v/13, 7r/07, 7r/09, 7v/07, 7v/08, 7v/13, 7v/14, 7v/15, 8r/15

sarāy (Far.) saray, sultan evi

s.+ına 9v/04, 22r/08

s.+ında 27v/04, 28v/07

saŗır (Ar.) yazı sırası

s. 20v/02, 24v/03

sat- satmak, satış yapmak

s.-uļ 12v/14

sāz (Far.) saz, çalgı

s. 6r/08, 13v/05, 21v/06, 32r/12

sāz ét- ‘yapmak’

s.-diler 21v/06

seleb (Ar.) birinden kapılıp alınan şey; soyularak birinden alınan şey; savaş aleti

s. 6r/08, 31r/09, 32r/12

sebeb (Ar.) neden, vesile, bahane, ilgi

s. 36r/09

s.+den 37v/06, 42v/16

s.+i 37v/04

sebīl (Ar.) yol, büyük cadde; su dağıtılan yer

s. 3r/13, 12v/03

sebūk (Far.) hafif, yeğni; çabuk; ağırlığı, ağırbaşlılığı olmayan

s. 4v/14, 19r/01

sebūk-bār (Far.) yükü hafif, eşyası az olan

s. 32r/12

seç-seçmek, ayırmak

s.-diler 5r/01, 7v/08

s.-ūļ 35r/01

seçil-seçilmek, ayrılmak

s.-ūp 25v/10

secde (Ar.) secdeye kapanma, namazda alını, el ayaklarını, dizleri ve ayak parmaklarını dayayarak yapılan ibadet

s. 12r/03, 15r/11, 15r/14, 40r/08, 40r/09, 40v/02, 40v/08, 41r/15, 43r/10, 43r/10, 43r/11, 43v/01, 43v/02, 43v/04, 43v/05

secde ét- ‘secde etmek, önünde yere kapanmak’

s.-erdük 40v/08

secde kıl- ‘secde etmek’

s. 12r/03, 43r/10

s.-amısın 15r/11

s.-an 43v/04

s.-dılar 43r/10

s.-durdılar 43r/11

s.-maz 43v/02

s.-up 15r/14, 40r/09, 41r/15, 43v/01, 43v/05

s.-urlar 40r/08
s.-ursuz 40v/02
sedd (Ar.) kapama, tıkama, engel olma; set, tümsek
s.+i 6r/17
sefer (Ar.) yolculuk
s. 1v/12, 1v/14
s.+inde 38r/01
sefer ét- ‘yolculuk etmek’
s.-erüz 1v/14
sefer kııl- ‘yolculuk etmek’
s.-dum 1v/12
sahâvet (Ar.) cömertlik, elaçıklığı
s.+in 22r/13
sekiz8, sekiz
s. 7v/11
s.+inci 2v/08
selâm (Ar.) selam, övgü, iyilik dileme
s. 5v/06, 6v/15, 13r/16, 16r/09, 16r/16, 16v/03, 27v/06, 29r/08, 29r/09, 33v/12, 34v/08, 44r/15, 45r/08
s.+ın 16r/17, 16v/02, 16v/05
selâm al- ‘selam almak’
s.-mağ 16v/03
selâm ét- ‘selam vermek, iyi dileklerde bulunmak’
s.-di 5v/06, 29r/08
selâmın al- ‘selam almak’
s.-madılar 16r/17
s.-mağa 16v/05
s.-mazsın 16v/02
selâm kııl- ‘selam vermek, iyi dileklerde bulunmak’
s.-up 13r/16
selâm vër- ‘selam vermek, selamlamak’
s.-di 16r/09, 16r/16, 44r/15
s.-üp 27v/06, 45r/08
selâmet (Ar.) kurtulma, kaygıdan uzak olma, salimlik
s. 34r/12

selâfîn (Ar.) sultanlar
s. 2r/06, 5v/15, 6r/12, 7r/10, 8r/03, 10r/01, 11r/06, 13r/05, 13r/10, 14v/08, 17v/03, 18r/16, 18v/03, 21r/15, 21v/01, 21v/05, 21v/08, 22r/15, 22r/17, 24r/07, 24v/01, 26v/09, 27r/15, 27r/15, 28v/06, 30r/12, 31r/09, 31r/16, 31r/17
s.+ler 8v/08, 10v/04, 11r/02, 11v/13, 13v/17, 18r/01, 20v/17, 22r/13, 22v/12, 25r/01, 25r/13, 25v/08, 30v/04, 31v/14, 35v/11, 35v/15
s.+lerile 35r/14
s.+lerün 22r/05
selsebîl (Ar.) tatlı ve hafif su
s. 37r/02
sem‘ (Ar.) işitme, işitiş; dinleme, kulak verme
s.+ine 38v/01
sensen, ikinci kişi zamiri
s. 3v/06, 3v/08, 3v/16, 4v/02, 4v/07, 5r/01, 5v/17, 6v/03, 10r/14, 10r/15, 10v/12, 11v/14, 13v/02, 13v/11, 13v/15, 14r/10, 14v/02, 14v/13, 15r/04, 15r/07, 16v/08, 16v/11, 18v/17, 20v/15, 23v/04, 34r/12, 35r/04, 36v/05, 36v/17, 37r/01, 37r/04, 39r/05, 40r/10, 41r/07, 41r/09, 41v/08, 41v/17, 42r/12, 43r/03, 43r/10, 43v/13, 44r/10, 44v/01, 44v/02
s.+de 26r/01
s.+den 3r/17, 9r/06, 18v/17, 20v/14, 37r/01, 37r/02, 45r/11
s.+i 1v/02, 2r/17, 3v/06, 3v/08, 4r/17, 7r/05, 9r/05, 9r/08, 12v/06, 12v/16, 15r/05, 15r/06, 15r/14, 15v/07, 15v/15, 16r/14, 16v/10, 16v/15, 20v/16, 23r/05, 25v/15, 26r/02, 29v/13, 34r/16, 41r/03, 42r/10, 42v/09, 42v/13, 44v/03, 44v/03, 45r/10
s.+ün 3v/11, 3v/12, 5v/07, 5v/08, 5v/14, 6r/03, 9r/13, 10v/13, 11v/15, 12v/05, 12v/07, 14r/12, 23r/03, 23v/02, 27r/09, 27r/10, 37r/02, 39v/12, 39v/12, 40r/05, 40r/10, 41r/08, 42r/01, 42r/13
s.+ünle 10v/17, 12v/16, 29r/17, 44v/01
seng (Far.) taş
s. 20r/12
ser (Far.) baş, kafa, kelle
s. 6v/02, 10r/08, 32r/14
s.+ler 35v/05
serâsime (Far.) sersem
s. 28r/14, 28r/16

- serāsime ol- ‘sersem olmak’
s.-up 28r/14, 28r/16
- ser-dih (Far.)** reis, baş olan
s. 11v/04
- ser-encām (Far.)** bir işin sonu; başma gelen; vak’a
s. 3v/06
- serheng (Far.)** çavuş; kavas; yasakçı
s. 6r/11
- serīr (Ar.)** taht; yatacak yer
s. 35r/06
s.+de 8v/08
s.+ine 10v/03, 32v/10
s.+ler 25v/09
- ser-keş (Far.)** itaatsiz, dikbaşlı
s.+lerine 2r/01
- ser-tā-ser (Far.)** baştan başa, hep, bütün
s. 1v/04, 20v/09
- server (Far.)** baş, önder, başkan, reis, ulu
s. 1v/03, 2r/03, 4v/11, 5r/17, 5v/02, 7r/02, 9v/10, 10r/05, 11v/11, 11v/13, 11v/14, 12r/10, 13r/04, 18v/13, 20v/07, 21v/14, 25r/14, 26v/16, 28r/04, 31r/01, 33r/02, 34r/15
s.+dür 6r/10
s.+e 11r/06
s.+i 8v/16, 13v/12, 26v/14, 27r/08, 27r/12, 27r/13
s.+ile 26v/01
s.+imüz 34v/07
s.+ler 3r/17, 4v/10, 5v/15, 6v/12, 10r/01, 13r/01, 13r/12, 13r/13, 18r/16, 19v/14, 21r/01, 21r/06, 21v/01, 22r/15, 22r/17, 23v/17, 24r/02, 25v/03, 26r/12, 26v/11, 26v/16, 27r/07, 27r/12, 27v/04, 28v/06, 30v/05, 32v/01, 35r/11
s.+lerden 6v/10, 7r/05, 9v/15, 11v/08, 26r/16, 27r/16, 32r/13
s.+lere 21r/15, 21v/05, 24v/02, 26r/15, 27r/07, 35r/14
s.+leri 2r/16, 7r/08, 8r/15, 9r/11, 9v/17, 13r/05, 14v/08, 21v/08, 30r/12, 30v/13
s.+lerle 2r/06, 2r/10, 6r/12, 6v/04, 8r/03, 13r/10, 13r/11, 24r/07, 25v/04, 26r/07, 27r/15, 31r/09, 31r/17
- s.+lerinden 3r/08
s.+lerine 3r/04
s.+lerün 26v/09
s.+ün 26r/15, 26v/03
- ser-zeniş (Far.)** başa kakma, takaza
s. 5r/11, 9r/12, 9r/1a4, 12r/06, 15v/10, 42r/05
s.+i 9r/13
- ser-zeniş ét-* ‘başa kakmak’
s.-erdün 5r/11
- ser-zeniş kıl-* ‘başa kakmak’
s.-dılar 12r/06
s.-up 9r/12, 42r/05
- sev-** sevmek, sevgi duymak
s.-dügüm 1v/12
- seyf (Ar.)** kılıç
s. 37v/17
- seyir (Ar.)** yolculuk, hareket, yürüme
s. 21v/04, 44r/13
s.+ile 20v/06, 21v/06
s.+ine 1v/05
s.+inde 38r/07, 44r/15
seyir ét- ‘hareket etmek, yolculuk etmek’
s.-ip 21v/04
- seyl-āb (Far.)** sel, sel suyu
s. 7v/09
s.+ın 10r/05, 22r/06
- seyyid (Ar.)** efendi, sahip, ileri gelen
s.+i 28v/02
- sīb (Far.)** elma
s. 21r/12
- sīlī (Far.)** şamar, tokat; belā, musıybet, felâket
s. 4v/01
- sīm (Far.)** gümüş; gümüş para
s. 20r/11, 21r/07, 21r/10, 21v/02
s.+den 21r/12
- sinmezar**
s.+in 23v/02

- sīne (Far.)** göğüs; yürek
s.+sinde 20r/10
s.+sine 44r/14
- sīret (Ar.)** yaradılış, ahlak
s. 11r/12
s.+de 16v/07
- sihr (Ar.)** sihir, büyü; Krş. sihir
s.+ile 39v/07, 43r/15, 43v/10
- sih̄ir(Ar.)** sihir, büyü; Krş. sihr
s. 43v/16
- sil-silmek, yok etmek**
s.-di 5v/04
s.-üp 10r/05, 22r/06
- silāh (Ar.)** silah, savaş aleti; Krş. silih
s.+ 21r/06
s.+ları 21r/05
- silih (Ar.)** silah, savaş aleti; Krş. silāh
s.+i 20v/01
s.+ine 21r/01
- sincāb (Far.)** sincap, teyin, çökelez
s. 11r/11, 11v/05
- sinī (Far.)** sini, büyük tepsi
s. 22v/08, 22v/10, 23r/08, 23r/12
s.+ler 21r/10, 22v/02
s.+nüj 22v/09
- sınur** sınır
s.+ında 17r/17
- sırr (Ar.)** sır, giz, kimseye söylenmemesi gereken bilgi
s.+ından 14v/02
- siyāh (Far.)** kara
s. 19r/17, 19v/12, 20r/16, 27v/02, 27v/13
- siyāset (Ar.)** ülke yönetimi
s.+e 8v/10, 8v/11, 8v/12, 9r/10, 9v/06, 9v/14
- sizsiz, ikinci çoğul kişi zamiri**
s. 11r/03, 25v/02, 30r/17, 40v/12, 41v/11, 43r/02, 44r/05
- s.+e 34r/10, 40v/11, 40v/13, 43v/02, 43v/11, 44r/05, 44r/05
s.+i 34r/06, 34r/07, 34r/09
s.+ler 12r/15, 12v/08, 13r/04, 14v/07, 17r/06, 45r/03
s.+lere 16v/15, 32v/13, 40v/11, 41v/11, 43v/15
s.+leri 16v/05, 30r/14, 40v/12, 43v/01
s.+üj 40v/12, 43v/17
- sızla-sızlamak**
s.-dı 42r/07
- söyle-dile getirmek, söylemek, konuşmak**
s. 15r/15, 28v/08, 34v/06, 36v/17
s.-dem 15r/12
s.-di 10r/04, 14v/11, 37v/15, 39v/08, 39v/14
s.-digne 9r/16
s.-diler 25v/01
s.-dügi 33r/05
s.-dügin 32v/11, 39v/10
s.-dügüj 14r/10, 40r/05
s.-dügüje 15r/14
s.-düm 23v/13, 23v/13
s.-dün 12v/04, 14v/07, 17r/05, 23v/17, 40v/06
s.-me 13v/02, 40r/06, 41r/09
s.-medügi 41v/09
s.-mege 12r/13
s.-mese 6r/04
s.-meyicek 15r/13
s.-meyincek 37v/02
s.-mez 12r/12, 15v/11, 15v/12, 32v/12, 43v/14
s.-mezdi 12r/09
s.-mezlerimiş 37v/01
s.-mezsen 15r/12
s.-mezsin 15v/06, 16r/01, 43v/06
s.-nen 32v/12
s.-r 13v/14, 15r/07, 32v/12, 34r/02, 36v/16, 37v/14, 40v/11, 40v/12, 40v/12, 41v/08, 41v/11, 41v/11, 43v/14

- s.-rdi 15v/01, 39v/11, 43v/13
s.-rdük 40v/09
s.-ridi 41v/07
s.-risem 38v/11
s.-rse 14v/08, 37v/14
s.-rsin 9r/15, 12r/17, 29r/10, 43r/04
s.-sün 14v/06, 32v/07, 36v/14, 37v/14
s.-ye 16r/05, 40v/14, 43v/03
s.-yicek 15r/11
s.-yümeye 41v/06
s.-yüp 30v/03
söylet- dedirtmek, söyletmek
s.-di 32v/11
s.-meyince 15r/08
s.-ür 16r/15
söylen-söylenmek, denmek
s.-di 3r/16
söyleş-sohbet etmek, konuşmak
s.-dügün 33v/09
s.-dügünden 7r/04
s.-ür 38r/07
s.-ürsüz 14v/15
sözsöz, laf
s. 4r/02, 4r/11, 6r/04, 9r/16, 9v/11, 10v/17, 12r/17, 15v/14, 17v/02, 25v/01, 33v/09, 37v/01, 37v/04, 38v/11, 39v/14, 40r/05, 40v/05, 41r/09, 41r/11, 43v/12, 44r/03, 45r/03
s.+den 19r/01
s.+e 41r/06
s.+i 5v/09, 9v/07, 11r/02, 13r/09, 14r/08, 14r/10, 14r/12, 17r/05, 29r/17, 30v/02, 33r/05, 34v/15, 37r/13, 41r/08
s.+ile 3v/13, 14r/11, 39r/06, 45r/05
s.+in 6r/01, 25v/08, 36v/15, 38r/12
s.+inden 7r/01, 40r/06
s.+ine 14v/05, 16v/17, 42v/12, 42v/16, 44v/15
s.+ler 4r/05
s.+leri 14v/10
s.+üme 12r/16, 13v/17
s.+üñ 40r/05
s.+üñe 12r/16
şoĥbet (Ar.) söyleşi, söyleşme, arkadaşça konuşma
s.+ine 41r/10
sü ordu, askeri birlik, asker, savaşçı, kuvvet, güç
s. 6r/10
su'âl (Ar.) soru sorma, sorma
s. 29r/09, 36r/01
su'âl êt- 'soru sormak'
s.-düm 29r/09
su'âl êt- 'soru sormak'
s. 36r/01
sükkerî (Ar.) şekerle ilgili; şekerden yapılan tatlı
s. 20r/06
sülâle (Ar.) soy sop, döl döş, ocak
s.+si 37v/02
sünğüsüngü, mızrak
s. 6v/07, 20r/16
s.+me 20v/15
s.+sin 21r/04
sünük kemik
s.+in 31v/14
sünnet (Ar.) sünnet etme
s. 38v/16
sünnet kııl- 'sünnet etmek'
s.-up 38v/16
sür- kovmak, çıkarmak, tarla toprağı sürmek
s.-di 26v/07, 26v/14
s.-diler 7v/07, 7v/08, 8r/12, 8r/14, 21v/02, 26v/17, 32r/08, 32r/17, 44r/10, 45r/11
s.-e 7r/07, 27v/17, 27v/15, 31v/02
s.-eyin 6v/04
s.-enler 44v/03
s.-erüz 17r/14
s.-me 20r/16
s.-memiş 24r/15

s.-sün 10v/05
s.-üp 2v/10, 3r/01, 6r/08, 6v/09, 29v/12
sürül-kovulmak, dışarı atılmak
s.-dügüne 44v/02
s.-düm 44v/02
süvār (Far.) ata binmiş, binici
s. 5r/05, 6r/10, 6r/12, 6r/14, 17v/03, 21v/10, 25r/08, 25r/10, 25v/10, 30v/17, 31r/09, 32r/08, 37r/13
süvār ol- ‘ata binmek’
s.-miş 30v/17
s.-up 5r/05, 6r/12, 6r/14, 17v/03, 21v/10, 25r/10, 25v/10, 31r/09, 32r/08
sultān (Ar.) padişah, hükümdar
s. 4r/09, 6v/12, 21v/17
s.+a 41v/04
s.+lar 38r/14
s.+mış 20v/09
suṭurlāb (Far.) usturlab
s. 6r/01, 38r/10
sütünlayın (Far.+T.) direk gibi
s. 31r/02
sütünunlayın (Far.+T.) ‘direk gibi’
s. 31v/10
sutūr (Ar.) satırlar, yazı dizileri
s. 2v/12
Ş
şād (Far.) mutlu, mesut, sevinçli
s. 15r/15, 35r/15
s.+ı 35r/15
şād gel- ‘hoş gelmek’
s.-dün 35r/15
şād kıl- ‘mutlu etmek’
s. 15r/15
şāhīn (Far.) doğan (kuş)
s. 11v/02
şāh-zāde (Far.) şah oğlu, hükümdar, pâdişāh oğlu; Krş. şeh-zāde
s. 25v/15, 26r/04

s.+ler 8r/08, 22r/14, 26r/04
s.+lere 22r/12
s.+lerle 8r/03, 8r/09, 8v/16
şāh (Far.) padişah, hükümdar; Krş. şeh
s. 2r/06, 2v/08, 2v/11, 2v/11, 3v/10, 4r/16, 4v/09, 5r/11, 5v/05, 5v/09, 5v/10, 5v/11, 5v/12, 5v/17, 6r/03, 6r/07, 6r/12, 6v/08, 6v/09, 7r/01, 7r/07, 7v/05, 7v/14, 7v/15, 8r/12, 8v/11, 8v/13, 8v/13, 8v/16, 8v/17, 8v/17, 9r/02, 9r/02, 9r/05, 9r/10, 9r/13, 9v/01, 9v/07, 9v/09, 9v/14, 9v/17, 10r/04, 10r/04, 10r/05, 10r/11, 10r/15, 10r/17, 10r/17, 10v/04, 10v/08, 10v/11, 11r/06, 11r/08, 11v/07, 12r/01, 12r/02, 12v/15, 13r/03, 13r/03, 13r/05, 13r/06, 13r/07, 13v/04, 13v/06, 13v/08, 13v/10, 13v/11, 13v/13, 13v/17, 14v/09, 16r/07, 16v/02, 16v/06, 16v/10, 16v/13, 16v/13, 17r/07, 17r/09, 17v/02, 17v/03, 17v/04, 18v/03, 18v/17, 19r/12, 19r/15, 19v/01, 19v/16, 20v/03, 21r/05, 21r/06, 21v/04, 21v/11, 21v/13, 21v/13, 21v/14, 21v/16, 21v/17, 22r/04, 22r/06, 22r/09, 22r/11, 22v/02, 22v/06, 22v/11, 22v/17, 23r/01, 23r/03, 23v/09, 23v/09, 23v/16, 24r/07, 24r/09, 24r/11, 24v/01, 24v/02, 24v/04, 24v/05, 25r/02, 25r/08, 25r/13, 25r/14, 25v/03, 25v/08, 25v/12, 25v/15, 26r/09, 26r/14, 26r/15, 26r/16, 27r/12, 27r/16, 27r/17, 27v/06, 28r/01, 28v/05, 30r/14, 30v/03, 30v/04, 30v/11, 31r/03, 31r/05, 31r/09, 32r/09, 32v/03, 32v/06, 32v/09, 32v/10, 33r/06, 33r/09, 33r/12, 33v/16, 34r/03, 34v/04, 34v/15, 35r/04, 35r/05, 35r/11, 35r/12, 35r/14, 35v/13, 36r/02, 36v/12, 36v/15, 37v/13
s.+a 5v/06, 6v/13, 6v/14, 6v/15, 8v/07, 8v/09, 8v/16, 10r/12, 11r/02, 11r/09, 13r/09, 13v/04, 16r/11, 19v/01, 20v/02, 20v/04, 22v/16, 24r/07, 27v/07, 30v/09, 30v/15, 32v/02, 32v/11, 33r/09, 33r/11, 33v/09, 34r/16, 34r/16, 34v/03, 34v/04, 34v/06, 35v/02
s.+dan 5v/16, 13r/09, 16r/16, 34v/12
s.+dur 8v/12
s.+ı 8v/09, 8v/17, 11r/07, 11v/14, 13r/06, 17v/06, 21v/09, 26r/10, 35r/13
s.+ıla 5v/11, 5v/12, 6r/01, 6r/02, 12r/06, 12r/15, 13v/17, 15v/09, 16r/05, 16r/12, 16r/17, 18r/01köpri, 18r/16, 19r/07, 19v/01, 20r/08, 20r/17, 20v/17, 21r/06, 21v/08, 22r/13, 22r/15, 22v/12, 24v/16, 25r/07, 25r/13, 26r/12, 26v/09, 26v/11, 26v/16, 27r/03, 27r/05, 27r/05, 27r/07, 30r/11, 30v/13, 31v/14, 33v/09, 35v/02, 35v/11, 35v/15, 36v/12, 37r/14
s.+ından 20r/16
s.+lar 7r/03, 35r/03

s.+laruñ 35r/17
s.+uñ 6r/02, 8v/03, 8v/15, 21v/09, 22v/02, 23v/06, 25r/01, 25r/02, 25r/03, 25r/03, 25v/12, 26r/09, 34v/09

şahş (Ar.) kişi, kimse, şahıs
s. 5v/06, 5v/08, 27v/06, 28r/01, 28r/02, 32v/13
s.+a 32v/06, 32v/13

şakī (Ar.) şikâyet eden, şikâyetçi
s. 44r/04

şakı-şimşek ve yıldırım gibi çakmak ve parlamak
s.-di 3v/10

şarâb (Ar.) şarap, içki
s.+dur 22r/07
s.+ı 22r/07

şerh (Ar.) açıklama, açıklık getirme
s. 33r/05

şerheyle- 'açıklamak'
s.-di 33r/05

şaş-hayret etmek; kaybetmek
s.-ar 38v/08
s.-dı 13v/09
s.-dılar 43v/04
s.-miş 28r/16
s.-mışam 28r/14

şeb (Far.) gece
s. 25r/07

şeb-hûn (Far.) gece baskını
s. 4r/09

şeb-hûn kıl- 'gece baskını yapmak'
s.-masun 4r/09

şecâ'at (Ar.) yüreklilik, yiğitlik
s. 31v/05

şeh (Far.) padişah, hükümdar; Krş. şâh
s. 25v/16, 26r/15

şeh-bâz (Far.) bir cins iri ve beyaz doğan; yiğit, şanlı, gösterişli
s. 24v/05

şehir (Far.) şehir, büyük belde, büyük kent, il; Krş. şehir
s. 1v/08, 27v/10, 27v/11, 27v/11, 27v/13, 33v/05, 36v/06, 42v/03, 44v/07
s.+den 25r/08, 44r/07, 44r/10, 44r/11, 44v/02, 45r/04, 45r/10
s.+leri 32v/08
s.+lerinde 36v/09

şehr (Far.) şehir, büyük belde, büyük kent, il; Krş. şehir
s.+e 8v/02, 17v/04, 17v/06, 21v/10 (2), 27v/11, 34r/06, 38r/01, 45r/06
s.+i 1v/09, 1v/10, 17v/04
s.+ine 11r/07, 38r/05
s.+üme 11r/05
s.+ümüz 32v/14
s.+ümüzde 17r/10
s.+ün 1v/10, 17v/05, 27v/15, 42v/05, 42v/07, 42v/09

şehr-yâr (Far.) pâdişah, hükümdar
s. 4v/03, 19v/10, 22v/06, 24v/12, 24v/15, 26v/11, 27r/09, 34r/05, 38v/09

şeh-süvâr (Far.) ata iyi binen
s. 23v/14, 35r/06

şeh-zâde (Far.) hükümdar oğlu, prens; Krş. şah-zâde
s.+lere 21v/05
s.+lerile 21v/10

şekil (Ar.) biçim, görünüş, resim; Krş. şekl
s. 2v/11, 5v/05, 5v/11, 5v/13, 13r/16, 13v/08, 16r/07, 17r/13, 18r/04, 23v/11, 32v/03
s.+in
s.+leri 23v/10
s.+lerile 24v/10
s.+leruñ 23r/17

şekl (Ar.) biçim, görünüş, resim; Krş. şekl
s.+i 15r/10, 22v/13, 27v/01, 31v/16
s.+in 12r/03, 22v/15
s.+inde 5v/09, 6r/05

şekl-ü şüret (Ar.) biçim, görünüş, resim
s.+in 6v/14

şekür (Ar.) çok şükreden, çok şükürlü	s.+dur 16r/12
s. 12v/12	s.+ı 16r/13
şem‘ (Ar.) mum	s.+sın 16v/02
ş.+e 14r/16	s.+uğuz 40v/11, 40v/13
ş.+i 14r/17	şeytân-ı la ‘in‘lanetlenmiş şeytan’
ş.+ine 33r/03	ş. 6r/06, 16v/05
ş.+inüj 14v/01, 14v/04	şeytân-ı recâm
şem‘-dân (Ar.+Far.) şamdan	s. 16r/02, 16v/12
s.+lar 21r/13	ş.+dür 15r/04
şem‘-i şu‘le (Ar.) mum alevi	s.+e 15v/04
s.+si 14r/16,	şir (Far.) arslan
şems (Ar.) güneş	s. 32r/14
s. 38v/06	s.+e 31v/16
şer (Ar.) kötülük, fenalık, bela; Krş. şerr	şifâ (Ar.) hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva
s. 14v/01	s. 42v/02, 42v/06, 42v/04, 44v/17,
şerh (Ar.) açıklama, açıklık getirme	45r/11, 45r/12, 45r/13
s. 15r/15, 28v/10, 30r/11, 34v/07	şifâ bul- ‘hastalığa çare bulmak’
şerh ét- ‘açıklamak’	s.-alar 45r/13
s.-emeye 28v/10	s.-alum 44v/17
s.-eyim 34v/07	şifâ ol- ‘derman olmak, hastalığa çare olmak’
s.-icek 30r/11	s. 45r/12
şerî‘at (Ar.) dinin emrettiği kurallar, doğru yol	şifâ vèr- ‘hastalıktan kurtulmasını sağlamak’
s.+ı 36r/15, 36v/01, 36v/15	s.-di 42v/02
s.+ın 36v/11	şikâr (Far.) av
s.+ınca 17r/09, 37r/05	s. 2v/11, 17r/16, 25r/12, 25r/14, 25r/15,
s.+ından 36v/13	25r/16, 25v/03, 25v/05, 25v/11, 26r/17, 27v/08,
şerîk (Ar.) ortak, arkadaşı	28v/04, 30v/06, 30v/10, 30v/13, 31r/07, 34r/07
s.+i 36r/04	s.+a 17r/15, 25v/15, 26r/08, 35r/09,
şerr (Ar.) kötülük, fenalık, bela; Krş. şer	35r/10, 35v/12
s.+inden 27v/10	s.+ı 35v/12
şevk (Ar.) keyif, neşe	s.+ın 26v/01
a.+e 22r/10	s.+ları 35v/17
şeytân (Ar.) şeytan	şikâr ét- ‘avlamak’
s. 15r/07, 15r/16, 15r/17, 15v/02,	s.-dügi 25v/11
15v/03, 16r/09, 16r/14, 16r/16, 16v/03 (2),	s.-e 25r/14
16v/04, 16v/04, 16v/06, 16v/08, 16v/09, 16v/11,	s.-evüz 25r/15
17r/06, 17r/06, 29v/11, 29v/12, 40r/12, 40r/12,	şikâr kııl- ‘avlamak’
40r/13, 41v/10, 43v/02, 43v/15	s.-acak 31r/07
s.+a 15r/16, 40v/12	s.-avuz 25v/05

- s.-duğı 25r/16
s.-ip 2v/11
s.-madılar 30v/13
s.-ur 25r/12, 27v/08, 28v/04
s.-urken 30v/10
s.-ursın 25v/03
şikār ol- ‘avlanmak’
s.-maz 30v/06
şikārla- (Ar.+T.) avlamak
s.-yu 25v/13
şikāyet (Ar.) sızlanma, yakınma
s.+e 32v/17, 33r/02
şikest (Far.) kırılmış, kırık
s.+ligi 41v/03
şimden gērū şu andan itibaren, bundan sonra, artık
s. 11v/14
şimdişimdi, şu anda
s. 4v/05, 12v/04, 14v/13, 16r/08, 20v/16, 26r/01, 33r/06, 33r/09, 40v/09, 40v/13, 42v/13, 44v/14
s.+ye 12v/07, 40v/06, 42r/12, 43v/12
şöyleöyle, onun gibi, o şekilde
s. 2v/01, 3r/07, 4r/14, 4v/03, 4v/08, 4v/15, 5r/13, 5v/05, 6r/04, 6r/07, 7r/01, 8v/03, 10r/01, 10r/10, 10r/16, 10v/15, 11v/12, 12r/06, 12v/02, 12v/13, 13v/16, 13v/16, 14r/13, 14v/05, 14v/08, 14v/15, 15v/07, 15v/16, 16r/04, 16r/08, 16r/15, 16v/06, 17r/04, 17r/06, 17v/01, 17v/02, 17v/10, 17v/11, 17v/14, 18r/01köpri, 18r/02, 18r/07, 18r/15, 18v/10, 18v/13, 18v/16, 19v/09, 19v/12, 20v/13, 21r/08, 21r/14, 21r/14, 21v/16, 21v/17, 22r/04, 22r/05, 22r/09, 22r/12, 22v/06, 23r/01, 23r/10, 23r/11, 23r/16, 23v/16, 24r/17, 24v/07, 24v/14, 24v/15, 25r/02, 25r/02, 25v/16, 25v/17, 26r/02, 26v/02, 26v/08, 26v/10, 26v/11, 26v/15, 27r/08, 27v/02, 27v/06, 27v/13, 27v/17, 28r/04, 28r/13, 28v/05, 29r/01, 29r/03, 29r/04, 29v/08, 29v/16, 31r/06, 31r/08, 31v/03, 31v/05, 31v/11, 31v/06, 32r/02, 32v/09, 33r/02, 33v/01, 34r/04, 34v/14, 35r/03, 35r/05, 35v/05, 35v/08, 36r/04, 36r/13, 36r/16, 36v/17, 37r/14, 37v/06, 38v/09, 38v/11, 39v/04, 39v/13, 39v/17, 40r/04, 40v/16, 40v/07, 41r/06, 41v/15, 42r/02, 42r/11, 42r/14, 42r/17, 42v/06, 42v/13, 42v/17, 43r/02, 43r/05, 43r/06, 43r/09, 43v/06, 43v/08, 43v/08, 44r/06, 44v/07
s.+dür 5v/07, 19v/03, 20v/10, 23r/02, 23r/17, 23v/13, 33r/08, 37r/05, 39r/01, 41v/12
s.-yimişler 37v/01
s.+yüz 16v/07
şolşu, o
s. 4v/01, 21v/13, 28r/11, 36v/16
şükr (Ar.) hamdetme, şükretme
s. 8v/08, 34v/10, 44v/05
s.+ler 24r/10
şükr kııl- ‘şükretmek’
s.-up 8v/08, 44v/05
şükürlerkıl- ‘şükretmek’
s.-dı 24r/10
şükrāne (Ar.) iyilik bilme alameti, şükran nişanesi
s.+si 11r/06
şu‘ā (Ar.) ışın, güneş ışığı
s.+ı 14v/04
şu‘le (Ar.) alev, ateş, parıldama
s. 24r/03, 38v/06
s.+si 14v/01, 17v/14, 30r/03
s.+sile 14r/16
s.+sine 28v/16
şukka (Ar.) parça; kumaş veya kâğıt parçası
s.+ların 6v/01
şu bu, şu, o
s.+ndan 16v/11
s.+ña 25r/06, 28r/12
T
tā‘at (Ar.) ibadet etme, itaat
t.+ı 36r/02
tāli‘ (Ar.) tâlih, kısmet, kader, baht
t.+ümde 38r/02
tāmū (Soğd. tamuğ) cehennem
t. 29v/03, 30r/11, 30r/13, 43v/17
t.+dan 29v/16
t.+sına 30r/02
t.+sinuñ 29v/02, 29v/04, 29v/07, 29v/09

tabak (Ar.) tabak, yemek kabı

t.+lar 21r/11

tabanca (Far.) tokat

t. 3v/05, 3v/08

tabanca ur- ‘tokat atmak’

t.-ma 3v/08

t.-up 3v/05

tabīb (Ar.) hekim, doktor

t.+lere 42r/06

tağdağ

t. 25v/17, 26r/08, 32r/10, 33r/07

t.+a 25r/13, 32r/08

t.+da 11v/16, 13r/11, 17r/12, 17v/01,
32r/07, 32v/07, 32v/14, 36v/10

t.+dadur 32r/09

t.+muş 27v/09

t.+ları 18r/06

t.+lu 8v/12, 9r/01

t.+uş 32v/14, 33r/08

tağıl-dağılmak

t.-dı 3r/15

t.-miş 32r/01

tağıt-dağıtmak

t.-dı 10v/01

t.-dılar 7v/14, 8r/16

tağla- dağlamak, yakmak, yaralamak

t.-dılar 2r/15

t.-yu 23v/05

taḥāret (Ar.) temizlik, temizlenme

t. 30r/17

t.+siz 30v/01

taḥāret kıl- ‘temizlik yapmak’

t.-ursuz 30v/01

tan- tanımak, görmek, şaşmak

t.-madum 12r/10

tanış- birbirine danışmak, fikir alışverişinde bulunmak

t.-dılar 25r/14

t.-duş 12r/07

t.-ip 2r/07

t.-up 6v/13

tapu hizmet, vazife

t.+uça 9r/07

t.+ya 17v/06

tap- Tanrı olarak tapmak, ibadet etmek

t.-acaç 40r/03

t.-alum 14v/08

t.-alar 43r/06

t.-ar 14r/13, 36r/01

t.-aram 39v/15, 40r/01

t.-arlar 40r/02

t.-arsın 11v/15, 14r/04, 14r/04, 39v/13, 41r/01

t.-arsız 12v/08, 33r/01, 40v/04, 41v/07

t.-aruz 39v/17, 40v/03

t.-avuz 41r/09, 45r/03

t.-duğum 12r/09, 12v/04, 12v/08, 14v/06,
36r/13, 44v/15

t.-duğuş 13v/15, 42v/11

t.-duğuşuz 14v/07

t.-sunlar 13v/16

t.-ma 44r/10

t.-madın 40r/02

t.-sam 41r/02

tarab (Ar.) sevinçlilik, şenlik

t.+a 20r/13

taraf (Ar.) yön, yan, etraf, çevre, memleket

t.+a 2r/09, 2v/05, 26r/13

t.+dan 3r/11, 4v/12, 5r/03, 5v/03,
7r/13, 7v/01, 7v/02, 7v/17, 11r/07, 15v/04,
21v/09, 26r/14, 28r/09, 29r/07, 33v/06

t.+ın 3r/08

t.+ına 28v/14, 28v/15, 45r/07

t.+ından 28v/13, 30r/02, 30r/04,
33r/08, 40r/17

taş (1) taş, taş parçası

t. 1v/07, 17v/10, 17v/14, 18v/06,
18v/07, 27v/14

t.+a 1v/15, 17r/04

t.+da 33v/05

- t.+ı 17v/10
t.+ın 1v/09, 1v/11,
t.+ında 23r/08
t.+ları 19v/17
- taş (2)** dış
t. 30r/17
t.+ı 5v/10,
t.+ın 17v/05
t.+ıyı 15v/15
- taşra** dışarı
t. 25r/08, 29v/16, 31v/07, 44r/09
t.+dan 40r/07
- taşantavşan**
t. 28r/12, 32v/01, 34v/01, 35v/14
t.+ı 35v/16
- taşvüs (Ar.)** tavus kuşu
t.+ı 39r/02
- taşalık** dadılık
t.39r/17
- taşalık* ét-'dadılık yapmak'
t.-di 39r/17
- taşan-** güvenmek, yaslanmak
t.-ip 10r/12
t.-masun 23r/13
- taşr-ı mübarek (Ar.)** mübarek kuşu
t. 29r/09
- taşıl (Ar.)** küçük çocuk
t. 42r/13
- taşım (Ar.)** tılsım, esrarlı bir kuvvet taşıdığına inanılan şey, kimse; Krş. taşım
t. 17v/03, 17v/07, 18r/08, 18r/14, 18r/15, 18v/10, 18v/15, 19r/02, 19r/03, 19r/05, 19r/09, 19r/10, 19v/05, 19v/11, 20r/01, 21v/11, 22r/15, 24v/05, 24v/12, 24v/14
t.+ı 17r/11, 17v/16, 18v/03, 19v/10, 24v/10
t.+ıla 17r/11, 18r/11, 18v/16, 19v/08
t.+ın 24v/17
t.+ını 19v/03
t.+u 19r/12, 19v/05, 19v/10
- taşım (Ar.)** tılsım, esrarlı bir kuvvet taşıdığına inanılan şey, kimse; Krş. taşım
t. 18v/07
t.+u 18v/04
- taşka (Ar.)** gürültü
t.+a 18r/03, 18r/15
t.+dan 18r/03
- taşnak** tırnak
t.+ı 32r/01
- taş-doğmak**, dünyaya gelmek
t.-aldan 41v/08
t.-alı 41v/09
t.-an 2v/15, 38r/13, 38v/13, 42v/12
t.-anlar 11v/01
t.-dı 36r/05
t.-di 39r/15
t.-du 42r/13
t.-isar 36r/05
t.-mamış 14v/04
t.-updur 39v/07
t.-usu 33r/08
- taşsan**90, doksan
t. 20r/11
- taşuz**9, dokuz
t. 38r/12
- taşüz taşsan taşuz**999, dokuz yüz doksan dokuz
t. 20r/15
- taş-** dolmak
t.-dı 5v/10, 7v/10, 42v/07
t.-mı 28v/17, 29v/02, 42r/01
t.-sa 22r/03
t.-up 9v/08
- taş-dolaşmak**, sarılmak, çevrelemek
t.-dum 1v/07
- taşdur-** doldurmak
t.-dı 36r/06
- taşyuvartılıp** top hâline getirilmiş nesne
t.+ıla 18v/11

toptoludopdolu, çok dolu

t.+şu 17v/08

toyun-doymak

t.-mağa 2r/08

tozat-sapıtmak

t.-ınca 19v/11

tulū‘ (Ar.) doğma, ortaya çıkma

t. 24r/09 (2)

tur-durmak, ayağa kalkma

t. 2v/04, 5v/17, 28r/06, 28r/06, 40v/01

t.-a 17v/15

t.-alum 3r/06

t.-an 21v/13, 39v/09, 39v/11, 40v/02

t.-anlara 27r/05

t.-anlaruñ 27r/05

t.-dı 3r/14, 8v/15, 8v/16, 10r/12, 10v/03, 10v/04, 11v/11, 13r/13, 13v/07, 15v/09, 16r/02, 16r/03, 17r/07, 18r/07, 19r/02, 19r/09, 21r/04, 21r/06, 21v/01, 21v/16, 22r/16, 27r/04, 30v/05, 32v/10, 33v/14, 35r/15, 40r/09, 42r/03, 43v/02

t.-dılar 3r/08, 5r/06, 5v/01, 6r/17, 6v/03, 7v/17, 9v/13, 17v/06, 18r/12, 20r/08, 22v/17, 26r/08, 28v/07, 30r/12, 31v/15, 38v/14, 40r/11, 40r/17, 41r/07, 43r/10, 43r/13, 43v/08, 45r/09

t.-duğın 27r/04

t.-dular 4v/14

t.-madı 3r/15

t.-miş 13v/05, 15v/03, 29r/03, 33v/08

t.-mişidi 26v/01

t.-sa 25r/06

t.-sun 8v/11

t.-tuğı 24r/01

t.-uñ 6v/04, 17v/02

t.-unca 7r/07, 31v/12

t.-up 3r/04, 4r/03, 4r/04, 4r/06, 5v/05, 7v/12, 9r/02, 9v/09, 10r/08, 10v/16, 12v/13, 13v/04, 14r/01, 18v/06, 21v/03, 21v/11, 27v/07, 28v/06, 30v/03, 31v/02, 32v/09, 35r/13, 38v/02, 40r/09, 41r/15, 44r/06, 44r/15, 45r/09

t.-ur 5v/05, 8v/12, 16r/04, 18r/06, 18v/16, 20r/08, 20r/16, 21r/10, 23r/06, 29v/08, 44v/05

t.-urken 29r/06, 39v/09

t.-urlar 17r/15, 29r/06, 41r/17, 44r/13

t.-urlardı 38v/01

t.-ursın 40v/01

t.-ursuz 41v/01

turgur-durdurmak

t.-dı 9r/10

t.-dılar 9v/14

turuñ-durmak, sakinleşmek

t.-sa 17r/01

turuş ayakta dikiliş

t.-ından 8v/12

tutaş tesadüf, karşılaşma

t. 44v/16

tutaş ol- ‘karşılaşmak’

t.-duk 44v/16

tüñ (Far.) dudu, papağan cinsinden taklit yapan bir kuş

t. 21v/07

tut- izlemek, tutmak, eline almak, bir işi sürekli olarak yapmak, yerine getirmek, yol tutmak, yapmak, kapamak, alıştırmak, oruç tutmak, kavramak

t.-dı 9v/12, 11r/08

t.-dukların 35v/16

t.-up 2r/14

tuy-duymak, işitmek, hissetmek

t.-dı 20v/13, 29v/04

t.-mamış 29v/11

t.-masun 7r/05

t.-miş 29v/14

t.-up 29v/11

tā (Far.) kadar, dek, değin

t. 1v/09, 6v/05, 8r/13, 9r/16, 10r/15, 10v/02, 10v/10, 13r/02, 18v/06, 22r/10, 22v/08, 23r/06, 23r/12, 24v/14, 27r/01, 28v/13, 34v/09, 34v/12, 35r/09, 36v/11, 37r/01, 37r/10, 41r/05, 42v/06, 42v/15

tābūt (Ar.) ölü taşınan sandık, İsrâiloğulları için Hz. Mūsâya gelen mukaddes emirlerin konulduğu sandık

t. 22r/01, 20r/08 (2), 20r/09, 20r/16, 21v/14, 21v/14, 22v/13, 22v/14, 22v/17, 23r/04, 23r/17, 23v/08, 23v/11, 24r/01, 24v/09

t.+a 21v/17

t.+dur 21v/14

t.+ı 23r/05, 23r/08, 23r/17, 23v/10, 24v/10

t.+ın 21v/12, 23r/12, 23v/01, 23v/17, 24v/09

t.+uğ 20r/09, 22v/16

tāc (Ar.) hükümdarların başlarına giydikleri cevahirli başlık

t. 10v/03, 22r/16

tārīḫ (Ar.) tarih

t. 33v/05

t.+i 1v/15

ta'accüb (Ar.) hayret içinde kalma, şaşma, şaşırma

t. 6r/03

ta'lim (Ar.) öğrenme, öğretme, öğretim, öğretilme; okutma, ders verme

t. 13v/14, 15r/05, 15r/16, 15r/17

ta'lim ét- 'öğretmek, öğrenmek'

t.-dügi 15r/16

t.-mişidi 15r/17

ta'lim éyle- 'öğretmek, öğrenmek'

t.-ler 13v/14

ta'lim kııl- 'öğretmek, öğrenmek'

t.-ur 15r/05

tāb (Far.) güç, kuvvet, tâkat

t. 15v/08

taḥsîn (Ar.) güzel bulup takdîr etme, beğenip alkışlama; güzelleştirme, güzel kılma

t. 18r/17, 19v/16, 31r/08

taḥsîn ét- 'takdir etmek, alkışlamak, beğenmek'

t.-diler 18r/17

taḥsîn kııl- 'takdir etmek, alkışlamak, beğenmek'

t.-dı 19v/16

taḥsînle- (Ar.+T.) takdir etmek, alkışlamak

t.-di 31v/15

t.-diler 6r/01

taht (Far.) hükümdar koltuğu, yönetim

t.+ın 20r/06

t.+ına 9r/03, 13v/06

t.+ından 9r/02

t.+inuğ 11v/07

t.+uğ 9r/01, 9r/02

tahtasımlayın (Far.+T.) tahta gibi

t. 20r/14

tamām (Ar.) tam eksiksiz, eksiksiz olma

t. 38r/12

t.+ı 22r/03

Tağrı Tanrı, Allâh, ilah

t. 12r/03, 12v/09, 39v/14, 41v/07, 42r/15, 42r/16, 43r/04, 44r/02, 44r/03, 44r/04, 45r/13

t.+m 39v/15

t.+ḡ 39v/12

t.+ḡuz 40r/10, 41v/09

t.+sın 41v/13

t.+ya 41r/01, 41r/08

tartuğ armağan, hediye

t.+ların 11r/09

taşnîf (Ar.) sınıf sınıf, takım takım ayırma, sınıflama, bölümlenme

t. 18v/01

taşnîf ét- 'sınıflandırmak, bölümlenmek'

t.-er 18v/01

taşvîr (Ar.) şekillendirme, biçimlendirme

t. 22v/13, 23r/04

t.+ler 20r/05

taşvîr ét- 'şekillendirmek, biçimlendirmek'

t.-en 23r/04

taşvîr kııl- 'şekillendirmek, biçimlendirmek'

t.-mişler 22v/13

taşvîrlerét- 'şekillendirmek, biçimlendirmek'

t.-mişler 20r/05

tebessüm (Ar.) gülme, gülümseme

- t. 16r/16
tebessüm ét- ‘gülmek, gülümsemek’
 t.-üp 16r/16
tedbîr (Ar.) bir şeyi önleme yolu, çâre
 t. 26r/11, 33r/12
tedbîr ét- ‘bir şeyi önlemek, çare bulmak’
 t.-evüz 33r/12
tefahhüş (Ar.) inceden inceye araştırma; Krş.
 t. 29r/05, 45r/07
 tefahhüş kıl- ‘inceden inceye araştırma yapmak’
 t.-dılar 45r/07
 t.-dum 29r/05
teferrüc (Ar.) açılma, ferahlama, gezinti
 t. 22v/13
 t.+in 5v/17
 teferrüc kıl- ‘açılmak, ferahlamak’
 t.-urken 22v/13
teferrücin kıl- ‘açılmak, ferahlamak’
 t. 6r/01
tehlîl (Ar.) ‘Allâh’tan başka ilah yoktur’ anlamın gelen lâilâhe illâ’l-lâh sözünü tekrarlama
 t. 29r/05
tekyalnızca, sadece, biri
 t. 44v/14
tekbîr (Ar.) ‘Allâh büyüktür’ anlamına gelen Allâhü ekber sözünü söyleyerek Allâh’ı ululamak
 t. 7r/09
tekbîrgetür- ‘Allâhü ekber demek’
 t.-üp 7r/09
teklîf (Ar.) öneri, birinden bir işin yapılmasını isteme
 t. 35r/14
teklîf kıl- ‘teklif etmek’
 t.-dı 35r/14
tekye (Ar.) güvenme, dayanma, dayanak
 t. 4r/15, 6v/17, 23r/13, 30r/17
 tekye kıl- ‘güvenmek, dayanmak’
 t.-ma 4r/15
 t.-masun 6v/17
 t.-up 23r/13
 t.-ursız 30r/17
tekyelen- (Ar.+T.) dayanmak, sırtını dayamak
 t.-meye 23r/12
telkîn (Ar.) aşılama, bir şeyi birinin kulağına sokma
 t. 42r/17
telkîn kıl- ‘aşılmak’
 t.-di 42r/17
ten (Far.) beden, vücut
 t. 14v/12, 14v/13, 14v/13
 t.+de 10r/02
tercümân (Ar.) tercüman
 t. 37r/05, 37r/16
terk (Ar.) bırakma, salıverme, vazgeçme
 t. 44v/16
terk ét- ‘bırakmak, salıvermek, vazgeçmek’
 t.-evüz 44v/16
terfîb (Ar.) dizme, sıralama, hazırlama
 t.+i 19v/10
teşne (Far.) susamış; çok istekli
 t. 32r/01
teşvîş (Ar.) kuruntu, karıştırma
 t.+den 31r/04
tesbîh (Ar.) ‘Allâh’ı her türlü kusurdan tenzih ederim’ anlamındaki sübhâna’l-lâhi baresini söylemek
 t. 29r/05 (2), 30r/02, 38v/01
tesbîh ét- ‘sübhâna’l-lâh demek’
 t.-enler 29r/06
tesellâ (Ar.) avutma, avundurma
 t. 22r/10
 tesellâ ol- ‘avutmak, avundurmak’
 t.-up 22r/10
tezyîn (Ar.) süsleme
 t. 17v/05
tezyîn ét- ‘süslemek’
 t.-diler 17v/05

tīmār (Far.) hayvan bakımı	u.-a 29r/07
t. 39v/05	u.-alu 4v/08
<i>tīmār ét-</i> 'hayvanlara bakmak'	u.-ar 23r/15
t.-diler 39v/05	u.-up 29r/11
tīrū keman (Far.) yay ile yay	uğra- derde, belaya uğramak, bulaşmak, sataşmak
t. 26v/17	u.-dı 3r/09, 30v/09
tīz (Far.) çabuk, keskin	u.-duş 42r/05
t. 37r/07	u.-duşuz 41v/01
tīrāş (Far.) tıraş; üstten ve düz olarak yontma	uğraş- karşılaşmak, rastlamak; çaba göstermek
t. 35v/04, 35v/05	u.-miş 8r/06
<i>tīrāş kıl-</i> 'üstten ve düz olarak yontmak'	'uqāblayın (Ar.+T.) toz, duman gibi
t.-miş 35v/04	a. 19r/03
ṭonelbise, giysi	ulaş- yaklaşmak, birleşmek, uzanıp yetinmek, kavuşmak
t.+unun 16r/05	u.-durdı 11v/14
ṭopraq toprak	ulubüyük, yüce, önemli
t.+a 21v/15	u. 7r/03, 8r/12, 8v/14, 18r/06, 20v/09, 20v/11, 24v/06, 29r/06, 29r/07, 29v/03, 29v/05, 33r/04, 33v/07, 34v/02, 37r/06, 37r/13, 43r/08, 43r/09, 43r/17
toz toz, iz	u.+laram 40v/16
t. 7v/11	u.+ları 33r/10, 39v/06, 43r/07
t.+in 5r/03	u.+larına 33v/09, 39v/06
ṭurnaca turna gibi	u.+muz 33r/03, 33r/06
t. 2v/12	u.+muzun 33r/07
tüccār (Ar.) tâcirler, satıcılar	u.+şuz 34v/06
t.+lar 19r/15	u.+sı 35v/06
TürkTürk	ululuk büyüklük, yücelik
t.+ine 20v/09, 20v/11	u.+da 27v/01, 31v/17
t.+ün 26v/04, 27r/08	ulushalk, kavim, millet, göçebe boyu
turğur- durdurmak, ayakta tutmak, vücud getirmek	u.+da 20v/13
t.-dilar 8v/10	u.+una 2r/08
U	unut- unutmak, anımsamamak
u (Far.) ve	u.-dular 7v/09, 7v/09
u. 6r/08, 8r/02	u.-up 38v/13
u (Far.) ve	ur- vurmak, dövmek; nara atmak; etkilemek; yere
u. 37r/10, 37r/13	u.-an 44v/05
uç sonuç, kenar, sınır	
u.+ı 20r/02	
u.+ında 32r/02	
uç- uçmak	

u.-dı 6v/14, 17r/07, 21r/03, 30r/04,
31v/11, 31v/06, 40v/15, 42r/03

u.-dılar 6v/02, 24r/02, 31v/13, 31v/14,
35v/03

u.-dışa 44v/07

u.-duğna 42r/04

u.-dum 27v/17, 42r/10

u.-duş 42r/05

u.-madılar 18v/11

u.-miş 29v/16

u.-up 3r/13, 6v/15, 12v/03, 22r/05,
31v/09

u.-ur 17r/16, 18r/13, 19v/09, 27v/15

u.-ursa 18r/06

urul- dövülmek, temel atılmak

u.-miş 21r/08

urun- yapıştırmak; giyinmek; dövünmek

u.-up 22r/16

uş işte, şimdi

u. 3r/06, 4v/05, 11v/16, 12r/15, 20v/10,
24r/14, 29r/15, 29r/17, 29v/16, 33v/04, 39v/01

u.+da 23v/12, 25r/11, 32r/09, 36r/13,
43r/02, 43r/02

ut- kumarda kazanmak

u.-dı 2r/17

u.-mişdum 1v/05

uy- uymak, birinin ardından gitmek, tabi olmak

u.-ana 13v/15

u.-anlar 15r/03

u.-avuz 44v/15

u.-mayasın 10v/13

u.-up 16v/17, 42v/12

uyan- uykudan uyanmak

u.-dı 12v/13, 44v/04

uyu- uyumak

u.-rdı 12v/13

uzun (1) uzun

u. 13r/15, 14r/09, 23r/12, 23r/13,
23r/14

uzun (2) uzunluk, yükseklik

u.+ı 20r/09, 20r/16, 29v/07

Ü

üç 3, üç

u. 2r/12, 2r/12, 2v/13, 2v/15

üç yüzaltmış bin 360000, üç yüz altmış bin

u. 3r/03

üküş çok

u. 11v/10, 14v/02

üleşdür- paylaşmak, bölüşmek

u.-di 22r/12, 24v/02

ümmet (Ar.) bir peygambere inanan cemaat, bir dili konuşan insanların tümü

u. 15r/03

u.+i 37v/01

u.+idür 36r/02

u.+ine 37r/16

u.+inüñ 37v/09

u.+isin 11v/15

u.+iyam 36r/15

ünses, seda, nida

u. 28v/12

ür-üfleme, üfürmek

u.-üp 8r/02

üre-üreme, çoğalmak

u.-mişler 36v/08

ürk-ürkme

u.-üp 27r/06

üş-üşüşme, birikme, toplanma

u.-düm 1v/09

üstüst, üst taraf

u.+ine 24v/09, 41r/02

u.+üñe 14v/03

üstäd (Far.) öğretmen, usta, sanatçı, ehil

u. 19r/04, 19v/10, 19r/15, 34v/14,
39v/04

u.+lar 23r/02, 24r/01, 30v/11

u.+lara 18r/17

u.+ları 30v/09

üz- koparmak, kesmek

- u.-e 6v/15
- üzer** üst, üzeri
- u.+lerine 9v/11
- üzere**üzereine, üzerinde, değin
- u. 1v/05, 2v/11, 4v/12, 5v/08, 5v/14, 6r/03, 9r/05, 14r/09, 17v/06, 18r/01köpri, 18r/03, 18r/08, 18r/10, 19r/07, 19v/07, 19v/08, 20r/04, 20r/13, 21r/04, 21r/07, 21r/08, 21v/03, 24v/10, 25r/12, 25v/07, 25v/08, 28v/07, 29r/06, 29r/13, 31r/13, 31v/11, 32r/05, 34v/16, 35r/02, 37r/10, 39r/03, 40r/14, 41v/14, 42v/04, 43r/07, 44r/17, 44v/02, 45r/08
- üzeri**üstü, üzeri
- u.+nde 8v/04, 27v/02, 29r/03, 32r/12
- u.+nden 18r/15, 27v/14
- u.+ne 1v/09, 19v/01, 19v/13, 20r/01, 26v/02, 27r/08, 27v/12, 31v/10, 31v/13, 31v/15, 43r/12
- V
- vâcib (Ar.)** gerekme, gerekli olma, dinen gerekli
- v. 34v/10
- vâki' (Ar.)** olan, gerçekleşen
- v. 44v/11
- vâki' ol-** 'olmak, gerçekleşmek'
- v.-dı 44v/11
- va'd (Ar.)** süre, yapılacağına dair söz verme
- v. 6v/01
- vaḥy (Ar.)** Allâh tarafından peygamberlere bildirilen emir ya da bilgi
- v. 44v/03
- v.+üm 41v/10
- vaḳt (Ar.)** zaman, vakit
- v. 21r/16
- v.+i 27r/11
- v.+in 36v/16
- v.+ümüzle 34r/12
- varvar**, mevcut olan, varlık, hepsi, tamamı, mal, mülk
- v. 2r/13, 2r/13, 2r/13, 2r/13, 2v/12, 2v/13, 2v/14, 2v/15, 2v/17, 4v/03, 4v/08, 6v/01, 6v/02, 10v/05, 12v/06, 12v/08, 16v/10, 18v/02, 18v/06, 19v/09, 22v/06, 22v/09, 23r/01, 23v/13, 23v/14, 24v/15, 26v/11, 27v/03, 29r/16, 32r/02, 32v/08, 32v/08, 33r/07, 33v/07, 36r/04, 36r/05, 36r/12, 36v/17, 37v/06, 38v/09, 41r/03
- v.+dur 5v/15, 11v/10, 11v/16, 13v/13, 15r/04, 17r/10, 17r/11, 17r/12, 17v/01, 19v/04, 22r/08, 23r/02, 23v/11, 25r/17, 27v/08, 29v/07, 30r/15, 30v/07, 33r/03, 33v/05, 34r/01, 34r/02, 34v/13, 36r/05, 40r/03, 41v/10
- v.+ıcaḳ 13v/02
- v.+idi 6r/15, 13r/04, 23v/06, 37v/17
- v.+ımış 25v/13, 32v/17, 36v/03, 36v/06
- v.+ın 22r/08
- v.+ınca 10v/08
- v.+ısa 3v/06, 12r/04, 13v/01
- v.+liḡnadur 36r/12
- v.+sa 41r/05
- var ét-** 'yaratmak, halk etmek, mevcut hâle getirmek'
- v.-en 41r/03
- var eyle-** 'yaratmak, halk etmek, mevcut hâle getirmek'
- v.-di 12v/06
- var kııl-** 'yaratmak, halk etmek, mevcut hâle getirmek'
- v.-dı 36r/05
- var-gitmek**, ulaşmak, yürümek, yok olmak
- v. 30r/07, 33r/13
- v.-a 18v/09, 19r/07, 19v/09, 31r/06
- v.-alar 13r/05, 25v/11
- v.-alım 25r/09, 30v/08, 34v/16
- v.-alum 17v/02, 32r/06, 34r/11, 35r/01, 35r/02, 42v/10, 45r/02
- v.-am 13r/17, 27v/09, 27v/10
- v.-an 18v/10, 22r/12
- v.-anı 25v/06
- v.-anları 31v/03, 32r/17
- v.-anlaruḡ 31v/02
- v.-ayın 6v/05, 11r/05, 16v/14, 30v/14, 31r/04
- v.-dı 3v/15, 4v/15, 5v/10, 11r/08, 12v/14, 14r/08, 18r/11, 26r/14, 30v/16, 33v/06, 33v/08, 35r/10, 42v/06, 43r/17
- v.-dılar 6v/11, 8v/05

- v.-dım 3v/17
v.-duğı 30v/11
v.-duğıdur 1r/03
v.-duķ 27r/17
v.-duķça 18r/09
v.-dum 27v/11, 27v/17
v.-inca 26r/12, 26r/16, 27r/01, 33r/15
v.-ıp 2r/05, 4r/02, 4v/16, 5r/02, 5r/03,
7r/02
v.-madı 26v/07
v.-mağa 25v/08, 25v/08
v.-maķ 35r/02
v.-maķlığı 25v/02
v.-malu 25v/07
v.-mamaķ 35r/03
v.-sam 18r/13
v.-uı 6v/10, 11r/03
v.-up 1r/02, 3r/12, 15v/04, 16r/16,
19r/05, 20r/02, 29v/01, 29v/10, 31v/14, 32r/16,
33v/10, 35r/08, 41v/01
v.-ur 12v/11, 13v/02, 25r/13, 27v/15,
37r/07, 38r/09, 42v/10
v.-urdum 34r/16
v.-urlar 17r/15
v.-ursavuz 25v/06
v.-ursuz 32v/17
v.-uruz 12r/04, 25v/04
varaķ (Ar.) yaprak; kâğıt veyâ kitap yaprağı
v.+lar 21r/10
vaşf (Ar.) nitelik, vasıf, sıfat, tarif etme
v. 28v/10, 38v/12
v.+a 28r/11
v.+ı 17r/14
v.+ın 30r/11
v.+ııuzdan 34r/08
v.+ııuzı 34r/06
v.+ını 30r/07
vaşf kıl- ‘tarif etmek’
v.-ursa 28v/10
vaşfol- ‘tarif edilmek’
v.-maz 38v/12
vaşıyyet (Ar.) bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istedikleri
v. 24v/08
vaşıyyet kıl- ‘vasiyet etmek’
v.-dı 24v/08
vaşan (Ar.) yurt, vatan, yerleşilen yer
v. 36v/10
vāyeyvah, yazıklar olsun
v. 15v/15, 42r/01, 43v/17, 44r/05,
44r/05, 44r/05
vāz (Far.) bırakma, terk
v. 42v/16, 44v/12, 44v/13, 45r/13
vāz gel- ‘vazgeçmek’
v.-düm 42v/16, 44v/12
v.-elüm 44v/13
v.-üp 45r/13
vaz‘ (Ar.) koyma, konulma, yerleştirme
v. 32r/03, 36v/15
v.+ında 32r/04
vaz‘ olun- ‘yerleştirilmek’
v.-updur 36v/15
ve (Ar.) ve, dahi, hem
v. 1v/02, 1v/02, 1v/07, 2v/14, 2v/15,
2v/16, 3v/01, 3v/04, 4r/10, 5r/12, 6r/08, 7r/03,
9v/04, 10r/14, 10v/05, 11v/03, 11v/05, 13r/14,
13v/02, 13v/14, 13v/15, 14r/03, 15r/01, 15r/03,
15v/06, 16v/05, 16v/11, 17r/14, 17r/17, 17v/15,
18v/10, 18v/12, 18v/13, 20r/12, 20r/15, 21r/10,
22r/09, 22r/17, 22v/15, 24r/13, 25r/05, 25v/06,
28r/11, 28v/02, 29r/05, 29v/02, 29v/04, 30r/02,
30r/16, 30v/01, 30v/14, 31r/06, 32r/10, 32v/01,
34r/15, 34v/11, 35r/17, 36r/13, 37r/08, 37r/15,
37v/04, 37v/09, 37v/10, 40r/15, 40r/15, 41v/17,
43v/15, 44r/05, 44v/06
vēr-vermek, göndermek
v. 37r/01, 37r/04, 37r/04, 39r/06
v.-dı 4r/08, 13v/15, 21r/06, 22r/12,
24v/04, 29r/09, 29r/10, 32v/03, 38r/06, 38v/15,
39r/04, 42r/06, 45r/12
v.-diler 21v/09, 39r/11
v.-düklerinü 37v/04

- v.-düm 3v/17
v.-e 40r/04
v.-edür 22r/09
v.-eler 25r/07
v.-elim 2v/05
v.-en 4r/16, 8v/07, 12v/10, 24r/09
v.-eni 44r/04
v.-esin 39r/02
v.-ib 3v/05
v.-icek 9r/13
v.-ince 30v/16
v.-ip 3r/02
v.-irleridi 37v/10
v.-meye 4r/16
v.-meyen 37v/11
v.-mese 37v/11
v.-meye 15v/14
v.-meyeler 37r/16
v.-mez 25r/04
v.-mezem 37r/11
v.-mişem 29r/15
v.-mişidi 37v/04
v.-üp 5r/06, 6r/07, 30v/15, 38r/02, 38v/17
v.-üpdür 12r/03
v.-ür 4v/01, 12v/06, 14r/02, 14r/04, 15r/01, 15r/06, 27v/02, 33r/13, 36r/06, 38v/06, 40v/05, 43r/01, 44r/02, 45r/12
v.-ürler 37r/08
v.-ürsej 34r/11
vèril-verilmek, gönderilmek
v.-ür 14r/03
vech (Ar.) tarz, yön, yüz, üslup, vesile
v.+de 35v/09
v.+i 36r/13
v.+ile 12v/17, 14v/16, 33r/01, 44v/08
vedüd (Ar.) çok muhabbetli, çok şefkatli
v.+dur 12v/12
vefât (Ar.) ölüm, ölme
v. 13r/04
vefât kıl- 'ölmek'
v.-dı 13r/04
v'eger (Ar. ve + Far. eger) eğer, şayet
v. 41r/09, 43r/16, 44r/07, 44r/10
vehm (Ar.) kuruntu, yersiz korku, şüphe, tereddüt
v. 13r/15, 39v/02, 43r/13
v.+e 5r/11, 13v/09, 18r/03, 18r/16, 26v/11, 29r/01, 33v/13, 38v/03, 39r/08, 39v/13, 40r/17, 40v/17, 41v/15, 43v/08
vehmal- 'şüphelenmek'
v.-up 43r/13
v.-ur 39v/02
vehm èyle- 'şüphelenmek'
v.-di 13r/15
vehmedüş- 'şüphelenmek'
v.-di 13v/09, 18r/03, 26v/11
v.-diler 39r/08, 41v/15
v.-düm 29r/01
v.-er 33v/13
v.-üp 39v/13, 40r/17, 43v/08
vehmevar- 'şüphelenmek'
v.-dılar 18r/16
velâyet (Ar.) velîlik, ermişlik
v.+i 33v/03
velî (Ar.) sahip, efendi, dost
v. 2v/01, 2v/12, 2v/14, 3r/13, 3r/15, 3r/17, 4r/03, 4r/05, 7r/03, 9v/05, 10v/13, 11v/15, 12v/16, 12v/17, 14v/17, 16v/04, 17r/16, 18r/15, 22v/12, 23v/08, 25r/04, 26v/04, 27r/02, 27r/13, 27v/01, 28r/06, 28v/06, 29r/03, 29r/08, 29v/15, 30v/03, 31r/06, 31v/16, 32v/01, 32v/04, 32v/12, 32v/17, 35v/13, 36r/15, 36r/17, 38r/04, 44r/10, 44r/14, 44v/01, 45r/12
vezîr (Ar.) vali, vekil, baş yardımcı
v. 12r/06, 14r/10, 15r/10, 17r/05, 19v/02, 25r/01, 25r/03, 25r/04, 34r/02, 34v/07, 35r/05, 35v/15, 36v/02
v.+düm 24v/06
v.+i 23v/06, 24v/17, 36r/04
v.+ler 2r/06, 5v/15, 12r/09, 12r/15, 12r/16, 14v/05, 14v/15, 15r/08, 15v/09, 16r/11,

16r/12, 16r/17, 17v/02, 18r/01köpri, 18v/03, 19r/07, 19v/01, 20r/08, 20r/17, 21v/01, 22v/17, 23v/07, 24v/16, 25v/09, 35v/02, 36v/12, 37r/14

v.+lerdiñ 34v/17

v.+lere 16r/11

v.+lerle 16r/14, 22v/16, 24r/07

v.+lerüñ 16r/06

vezîrlik (Ar.+T.) valilik, vekillik

v. 24v/07

vezîrlik kıl- 'valilik yapmak'

v.-dim 24v/07

vezin (1) (Ar.) şiiirde ölçü

v. 20r/12,20r/13, 20r/14

vezin (2) (Ar.) ağırlık; tartma, tartılma, tartı; Krş. vezin

v. 19r/09, 31v/10

vezn ét- 'tartmak, tartılmak'

v.-di 31v/10

vezn (Ar.) ağırlık; tartma, tartılma, tartı; Krş. vezin

v.+e 6v/14, 19r/03, 35v/03

v.+i 20r/10, 20r/17

v.+ile 19v/07, 19v/08

virâne (Ar.) yıkıntı, harabe

v. 33v/05

vü (Far.) ve

v. 6v/01

vücüd (Ar.) gövde, bulunma, varlık, var olma

v. 14r/14, 14r/17, 35v/09, 37v/13, 38r/03

v.+a 14r/03, 15r/01, 29r/15

v.+da 14r/14

v.+dur 11v/17

v.+ın 34v/10

Y

yâ (Far.) ya da, veya

y. 4r/15, 4v/03, 5r/01, 5v/06, 5v/14, 6r/05, 6v/16, 9r/14, 9v/01, 9v/03, 10r/06, 10r/13, 11v/07, 13r/03, 15v/13, 16v/01, 16v/03, 16v/09, 17r/16, 17r/17 (2),18r/12, 18v/05, 18v/14, 19v/03, 19v/09, 21v/15, 21v/15, 23r/04, 23r/10, 23r/16, 23v/09, 23v/12, 24r/12, 25r/02,

25r/04, 25r/05, 25r/11, 25v/02, 25v/05, 27r/16, 27v/07, 27v/08, 27v/17, 28r/01, 28r/02, 28r/03, 28r/06, 28r/07, 28r/13, 28v/01, 28v/03, 28v/08, 28v/10, 28v/12, 29r/01, 29r/08, 29r/09, 29r/11, 29r/14, 29v/01, 29v/02, 29v/05, 29v/06, 30r/14, 31r/07, 32r/09, 32v/11, 33r/17, 35r/01, 35r/15, 36r/01, 36r/13, 36v/02, 36v/13, 37r/05, 37r/06, 37r/15, 37r/17, 37v/09, 37v/12, 37v/13, 37v/16, 38r/05, 38v/13, 39r/11, 39v/01, 39v/16 (3), 40r/02, 40v/08, 41r/01, 41r/11, 41v/11, 41v/14, 42v/14, 42v/17, 43r/01, 43r/05, 43r/07, 43v/09, 43v/10, 44r/12

yâd-dâr (Far.) hatırda tutan

y.+i 11v/01

yâ-hû (Ar.) hey, bana bak, baksan a!, a canım; adam!

y. 39v/01

yâhûd (Far.) veya, ya da

y. 23r/15, 31r/06

yâkût (Ar.) çeşitli renklerde türleri olan değerli bir taş

y.+a 2v/13

yâr (Far.) sevgili, sevilen, dost

y. 24v/12, 27r/09, 30r/06, 34r/07, 36v/17, 37v/06

yağ yağ

y.+idur 2v/01

yağma (Far.) çapul, zorla mal kapma

y. 2r/03, 3v/05, 4r/10

yağma ét- 'zorla mal kapmak'

y.-diler 2r/03

yağma kıl- 'zorla mal kapmak'

y.-dum 3v/05

yağ-yakmak

y.-dı 30r/04

y.-aruz 44r/07

yağayaka, elbise yakası

y. 16r/04, 41v/01

y.+sın 15v/17

y.+sından 20r/10

yağîn (Ar.) kesin olarak bilme, sağlam bilgi

y. 5r/07, 6r/16, 7r/02, 11v/16, 16v/11, 17r/09, 18r/11, 19v/10, 23v/07, 23v/17, 29v/01,

30r/15, 32r/16, 32v/10, 33v/04, 34r/05, 36v/06,
41r/03, 41r/03

y.+ümüzde 15r/12

yaqınyakın

y.+dan 17r/13, 25v/05

yākūt (Ar.) çeşitli renklerde türleri olan değerli
bir taş

y. 21v/02, 24r/09

y.+a 2v/14

yalanyalan

y. 6r/04, 37v/01, 37v/01

yamankötü, fena

y. 9r/01

yanyan taraf, civar, etraf, kat, huzur

y.+ın 32r/16

y.+ına 14r/01, 21v/12, 34v/01, 37r/15,
45r/10

y.+ında 29r/03, 32v/04

y.+ındağı 2v/14, 33r/16

y.+uma 29r/07

yaña tarafa, yana

y. 9r/02, 16r/16, 26v/04, 28v/13,
29r/02, 29r/08, 33r/08, 40r/11

y.+sı 28v/17

yağıl- yanılmak, yanlış yapmak

y.-ur 23v/03

yan- yanmak

y.-a 14r/17

yandur- yakmak

y.-ur 29v/09

yap- yapmak, örtmek

y. 1v/06

y.-am 1v/09

y.-anı 37r/10

y.-dum 1v/11

y.-ıldı 18r/15

y.-mişlar 17v/08

y.-up 24v/10

yaprağınlayın yaprak gibi

yalınçıplak

y. 32v/05

yalıñ alev, şule

y.+ı 28v/17

y.+uz 28r/01

yalıncağ çıplak, çırılçıplak

y. 32r/16

yalvar- yalvarmak

y. 42r/11

y.-ınca 42r/11

y.-mazam 45r/01

y. 28r/04

yar- oymak, delmek

y.-ar 38r/07

yarayara; hile

y. 42v/06

yara- yaramak, yarar sağlamak

y.-rsa 37r/10

yaradıl- yaratılmak, vücuda getirilmek

y.-aldan 29v/08

y.-madı 27v/05, 28r/05

yaradılmış yaratık, levazım

y.+a 36r/06

y.+ı 14r/07

yarağ hazırlık, levazım

y. 3r/01, 11r/04, 11r/05, 11r/07, 11r/16,
30v/14, 35r/08, 38r/15, 45r/05

y.+da 4v/16

y.+ıla 5v/12

y.+ında 4r/11, 5v/03

y.+ları 30v/07

yarağ ét- 'hazırlık yapmak'

y.-di 11r/07, 35r/08

yarağ kıl- 'hazırlık yapmak'

y.-ayın 11r/05

y.-uñ 11r/04

y.-up 38r/15, 45r/05

y.-urlar 30v/14

yarat- yaratmak, vücuda getirmek

- y.-an 14r/07, 41r/03
y.-anı 12v/16
y.-dı 14r/05
y.-duş 28v/03
y.-mışam 28v/04
y.-mışdur 12v/09, 29r/11
y.-ur 30r/09
- yardım** yardım
y. 4r/10, 4v/02, 4v/06, 8r/08, 12r/13, 42r/12, 42r/13, 44r/01
y.+a 4v/12
- yardım ét-* ‘yardım etmek’
y.-erdi 42r/12
y.-meyem 4v/06
- yardım eyle-* ‘yardım etmek’
y.-mege 12r/13
- yardım kıl-* ‘yardım etmek’
y.-a 4v/02
y.-alum 8r/08
y.-maz 42r/13
y.-ur 4r/10
- yarıl-** yarılmak, çatlamak, aralanmak
y.-dı 31v/05
y.-mış 29v/17
- yarın**yarın, bu günden sonraki gün
y. 9v/05, 44r/05
- yarındası** ertesi, ertesi gün
y.13r/03, 30v/04, 32r/06, 34v/02
- yaruyarı**, yarım
y.+sına 29v/17
- yaş** yaş, ömrün her bir yılı
y. 13r/04, 43v/05
y.+ı 16r/15
y.+ıla 9v/08
y.+ın 42v/06
y.+ına 40r/07, 41r/11
y.+ında 11v/17, 39v/11
- yaşa**-yaşamak
y.-rısı 23r/07
y.-yacak 23r/05
- yaşar-** bitki yeşermek, filizlenmek
y.-mış 39r/13
- yaşılı**yeşil, taze
y. 17v/10, 29r/07, 38v/16
- yaşavul**muhafız
y.+lar 6r/16
- yat**-yatmak, uzanmak, uyumak
y.-an 29v/01, 29v/02, 29v/17, 30r/02, 40v/07
y.-dı 11r/08, 42r/07, 44r/12
y.-dılar 2v/10, 22r/15, 34v/02
y.-up 25r/08
y.-ur 23r/12, 28v/16, 42r/09
y.-urken 31v/02
y.-ursın 42r/09
- yatağ** hayvan ini
y.+ı 25r/12, 25r/15, 25v/07 (2), 26r/08, 27r/03, 31r/10, 31r/14
y.+ına 26v/15, 27r/01, 27r/03, 27r/04, 27r/06, 27r/17, 31r/10, 31v/01
y.+ından 25v/07, 26r/13, 26v/01, 27r/05, 27r/17, 31v/01
- yavı kıl-** yitirmek, kaybetmek
y.-ıpdur 14v/10
- yazıl**kbahar, bahar mevsimi
y. 24v/13, 32v/14
- yazın** baharın, ilkbahar mevsiminde
y. 33r/07
- yaz**-yazı yazmak, nakşetmek
y.-alum 33r/11
y.-an 20v/05, 24v/05
y.-dı 33r/12, 34r/02
y.-duğ 1v/15
y.-ılı 20r/10, 20r/12, 20r/13, 20r/14, 20r/15, 20r/17, 20v/02, 23r/08, 24v/03
y.-mazlar 23r/02
y.-mışlar 20r/06, 22v/15, 23r/01
y.-up 4r/08

yazıl-yazı yazılmak; kader taktir olunmak

y.-miş 22v/13, 33v/17

y.-mişdur 33v/05

y.-uban 20v/06

yê- yemek

y.-di 32r/08

y.-diler 22r/11, 32r/05, 35v/12

y.-dürmiş 24r/16

y.-mediyise 24v/01

y.-mege 35v/17

y.-memiş 24r/13

y.-meyen 37v/02

y.-meyüp 24r/12

y.-mez 37r/12, 37v/02

y.-miş 24r/16

y.-rler 20v/08

y.-rleridi 1v/04

y.-rüz 32v/16

y.-sün 25r/16

y.-ye 2r/10

y.-yelüm 24v/01

y.-yüp 25r/09, 34v/02

yêdi7, yedi

y. 1v/07, 2v/08, 5r/17, 9v/13, 10r/06, 10r/07, 11r/07, 17v/07, 18v/16, 24v/13, 25r/10, 26r/11, 26r/15, 26v/01, 26v/03, 29v/16, 32r/08, 32r/13, 38r/06, 39v/08, 39v/10, 41r/11

y.+nci 28v/123, 28v/15

y.+şer 32r/01

y.+sin 10r/08

yêdibiñ 7000, yedi bin

y. 35r/06

yêgüstün, daha iyi

y. 7v/08, 7v/09

y.+dür 25r/05

y.+trek 25v/02

yêgrekdaha iyi, üstün

y.+in 23v/14

yêlyel, rüzgâr

y. 17r/13, 18v/14, 19r/05, 26v/17, 29v/08

yêmiş meyve

y. 32r/15

y.+ile 35r/09

yêñiyeni, taze, genç

y. 12r/13, 12r/14, 12v/01

yêñice yeni gibi

y. 6v/17

yêñ-yiyecek yemek

y.-di 22v/11

yêryer, yeryüzü, memleket

y. 1v/07, 7v/11, 11r/02, 13v/09, 17v/07, 19r/17, 20r/02, 28r/10, 28v/01, 29v/17, 33v/15, 34v/04, 36r/12, 43v/17

y.+de 11v/16, 12v/07, 25r/05, 25r/05, 25r/06, 25r/16, 28v/16, 29r/12, 30r/15, 32r/12, 33v/04, 34v/17, 36v/06, 43v/11

y.+den 5v/17, 38v/14

y.+e 2v/05, 16r/15, 19r/04, 20r/01, 25r/13, 25v/11, 29v/17, 32r/14, 35r/03, 42v/07

y.+i 19r/02, 19r/16, 24r/01, 30r/04, 30r/05

y.+in 19r/09, 19r/16

y.+inde 2v/13, 8r/17, 33v/14, 44r/15

y.+inden 5v/05, 9r/02, 9v/08, 10v/16, 12v/13, 14r/01, 18v/16, 19v/15, 21v/11, 22v/04, 23v/17, 26v/06, 28v/06, 31v/02, 32v/09, 35r/13, 45r/09

y.+ine 13r/06, 17v/13, 19r/02, 19v/08, 26r/17, 32v/05

y.+ler 31v/05

y.+lerde 35r/09

y.+lere 35r/02

y.+leri 22v/05, 26r/08

y.+üñ 7v/11, 22r/03, 28r/06

yêryüzü yeryüzü, arz, dünya

y.+ndeki 27v/07

yêt-ulaşmak, yetişmek; yeterli olmak

y.-di 3r/12, 5r/03, 11r/07, 30v/08, 44r/12

y.-diler 2v/10, 13v/04, 17v/04, 30v/15, 31r/10

y.-er 15v/13
 y.-miş 9v/14
 y.-üp 22r/03
yétmiş 70, yetmiş
 y. 29v/05, 29v/06, 29v/07, 29v/11
yétmiş biş 70000, yetmiş bin
 y. 3r/02, 8r/10
yétmiş iki 72, yetmiş iki
 y. 6r/05
yétür-yetiştirmek, kâfi getirmek
 y.-eyin 34r/17
yedekpeş
 y. 12v/04
yeliyele
 y.+si 27v/03
yeniyeni, taze, genç
 y. 28v/16
yığ-yığmak, toplamak, biriktirmek
 y.-dılar 24r/11
 y.-miş 24r/15
yigirmi 20, yirmi
 y. 1v/11
yigirmibiş 20000, yirmi bin
 y. 4v/14
yigirmidört 24, yirmi dört
 y. 20r/17, 21r/07, 24r/05, 24r/06,
 32v/03, 35r/06
yigirmidörtbiş 24000, yirmi dört bin
 y. 7v/16
yıh-yıkmaq, bozmaq, parçalamak
 y.-up 8r/16, 18v/06
yık-yıkmaq, bozmaq, parçalamak
 y.-ıp 8v/05
 y.-up 7v/14
yılıl, sene
 y. 14v/03, 23r/15, 23r/15, 24v/07,
 24v/13, 25r/05, 25r/05, 29v/05, 29v/06, 37v/11
 y.+da 28v/10
 y.+dan 29v/11, 44v/15

y.+lar 33v/11
yıllık yıllık, bir yıl süren
 y. 28v/15, 29v/07, 29v/17, 34v/17
yıldırımlayınyıldırım gibi
 y. 3v/10
yine yine, tekrar
 y. 2v/08, 2v/14, 3v/05, 3v/08, 5v/02,
 5v/09, 6r/05, 7v/07, 8r/14, 8v/03, 9v/12, 10r/16,
 10v/02, 10v/13, 10v/13, 11r/03, 11r/08, 11v/12,
 11v/14, 12r/01, 12r/15, 12v/01, 14v/05, 14v/11,
 14v/15, 15v/01, 15v/05, 15v/08, 15v/09, 16r/02,
 16r/03, 16r/08, 16v/13, 17r/01, 17r/04, 17r/16,
 17v/03, 18r/05, 18r/15, 20r/13, 20r/16, 22r/17,
 22v/08, 22v/12, 22v/15, 24r/10, 25r/07, 25r/12,
 26v/08, 26v/13, 26v/13, 27r/13, 28r/17, 29r/04,
 29r/04, 29v/12, 30r/01, 30r/02, 30r/10, 30r/16,
 30v/03, 31v/13, 32v/12, 32v/16, 33r/14, 33v/14,
 34v/03, 35v/11, 36v/08, 36v/12, 37r/17, 38r/05,
 38r/08, 38r/09, 38r/10, 38r/12, 39r/01, 39r/11,
 39v/13, 40r/02, 40r/12, 40v/04, 40v/06, 40v/08,
 40v/10, 40v/13, 41r/13, 41v/05, 41v/10, 41v/13,
 41v/14, 41v/16, 43r/17, 43v/02, 43v/05, 43v/07,
 43v/07, 43v/08, 43v/14, 44r/10, 44v/17, 45r/02,
 45r/06
yırt-yırtmak, parçalamak
 y.-dı 15v/17
 y.-uğ 16r/04
yırtuğ yırtık, yırtılmış
 y. 41v/01
yigirmi dört biş 24000, yirmi dört bin
 y. 36r/14
yitür- ulaştırmak, yetiştirmek
 y.-di 13v/09
 y.-diler 41v/15
 y.-mek 43r/16
yöri-yürümek; Krş. yürü-
 y. 7r/05, 28r/06, 30v/06, 32r/06
 y.-ye 26r/14
 y.-yip 2v/10
 y.-yup 21r/01
yörü-yürümek; Krş. yöri-
 y. 2r/03
 y.-di 2v/08, 9v/06, 31r/14
 y.-dükçe 19v/07

y.-mekten 34r/15

y.-η 8r/08

y.-r 19v/08

y.-rler 6r/11

y.-yen 36v/02

y.-yüp 35r/07

yoğsayoksa, aksi hâlde

y. 10v/14, 17r/03, 23r/01, 23v/05, 43v/06

yoğ yok, hayır

y. 3v/16, 14r/09, 15v/14, 34r/12, 35v/14, 36r/09, 44r/01, 44v/16, 44v/16

y.+dan 12v/06, 15v/14, 36r/05

y.+dur 5r/15, 7r/03, 10r/13, 16v/03, 18v/17, 27v/05, 32v/14, 36r/09, 42r/16

y.+idi 37v/05

y.+miş 29v/17

y.+muyuz 4v/09

y.+udi 5r/08

yolyol, kural, usul, hat

y. 2r/12, 12r/02, 28v/15, 29v/02, 29v/04, 29v/17

y.+a 35r/05

y.+dan 1v/11

y.+dağ 15r/06, 32r/10

y.+daşıla 32r/15

y.+dur 29v/07

y.+ın 8v/01

y.+ına 3r/05, 4r/03

y.+ında 25r/15

y.+ları 17v/05

y.+u 12r/01

y.+uğda 17r/01

yol- yolmak, koparmak, çekip çıkarmak

y.-ar 28v/01

yoldaş yoldaş, yol arkadaşı

y. 32r/13

y.+dur 44v/01

yoldaş kıl- ‘yol arkadaşı etmek’

y.-up 32r/13

yor-fikir yürütmek

y.-ur 25r/12

yorı-dolaşmak, gezinmek

y. 9r/16

y.-dı 6r/15

yügür- koşmak

y.-i 18v/15

yük yük, taşınacak eşya

y.+in 2r/07 (2)

y.+leri 11v/05

yürekyürek, gönül, kalp

y.+in 31v/03

yürü-yol almak; gezmek, dolaşmak; uzaklaşmak

y.-di 7v/09, 9r/02, 18r/04, 18r/08, 18v/11, 26r/11, 26r/12, 31v/07, 35r/11

y.-diler 6r/12, 31r/15, 43r/16

y.-düler 31r/17

y.-miş 28r/17

y.-r 17v/01

y.-yüp 32v/16

yüzyüz, çehre

y. 8v/02, 14r/11, 16r/01, 16v/17, 23v/12, 26v/15, 28v/02, 34r/15, 34v/10, 36v/08, 41r/10, 41v/14, 42r/13, 45r/01, 45r/02, 45r/07

y.+de 38v/11

y.+den 38v/10

y.+i 40r/14

y.+in 7v/10, 34v/09, 34v/13, 40r/16, 40v/13, 40v/07, 43r/15, 43r/16, 43v/07, 43v/09, 43v/14

y.+inde 20v/02

y.+inden 12v/16, 15v/01, 41v/10

y.+ine 2r/14, 13v/03, 22r/05, 35v/08

y.+ini 5v/04

y.+leri 38v/06

y.+lerine 38v/07

y.+lerinüj 43r/12

y.+ün 28r/16

- y.+ünde 10v/16
y.+üne 9v/17
yüz çevür- ‘yüz çevirmek, terketmek’
y.-diler 41r/10
y.-menem 45r/01
y.-mişler 36v/08
yüzdöndür- ‘yüz çevirmek, terketmek’
y.-di 42r/13
y.-dük 45r/02
y.-mezüz 14r/11
yüzdut- ‘yüz çevirmek, terketmek’
y.-di 8v/02
yüzur- ‘saygı ile yere kapanmak, secdeye kapanmak’
y.-up 16r/01
yüz-yüzmek
y.-üp 32r/04
yüzaltmış dört164, yüz altmış dört
y. 20r/17
yüz-be-yüz (T. yüz + Far. -be) yüz yüze, karşılıklı
y. 6v/05, 27r/16, 31r/06
yüzbiç 100000, yüz bin
y. 36r/14
yüzdoksanbiç 190000, yüz doksan bin
y. 3r/03
yüz kırk dört144, yüz kırk dört
y. 11r/10
yüz toksan190, yüz doksan
y. 11v/17, 24v/07
yüz yetmiş biç 170000, yüz yetmiş bin
y. 3/02
yüzyigirmi120, yüz yirmi
y. 20r/14, 22v/04, 22v/06, 22v/06, 22v/10
yüzyigirmibiç 120000, yüz yirmi bin
y. 2r/11
yu- yıkamak, temizlemek
y.-dılar 38v/16
yumruqlayın yumruk gibi
y. 35v/11
yut- yutmak, hazmetmek
y.-a 29v/15
yuvall-ufalanmak
y.-ursın 37r/03
yuvallan-yuvarlanmak
y.-dı 26v/04
Z
zâhir (Ar.) açık, ortada, görünen
z. 12v/12
zafer (Ar.) galibiyet, yengi
z. 18v/05, 30v/11
zaferbul- ‘zafer kazanmak’
z.-maduk 18v/05
zafer ét- ‘zafer kazanmak’
z.-emediler 30v/11
zuhür (Ar.) ortaya çıkma, görünme, belirme, türeme
z. 36r/09
zarb (Ar.) dövme, vurma
z.+inuş 30r/05
zât (Ar.) sahip, mâlik, kendisi, kendi
z. 10r/02, 14v/17
z.+ına 36r/09
zelâlet (Ar.) hakirlik, horluk, alçaklık
z. 14r/09
zer (Far.) altın
z. 21r/10
z.+den 21v/02
zerre (Ar.) çok küçük parça, molekül
z. 11v/08
zâ‘ferân (Ar.) safran
z.+dan 27v/02
zahm (Far.) yara
z. 26v/08, 26v/13
z.+ı 26v/08
z.+ından 31v/01

zaḥmyè- ‘yaralanmak’

z.-yüp 26v/13

zaḥmı yè- ‘yaralanmak’

z.-yicek 26v/08

zaḥmur- ‘yaralamak, yara açmak’

z.-dılar 26v/08

zaḥmet (Ar.) eziyet, zorluk

z. 19r/12, 24v/12

z.+e 44v/16

z.+ile 32v/02

z.+ler 19v/11

zaḥmet çek- ‘eziyet çekmek’

z.-ersin 19r/12

z.-mişem 24v/12

zamān (Ar.) zaman, süre

z. 4r/01, 4r/14, 12v/03, 15r/16, 19v/11, 20v/11, 20v/16, 21v/12, 21v/16, 22r/08, 22v/17, 24r/17, 26v/10, 29r/01, 29r/04, 30r/12, 30v/10, 33r/16, 34r/04, 36v/01, 36v/06, 37v/05, 38v/13, 39v/10, 40r/17, 41r/07

z.+da 37v/16

z.+dan 3r/14, 12v/03, 28r/14, 29r/02, 41v/15, 42v/11

z.+dur 34v/08

z.+ıdı 12r/09

z.+ıla 36v/08

z.+ında 36v/03

z.+umda 1v/03

z.+umuza 36v/11

z.+uḡda 31r/05

z.+unda 24v/06

zeberced (Ar.) zümrütten daha açık renkli

z. 21r/11

zehirlü (Far.+T.) zehirli

z. 25r/16

zehre (Far.) öd, safra; yiğitlik, cesaret

z. 21v/05, 31r/06

z.+si 27v/13, 32r/03

zemīn (Far.) yer, yeryüzü

z.+e 11v/07

zencīr (Far.) zincir, yuvarlak halkaların birbirine geçirilmesiyle elde edilen demir ip

z. 19v/02, 19v/05, 19v/06, 20r/02

z.+ler 19v/05, 19v/07, 19v/16

z.+lerle 19r/17, 19v/04, 20r/02

zengī (Far.) zenci, siyah adam

z. 9v/11

zerīn (Far.) altından veyâ altına benzer olan, altın gibi sarı; parlak

z. 21r/09, 21v/02

zevāl (Ar.) sona erme, yok olma, bitme

z. 42r/16

z.+den 9r/08

z.+ine 5r/02

zevraḡ (Ar.) sandal, kayık

z. 18v/08, 18v/09

z.+i 18v/08

zeyn (Ar.) süs

z. 21r/08

zeynlü (Ar.+T.) süslü

z.20v/02

zīnet (Ar.) süs, bezek

z. 21r/11, 23r/01

z.+in 39v/05

zīra (Far.) zira, çünkü, şundan dolayı ki; Krş. zīrā

z. 13r/15

zīrā (Far.) zira, çünkü, şundan dolayı ki; Krş. zīra

z. 5r/08, 5v/07, 14r/09, 25v/02, 35r/03, 35r/16, 39v/10, 40r/11

zīre (Far.) kimyon

z. 20r/10

zīr-i zemīn (Far.) yerin altı

z. 24r/04

z.+den 24r/06, 24r/10, 24r/11

z.+e 24r/08

zift (Ar.) kara sakız, katrandan çıkarılan, kolay kırılan madde

- z. 6v/07
- zihî (Ar.)** ne güzel, ne hoş; âferin, bravo
- z. 20v/01
- zîn (Far.)** eyer
- z. 11r/13
- zinde (Far.)** diri, yaşayan, canlı; dinç, sağlam, kuvvetli
- z. 6r/12, 6v/07, 25v/10
- zırh (Far.)** demirden örme veyâ dökme savaş elbisesi
- z.+ın 21r/02
- zîrû zeber (Far.)** alt üst
- z. 27v/16
- zîrû zeber kıl-* ‘alt üst etmek’
- z.-up 27v/16
- ziyâde (Ar.)** çok, fazla, artma, çoğalma
- z. 2v/02
- ziyân (Far.)** zarar, kayıp, kazanç kaybetme
- z. 27r/11
- ziyâret (Ar.)** gezip görme, gezip görmeye gitme, görüşme
- z. 34v/11
- ziyâret kıl-* ‘görmeye gitmek’
- z.-ayduk 34v/11

ÖZEL ADLAR DİZİNİ

- A**
- ‘**Alī** Hz. Ali Hz. Muhammed’in damadı ve amcasının oğlu olup dördüncü büyük halife
A. 10v/10, 25r/03, 35v/01
- ‘**Arab (Ar.)** Irak, Şam, Ceziretü’l-Arab, Hicaz, Yemen ile Mısır’da ve Afrika’nın şimalinde bulunan semitik kavmin umūmī adı
A. 5v/04, 5v/09, 5v/11, 10r/11, 10r/16
- ‘**azm-i Sehin (Ar.)** kişi adı
A. 2v/06
- āb-ı kevser** Cennet’teki sulardan biri
a. 38v/16
- Ābķāşī** kişi adı
A. 7v/01
- Ābķaş Rūmī** kişi adı
A.+ye 9v/10
- Āfrasyab** Türklerin ‘Tonga Alp er’ dedikleri ulusal ve efsanevī kahraman ve büyük Hakan’ın Farsça adı
A. 30v/17
A.+un 7r/06
- Āfrūz-ı Kāşī** kişi adı
a. 26r/16
- Aġūz Kākūm** kişi adı
A. 7r/13
A.+ı 12r/05
- Ākrūn** kişi adı
a. 11v/17, 12r/12, 13r/14, 13r/15, 13v/04, 13v/06, 13v/09, 13v/10, 13v/11, 13v/13, 13v/16, 13v/17, 14r/08, 14r/12, 14v/01, 14v/05, 14v/08, 14v/11, 14v/15, 14v/16, 15r/04, 15r/08, 15r/12, 15r/13, 15r/17, 15v/01, 15v/05, 15v/09, 15v/10, 15v/11, 16r/04, 16r/09, 16r/12, 17r/02, 17r/04, 17r/06
A.+a 15r/17, 15v/01, 15v/16, 16r/16, 16v/12, 16v/16
A.+ı 13r/17, 13v/03, 13v/06, 14v/09, 17r/08
A.+uñ 14r/01, 15v/08, 15v/08, 16r/05, 17r/07
Akrun Ğarnişin kişi adı
g. 13v/16
- Allāh (Ar.)** Allāh, Tanrı, büyük yaratıcı
A. 12v/06, 14r/05
A.+ı 12r/02, 12v/15, 14v/10, 17r/03, 33r/01, 33r/02, 36r/01
A.+umızı 14v/11
A.+umuz 14v/16
- Apūr Sapūryer** adı
A. 1r/03, 8v/01
- Ārdūvan ūāh** bir hükümdar adı
A. 7v/01
- Āsiyab** kişi adı
A.+ınlayn 20r/12
- Āşsanuŝ** kişi adı
A. 7v/01
- Aşsanuŝ Ğorci Kuruŝas** kişi adı
A. 07/17
- Ātvās** kişi adı
A. 8r/04
- B**
- Bālūt** kişi adı
B. 37v/17, 38r/01, 38r/03, 38r/05, 38r/09, 38r/10, 38r/11, 38r/12, 38r/13, 38r/15,

38r/17, 38v/01, 38v/03, 38v/04, 38v/13, 38v/14, 39r/01, 39r/02, 39r/05, 39r/06, 39r/08, 39r/09, 39r/11, 39r/14, 39v/04, 39v/14, 39v/16, 39v/17, 40r/02, 40r/16, 40v/01, 40v/03, 40v/05, 40v/08, 41v/02, 41v/03, 41v/05, 41v/07, 41v/11, 41v/15, 42r/04, 42r/06, 42r/07, 42r/08, 42r/09, 42r/13, 42v/01, 42v/02, 42v/05, 42v/11, 42v/13, 42v/17, 42v/17, 43r/01, 44r/07, 44r/08, 44v/08, 44v/10, 44v/10, 44v/11, 45r/03, 45r/05, 45r/08, 45r/10

B.+a 39r/04, 42r/05, 42v/02, 42v/07, 42v/09, 45r/03

Başark kişi adı

b.+a 25r/02

Baygūt Dimeşki kişi adı

B. 9v/16

Behnāmbir vezir adı

B. 24v/17

Behrām Alānī Bercānī kişi adı

B. 7v/15, 9v/13

Behsetün kişi adı

B. 3r/11, 4v/15, 13r/01

B.+ı 3r/08

Bercānī Hişām kişi adı

b. 7v/15

Bihteran bir şehzade adı

B.+a 26r/04

Buğrağ (Ar.) eski Yunan hekimi ünlü meşhur Hipokratıs

B. 23r/16

Bulğar Türklerden bir bölük; İdil boyunda tanınmış eski bir Türk şehri

B. 4v/13

Bulur bir hükümdar adı

B. 4v/13

Bulur hān bir hükümdar adı

B. 7v/03, 9r/12

Buran-ı Zāvil kişi adı

B. 2r/01

C

Cebrā'ıl (Ar.) dört büyük melekten Allāh'ın emir ve va

hiyelerini peygamberlere iletmekle yükümlü olanı

C. 38r/16, 38v/15, 39r/01

C.+e 38r/16

Cebrā'ıl (Ar.) dört büyük melekten Allāh'ın emir vahiylerini peygamberlere iletmekle yükümlü olanı

C. 38v/14

Ç

Çehil Pāyi kişi adı

Ç. 13r/01, 33v/06

Çehil Pāyi 'İrağī kişi adı

Ç. 5v/12, 13r/11, 18v/13, 24r/03, 25v/10, 27r/02

Ç.+ye 32r/10

Çin Çin

Ç. 7r/12

D

Dāsitan kişi adı

D.+dan 26r/01

Dārū'l-murād kaleye verilen ad

D. 1v/11

Dāvud kendisine Zebur'un indirildiği İsrailoğullarına gönderilen, güzel sesiyle ünlü peygamber

D. 17r/08

Deşt-i Cerhemunī Kūhī Behmānī Lūrī kişi adı

D. 32r/13

Düstenī Ağvaş bir önder adı

D. 13r/02

Dühsitān önderlerin birisinin adı

D. 3r/10, 3r/12

D.+1 3r/08

E**Eflātūn(Ar.)** Aristo'nun hocası, Sokrat'ın talebesi olan meşhur Yunan filozofu (m.ö. 429 - 347)

E. 4r/12, 6r/01, 12r/10, 12r/17, 12v/01, 12v/02, 12v/04, 12v/09, 12v/12, 14r/01, 14r/11, 14v/04, 14v/11, 14v/14, 14v/16, 15r/11, 15v/10, 15v/12, 15v/16, 17r/02, 17r/04, 20v/03, 20v/03, 20v/17, 22v/12, 22v/16, 23r/01, 23r/03, 23r/03, 23r/10, 24r/11, 24v/04, 24v/16, 25r/02, 32v/09, 32v/10, 32v/12, 32v/16, 33r/05, 33r/06, 33r/09, 33r/10, 33r/12, 33r/14, 34v/05, 34v/15, 35v/13, 36r/01, 36r/02, 36r/13, 36r/16, 36v/03, 36v/13, 36v/15, 37v/13, 37v/15

E.+a 24v/04, 32v/06

E.+1 5v/10

E.+lara 36r/03

Eflātun-ı hekim 'herşeyi bilen, âlim, felsefeci Eflatun'

E. 10r/01

G**Ġiṭāṣ** bir hükümdar adı

G. 2r/08, 2r/15, 2v/02, 2v/07, 3r/07, 3r/13, 3v/04, 3v/04, 3v/04, 3v/09, 3v/13, 5r/04, 5r/11, 5r/14, 10r/07

G.+a 3r/11, 3r/11, 3r/12, 5r/10

G.+1 2v/06, 4v/04

G.+uṣ 2r/05, 10r/06

Ġiṭāṣ ḥān bir hükümdar adı

G.2r/11, 2r/13, 2v/09, 3r/02, 3r/04, 3r/10, 3r/17, 3v/11, 4v/12, 5v/01, 6r/13, 6v/03, 7v/03, 8r/17

G.+a 5r/04

G.+1 6v/17

G.+ıla 1r/02

G.+uṣ 2r/04, 9v/13

Ġürkiṣi adı

G. 32r/14

Ġürī Aṭarmuṣkiṣi adı

G. 7r/17

Geylan ṣāh bir hükümdar adı

G. 13r/09

G.+a 13r/05

G.+uṣ 13r/04

Görgistan Güneybatı Asya'da Karadeniz kıyısında yer alan ülke, Gürcistan

G. 7r/12

H**Hızır (Ar.)** içenlere ölmezlik veren âb-ı hayâtı içmiş bulunan ve kul sıkıldığı zaman imdâdına yetişmekle meşhur olan peygamber

H. 6r/03, 6r/04, 6r/05 (2), 10r/17, 28r/06, 28v/03, 28v/05, 28v/06, 28v/08, 28v/12, 29r/13, 29r/13, 29r/15, 29v/02, 29v/06, 30r/13, 30r/14

H.+a 28v/07, 30r/12

Hicāz (Ar.) Arap yarımadasında, Mekke ve Medine'nin bulunduğu ülke

H. 21v/06

Hudā (Far.) Tanrı

H. 9r/06

Hak (Ar.) Allâh; Krş. Hak

H. 4r/17, 4v/01, 9r/07, 14r/14, 14v/03, 16v/02, 16v/05, 22r/07, 23v/14, 27v/17, 28r/08, 29r/13, 36r/14, 36v/13, 36v/14, 41v/10, 44r/17

H.+dan 14r/15

Hakḳ (Ar.) Allâh; Krş. Hak

H.+a 44v/09

Hak ta'ālā (Ar.) yüce Allâh

H. 3v/04, 15r/01, 16v/15, 27r/09, 27v/09, 28v/12, 28v/14, 29r/11, 29r/14, 29v/03,

29v/03, 30r/01, 31r/08, 36r/17, 36v/09, 38r/06,
38r/16, 40r/14, 40v/14, 42v/02

H.+dan 28r/02

H.+dandur 14r/02

H.+nuñ 5v/06, 10r/13, 10r/14, 13r/08, 16v/04,
27v/07, 28v/08, 28v/11, 39r/01, 44r/10, 44v/01

H.+ya 5v/03, 19r/01

H.+yı 14v/12, 14v/14

I

‘**Irāk**’ kişi adı

I. 18v/13

I.+ı 33r/15

‘**Irākeyn (Ar.)** Irak’ta bulunan şehir, Bâbil

I. 18v/13, 32r/10

‘**Irakī**’ Iraklı olan

I. 5v/12,5v/13, 9r/16, 10r/06, 10r/06,
13r/11, 13v/01, 13v/06,13r/15, 13r/16, 13r/16,
19r/01, 19r/04, 19r/05, 18v/14, 18v/16, 18v/17,
19r/07, 19r/08, 19r/09, 19r/10, 20r/03, 24r/03,
24r/06, 24r/07, 25v/10, 27r/03, 32r/12, 32r/15,
32v/01, 32v/01, 32v/09, 33r/14, 33r/15, 33v/08,
33v/08, 33v/10, 33v/12, 33v/14, 34r/16, 34v/02,
35r/07

I.+le 13r/13, 33v/17

I.+nüñ 6r/01, 13v/04, 34r/17

I.+ye 17r/07, 19r/05, 19r/07, 19r/08,
32r/10

I.+yile 33v/17

‘**Irakıyye (Ar.)**’ Iraklı olan

I. 5v/13,34r/14, 34r/17, 34v/03

İ

İsfahanyer adı

İ. 21v/06

İskender Makedonya kralı Phylippe’in oğlu olup, Aristo’dan ders almış ve yirmi yaşında hükümdar olmuştur. Divan Edebiyatı’nda

İskender-i Zü’l-karneyn, İskender-i Rumī şeklinde geçer.

İ. 2r/07, 2r/16, 2v/01, 2v/06, 3r/09,
3r/12, 3r/15, 3r/17, 3v/01, 3v/02, 3v/03,
3v/09,3v/13, 4r/01, 4r/02, 4r/04,4r/08, 5r/08,
5r/13, 5r/15, 5v/03, 6v/04, 6v/08, 6v/13, 6v/16,
7r/07, 7v/07, 7v/13, 8v/15, 9r/09, 9v/07, 10r/10,
10v/04, 10v/08, 11v/12, 12r/07, 12v/13, 13r/16,
13r/17, 13v/01, 16r/14, 16v/13, 21r/14, 21v/09,
22r/04, 22r/05, 22r/11, 22r/15, 22r/16, 22v/02,
22v/16, 23v/06, 24r/17, 25v/12, 26r/10, 26r/14,
26v/09, 30v/03, 30v/11, 30v/16, 30v/14, 33v/02,
33v/04, 33v/10, 33v/13, 33v/16, 34r/13, 34r/13,
34r/16, 34v/08, 35r/04, 35r/10

İ.+den 7r/06

İ.+dür 3v/11

İ.+e 3r/08, 4r/09, 5r/12, 7r/01, 10r/16,
18r/12

İ.+i 3r/11, 35v/08

İ.+ile 6v/12

İ.+ler 15r/14

İ.+leyin 6r/17

İ.+üñ 8r/15, 16r/03

İskender *şāh* Makedonya kralı Phylippe’in oğlu olup, Aristo’dan ders almış ve yirmi yaşında hükümdar olmuştur. Divan Edebiyatı’nda İskender-i Zü’l-karneyn, İskender-i Rumī şeklinde geçer.

İ. 4v/15, 7v/05, 7v/13, 8r/04, 10v/15,
13r/06, 27r/02, 32r/06, 33v/17, 34r/01, 35v/17

İ.+a 2v/07, 34v/03, 34v/07, 34v/15,
35v/06

İ.+uñ 7v/17, 8r/02

K

Қалбусun Қահрамани kişi adı

K. 7v/15

Қашфарān bir hükümdar adı

K. 8r/09, 8v/15, 8v/17, 21v/09, 21v/12,
21v/14, 21v/16, 22r/06, 22r/10, 25v/12, 25v/14,

25v/17, 26r/02, 26r/03, 26r/09, 26r/11, 26r/14,
26r/16, 26v/01, 26v/06, 27r/02

K.+a 22r/11

K.+ı 22r/14

K.+uñ 22r/04, 22r/13

Kaşfarān Şāh bir hükümdar adı

K. 8r/06

K.+uñ 26v/03

Kanuş Yakubkişi adı

K. 24r/03

Kaşhazan bir hükümdar adı

K. 8r/02

Kaşhazan Şāh bir hükümdar adı

K. 8r/04

Kayfurkişi adı

K. 21r/05, 30v/09, 30v/12, 30v/16,
30v/16, 31r/02, 31r/07, 31r/09, 31r/11, 31r/17,
31v/04, 31v/09, 31v/10, 31v/06

K.+a 21r/06, 31v/07, 31v/15

K.+uñ 31r/15, 31v/05

Kayfurkişi adı

K. 21r/02

Kaytafunkkişi adı

K. 5v/10

Kéyd-i şāh-ı Hind-i Mürdarkişi adı

K. 7r/13

Kulağuz kişi adı

K. 13r/01

Kürsgül-i Aşferi kişi adı

K. 7r/16

L

LūḫKur'ān-ı Kerīm'de adı pek çok yerde geçen,
Hz. İbrahim'in yeğeni olan ve kavmi
sapıklıkları yüzünden helak olan peygamber

L. 36v/04, 36v/05, 37r/05, 37v/09,
39r/02, 39r/04, 39r/06, 39r/07, 39r/07, 39v/08,
39v/09, 39v/10, 39v/12, 39v/13, 39v/15, 39v/17,
40r/01, 40r/03, 40r/04, 40r/06, 40r/07, 40r/07,
40r/08, 40r/09, 40r/13, 40r/13, 40v/02, 40v/03,
40v/06, 40v/10, 40v/16, 40v/17, 41r/01, 41r/07,
41r/09, 41r/11, 41r/13, 41r/17, 41v/01, 41v/03,
41v/04, 41v/05, 41v/07, 41v/09, 41v/11, 41v/12,
41v/13, 41v/16, 42r/02, 42r/03, 42r/07, 42r/09,
42r/10, 42r/11, 42r/12, 42r/14, 42r/17, 42v/05,
42v/06, 42v/10, 43r/02, 43r/05, 43r/06, 43r/07,
43v/09, 43v/10, 43v/14, 44r/09, 44r/11, 44r/12,
44r/15, 44r/17, 44v/04, 44v/05, 44v/10, 45r/01,
45r/11

L.+a 39v/11, 40r/05, 43r/03, 43r/07,
43r/10, 43v/09, 44r/15, 44v/14, 44v/16, 45r/02

L.+ı 39v/04, 39v/08, 40r/17, 42r/03,
42r/08, 43r/09, 43r/11, 44r/08, 44r/16, 44v/05,
45r/05, 45r/07

L.+uñ 39r/11

M

Mekke Arabistan Yarımadasının batısında yer
alan ve Ka'be'nin burada bulunmasından dolayı
Müslümanlar tarafından kutsal sayılan kent

M. 45r/07

Mevcıl kişi adı

M.+e 16v/01

Muhtārı Hāverikkişi adı

M. 9v/16

N

Naḫruş Akruşkişi adı

N. 7r/16

Naḫuzikkişi adı

N. 7r/17

Naşirkişi adı

N. 5r/01

Nedimkişi adı

N. 23v/15
Nemrūd Hz. İbrāhīm'i ateş atan zalim hükümdar

N. 32v/12

Nihāvendi Bulğari kişi adı

N. 4v/13, 6r/13

b.+ye 2v/04

Nihavendi kişi adı

N. 2v/04

Nühkavminin eziyetleri ve azgınlıkları nedeniyle ortaya çıkacak olan tufandan kurtulmak üzere kendine iman edenleri, ailesini ve yeryüzündeki hayvanların hepsinden birer çifti alacak bir gemi inşa eden, Kur'an-ı Kerim'de de adı pek çok kez geçen peygamber

N. 44v/02

R

Rüstembir hükümdar adı

R. 7r/08, 26r/01

Rüstem şahbir hükümdar adı

R. 7v/02

RümAnadolu

R.+dan 33v/02

Rümî (Ar.) Romalı, Roma'ya ait

R. 16v/14

Rüzbir hükümdar adı

R. 25v/15, 25v/16

S

Şahind-u Aştî Muķīm 'Āsîkişi adı

S. 9v/15

Sa'd bin 'Āmir Behram Alanî Bercanîkişi adı

S. 27r/02

Sehñnbir hükümdar adı

S. 2v/04, 2v/06, 3r/02

Sehsñnbir hükümdar adı

S. 5r/11, 7r/02, 7v/05, 7v/06, 9r/12, 10v/13, 11v/11, 12r/07, 12r/08, 12r/12, 12r/17, 12v/05, 12v/07, 12v/15

Sehrābı Nūkişi adı

S. 20v/08

Serbad şahbir hükümdar adı

S. 7v/01

Sührābkişi adı

S. 21r/01, 21r/15, 24v/10

S.+a 24v/08

S.+ınuş 21r/14

S.+nudan 22r/11

S.+nuş 21r/07, 21v/12, 23v/17, 24r/17, 24v/07, 24v/17

Sührāb Aķtāb kişi adı

S. 7r/15

Süleymān Hz. Dāvud'ın oğlu olup Kur'an-ı Kerim'de de adı geçen peygamber

S. 4r/07, 4v/02, 15v/02, 16r/03, 33r/03, 33r/16, 33v/01, 33v/02, 33v/04, 33v/10, 33v/14, 33v/16, 34r/03, 34r/04, 34r/13, 34r/17, 34v/02, 34v/14, 35r/08, 35r/12, 35r/12, 35r/12, 35r/14, 35v/06, 35v/08, 35v/09, 35v/14, 35v/15, 36r/01, 36r/16, 36v/02, 36v/12, 36v/16, 37r/05, 37r/17, 37r/14, 37v/13, 37v/13, 37v/15, 37v/16

S.+a 4v/01, 33r/12, 33r/13, 33r/15, 35r/08, 36r/03, 36r/04, 36v/13, 36v/16, 37r/17

S.+ı 33v/11, 34v/17, 35r/01, 35r/07, 35v/03

S.+ları 25v/08

S.+sın 4r/17

Sütî hñn bir hükümdar adı

S. 7r/13

Sultan-ı Kāsımbir hükümdar adı

S. 7r/10

Ş

Şāh-ı Sehsinbir hükümdar adı	Ş. 2r/03
Ş. 8r/15	Şāmūs Şāvī Şaḳun kişi adı
Şāḳūf Restenikişi adı	Ş. 13r/01
Ş. 24r/03	Şapur şāhbir hükümdar adı
Şāmşimdiki Süriye'nin başkenti	Ş. 27r/16
Ş. 37v/16, 37v/17	Şehrüz kişi adı
Şāmūs kişi adı	Ş. 26r/01, 26r/02, 26r/03
Ş. 3r/09, 3r/11	Şetlād kişi adı
Ş.+a 4r/08	Ş. 7r/12
Şāmūs Şāvī kişi adı	Şuḳrakişi adı
Ş. 4r/11	Ş. 26v/05, 26v/14, 27r/14
Şāvib kişi adı	Ş.+ya 26v/13
Ş.+e 3r/09	Ş.+yı 26v/04, 26v/05, 26v/07, 27r/08
Şāpur şāh bir hükümdar adı	T
Ş. 7r/10	Ṭāberi Tanḳud kişi adı
Şabur şāhbir hükümdar adı	T. 7r/15
Ş. 26r/04	Ṭāberiyiye kişi adı
şāh Sehinbir hükümdar adı	T. 5v/09, 9r/15, 11r/10, 15r/16, 21v/09, 35v/05, 37v/15, 39v/08, 40r/16
Ş. 3v/10, 3v/13, 3v/14 (2), 4r/01, 4v/12, 5r/04, 5r/09, 5r/14, 5v/07, 5v/14, 5v/16, 6r/02, 6r/03, 6v/06, 6v/11, 6v/17, 7r/01, 7r/04, 7r/06, 7v/03, 7v/12, 8v/09, 8v/13, 8v/15, 10v/09, 32r/07, 32r/08	Taḥtaş bir hükümdar adı
Ş.+den 6r/02	T. 2r/10, 10v/09
Ş.+e 3r/01, 4v/16, 6v/13, 32r/06	Taḥtāş ḥān bir hükümdar adı
Ş.+i 6v/16	T. 2v/09, 10v/06
Ş.+üñ 4r/12	T.+a 10v/04
şāh Sehsin bir hükümdar adı	Tanṭānuş Mantānuş kişi adı
Ş. 4v/10, 5r/07, 6v/03, 8v/03, 9r/15, 9v/03, 9v/06, 9v/09, 11v/07, 13r/01, 18r/03, 18r/09	T. 7r/17
Ş.+e 4v/12	Tuḥan Yulurhankişi adı
Ş.+i 8v/06	T. 5r/05
şāh-ı Seyf-i 'Adniyebir hükümdar adı	Turḥankişi adı
	T. 9r/11
	Turḥan Bulurḥankişi adı
	T. 6r/13, 11r/04

Turhan Hüruzikişi adı

T. 4v/13

Turhani Nihāvendikişi adı

T. 7v/04

Turtus Purmuş kişi adı

T. 30v/17

U

‘**Umman (Ar.)** Arap Yarımadasının güney-doğu köşesi olan geniş kıt’a ve bu kıt’anın kıyısından Hind kıyılarına ve güneye doğru uzanan açık deniz

U. 28v/15, 29v/16, 30r/10

U.+dan 28v/13

U.+ı 30r/10

Ü

Ülfari kişi adı

Ü. 7v/04

V

Veli Kaytas oğlu Qays Rūmī Qaysun Kırimī kişi adı

V. 8v/02

Y

Yağmuş hān bir hükümdar adı

Y. 2r/10

Yağub Şāmūs Şāvī kişi adı

Y. 24r/03

Yemen Arap Yarımadasının güneybatı bölümünde yer alan bölge

Y. 2v/01, 25r/14

Z

Zü’l-ğarneyn İskender’in lakabı

Z. 5v/06, 5v/14, 6r/05, 9r/14, 9v/03, 10r/13, 11v/07, 13r/03, 16v/01, 16v/03, 16v/09, 17r/16, 18r/12, 18v/05, 18v/14, 19v/03, 23r/04, 23r/10, 23r/16, 24r/12, 25r/02, 25r/04, 25r/11, 25v/02, 27r/16, 27v/07, 27v/09, 27v/17, 28r/02, 28r/03, 28r/07, 28r/13, 28v/01, 28v/08, 28v/10, 29r/01, 31r/07, 32r/09, 32v/11, 35r/01, 35r/15, 37r/05, 37r/17, 37v/09, 37v/12, 37v/16, 38r/05, 38v/13, 39r/11, 41r/11, 41v/14, 43r/05, 44r/12

Zulfikārlayın kişi adı

Z. 32r/02

SONUÇ

Bu tez çalışması Vatikan Kütüphanesinde Türkçe Yazmalar bölümünde bulunan 145 numaralı, müellifi belli olmayan “Haza Kitābu İskender-nāme” adlı Arap harfli el yazması eser üzerinedir.

İnceleme süresinde, tezimize konu olan bu eserin Eski Anadolu Türkçesinin son dönemine ait olan dil özellikleri gösterdiği tespit edilmiştir. Bu dönem ve bu döneme ait olan eserler Türkiye Türkçesi için, hem Türkçe kelime hazinesinin zengin olması bakımından, hem Eski Anadolu Türkçesinin dil özelliklerini yansıtması açısından önemli bir yer tutmaktadır.

Metnin dil özellikleri XV. ve XVI yüzyıl özellikleri göstermektedir. XV. yüzyıl sonu XVI. yüzyıl başı dolaylarında olduğu sanılmaktadır. Metinde pek çok Türkçe sözcük geçmektedir. Arapça, Farsça sözcükler varsa da Türkçe sözcüklerin oranı 75% dir.

Eserde ünlülerin gösteriminde kesin bir kural yoktur. Ünlüler bazen ا و ی harfleriyle gösterilirken, aynı kelimenin ünlüleri bir başka yerde yalnızca harekeyle gösterilmiştir.

Kapalı e /è/ ünlüsü metinde düzenli olarak kesre işaretiyle gösterilmiştir. Metinde /ç/ sesini göstermek için چ harfi sıklıkla kullanılmıştır. Ancak bazı yerlerde bu ünsüz ج harfi ile gösterilmiştir.

kaçan □ □ چ □ □ ۱v/02

niçe □ □ چه □ □ 3r/17

açup □ □ آچوب □ □ 4r/07

/s/ ve /t/ ünsüzleri, Türkçe sözcüklerde kalın ünlülerle kullanıldığında büyük ölçüde düzenli olarak ص ve ط harfleriyle gösterilmiştir:

şu □ □ ص □ □ 1v/05

tolaşdum □ □ ط □ □ شد □ □ ۱v/07

Metinde Tañrı, tartuḳ, toz sözcükleri kalın ünlülü olmasına rağmen ط harfiyle gösterilmemiştir:

Tañrı □ □ كرى □ □ 12r/03, 12v/09, 39v/14 vd.

tartuḳ رنة ق 1r/09

toz توز 7v/11

Söz içinde ḳ ve ḥ sesleri arasında bir değişimden çok kararsızlık vardır:

ḳorḥunç 18r/04

ḳorḳunç 31v/04

Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özellikleri arasında olan -UbAn zarf-fiil eki metinde sıklıkla kullanılmıştır:

aluban 4v/06

yazuban 20v/06

açuban 36v/17

gelüben 4v/06

gözleyüben 22v/05

gözedüben 22v/07

götürdüben 23r/04

neyleyüben 44r/02

Bazı Arapça çokluk biçimli kelimelere Türkçe çokluk eki getirilmiştir:

tüccar+lar 19r/15

selâṭin+ler 7r/10

Metnin ilgi çekici şekil özelliklerinden biri de çeşitli adlara ‘-e doğru’ anlamı vermek için kullanılan +dAn yaña yapısıdır:

taḥtından yaña 9r/02

şāhdan yaña 16r/16

‘ummandan yaña 28v/13

cānavardan yaña 29r/02

benden yaña 29r/08

tarafından yaña 33r/08

pūtdan yaña 40r/11

Eklendiği kelimelere, taban anlamıyla ilgili olarak ‘gibi’ anlamı katan +lAyIn eki de metinde sıkça kullanılmıştır:

şaçılayın 2v/15

yıldırımılayın 3v/10

ancılayın 5r/08, 25v/07

buncılayın 6r/06

arslanlayın 8r/07 vd.

Metinde ek şeklinde yapılan ünlemin şart çekiminin üzerine getirildiği iki örnek mevcuttur:

körseñe 19r/13

gelseñe 40v/02

Çalışmada, Eski Anadolu Türkçesinin şekil bilgisine büyük önem verilmiştir. Metin, yapım ekleri bakımında ayrıca ilgi çekici ve zengindir. Pek çok yapım eki kullanılmıştır. Farsça ve Arapça kelimelere Türkçe yapım ekleri eklenerek *peygamberlik*, *sa‘ādetlü*, *hasretlü* gibi kelimenin Türkçeleştirildiği de görülmektedir. İsimden isim yapan eklerden +IU, +IİK, +lAyIn, fiilden isim yapan eklerinden en çok -U ekine rastlanmakla beraber genellikle düz olarak kullanılır ama metnimizde uyuma girerek yuvarlaklaşmış örnekler de bulunmaktadır.

Metinde bir başka ilgi çekici durum da pek çok sayı sıfatının kullanılmasıdır:

dört kez yüz biñ 1v/10

on iki kez yüz biñ 2v/09, 13v/05

iki kez yüz biñ 4v/17, 9v/12

bêş kez yüz biñ 7v/02

altı kez yüz biñ 8r/01

Metinde ikilemelere de rastlanmaktadır.

añulañul 19r/02, 25v/11

göregöre 16v/10

fitilfitil 35v/03

Metinde ilginç bir yapıya rastlanmaktadır. Kıpçak Türkçesinden alınmışçasına:

men gider men 13v/03

Yunus Emre'nin eserlerinde rastladığımız yapılar da bu metinde geçmektedir:

yavı kılıpdur 14v/10

bilüsüzliginden 14v/11

Metinde bir başka ilgi çekici durum da pek çok sayı sıfatının kullanılmasıdır:

dört kez yüz biñ 1v/10

on iki kez yüz biñ 2v/09, 13v/05

iki kez yüz biñ 4v/17, 9v/12

bêş kez yüz biñ 7v/02

altı kez yüz biñ 8r/01

Bunlardan yola çıkarak XVI yüzyıldan öncesine ait olduğu bile söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Y. (1988) *İskendername'den seçmeler*, 1. Baskı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara
- Bayraktar, N. (2008) *Kaşasü'l-Enbiyâ Tercümesi* (Metin-Dizin) Ebabel Yay. Ankara
- Gabain, A. V. (2007) *Eski Türkçenin Grameri*, 5. Baskı, TDK Yay., Ankara.
- Gülsevin, G. Boz, E. (2010) *Eski Anadolu Türkçesi*. Gazi Kitabevi, 2. Baskı, Ankara.
- Gülsevin, G. (2011). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara
- Devellioğlu, Ferit. (2007) *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yay.,30. Baskı, Ankara.
- Dilçin, C. (2009) *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Doğan, M. D. (2003) *Doğan Büyük Türkçe Sözlük*, Vadi Yay. Ankara
- Ercilasun, A. B. (2007) *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçag Yayınları, Ankara.
- Ergin, M. (2006) *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul.
- Ergin, M. (2005) *Üniversiteler İçin Türk Dili*, Bayrak Yay., İstanbul.
- Ergin, M. (1963) *Dede Korkut Kitabı – II, İndeks – Gramer*, Türk tarih Kurumu basımevi, Ankara
- Yücel, H.(2018) *Klasikler dizisi, Ahmedî İskendernâme*, (Öztürk, Furkan, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yay., İstanbul
- Kanar, M. (1993). *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul: Birim Yay.
- Kanar, M. (2011) *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yay., İstanbul.
- Karaağaç, G (2013) *Türkçenin Dil Bilgisi*, 2. Baskı, Akçag Yay. Ankara
- Korkmaz, Z. (1973) *Marzubân-nâme Tercümesi (İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım)*. Ankara Üniversitesi Diş ve Tarih-Coğrafya fakültesi Yayınları:219, Ankara.
- Pala, İ. (2004) *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yay, s. 286-287

- Nazîmâ, A. Reşad, F. (2005) *Mükemmel Osmanlı Lügati*, TDK Yay, Ankara.
- ÖZÖN, M. N. (1997) *Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, 8. Baskı, İnkilâp Kitabevi, İstanbul
- Sami, Ş. (2011) *Kâmûs-i Türkî*, I. Baskı, İdeal Kültür Yay, İstanbul.
- ŞAHİN, H. (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yay.
- Timurtaş, F. K. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi-XV. Yüzyıl-Gramer-Metin-Sözlük*, Kapı Yayınları.
- Timurtaş, F. K. *Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri*, s.332-368, Pdf.Türkçe Sözlük, (2005) TDK Yay, Ankara
- Yelten, M. (2013) *Türk Dili ve Anlatım Bilgileri*, 6. Baskı, Der Yay. İstanbul

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 29/05/2019

Tez Başlığı: Haşa Kitabu İskender-nâme

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulları ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

29.05.2019

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: TANSHOLPAN YESSIRKEP

Öğrenci No: N15122430

Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Programı: TÜRK DİLİ

Statüsü: Yüksek Lisans Doktora Bütünleşik Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Prof. Dr. Nesrin BAYR AKTAR ERTEN

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Detaylı Bilgi: <http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr>

Telefon: 0-312-2976860

Faks: 0-3122992147

E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 28/05/2019

Tez Başlığı : Haşa Kitâbu İskender-nâme

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 211 sayfalık kısmına ilişkin, 28/05/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %3'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç
- 4- Alıntılar dâhil
- 5- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

28.05.2019
Tarih ve İmza

Adı Soyadı: TANSOLPAN YESSİRKEP
Öğrenci No: N15122430
Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Programı: TÜRK DİLİ

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Prof. Dr. Nesrin BAYRAKTAR ERTEK

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 29/05/2019

Tez Başlığı: Haza Kitâbu İskender-nâme

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulları ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

29.05.2019

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: TANSHOLPAN YESSIRKEP

Öğrenci No: N15122430

Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

Programı: TÜRK DİLİ

Statüsü: Yüksek Lisans Doktora Bütünleşik Doktora

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

Prof. Dr. Nesrin BAYR AKTAR ERTEN

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

Detaylı Bilgi: <http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr>

Telefon: 0-312-2976860

Faks: 0-3122992147

E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

Yüksek Lisans Tezi

ORIJINALLIK RAPORU

%3

BENZERLIK ENDEKSI

%2

İNTERNET
KAYNAKLARI

%0

YAYINLAR

%2

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	mimoza.marmara.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
2	Submitted to Pamukkale Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
3	Submitted to Kocaeli Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
4	28.bocci.ca İnternet Kaynağı	<%1
5	www.turuz.info İnternet Kaynağı	<%1
6	www.qr5.org İnternet Kaynağı	<%1
7	Submitted to Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
8	earsiv.gop.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
9	www.cokbilgi.com İnternet Kaynağı	<%1